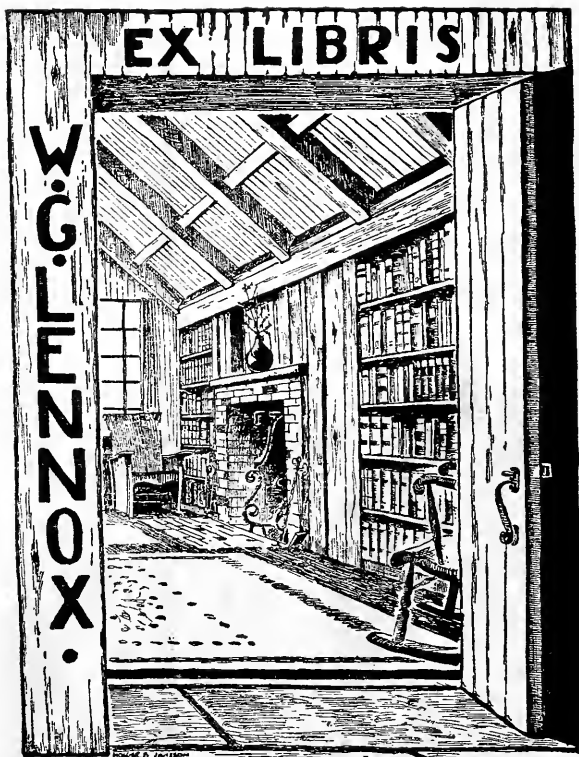

BOSTON MEDICAL LIBRARY
in the Francis A. Countway
Library of Medicine - Boston

616

**ARTEMIDORIDA
DIANI PHILOSOPHI EXCEL
lentissimi, De somniorum interpretatione,
Libri Quinq; , iam primum à Iano Corna
rio medico physico Francoforden
si, latina lingua con
scripti.**

**BASILEAE ANNO M. D.
XXXIX**

909i

Digitized by the Internet Archive
in 2010 with funding from
Open Knowledge Commons and Harvard Medical School

CLARISS. MEDICIS

D. PHILIPPO PUCHEYME-
ro, & D. Ioanni Megobaccho, Reueren-
dissimorum illustriss. q̄ principum Alber-
ti Cardinalis ac Archiepiscopi Maguntis-
nensis ac Magdeburgensis Marchionisq̄
Brandeburgen̄. &c. & Philippi Hessorum,
Cattorum, Dicensiū, ac Nidensium princi-
pis nobiliss. medicis ac cōsiliarijs pri-
marijs Ianus Cornarius medi-
cus physicus Frācofor-
den̄. Salutem
dicit.

A M E T S I non eram ne-
scius quàm nulla esset hoc
turbulentissimo seculo hu-
ius argumenti expectatio,
& quàm inique à plerisq̄
excipietur, quod ex græco autore Artemi-
doro, uiro, ut apparet, multæ in philoso-
phia indagāda studiij sedulitatis ac pruden-
tiæ, latine cōscripsi, Hui, inquit, Somnia
nobis, in tanta optimorum quorunq̄ uiro-
rum contentione, ut sincera tandem pietas
ac euangelica ueritas mundo inclarescat?
Quid minus oportuit quàm somnia, falla-

cia, inania, mentes ludificantia, & explosas ab omnibus nugas, nūc tandem latinis hominibus cōmunicare, & ex autore qui ne suo quidem tempore gentium philosophis tolerabilis erat: Siue autē hęc, siue alia his grauiora, superciliosi illi iudices dixerint, tamen non est uisum nobis, opus præclarissimū diutius suppressere, Sed in studiosorum & eorum qui sanis iudicijs præditi sunt gratiam, citra longiorem dilationē publicare, Atq; id uestris uiri doctissimī nominibus inscriptum ac uobis dedicatū. Nam quū insignis doctrinę nomine, & medicandī gloria, celeberrīma fama uestra per omnem Germaniam sit diuulgata, futurū spero ut quorundā temeraria iudicia retūdantur, & ut quidam uel obmutescāt, uel rebus clarius cognitis sincerius pronunciare discant, quum non sit demētia alia maior aut nocentior, quam uana scientiæ persuasio, & non ineptū solum, sed etiam malignum de rebus ignotis iudicium. Huic enim debemus quod leuissimi quiq; homines, neq; ratione neq; usu rerum satis ualentes, ac penitus *απεργονελοι*, de maximis rebus, studijs ac religione, falsas opiniones inuexerunt.

Quare

Quare non est dubium mihi quin uel nomina uestra tantum, impudentibus illis bonorum studiorum lauernis terrorem incutient. Et alias si etiam apud bonos uiros facti mei ratio reddenda sit, scio me non alios potiores deligere potuisse, qui maiore tum gratia, tum autoritate id prestare queant. Scio etiam fidem erga me uestram, quod ut dexterrime potestis sic libenter & candidè amicum me uestrum defenditis. Sed ne tamen nimium hac parte uos degraue, alias maximorum negociorum molibus ac medicandi opera ferè obrutos Te quide doctissime Philippe, in Reuerendissimi ac illustrissimi principis Cardinalis ac Archiepiscopi Maguntini, te uero clarissime Megobacche in nobilissimi Hessorum ac Cattorum principis aula, aliqua de somniorum ratione hic præmittam, quibus non nimium contentiosis ingenijs satisfacturum me cõfido, & bonis ac lenibus persuasurum scio, Somniorum interpretationem artem esse utilem apprimè in uita, & non ut gentilem ac uanã contemnendã, sed ut piã Christianis etiam suspiciendã ac expetendam. Atq; primum omnium ne

permittimus quidē ut de somnijs iudicent, nisi uiris ualde grauibus prudentibusq; ac sobrijs, quum temerarium sit iudicare de ignotis & his quæ non intelligas. At quomodo somnia nota esse possint ei cui nunq̃ ipsi uerum somnium contigit, quæ solum his contingunt quorum anima nullis irrationalibus imaginationibus est occupata, neque ciborum aut potus aut humorum superfluorum onere aggrauata, neq; corporis uoluptatibus alijs dedita. Nā quæ huic generi in somnis obuersantur, somnia non sunt, sed insomnia, non futurorum significatiua, sed presentium corporis affectionum ac cupiditatum indicatiua, quorum neq; brutorum animantium genera expertia existunt. Somnia uero grauibus ac serijs sobrijsq; uidentur uiris, significantq; futura, anima nimirum ipsis præfagiente, quæ natura sua uaticinatrix existit. eiusmodiq; motus ac figmenta obijcit, quo corpus domum ac habitaculum suum, uel ab instantibus malis ac periculis tueatur, uel ad futura bona apprehēdenda impellat, magna sedulitate id agens, ut tanquā in specula corporis collocata, omnia imminentiā prospiciat

ciat ac denunciēt. Atque hanc differētiam somniorum ab insomnijs obseruare diligēter oportet. Nam magni uiri & uocum & rerum ipsarum usum inter se cōfuderunt, & inde adeò tam sinistrae de utrisq; opiniones ortæ sunt. At uero quum hæc ita habeant, palàm est somnia eorumq; interpretandi artem ad diuinationē pertinere, et ex his graues uiros futura præscire. Insomnia uero quia præsentem corporis affectum ac statum indicant, proprie & priuatim medicorum iudicio subiacere, ut qui inde affectionum causarumq; ac morborum cognitionem assequantur. Hippocrates certe doctissimus uir & medicinæ parēs, de hoc genere diligentissime scripsit, & quomodo in singulis corpus tractari ac curari oporteat tum commodæ diætæ, tum medicamentorum usu, dexterrime explicuit. Et in eodem libro somniorum certitudini splēdidum testimonium præbuit. Quum, inquit, corpus quiescit, anima in motu est, & corporis partes perreptans domum suam gubernat, & omnes corporis actiones ipsa perficit, Nā corpus dormiens non sentit. Ipsa uero uigilans cognoscit ac uisibilia uidet, & audibilia

bilia audit, uadit, tangit, tristatur, animadu-
 uertit. In summa, quæcunq; corporis aut
 animæ munia, ea omnia anima ipsa in som-
 no obit. Quicunq; igitur hæc recte iudica-
 re nouit, magnam sapientiæ partem nouit,
 & qui de huiusmodi iudicant certã artem
 habent. Sic Hippocrates, sic doctiss. quiscq;
 de somnijs sensit, ut merito suo inter artifi-
 ciosas diuinationis species ars interpretan-
 di somnia à ueteribus sit recepta, maiore
 certe quàm Aruspiciũ siue Hepatiscipium
 & Augurium, nō minore aut quàm Astro-
 logia. Has enim quatuor species diuinationis
 siue uaticinationis, etiam hic noster Ar-
 temidorus agnoscit, reliquis omnibus ex-
 plosis uelut uanis & ad fraudẽ ac impostu-
 rã excogitatis, quod etiã M. Cicero libro
 primo de diuinatione fecit. Quare non ui-
 deo quomodo uel ignorantiæ, uel temerarij
 iudicij notam effugere possint quide lauda-
 tissima arte aliter quàm res est, & quàm sa-
 pientissimi homines senserint, pronũciant.
 Maxime quum non gentium tantum testi-
 monijs, sed sacrarum etiam literarum elo-
 gio commendetur, & ut ingens quoddam
 ac diuinum bonum pijs promittatur. Sic
 enim

enim Iohelis II dicit deus: Effundam de spiritu meo super omnem terram, & propheta-
 bunt filij uestri & filia uestra, et seniores
 uestri somnia somniabunt, & iuuenes uestri
 uisiones uidebunt. Neq; uero enumerare li-
 bet, quoties in Euangelicis literis monitus
 per somnia nobis proponuntur. Quid autē
 quod uir dei Ioseph filius Iacob, hanc artē
 primus reperisse traditur Trogo autore,
 quanquam Philo ad Abraamū proauum
 illius hanc inuentionem referat. Certe so-
 mniorum interpretamenta solertissima in
 ipso Ioseph diuina scriptura nobis propo-
 nit, & Iosephus scriptor magnam eius hac
 parte peritiam libro Antiquitatum secun-
 do astruit. Et dubium adhuc certamē est lu-
 dæis cum gentibus, utrisq; hanc artem sibi
 ut inuētoribus uendicantibus, quum illi ad
 Ioseph, hi ad Amphiclyonem suum hanc
 laudem referāt. Porrò ars ipsa interpretan-
 di somnia, prudentia & cōiectura maxime
 constat, iuxta uulgatum uersum, Qui be-
 ne coniectat uates hic optimus extat.

Nam & somniorum interpretes coniecto-
 res appellari Quintilianus testatur. Quin
 & obseruationibus euētuum ueterum ma-

xime somniorum constat, ut sic ex multis apprehensis meditationibus ac sententijs collectis ad finem præscientiæ utilem, ars sit cōstituta. In qua haud dubie maximum artificem Artemidorus præstitit, uelut ex his quinque eius libris perspicere est. Neque uero scio alium de his scriptorē qui ad nos extet, ut etiam hoc nomine maius operæ pretium me facturum putauī, si hos libros latine conscriberem. Ridiculi autem maxime sunt hi qui longius trahendi sermonis cum aulicis uirginibus ac matronis gratia horum librorum lectionem nobis cōmendant, alias pro nostra religione ac ueritate ipsa non curanda. quum certū sit uera somnia futurorum significationem asserre, neque eorum monitus falsos esse, neque superstitiosum sed pium esse, his fidem habere. Verum quum pauci omnino sint qui uera somnia uideant, pauciores qui intelligant aut obseruent, paucissimi qui interpretari possint, hinc adeo certissimæ artis uilitatē ac contemptum obortum esse. Atque hic longissime sermonem extendere possem, si exempla quorundam præstantium uiro-
rum mihi familiariter notorum producere

libeat, qui de grauissimis reip. tum politicę
tum literarię causis anxij, per somnia ad-
moniti sunt quid facere aut fugere condu-
ceret, aut quid omnino successurum esset.
Possem etiam medicos proferre de ægorũ
suę fidei concreditorum salute sollicitos,
quibus cõrigit somniorum uisis quid agen-
dum, aut uitandũ, aut omnino sperandum
esset edoceri. Cuius rei nõ dubito quin uos
fidedignissimos testes habiturus sim. Sed
& Hippocrates noster, itemq; Galenus te-
stantur aliquoties se per somnia de faciẽdis
cognouisse. Verum non est splendidior lo-
cus quàm in epistola quadam Hippocratis
ad Philopœmenem, ubi somnium enarrat
quod sibi meditati & sollicito de Democri-
ti ad quem ab Abderitis curãdum uocatus
erat, ualetudine sub auroram obuuisse
dicit: Videbar, inquit, mihi uidere Aescu-
lapium coram, & iam ad ipsas Abderitarũ
portas aderamus. Aesculapius autem non
ut imagines eum alias ostendunt, mitis ac
blandus apparebat, sed habitu cõcitato &
aspectu horrẽdo. Sequebantur autẽ ipsum
dracones reptilium generis immanes, lon-
gum tractũ ducẽtes, & horribile quiddam
uelut

uelut in desertis ac saltibus subsibilātes. Sequēbātur & focij pyxides medicamentarias probe obfirmatas gestātes. Deinde porrexit mihi manum deus, quam ubi libēissime me apprehendissem, rogabā ut mihi simul pergere liceret, & ne me in medendo destitueret. Verū is nihil inquit, in præiens me opus habes. Sed hæc immortalium ac mortalium cōmunis dea te peregrinum deducet. Et ego conuersus uideo mulierem pulchram & magnā, simpliciter ornatā, splendidam, cuius oculorum circuli puro lumine micabant, ut stellarū fulgorem putares. Et deus quidem disparuit. Mulier uero illa apprehensum me manu, lento gradu benigniter per urbem ducebat, & ubi prope domum essemus, in qua hospitium mihi paratum esse putabam, uelut spectrū disparuit, hoc saltem dicens: Cras te apud Dēmocritum deprehendam. Quum uero iam se illa conuerteret, Rogo, inquam optima fœmina, quæ nam es, & quo nomine uocari debes? Veritas, inquit illa, Ceterum quam accedentem uides: & derepente altera quædam mihi apparuit: neq; ipsa mala uidetur, audacior autē aspectu & concitatior, Opinio

nio inquit appellatur, & habitat apud Ab-
 deritanos. Ego igitur ubi de somno surre-
 xissem, mihi ipsi somniū interpretatus sum
 Quod non indigeret medico Democritus,
 quando sanè ipse medendi deus discessisset
 uelut qui medendi occasionē & materiam
 non haberet. Sed ipsa quidē Veritas quod
 Democritus sanus sit, apud Democritum
 manet. Opinio uero quod Democritus æ-
 grotet, reuera apud Abderitas habitat. At-
 que hæc uera esse mi Philopœmen credo,
 & sunt sane, et non contemno somnia ma-
 xime ubi etiam ordinem conseruant. Medi-
 cina autem & uaticinatio ualde cognatæ
 sunt, quandoquidem et pater ambarum ar-
 tium unus est, Apollo progenitor noster,
 & presentes et futuros morbos prædicens,
 & ægrotos et ægrotaturos sanans. Vale.
 Hæc Hippocrates. Ex quibus apparet &
 somniorum & insomniorum obseruatio-
 nem ac interpretationem, non solū utilem
 sed etiam necessariam, Medicis imprimis
 esse, utpote ex quibus & causas & morbos
 cognoscere possint, ac cōsequenter curare.
 Ut et hic calumniam nō formidauerim, eo-
 rum qui ex medico somniatorē me factum
 pro

proclamabūt, aut eorum etiam qui hos de
 somniorum interpretatione libros me uo-
 bis præstātissimis medicis inepte adscrip-
 sisse iactabunt. Sed difficilimum & à nemi-
 ne usq; in hunc diem tentatum autorem a-
 lacriter aggressus latinis hominibus com-
 municandum duxi, *καὶ οὐ φροντισίς ἰππικῆς*
Αἰ, quid male feriat in literis homines de
 hac opera mea sentiant, modo uobis do-
 ctissimi uiri hoc meum studium probetur,
 per quorum autoritatem scio fore, ut nulli
 boni & sincere docti uiri non candidissime
 hanc meam bona studia iuuandi ac augen-
 di uoluntatem amplexentur. Possem hic
 luxatos aliquot & sauciatos locos propo-
 nere, quos & reposui & persanauī. Sed no-
 lo hinc aliquam laudem mihi uendicare,
 nisi doctissimi quicq; uiri iudicabunt, non
 minorem laborem nostrum fuisse in luxa-
 tis huius operis partibus reponendis, q̄
 ipsi Artemíodoro fuit in h̄isdem partibus ab
 initio conformandis. Et iam satis diu uos
 celeberrimi uiri detinui, iam itaque ad Ar-
 temídorū nostrum, aut potius dedica-
 tionis proprietate uestrū, uos dimitto. Cu-
 ius ac simul me ipsius patrociniū uobis di-
 genter

ligenter commendo. Opt. Valet. Fran-
cofordæ ad Mœnum, calend. Sept. Anno
Christi M. D. XXXVIII

Quæ in primo libro Artemidori de
somnia interpretate
contineantur.

De differentia inter insomnium & somnium	Cap. I
De speculatiuis & allegoricis, siue significatiuis	II
De speciebus somniorum	III
De sex elementis	IIII
De modo generali	V
De modo speciali	VI
De curiosis & diuinis somnijs	VII
De temporibus et qualia sunt iudicanda	VIII
De moribus	IX
Quæ à somniorum interprete sint expendenda	X
Propositio eorū quæ in his libris traduntur	XI
Quomodo interpretationes sint aggrediendæ	XII
Qualem esse oportet somniorum interpretem	XIII
	De

De natiuitate	XIIII
De utero gestatione	XV
De pueris & filijs	XVI
De pueris fascijs inuolutis, & de la- cte	XVII
De capite	XVIII
De capillis	XIX
De capillis inornatis	XX
De pilo suillo	XXI
Habere lanas pro capillo	XXII
De eo qd̄ q̄s uidet̄ sibi capite radi	XXIII
De fronte	XXIII
De auribus	XXV
De formicis	XXVI
De supercilijs	XXVII
De oculis	XXVIII
De naso	XXIX
De genis	XXX
De maxillis & labijs	XXXI
De barba	XXXII
De dentibus	XXXIII
De lingua	XXXIII
De uomitu sanguinis, aut bilis, aut pituite & aut cibi	XXXV
De collo	XXXVI
De decollatione	XXXVII
	De obr̄

De obtorto capite	XXXVIII
De eo quod quis putat se feræ alicuius ca- put habere	XXXIX
Habere caput in manibus	XL
Habere cornua	XLI
De humeris	XLII
De pectore & māmīs	XLIII
De manibus	XLIII
De lumbis & partibus circa umbili- cum	XLV
De internarum partiū respectiōne	XLVI
De pudendis	XLVII
De inguinibus & fœmoribus	XLVIII
De genibus	XLIX
De pedibus, suris, & talis	L
De tergo	LI
De alteratione	LII
De doctrina artium, opificiorum et studio rum	LIII
Artem fabrilem ferrariam exerce- re	LIIII
De literis	LV
De pubertate, siue tirocinio	LVI
De gymnasijs secundū species	LVII
De certaminibus	LVIII
De pentathlo, siue quinquertio	LIX
b Decursu	

De cursu	LX
De reprobatione	LXI
De lucia	LXII
De pugillatu	LXIII
De pancratio	LXIII
De scuto	LXV
De balneo & lauacro omnis gene- ris	LXVI
De cibo & potu	LXVII
De potu	LXVIII
De oleribus	LXIX
De leguminibus	LXX
De panibus	LXXI
De carnibus	LXXII
De falsamentis & falsis carni- bus	LXXIII
De placentis	LXXIII
De fructibus	LXXV
De uasis et reliqua supellectile	LXXVI
De unguentis	LXXVII
De saltatione, pyrrhicha, & cantile- nis	LXXVIII
De coronis omnis generis	LXXIX
De coitu & rebus ueneris	LXXX
De coitu præter legem	LXXXI
De coitu præter naturam	LXXXII
	Deso

De somno & dormitione LXXXIII

De uale & salue LXXXIII

ARTEMIDORVS CASSIO

Maximo gaudium.

Aepe iam ad huius operis tractatio
 nem indubitanter suscipiendam im
 pulsus sum, uerū haecenus distuli,
 Nō ob segnitē cessans animi aut leuitatē,
 uelut ait Poeta. Sed ob magnitudinem
 in ea speculationum, & rei multitudinem
 maxime deterritus, cui accessit contradi
 ctionis hominum formido, eorum praeser
 tim qui siue quod diuinationē esse non cre
 dant, neq; deorum prouidentiam esse asse
 runt, siue etiam alia exercitia & studia sibi
 ipsis exquirunt. Nunc uero praesens rei ne
 cessitas, quæ non solum in nostram, sed et
 tiam eorum qui post uicturi sunt homines
 utilitatem se extendit, me adeo impulit, ut
 neq; cunctandū, neq; ulterius differendum
 opus censeam, sed ea de quibus per exper
 rientiam compertum habeo, conscribam.
 Spero aut facultatem mihi ad utrunq; praes
 tādum, abunde superfutura, tum ut eos q
 uaticinationē siue diuinationem e medio

tollere conantur, speciesq; eius non uulga-
ri sed splendida acie instructa opprimere
tentāt, effectuum ac euētuum testimonijs
in medium productis, retundam: talia nan-
que ea sunt, ut omnibus hominibus se op-
ponere, eisq; sufficienter resistere queant.
Tum ut eos qui uaticinatione quidē utun-
tur, uerum quod non certam de ea doctri-
nam contigerunt, seducti sunt, & periculū
est, ne eam contemnant & relinquunt, salu-
tari medela pro errore ostensa, in rectam
uiam reuocatos confirmem. fere enim oēs
paulò ante ætatem nostrā, laudem ex scri-
bendo ferre cupidi, & per hoc solum se ce-
lebres fore sperantes, si de somniorum in-
terpretatiōe scripta relinquerēt, exempla-
ria inter se contulerunt, aut ea quæ à ueteri-
bus recte dicta sunt exponentes, aut etiam
paucis ex ueteribus acceptis multa nō ue-
ra apponentes. Neq; enim ex experientia,
sed impræmeditati, ut cuiq; quicquam in
mentem ueniebat, sic conscripserunt, atq;
ex his aliqui omnes, aliqui non omnes ue-
terum libros indepti legerunt, aliqua uero
eos ob uetustatem rara & corrupta, peni-
tus latuerunt. Ego uero partim quidē ma-
gna ani-

gna animi contentione, nullū non mihi li-
 brum de somniorū interpretatione cōscri-
 ptum cōparauit: partim uero quum omnes
 uates ex foro p̄ligati essent, utpote quos
 mēdicos, p̄stigiatores, ac scurras appel-
 lant hi qui graui simulato uultu supercilia
 cōtrahunt, cum eis tamen, omni sp̄reta ca-
 lumnia, p̄ multos annos in gr̄cia tū p̄ ur-
 bes, tum p̄ conuētus cōuersatus sum, insu-
 perq; & in Asia & in Italia, insulisq; maxi-
 mis & populosissimis, quo scilicet uetera
 somnia, eorūq; euentus audiendo cogno-
 scerem, neq; enim poteram aliter circa hec
 exerceri. Ex quo contigit ut abunde mihi
 sup̄sit, quod de singulis dicam, et plura for-
 tassis q̄ quis expectauerit, sic adeo ut in ue-
 ritatis narratiōe minime nugax deprehen-
 dar, & quorū mentionem fecero, etiam de
 mōstrationes euidentes, & quę ab omnib.
 facile cōprehendī queant, ex simplicib. fa-
 ciam, nisi sanè quid adeo manifestū sit, ut
 sup̄fluū existimē eius apponere interpre-
 tationem. Cæterū aggrediamur iam insti-
 tutum, ne longiorē q̄ ex decoro sit præfa-
 tionē faciamus. quid em̄ uerbis opus est,
 citra rerum ipsarū testificationē, ad te præ-

fertim adeò dicendi peritū & præstantē ar-
tificem; qualis nemo hæcenus ad græcos
hoīes accessit, adeò aut prudentē & intelli-
gentem, ut nō expectes dicendi finem, sed
anteq̄ ad finem perducāt, argumenti sum-
mam deprehēdas. Porro necessariū est de
elemētis q̄busdā primū regulariter dicere.

De differētia insomniij & somniij. Cap. I

E insomniorū & somniorum inter
se differentia, non paruum etiam in
alijs meis libris distinctionē cōscri-
psi. Quādoquidem aut indecorū (scio) ui-
debitur tibi hoc opus, tanq̄ quod non iu-
stum principiū habeat, etiam nunc ab illis
ipsis initium mihi rite faciurus uideor: hac
ratione enim somniū ab insomnio differt,
quòd illud quidē futura significat, hoc ue-
ro præsentia. Clarius aut didiceris hoc mo-
do. Quales affectiōes sursum recurrere so-
lent, & se ipsas animæ offerre, atq; somnia
efficere, uelut exempli gratia, quod amans
uideatur sibi circa delicias suas uersari, &
quod formidolosus uideat ea quæ timet,
& rursus quod esuriēs comedat, & sitiens
bibat. Insupq; quod cibo expletus uomat,
aut suffocetur, ob factam uidelicet obtura-
tionem

Somnia
futura dicitur
notat, et
insomniū
quæ somnia

tionem, alimento ægre uaporem exhalare potente. Tales sanè uidere est iam præ existentibus affectibus, nō ut habeant futurorum prædictionē, sed presentium admonitionem. His autē sic habētibus, cernis utiq; alias corporis, pprias esse affectiones, alias aīæ pprias, alias utrisq; cōmunes. uelut q; amās uidetur sibi apud rem amatā esse, & quod ægrotus uidetur sibi curari, & cum medicis conuersari, cōmunes corporū ac animæ affectiones existunt. Vomere autē & dormire, & rursum bibere et edere, propriae corporis sunt existimandæ. quemadmodum propriae animæ sunt, gaudere, & tristari. Ex his porro manifestū est, quod corporalium affectionū aliæ ob inopiam, aliæ ob redundantiam fiunt. Animalium autē aliæ ob timorem, aliæ ob spem. Et de insomnijs quidem tantum dixisse satis sit. Cæterum appellatio ipsorum nō est propria: non enim qui in somno sunt & dormiunt, ipsum insomniū solum uidēt, quum etiam somnium opus sit dormientium. Verum insomnium in somnis quidem efficax est, cessante autē somno dissipatur. Somnium autem in somnis obueniēs semper efficax

est, intendens curæ prædictionis futurorū,
 & post somniū efficaces inducens aggressi-
 fiones, excitare & cōcitare animam solet,
 atque ea gratia nomen ab ipsa re compro-
 missa impositum habet. Siquidem ὄνειρος
 græcis, ab οὐ id est uerū, & εἶπευ quod est
 loquor cōponit. Vnde & illud poetæ est,
 τὰ δὲ τοῖς νυμφοῖσιν εἶπω. id est.

Hæc tibi uera loquar.

Quin & mendicū Ithacēses Irum appella-
 bāt, propterea quod iusserat ut quisquam
 iam certus nunciū ibat.

De speculatiuis & significatiuis somnijs. Cap. II

Omniōrū alia sunt speculatiua, alia
 allegorica, hoc est aliorum significa-
 tiua. Speculatiua sunt quæ suæ ipso-
 rum uisioni correspōdent. Velut, nauigās
 quispiam naufragiū facere sibi uisus est, &
 dum sic affectus esset, ita cōtigit: postq̄ em̄
 somnus ipsum reliquit, nauis penitus peri-
 bat, ipse uero cum paucis uix seruatus est.
 Et rursus. Visus est sibi quispiā sauciatus
 esse à uiro cū quo postridie uenatū exire
 p̄posuerat, et sanè egressus ab ipso sauciat⁹
 est iu-

est iuxta humerum, quo loco & per somnium fauciari sibi uidebatur. Amplius uisus est sibi quispiam argentum ab amico accipere, et mane accepit ab ipso minas decē, & depositū insuper seruauit, & multa alia huiuscemodi. Allegorica autē somnia sunt, quæ alia per alia significant, anima ipsa naturaliter quippiam in ipsis obscure indicante. Ego uero simul & causam ipsorum ob quam sic uidentur & eueniunt, & nominis originatiōem, pro uirium mearū facultate recensebo. Primum omnium igitur dicam, quæ sit diffinitio somnii uniuersalis, contra quam nihil opponi potest, nisi aduersus contentiosos proferatur. Somnium est motus aut figmentū animæ multiforme, significatiuum futurorum bonorum aut malorum. Hoc autem sic habente, quæcunq; quidem eueniunt medio tempore multo, aut modico interueniente, ea omnia per imagines proprias naturales, quæ etiam elementa appellantur, anima ipsa medio tempore prænunciat, ut quæ existimet nos ratione edoctos posse futura discere. Quæcunq; uero fiunt nulla mora temporis intercedente, utpote nihil differente

rente eo quisquis tandē is est qui nos ad inductionem ipsorum gubernat, in his nullam prædictionis utilitatem nobis esse putans, quo tamen intelligamus ipsa antequam experientia discamus, ipsa per se ipsa ostendit, nihil extraneorum expectans ad demonstrationem eorum quæ imminere significantur, inclamans quodam modo unicuique nostrum, respice hoc & animadverte, ex me doctus maxime quatenus tibi possibile est. Atque hoc ita habere confitentur omnes. Neque enim quisquam dicit quod non post uisum ipsum talia eueniunt, ne modica quidem mora interposita, Imò quædam ipsorum simul ut sunt intellecta, ut ita dixerim, uiso adhuc detinente nos, perficiuntur. Vnde & appellationē sortita sunt non præter rationem, simul uisorū & euenientium. Sequitur porrò ad ipsa, ad insomnium quidem non significatiuum, specrum, de quo tum alij multi, tum Artemon Milesius, & Phœbus Antiochenus disseruerunt. Ad somnium uero uisum & oraculum. Nos autem libenter prætermittimus expositionē, quam quidam nimis subtiliter & anxie sunt rimati, quãdoquidem
 quæcunq;

quæcunq; non sunt manifesta qualia sunt, ea neq; expositorem aliquem intellectu assequi posse opinor. At uero Allegoricorum somniorum quinque species quidam definiunt, Alia etenim propria dicunt, in quibus facere aut pati quis se existimat. Tunc enim ipsi soli qui uidit euenient, siue bona fuerint, siue mala. Alia autem aliena, in quibus alius nobis uidetur agere aut pati, Illi enim soli eueniunt, siue bona fuerint, siue contraria, siquidem nouerit ipsum, & aliquo modo extiterit familiaris. Quæ uero communia appellantur, ea etiam nomen ipsum declarat, quod sint quæ cum quocunq; tandem noto ac familiari in somnis fiunt. Quæcunq; autem in portus, & muros, forumq; ac gymnasia, & communia urbis donaria se extendunt, ea publica uocant. Solis postremum & Lunæ, & aliarum stellarum dissipationem, aut perfectum deliquium, terræq; ac maris indecenter subuersiones, affectus appellant mundanos, proprie autem somnia mundana uocant. Sed tamē non habet se hoc modo simpliciter uniuersalis somniorum ratio, quandoquidem neq; propria perpetuo his quæ uiderunt ea solis euenire

euenire contingit, Noui enim multa quæ patribus ac filijs euenerūt. Velut uisus est sibi quispiam mori, & contigit patrem ipsius uita decedere, qui erat alius, una cum hoc quod & corpore & anima eadem participaret. Et rursus. Visus est sibi quis de-
collari, contigitq; & huius patrem mori, qui & uitæ & lucis autor ipsi erat, quem admodū caput totius corporis. Tale quid est & excœcari, filijs enim interitū, & non ipsi qui uidit portendit. Multaq; insuper alia huiuscemodi quis recensere possit. Neque uero aliena non etiam ipsis uidentibus euenire quispiam adstruere & explanare potest, qui experientia est edoctus. Velut: Existimauit se quispiā uidere patrem comburi, contigitq; mori ipsum qui uisum hoc uidit, ut ob tristitiam ob ipsum cōceptam, instar ignis, ut ita dicam, ab affectu exustus pater consumeretur. Et rursus, Existimauit quis amicam suam uita defunctam esse, & non ita multo post ipse uitam finiuit, iucundissimo sibi usu priuatus. Tale quid est & uidere matrem aut uxorem ægrotare, inualida & indecētia exhibēs ac designans artium lucella, Neque enim dissonum

sonum est hoc, sed concorditer omnes asserunt, artem similem esse matri quidem quoniam nutrit, uxori uero, quoniam pro prijsima res est. Insuper & amicos uideretale quid est, & si quidem tristantur, tristitiam facere, si uero gaudeant, uoluptatem. Ab ipsis uero & communia somnia redargui possunt, Nimirum quod etiam ipsorum, pro communibus, proprios aliqui iam habuerunt euentus. At uero prima quidem ut plurimum sic habent, quemadmodum ueteres distinxerunt. Sequentia uero, raro quidem. Attamen quum aliquando sicut nos diximus euenientia, in errorem etiam eos qui magni hac parte habentur, inducant: distinguendum est sane de ipsis hoc modo. Ex somnijs quaecumque non extendunt se ad uicinos, in solis uidentibus & ad solos existentia, & non ad quosdam & per quosdam effecta, ea uidentibus eueniunt, uelut sunt, dicere, canere, saltare, & deinceps pugilem esse, decertare, seipsum suspedere, mori, crucifigi, natate, thesaurum inuenire, uenerea exercere, uomere, desiderare exonerandae alui gratia, sedere, dormire, ridere, plorare, cum dijs loqui, & similia

similia. Quæ uero circa corpus sunt, aut corporis partem, & circa externa, uelut lectulos, aut arculas, aut cistas, & aliam suppellectilem uestitumq; & similia, quamuis propria sint, sæpe tamen solent etiam uicinis euenire, iuxta necessitatis & usus proprietatem. Sic caput refertur ad patrem, pes ad seruum, Dextra manus ad matrem, ad filiũ, amicum, fratrem. Sinistra manus ad uxorem, & matrem, & amicam, & filiam, ac sororem. Pudendum ad parentes, uxorem, & liberos. Sura ad uxorem & amicã. Reliqua uero singula, ut ne longius sermo producat, eodem modo sunt considerata. Ex communibus autem & alienis somnijs, quæcunq; per nos, & ad nos solos fiunt, nobis ipsis propria putentur. Quæ uero non ad nos, aut per nos fiunt, ea omnia alijs euenient. Verum si fuerint amici, & ea quæ significantur fuerint bona, illis contingent, nobisq; ex parte gaudium & uoluptas. Si uero mala fuerint, hæc quidem itidem illis euenient, nobis uero tristitia, & nõ omnino propter illorum mala, sed iam quædam propria tristitia nos uexabit. Quod si contra hostes fuerint, etiam

etiam his contraria coniectare oportet. At uero de publicis somnijs itemq; mundanis sic sentio. De his sanè de quibus aliquis non fuit curiosus, nemini somnium occurreret, quandoquidem neq; de proprijs quorum quis curam non habuit, ullus aliquis somnium uidit. Cæterum præter uirium facultatem paruū aliquem suscipere magnarum rerum speculationem impossibile est. Ratione enim conuinci potest, & hæc somnia priuata esse & uidentibus euenire. Nisi si sanè rex, aut princeps, aut magnatum aliquis uiderit, his enim & communium cura incumbit, et speculationem de ipsis suscipere possunt, non ut idiota & priuati homines, quibus pauca concedita sunt, uerū ut domini, & qui pro quorundam rerum successu prospero curam gerunt, quod ipsum etiam poeta de ipsis testatur, ubi senibus in concione de somnio Agamemnonis disceptantibus sic ait:

Si quis enim ex uulgo uidisset somnium
 Achius, Mendax argueremus & auerfaremur id omnes,

Nunc uidit princeps qui cunctos uicerit unus.

Vult

Vult enim dicere, Si quidē ex priuatis alius quis Achiuorum somnium dixisset, non quidem ipsum narrantem mentiri putaremus, sed somnium ipsum falsum esse duceremus, & nobis non euenturum, & propterea auerteremus Achiuos omnes, ut ne huic animum aduerterent. Nunc uero impossibile est, ut nō eueniat nobis, quādoquidem id ipsum rex uidit. Alij porro aiunt, quod iam quidam priuati & pauperes publica somnia uiderint, quibus annūciatis aut scriptis & propositis fides habitata sit, propterea quod euentus ipsis somnijs responderint, atq; illi interim non uident, ac ne cogitant quidē de decoro. Neque enim unquam euenit somnium in cōmune, quod ab uno priuato uisum est, sed quod à multis, & simul, quorum alij publice & ex officio annunciant, alij singuli priuatim, & fit hoc modo is qui uidit non priuatus, sed & duce exercitus & principe nihilo minor. Attamen ubi bonum aliquod affuturū est cōmune multis, infinita quis somnia recenserī audire potest, quæ sanē futurum significant, alia alia & diuersa uisione. Atq; hoc modo etiam in contrarijs contingere

contingere potest. Si uero non multi, sed unus aliquis uideat, nō æquū fuerit unum solum spondere ac compromittere euentum, si nō fuerit dux exercitus aliquis, aut alias principatum aliquem obtinuerit, aut fuerit sacerdos, aut ciuitatis uates. Atque hæc etiam Nicostrato Ephesio placent, & Panyasi Halicarnassæo, uiris celeberrimis & omnino eximijs.

De somniorum speciebus. Cap. III

Vi circa somnia interpretandi artē
 Q præcipui habentur hoc amplius tradūt, quod iudicare oportet pro prosperis, quæ conueniunt naturæ, legi, consuetudini, artī, nominibus, & tempori, nō præmeditâtes quod ea quæ naturæ cōuenienter uidētur, grauiora sunt uidentibus, quàm ea quæ non uidentur naturæ congruenter, nisi commodent propter subiectas rebus substantias. Contingunt enim uelut egenis prodigalitas, & his qui arcana faciunt, puri & clari dies, & noctiu conspicuus stellarum chorus, solisq; ac lunæ exortus, & consimilia. Quin ea quæ iuxta consuetudinem fiunt, non omnino conueniunt

c niunt

niunt temporū mixturis appropriata. Atque his similia sunt quæ de alijs sentio. Oportet autem & æquabilitatis atque symmetriæ coniecturam facere.

De sex elementis. Cap. IIII

Vum sint sanè sex prædicta elementa non omnino uniuersalia, multo rursu excepti sunt quidam ab hominibus, Nam alijs hæc sex, octo & decem, alijs centum, alijs ducenta & quinquaginta fecerunt, & merito sanè ridentur, quando tot recensentes, uitare non possunt, quin ea ipsa ex sex prædictis existant, aut ad aliquod ipsorum referantur. Hæc quidem igitur ad complementum eorū quæ à ueteribus defectuose dicta sunt, abūde dicta sunt. Duos porro modos uniuersales simul suscipere oportet, alterum generalem, primum, alterum specialem, secundū, & priorem quidem in hunc modum.

De modo generali. Cap. v

Omniōrū alia multa per multa prædicant, alia pauca per pauca, alia multa per pauca, alia pauca per multa. Multa

ta itaq; per multa sic. Visus est sibi quispiã uolare, ac deferri ex animi sui sententia ad propositum scopum, ad quem peruenire destinarat. Deinde ubi isthic esset, pennas habere se existimauit, & unã cum auibus commigrare, & postea rursus ad domum suam reduci esse. Huic ipsi euenit ut à domo discederet, ob uolatum nimirum & propositum, & ut ea quæ magno studio destinarat, perficeret, propterea quod à proposito scopo non aberrasset, & sanè quum abunde ditatus esset, quandoquidem diuites pennas habere dicimus, & in peregrina regione uersatus, propterea quod aues non eiusdem generis essent, ita domum suam rediuit. Pauca uero per pauca sic. Visus est quispiam sibi, aureos oculos habere, is excœcatus est, propterea quod aurum oculis minime proprium existat. Multum autem per pauca, uelut uerbi gratia, Existimauit quis se propriũ suum nomen perdidisse. Huic euenit ut tum filium perderet, non quod sic rem preciosissimam solum perderet, sed quod etiam eodem nomine filius uocaretur, tum uero etiam omnem possessionem.

Quū enim litibus ei intentis in ius uocatus esset, reus peractus & damnatus est, postulatus ob publica delicta, ignominiaq̃ affectus, & fugitiuus factus, seipsum suspendens uitā finiuit, ut neq̃ mortuus nomen haberet. Hos enim solos in mortuorum cœnis cognati & affines non nominant. Ex quo omnibus conspicuum fit, quod omnia hæc ab eodem somnio euenerunt, propterea quod eandem rationem obtinerent. Pauca postremum ex multis sic, Existimauit quis Charonem tesseriis ludere cum uiro quodam, & se uiri partibus fauere, atq̃ ea gratia Charonē superatum irasci & persequi ipsum, se uero auersum fugere, peruenireq̃ in hospitium, à camelo denominatum, & ingressum in ædes fores occludere. Dæmonem quidem igitur abire, alterum uero suum fœmur herbam producere. Horū omnium unus quispiam est indicatus euentus. Collapsa enim domo in qua habitabat, & collisis in ipsum lignis attriuit fœmur, ac confregit. Etenim Charon tesseriis ludens, rationem mortis prænuñciauit: quum uero non prehereret, non moriturum quidem significabat.

bat, pede autem periclitaturum, propter
 persequutionem. Et hospitium camelus
 appellatum, fœmur ipsum fracturum esse
 portendit, quandoquidem etiam animal
 camelus appellatum media fœmora cur-
 uat, utpote iuxta crurum altitudinem con-
 cisum ac decurtatum, unde & etymon ac
 originationis eius appellationis græcis est
κάμηλος quasi *κάμμηρος*, hoc est, curuans
 fœmora, quemadmodum ait Euenus in
 amatorijis ad Eunomum. At uero herba
 enascens, non amplius ualidum & aciuo-
 sum fœmur habiturum indicauit, ut quæ
 ex terra immota enasci solet. Atq; horum
 si quis diligens extiterit æstimator, enume-
 rationem in omnibus sic habentẽ reperiet.

De modo specialĩ. Cap. VI

Omniũ speciale itidem quadrifa-
 s riam diuiditur, suntq; alia & intus
 & extra bona, alia utrinque mala,
 alia intus bona, extra mala, alia intus ma-
 la, extra bona. Accipienda sunt autem so-
 mnia, intus quidem iuxta uisionem, extra
 uero iuxta euentum, uelut uerbi causa, u-
 trinque bona sunt talia. Deos olympios

uidere hilares, ridentes, dantes aliquid boni aut dicentes, ipsosq; aut statuas ipsorum ex materia imputrescibili factos. Similiter parentes, amicos, famulos domum augentes, & preciosiorem possessionem, & corporis iucundum adspectum, roburq; ac similia. Horum enim quum iucundissima sit uisio, multo magis iucundus ipsorum fit euentus. Contra utrinque mala sunt huiusmodi, putare de loco prærupto cadere, aut in prædones incidere, aut cyclopem uidere, aut antrum ipsius resolutum esse, aut ægrota re, aut perdere quid eorum quorum magno studio tenemur. Qualiter enim affecta est anima circa uisionem ipsorum, tales etiam euentus contingere solent. At uero intus bona, extra mala huiusmodi sunt. Visus est sibi quispiam cum Saturno cœnare, & postridie in carcerem coniectus est. Cœnæ etenim cum deo, uerisimile est iucundam esse uisionem, uinculorum autem & carceris non ita. Amplius existimauit quis se à sole panes duos accipere, & tot sanè dies superuixit. In tantum enim præfixitum tempus, uictus ipsi
à deo

à deo datus sufficiebat . Insuper & aurum esse sibi uideri, & thesauros reperire, & à mortuo accipere unguentum, aut rosam, aut similiū quiddam, ad eandem partem referendum est . Porro intus mala, extra bona talia habentur, uelut fulmine feriri sibi uideri, pauperem, & seruum, aut eum qui instituit nauigationem, aut qui singulari certamine congressurus duellumq; commissurus est, bonum est . Ex his enim primus diuitias, alter libertatem assequetur, tertius uentum secundum habebit . Quarto autem nuptiæ portenduntur . Suntq; talium somniorū uisiones quidem ipsæ malæ, euentus uero boni .

De curiosis & diuinis somnijs

Cap. VII

M Editari oportet quod ea quæ curiosis de re aliqua, & qui somnium à dñs petiuerunt, apparent curis dissimilia, ea ipsa significant aliquid eorum quæ proposita habent, quandoquidem ea quæ cogitationibus similia apparent nihil significant, & insomniorum generis existunt, uelut superiori

sermone est ostensum. appellantur autem à quibusdã talia curiosa & petitoria. Quæ uero de nulla re curiosis instant, & futura bona siue mala prænunciant diuina appello, quemadmodum etiam Aristoteles dubitabat, utrũ extra nos sit somniandi causa à deo immissa, an causa quædam intra nos sit, quæ animam afficit, & facit ex natura accidens ipsi. Cæterum diuina, ut nunc consuetudo obtinet, omnia inexpectata appellant.

De temporibus, & qualia sint iudicanda. Cap. VIII

Nomnibus somnijs quæ manifestã
I causam non habent, animaduerte
 re oportet, siue noctiu siue interdium
 uisa sint, ita ut ne putemus differre ad præ
 notionem noctem à die, aut crepusculum
 uespertinum à crepusculo matutino, si mo
 do moderato cibo accepto quis somnum
 petierit. Immoderati enim cibi neque
 ad ipsam auroram uerum
 cernere permit
 tunt.

Demo

De moribus. Cap. IX

Quandoquidem cōmunes mores à proprijs longe distant, si quis hoc ipsum nō didicerit, ab ipsis decipietur. Communes itaq; mores sunt hi. Deos colere & uenerari, nulla enim gēs sine dijs est, sicut neque sine regibus & magistratu. Verū alij alios colunt deos, in idem tamen omnes relationem habēt: liberos nutrire, uinci à mulieribus & ipsarum consuetudine, uigilare interdiu, dormire noctu, cibis uti, quiescere à labore, degere in umbra, & non sub dio. Hi itaq; communes sunt mores. Proprios autem etiam gentiles uocamus. Apud Thracas generosi pueri flagris cęsi signantur, apud Getas uero serui. quorum hi ad septentrionem, illi ad meridiem habitāt. Mossynes in pontica regione publice coeunt, & mulieribus pmiscentur, quemadmodū canes, quod inhonestū ac ignominiosum est apud alios homines facere. Pisces edunt omnes, exceptis syris quibusdam qui Astarten colūt. Animalia & uolucrum omne genus, uelut deorum simulachra, Aegyptij soli colunt ac uenerantur, nō tamen omnes. Didici autem &

in Italia legitimū quiddam antiquū. Vul-
tures nō occidunt, & eos qui ipsis insidias
struunt impios cēsent. In Ionía ephesij uo-
luntarie cōtra tauros certamen ineunt, &
in Attica circa spectacula in Eleusine, ado-
lescentes Athenienses singulis uertētibus
annis, & in Larissa ciuitate Thessaliæ qui
ex inhabitatoribus generosis. censentur.
quam rem in reliquo terrarū orbe ad mor-
tem damnati obire solent. Eodem autē mo-
do etiā de alijs oībus moribus distinguere
oportet, si quid apud quosdā solos obser-
uatur. Vernaculi enim mores, bonorum
sunt signa, peregrini autem malorum præ-
terquā si ex præsentibus aliquid euentum
aliorum uertat.

Quæ à somniorum interprete sint
expendenda. Cap. x

Tile fuerit, & non solum utile, sed
v etiam necessarium, tum ei qui uidit
somnia, tum interpreti, ut sciat ipse
somnia interpretes, quis sit qui somnium ui-
dit, & quid rerum agat, & quomodo na-
tus sit, & quam habeat possessionē, & quo
modo circa corpus habeat, & qua ætate
sit, Sed & ipsum somniū exacte expenden-
dum

dum est, uelut est, nam parua additiōe aut ablatione euentus alteratur, quod sequenti sermone ostendēt. Quod si quis his non inheſerit & deceptus fuerit aberraueritq̄, is seipsum magis q̄ nos reprehendat.

Propositio eorum quæ in his libris traduntur.

Cap. XI

Consequenter subdemus quomodo
 c somnia iudicare oportet, habebit autem tractatio ipsa huiuscemodi ordinem. Nos non uelut ueteres à dijs initium faciemus, etiam si impium id alicui uideatur. Verum respectu ad consequentia necessitatem habito, ordiemur primum à natiuitate, deinde educatione, consequenter de corpore agemus, eiusq̄ partibus, tum quæ accesserūt, tū quæ corruptæ sunt, & auctiæ in formā aliā, siue materiā. Deinde de doctrina artium omnigenarū, operūq̄ ac studiorū. Deinde de pubertate, de gymnasijs iuxta speciē, de certaminib⁹. de balneis ac lauacris omnigenis, de alimēto omni arido ac liquido. De ungentis & coronis. De coitu uenereo. De somno. Atq̄ hæc quidē primus liber continet. Secundus aut De uigilia, salutationib⁹, mundo omni uirili

uirili ac muliebri, de aere & his quæ circa aerem sunt, de uenatione, de piscatu, de nauigatione, de agricultura, de iudicio, de magistratu publico, de militia, de cultu deorum, & de ipsis dijs. de morte. & si quid aliud est in progressu sermonis commemorabitur.

Quomodo interpretationes sint agrediendæ. Cap. XII

Portet somnia iudicare, quãdoq; à principio ad finem respectũ habente interprete, ubi uidelicet dissolutę fuerint inter se speculationes. quandoque etiam à fine ad principiũ. Aliquãdo enim principium finem monstrat incõspicuum existentem, & imperceptibilem. Aliquando uero finis principiũ declarat. Oportet autem & aridis somnijs, & quæ uelut anfas quibusprehendantur non habent, ex se ipso aliquid artificiose affingere, præsertim infinitis, in quibus literæ quædam uidentur sententiam perfectam non habentes. ita ut aliquãdo nomen transponamus, aliquando alteremus, aliquando uero literas aut syllabas apponamus. Interdũ etiã quædam eundem calculum habentia, eundemq;

demq̄ numerum referentia excogitemus, per quæ manifestior sermo reddi queat.

Qualem esse oporteat somniorum interpretem. Cap. XIII

Vare censeo domi instructum esse

Q oportere interpretem, et domestica prudentia uti, & non solū libris prestare utcunq̄ diligenter uersatis, quando quidem quisquis artem citra naturā perfectam fore putat, imperfectus est & incompletus. Tanto enim plus quisque efficiet, quanto ampliorem habitū fuerit adeptus. Etenim ab initio errare, errorem amplius extendit. Insuper uero & ea somnia, quorum memoria non ex integro retinetur, iudicari non posse putandū est, siue quis mediū siue finis sit oblitus. Ad sanam nanque rationem expendere oportet totum quod euenire uidetur, id uero solum apprehendi potest, quod integrum nobis memoria suggerit. Quemadmodū igitur sacerdotes uictimarij ambigua signa non negant esse uera, sed ex uictimis se deprehendere posse negant. Sic somniorum interpretem de his quæ exacte deprehendere non potest, pronunciare non oportet, neq̄ ex tempore &

re & incōsiderate responderē. Nam et ipsi dedecus, & ei qui somnium uīdit damnū, inde cōsequetur. Amplius autem & quæcunq; somnia malum quippiā significant, si anima uidentis per somniū non iniucunde fuerit affecta, minora mala euenient, & ferè euētus nō succedet. Rursus uero quæcunque somnia bonum quid significant, si non animæ affectio fuerit iucunda, bona imperfecta contingent, aut inutilia, aut omnino minora. Quare singulatim interrogare oportet, num iniucundum aut iucundum somniū fuerit uisum.

De natiuitate. Cap. XIII

I quis nasci sibi uideatur ē fœmina
 s quacunque tandem, sic somnium iudicare conuenit. Pauperi etenim est bonum, habebit enim unde aletur, & curatorem suum uelut infantes, nisi artifex manuaris fuerit. huic enim ocium prædicat, ociosi enim sunt infantes, & manus inuolutas habent. Manus autē actiones appellatur. Diuiti autē significat, eum dominum domus suæ non obtenturū esse, sed quosdam ipsi imperaturos præter suam uoluntatem. Infantes enim ab alijs reguntur. Vi
 ro au

ro autem uxore habenti non pręgnantem, uxoris priuationem portendit. Neque enim infantes uxores ducunt, neque ipsis commiscuntur. Eius uero qui pręgnantem habet uxorem, significat filium natum iri, ipsi per omnia similem. Sic enim rursus ipse nasci sibi uidetur. Seruo autem significat amorem herilem, adeo ut etiam si quid delinquat, ueniam mereatur, sed tamen ut non dum manumittatur. Nam neque infantes sibi ipsis imperant, etiam si liberi existant. Athletis uero malum hoc somnium censendum est. Neque enim ambulant infantes, neque currunt, neque in quenquam impetum facere possunt, quum neque ipsi pedibus innitueant. Eius uero qui in peregrina regione est reditum ad domum significat, quo uidelicet ad principium ueniat, quemadmodum & quod regenerari necesse habet ut in terram ueniat, hoc est in patriam, communis enim omnibus ex æquo patria est terra. Aegrotanti porro mortem pręnunciat hoc somnium, quando quidem & mortui lacris inuoluuntur paniculis ac linteolis, quem admodum etiam infantes, & humi deponuntur.

Deute

Deuteri gestatione.

Cap. xv

Quid si quis seipsum pregnantē existimet esse, si quidem pauper fuerit, multa possidebit, pecuniasq; colliget ac coaceruabit magnæ molis. Si uero diues, in tormētis ac curis erit. Et qui uxorem habuerit, ipsa priuabitur, nō amplius necesse habens ut ipsa prægna uterū gestet. Qui uero nō habuerit, ualde benignā ducet, ut sibi uideatur eadem quæ uxor patii. Reliquis morbum portendit. Vterū autem ferre insuperq; parere, peius est, & ægrotātem cito moriturū denunciat. Nam omne corpus pariens, spiritum emittit. & quemadmodū infans à continente ipsum corpore liberatur & abscedit, ita etiam anima. Pauperi autem & obarato, & seruo, omniq; qui in calamitate aliqua uersatur, præsentium malorum depositionem significat, causa uero ipsa est manifesta. Arcana insuper reuelat hoc somnium, quando haætenus occultus infans in conspicuū prodijt. Diuites uero & fœneratores, & negociatores, & omnes qui autoritate ac potentia præcellunt, lædit. Quæ enim antea habebant, deponent. Mercatoribus autē & nauium

navium gubernatorib. ac dominis bonum est. Multis uero euenit ut etiam cognatos per hoc somnium amitterent, propterea quod à sanguine infans est reiectus.

De filijs ac pueris Cap. xvi

Veros sibi uideri habere, aut infantes omnino uidere, si quidē proprij liberi fuerint, & uiro & mulieri malum. curas em̄ ac tristitias significat, ac sollicitudines rerum quarundam necessariorum gratia, quandoquidem infantes citra hæc educari nō possunt. Quin & uetus sermo hoc ipsum commonstrat, qui hoc modo habet.

Tristitia ex nato est tēpus in om̄e patri. At uero masculi in bonū finem desinunt, fœmelle finem principio deteriolem inducunt, & damnum denunciāt. Nam masculi educati nihil à parentibus accipiunt. fœmellæ uero dote data elocantur. Noui aut̄ quendam qui existimauit filiolum sibi natam esse, & mutuo accepit pecuniã ad usuram. Et rursus, noui alium qui uisus est sibi filiam suam uita defunctam defodere. cōtigitq; ei ut mutuum ac debitum redderetur. Sic igitur eãdem cum mutuo

d ratio

rationem filia habet. Cæterū alienos pue-
ros uidere, bonum est, ubi fuerint formosi
& gratiosi, & gratiæ ipsis affluāt. bona em̄
tempora instare indicant, ex quibus spes
est adhuc amplius peragere quiddā ac per-
ficere iucundum. Nam & pueri in præsens
ab operis ociosi, postquā educati fuerint,
agere ac operari quid poterint.

De pueris fasciis inuolutis, & de
lacte. Cap. XVII

I quis puerorum modo in fasciis si-
s bi esse uideatur, et lac accipere à mu-
liercula sibi nota, longum morbum
portendit, nisi uxorem habeat prænantē.
Tunc enim nascetur ipsi similis filius, qui
eo modo educabit. Si uero mulier hoc so-
mnum uiderit, filiam natum iri ipsi prædi-
cit. Quod si quis in uinculis detentus som-
num uiderit, dæmonium ipsi etiam alia su-
per accumulatur, ad hoc ut nō liber euadat.
Nec præter rationē est idē fieri circa mor-
bum. Debiles enim sunt pueri ex lacte ui-
uentes, & sanē perfecti etiam, quum ægro-
tantes cibo uti non possunt, lacte nutriun-
tur. At uero uideri sibi aliquem in proprijs
mamillis lac habere, iuuenulæ quidē fœ-
minæ

minæ cōceptum spondet, & fructum perfectum, itemq; partum. Aniculæ uero pauperi existenti, opulentiam. diuiti aut sumptus. Virgini uero maturæ nuptias prædicat. Neq; enim citra uenereum coitum lac unquam habere poterit. Si uero ualde parua sit uirguncula & procul à nuptiarū tempore absit, mortem præfagit. Omnia enim præter ætatem cōtingentia mala sunt, paucis exceptis. Viro autem pauperi et uicius indigo, opulentiam & pecuniarū, & possessionum prædicat, ut etiā alios alere possit. Et insuper qui sine uxore est, nuptias, et ei qui liberis caret, liberos prædicere hoc somniū, sepe obseruauī. Alter enim ad eū beneuolam habuit uxorem, ut eadem que illa pati sibi uideretur. Alter uero liberos educauit. Athletæ autē, & operario, & singulari pugna cōgressuro, omniq; corpora exercenti, morbum denunciat. Nam effœminata corpora lac habēt. Quin & huiusmodi euentus à me obseruatus est. Quispiam & uxorem & filios habēs, in hoc somnio uxore priuatus est, & suos filios ipse educauit, æqualem usum ipsis exhibēs patris simul ac matris. Et hæc quidem de educatione

catione. Nunc uero de corporis tū quæ ac-
cedunt, tū quæ decedunt, siue alterātur in
aliam formā aut materiā, partib⁹ sermonē
faciā. Leuiter aut perstrictos inhi-bebo eos
q̄ subtiliter ac minutim explanātibus rem
indignantur. Nos enim non solum cōtra-
hentibus hæc & dissolute tractantibus in-
dignamur, sed communem quandam cla-
dem esse iudicamus, nō de singulis exacte
& ad unguē tradere. Proinde à capite prin-
cipalissima corporis parte. initium expli-
candi faciam.

De capite.

Cap. xviii

Agnum caput se putare habere, bo-
num est uiro opulento, qui nōdum
magistratū gessit, & paup̄i & athle-
tæ, & foeneratori, & nummulario, & sym-
bolo cōiuali colligendo p̄fecto. Primo
enim principatū prædicat, in quo corona,
aut fascia, aut diademate opus habebit. Al-
teri autem opulentiam & magnarum diui-
tiarum possessionem, atq; ea gratia maius
ipsi caput futurum. Nam & pecunias *λε-
πάλαια* græci hoc est capita appellāt, quæ
admodū à Latinis summæ uocant. Athle-
tis autem inde uictoriam significari mani-
festum

festum est. tunc enim caput maius ipsis accedit. Nummulario autem & fœneratori & symbolo conuiuiali colligendo præfectio, plurium pecuniarũ collectionem præfagit. At uero diuiti qui iam in principatu constitutus est, & rhetori, & tribuno plebis, aggrauationes & cõtumelias ex populo denunciat. Et ægrotanti capitis grauitatem, & militi labores, & seruo non citã manumissionem, & ei qui uitam quietam elegit, labores & contumelias portendit. Cæterum caput minus quàm pro natura contraria pro ratione uniuscuiusq; euētus præscripti capitis significat.

De capillis.

Cap. XIX

Apillos habere magnos & pulchros, & ob ipsos superbire, bonũ est maxime mulieri. Eteĩ pulchritudinis gratia quãdoq; etiam alienis capillis mulieres utunt. Bonũ est et uiro sapiẽti, & sacrfico, & uati, & regi, & principi, & Dionysiacis artificibus. Ex his enim quibus mos est comã nutrire, bonũ est, quandoquidem professio comam alere permittit. Bonum est et reliquis, uerũ minus, ipsis enim opulentiam solũ significat, non iu-

d 3 cundam

cūdā sed laborioſā, p̄pterea q̄ multo labore opus ſit ad p̄ducēdos magnos capillos.

De capillis inornatis. Cap. xx

T uero magni quidē capilli, uerum
A inornati, ut non coma, ſed potius p̄loſitas & hiſpiditas quædam eſſe uideatur, om̄ibus hominibus lætus & triftitias annunciāt. Comere enim curare & ornare eſt. Neglectus aut̄ capillus in calamitatibus augetur. Ego aut̄ aliquando quendam celebrē uirum in principatu conſtitutum, & aliās ſucceſſu rerum felicē, qui per ſomniū ſibi uiſus erat in urbe præmitti ab ordine & acie, cui præfectus erat, ita ut capillos capitis habet arentes & incomptos, edocui & interpretatus ſum trifticiā ipſi ſignificare hoc ſomniū. Non multis aut̄ progreſſis dieb. magiſtratu abdicat⁹ eſt, quod ipſi & dānoſum ualde erat & lætuoſum.

De pilo ſuillo. Cap. xxi

Villos pilos habere ſibi uideri, periculo inducit uiolenta, & omnino talia, qualibus animal expoſitū eſt, ipſe uide licet porc⁹. At uero equinos habere pilos, ſeruitutes & erūnas ſignificat, & ſeruis legitimis et domi noſtrę natis uinculā addit,
 ut plu⁹

ut plurimum enim facta equina ligamenti
usum præbet.

Habere lanas pro capillis. Cap. XXII

Anas pro capillis habere, morbos

L longos & phthisin ac tabem prædi-
cit. ut ea gratia sepe in capite lanas
gestans, uideatur sibi ipsas agnatas habere.
Si uero in aliam quandam materiã capilli
transmutentur, à similibus cõiecturam fa-
cere oportet, hoc est à transmutatione. At
uero circa faciem uideri sibi omnem par-
tem nudatã esse, in præsens ludibriũ & in-
felicem successum præfagit. Si uero poste-
riorem partẽ talem habere quis sibi uisus
fuerit, in senectã paupertatem & infortu-
nium nõ uulgare habebit. Posterior enim
pars econtrã futuri temporis significatiua
est. Nuditates autem pilorum nemini con-
ferunt, aut propterea quod per defectũ ca-
loris fiunt, aut quod apprehendẽdi ansam
nemini præbent. Si uero dextrã partem ca-
pitis nudã quis habeat, omnes sibi sangui-
ne iunctos masculos perdet. Si aut nullum
habuerit, ipse damnũ patietur. Si cõtra sini-
stram, foeminas amittet, si sanè aliquas ha-
buerit, sin minus, etiam sic ipse damnũ in-

curret. Cognatorū enim significationē caput habet, atq; eius dextræ quidē partes, masculorū, sinistrae foeminarū. Quam distinctionem etiam per totū corpus dextræ ac sinistrae partes habent. Vtram autē capitis partem quis nudā habet, ut non probe cognosci queat, damnabit. in opus publicum adiudicatus. Hoc enim etiā isthic insigne est damnatis. Totum postremū caput habere nudū, bonum est in iudiciū postulato, et timentī, & q̄ a quibusdā ui detinetur. Hæc enim effugerit & uitare poterit quū incōprehensibilis existat. Alijs autē perditionem annunciat omnium ad uitæ ornamentum pertinentium.

De eo quod quis uideatur sibi capite radi.

Cap. XXXIII

Adi autē sibi uideri totum caput, ex
 R ceptis deorū Aegyptiorū sacerdotibus, et risus mouēdi studiosis, & his qbus mos est radi, quib, bonū est, om̄ibus alijs malū est, eadem em̄ que nuditas significat, uerū uehementiora et cita mala inducit. Nauigātibus autē palam naufragiū portēdit, & egrotātib. in extremū piculū collisionē, sed nō mortē. Naufragi em̄ aut ex
 magno

magno morbo seruatī hoīes radūtur, minime uero mortuī. Verū prædictis bonum est ob consuetudinē radendi. Tonderi autē à tonsore, bonum ex æquo omnibus prædicat. Est enim tondendi uerbum græcis κείρειναι à uerbo καρῆναι ut ita dicam, quod permutatione elementi unius καρῆναι est, & gaudiū ac exceptionis significationem habet, & sanè nullus in casu quopiam malo aut calamitate aliqua constitutus tondetur, sed qui maxime decoris studio tenentur, & qui tristitia carent, ac minime indigebant. At uero à tonsore, adiectum est, quādoquidem si quis seipsum tondeat, lucium subitaneum, aut calamitatē magnis malis refertam significat. Qui enim in talibus uersantur necessario seipsum circūtondent. Cæterum unguibus conscalpi debitori quidem redhibitionem usuræ significat, uerum reliquis damnum ab his à quibus conscalpti sunt, siquidem uiderint se ipsos ab alijs quibusdam conscalpi. Nam conscalpi unguibus dicimus, eum qui damnum passus, & ab aliquo deceptus est. Porro de pectinatione, & implicatione capitis capillorum, & de speculi contuitu, &

alijs ad hæc consequentibus in secundo libro mentionē facimus, ubi de omni mundo uirili ac muliebri ago.

De fronte Cap. XXIII

Frons sana & carnosâ omnibus bona est, & dicendi libertatem & fortitudinē significat. Verum æream, aut ferream, aut lapideâ frontem habere sibi uideri, publicanis, et cauponibus, & qui uitâ cum impudentia transigunt solis confert, reliquis uero odium parit.

De auribus Cap. XXV

Aures habere plures, bonum est uocentur. **A**lenti acquirere aliquē sibi obedientem futurum, uelut uxorē, liberos, famulum. Diuiti uero magnum nomen significat, bonū quidem, si formosæ fuerint aures, malum uero, si deformes & inconcinne. Malum autem somnium est seruo, & causam in iudicio habenti, siue ipse aliū actione conueniat, siue ab alio in iudicium uocetur. Illi enim obedientiâ multi temporis significat. Huic uero siquidē ipse actionem instituat, etiam uicissim actione conuentū iri. Si uero in ius uocetur, plura crimina quàm quæ manifesta sunt obijci sibi audiet

audiet, ut quodā modo pluribus auribus opus habeat. Bonum porrò est manuario artifici, multos enim audiet qui eius operā requirūt. At uero perdere aures etiā quas iam habes, cōtraria singulorū prædictorū significat. Aures purgare à sordibus aut fanie, alicūde nūciū bonū nos audituros esse significat. Verberibus aut impeti aures, alicunde mali nunciij auditionem prædicat.

De formicis Cap. XXVI

Formicas in aures ingredi putare, solis Sophistis bonū est. Similes enim sunt formicæ adolescentibus sophistas audiendī gratia aduentibus. Reliquis mortē denunciat hoc somniū. Terrę enim sunt filiæ, & in terrā subeūt, Igitur uelut in subterraneū locū, hoc est demortuū ingrediuntur. Noui aut quendā qui existimauit sibi ex auribus suis tritici spicas excreuisse, & ipsum triticū dilabēs manibus excipiēs colligebat: is absentis fratris hæredē se appellari audiuit, ob spicas quidē hæres, fratris autē quod aures etiā inter se fratres existāt. Videri sibi aures asini habere, philosophis solis bonū est. Nā nō cito mouetaures asinus. Alijs seruitutē & erūnas significat.

Aures

Aures leonis aut lupi aut pardalis habere, aut alicuius alterius ferī animalis, infidias ex calumnia habere significat, & ea quę auditus sunt peruisum excepturum esse. De reliquis porrò animalibus consequenter proprio loco distinguam & edocebo. Cæterum in auribus oculos habere sibi uideri, cœcum futurũ esse significat, & ea quę uisus sunt per auditum suscepturũ esse.

De supercilijs. Cap. XXVII

Supercilia dēsa & florida, omnibus s bona sunt, maxime mulieribus: hæ enim formę gratia etiã atramento illinunt supercilia: Talibus itaq; uoluptates & felicitatem portendũt. Nuda aut non solum rerum improsperũ successum, sed & futurum luctum prædicunt. Vetus enim mos est in luctu supercilia nudari.

De oculis. Cap. XXVIII

Oculorum aciem acutam habere, bonum ex æquo omnibus est, cæcutire uero inopiã argenti indicat, quandoquidem etiã oculi calculos habent. Actionem aut impeditam, quoniam cæcutientes minus ea quę ante pedes sunt uident. Ei uero qui filios habet, significat filios

lios ægrotaturos esse. Similes enim oculi sunt liberis. Nam & amabiles sunt, & corporis præuij ac duces, quemadmodũ pueri parentum in senectã. At uero putare utrisq; oculis excœcatũ esse, pueris eius qui somnium uidit perniciem significat, & fratribus, & parentibus. Pueris quidem ob prædictã rationem. Fratribus uero propterea quod etiã oculi inter se fratres existunt. Parentibus autem, propterea quod oculi causa sunt ut lucem uideamus, uelut etiã ipsi parẽtes. Quare etiã oculorum perditio, similibus perditionem significat. Cæterum ei qui uinculis tenetur, bonum est si excœcari sibi uideatur, item ei qui uis ab aliquibus detinetur, similiter uehementer egeno. Primi enim duo non uidebunt circa se mala. Tertius autem habebit qui ei ministrẽt ac subsidium ferant. Nam cœcum non pauci accedunt, ut ipsi obsequiũ præstent, & ipse à laboribus quietus degit. Verum somnium hoc prohibet peregrinari, & eum qui peregre profectus est ad suas ædes non rediturum esse prædicit, neq; enim exteros, neq; domũ suam, absq; oculis uidere potest. Graue est & militi somnium

mnium hoc, non enim procedet ei res, & omni in aula regia uiuenti. Athletæ uero qui grauiâ certamina obeunt, in conflictu inferiores futuros esse denunciat, cursoribus uero uictoriâ præfagit. Noui ego quendam stadij cursorem, qui decertaturus in Italia ludis Eusebii ab Antonino in honorem patris Adriani actus, uisus est sibi cæcus factus esse, & uictor euasit. Aequè em̄ ut cæcus, is qui in cursu reliquos præit, certantes uidere nequit. Graue est somniū etiam gubernatoribus nauium, & qui cælestium rerum contemplatione tenentur, & uatibus, quod sæpe à nobis est obseruatū. Et si quis rem aliquam perditam querens, hoc somniū uiderit, illam ipsam nunquam amplius uidebit, neq; fugitiuū persequens præhendet. Poetis aut̄ optimum somnium est, Multa enim quiete opus habent ubi poemata facere uolūt. In hac aut̄ quiete uel maxime fuerint, qui propterea quod oculos nō habeant, non distrahantur, neq; per figurarū, neq; per colorū obiectū. Inualuit aut̄ & sermo quidā, quod & poeta Homerus fuerit cæcus. Aegrotantibus porrò semper mortē hoc somniū portendit, propter
lucis

lucis priuationem. Noui aut̄ aliquem qui
 uisus est sibi dicere quendam fide dignum,
 (Qui uero fide digni sint, in secundo libro
 commemorabo) pater tuus non est mor-
 tuus, sed dormit, huius pater cœcus iam fa-
 ctus erat, & non longe post ipsi de hac re
 nunciatus ueniebat. Si quis autē altero oculo
 cœcus esse sibi uidebit̄, ex parte ea quæ
 significantur ipsi euenient, & ut ita dicam
 ex dimidio. Quin & hoc considerare oportet,
 quod dexter oculus significat filiū, &
 fratrem, & patrem. Sinister uero filiam, &
 sororem, & matrem. Quod si cui duo sint
 filij, aut filiā duæ, aut duo fratres aut sorores,
 dexter oculus senio-rem filium, aut fratrem,
 aut patrem, aut filiam senio-rem signifi-
 cat. Sinister uero filiam iunio-rem, aut fra-
 trem, aut filium itidem iunio-rem. Cæterum
 tres aut quatuor oculos habere, ei qui uxorem
 ducere proposuit, itemq; ei qui liberis caret,
 bonū est. Illi em̄ uxor cōtinget, huic
 liberi, atq; sic circa unū corpus plures erūt
 oculi. Bonū est & fœneratori, plures enim
 calculos habebit, debitori aut̄ & obærato
 malum similiter ob calculos existit. Diuiti
 aut̄ præfagit, ut & se, & possessiones suas in
 multa

multa custodia ac cura habeat, quarundā
 infidiarū gratia. Ait enim somniū, ipsi plu-
 ribus oculis opus esse. Si quis uero pere-
 gre proficisci uelit, errorem ipsi inducit, &
 nauiganti recursum, propterea quod ocu-
 li lucem ac splendore circumtrahant. No-
 tus autem est mihi quidam qui uisus est si-
 bi, tres oculos habere, & cœcus factus est,
 non ob fabulam cyclopi, sed propter ter-
 tium oculum, qui alterius luminis indigen-
 tiam significabat, quia proprium non suf-
 ficiebat. Viro insuper malefico, & mulieri
 formosæ, multi oculi malum significant.
 Illum enim plures oculi obseruabunt, cir-
 ca hanc uero plures adulteri cōspicui fient
 & deprehendentur. Insuper autem si quis
 oculos in aliquo alio loco habere sibi ui-
 deatur, si in manibus aut pedibus, cœcus
 erit. Si in alia aliqua corporis ipsius parte,
 illa ipsa pars ægrotabit aut uapulabit, quo
 manibus & pedibus ipsam ueluti quæ ui-
 deat, leuiter cōtrectet, aut ut, uelut illa pars
 oculum unum habeat, nullā omnino mate-
 riam medicā adhibere possit. Noui autem
 quendam qui elapsos sibi oculos ad pedes
 procidisse putauit, & cœcus quidem non
 est

est factus, uerum filias suas famulis elocauit, atq; sic inferiora melioribus permixta sunt. Oculos autem habere alienos, cœcitatatis præfagium est, & manu ductionis alienæ. Si uero quis nouit eũ cuius oculos habere sibi uisus est, filiũ illius, aut aliam quãdam magnam beneficentiã traditam sibi ab illo accipiet. Narrauit porrò mihi quidam, quod cuidam qui uiderat in somnis, oculos circa singulos digitos manus suæ se habere, prædixerit cœcitatẽ, & sanè sic euenit. Propterea quod oculis orbatũ manus studiose præferre, easq; subsequi solent.

De naso. Cap. XXIX

N **A**sum habere pulchrũ & magnum & formosum, omnibus bonum est.

Multam enim sensus subtilitatem, & in rebus agẽdis prouidentiam significat, & cum præstantioribus conspirationem. Per nasum enim homines aerẽ meliorem ad trahẽtes reuera iuuantur. Verũ nasum non habere, omnibus sensus stupiditatem præfagit, & aduersus præminẽtes inimicitiam, & ægrotati mortem. Nã & caluæ mortuorum absq; naso reperiuntur. Duos habere nasos,

e diffidium

diffidiū aduersus præminētes domesticos significat, diffidiū quidē, quia dupla præter naturam seditionē significāt, aduersus domesticos aut, quia nasus nō est res aliena.

De genis Cap. XXX

Genas habere crassas, omnibus bonum est, maxime mulieribus. Verū graciles aut ulceratas, tristitiā aut luctum significat, graciles quidē tristitiam, ulceratas uero luctū. Nam in luctibus homines genas dilaniare solent.

De maxillis & labijs Cap. XXXI

Maxillæ ad apothecas & cellas repositorias referendæ sunt, & labia ad frequenter osculantes & nos accedētes. Sunt autē hi, uxor, filij, cognati. Proinde utrum tandē horū affectū esse uisum fuerit, res eorū qui nobis charissimi sunt, nō in tuto, neq; illæsas esse significat.

De barba Cap. XXXII

Barbā habere magnā, & densam, & hirsutam, uiro sermonis studioso & philosophāti bonū est. Item his qui ad aliquid agendū animū intenderūt, illos em̄ decoros, hos uerēdos facit. Mulier autē si barbā habere sibi uideatur, siquidē fuerit uidua

uidua, maritū reperiet, et uirū habebit ualde benignū, ut personæ mixtæ esse uideantur. Si uero nupta fuerit, uīro spoliabitur, aut ab ipso recedet, & domū suā gubernabit, uelut simul uir atq; mulier existat, nisi sanè uterū ferat, aut causam habeat iudiciariam. Illa enim masculū pariet, quē facium perfectū intuita, seipsam habere barbā putabit. Hęc uero incōtēptibilis, uelut uirago manebit. Puero aut ualde iuenculo mortem præfagit, propterea quod ætatē barba præuertat. Ei uero q̄ iā adolescentiā attigit, & nō ita dudū barbam gestauit, à seipso ornātū affuturū significat, & solum diuersaturum esse, siue seruus, siue liber existat, ut sit perfectus & sibīpsi prospiciat. Desfluēs aut̄ barbā, aut derafa, aut uiolēter euulsa à quibusdā, supra hoc quod sanguine iunctos disperdit, damnum simul ac turpem confusionem prædicat.

De dentibus Cap. XXXIII 3

Vdicatio de dentibus multam sustinens distinctionē, à paucis omnino nostri seculi somniorū interpretibus recte tractata est, Aristādro sanè Telmisensi documēta plurima & optima proponente

ponente. Res aut sic se habet. Ex dentibus superiores, eos qui in domo eius qui somnium uidit potiores & praestantiores sunt homines significant. Inferiores uero, uiliores. Domum enim putare conuenit os ipsum, dentes uero, homines qui intra domum degunt, et ex his dextri uiros significant, Sinistri mulieres, praeterquam si quaedam raro accidant, uelut si quis Leno existens, in domo sua omnes foeminas habeat. Aut Agricola omnes uiros. In his enim dextri dentes, seniores significant, sinistri uero iuniores. Insuper & ualde iuuenes, dentes sectores appellati, hoc est anteriores, significant. Mediae aetatis, canini. Senes, Molares: quos etiam gomphios hoc est, clauares quidam appellat. Qualemcunque igitur quis amiserit dentem, talem hominem amittet. Quando uero non homines modo, sed etiam possessiones perdentes significantur, Censendum est Molares quidem thesauros repositos significare. Caninos uero ea quae non magni momenti sunt. Sectors uero supellectile uasorum. Verisimile est igitur aliquos ipsorum excidentes, pecuniarum ac facultatum perditionem significare. Insuper autem dentes etiam res uitae necessarias significant

cāt, & ex his Molares, secretas & arcanas. Canini uero eas quæ nō multis manifestæ sunt. Sectores autē manifestissimas, & quæ per sermonē & uocē cōparantur. Excidentes igitur dētes, similiū rerum impedimentum sunt. Verū age de ipsis amplius quidam distinguamus. Obæratīs quicūq; dētes exciderint, æris alieni redditionē significant, atq; hoc in cōmuni & copulatiuū dicitur est. Dicitur tamen etiā quē nam dentes significant, Et si quidē unū quis amiserit dentē, unī reddet, aut multis una uice, sin multos, multis, aut unī sæpe. & si quassatos ac fissos amiserit, paulatim & particulatim reddet, & si quidē citra dolorem abiecerit, quæstu factio & ditatus. Si uero in amissione dolere se putauerit, reddet addens aliquid de suo. Dentes anteriores eieci qui sectores appellantur, nihil per sermonem conficere sinunt. Et si quidē sequatur ad ipsos dolor, aut sanguis, aut caruncula, in totū oblitterāt ac tollūt proposita. Sin absq; molestia excidāt, præsens tantū differūt ac transmittunt. Dentes simul oēs excidentes, desertā domū significant, omnibus simul discedētib; destitutā. Habēt

præterea dentes excidentes & in nō sanis, & nō liberis, & exercētibus mercaturā aliquid. Iphis enim ægotātibus longū quidē morbū & tabē prædicūt, uerū nō morituros esse cōfirmāt. Citra enim dētes sanorū cibo uti nō datur, sed forbitonibus & succo. Ex demortuis aut nullus dentē amittit. Quapropter quicquid mortuis nō cōtingit, ægotantibus signū salutis existit. Præstat tamen ægros oēs dētes perdere. Citius enim sic cōualescunt. Seruo uero nullum dentē habere, libertatē denūciat. Aut enim nō exhibens ministeriū, uelut dentibus alimentū, aut ab alio alimentū non accipiens, uelut qui neq; à dētibus nutriatur, penitus liber erit. Mercatoribus aut citam onerū ac bonorū curationē ac dispositionem hoc somniū significat, & præsertim si in motu fuerint ipsa. Augescētes aut quidam ex dentibus, ita ut alter alterū magnitudine superet, seditionē in domo eius qui somniū uidit significāt, quando quidē harmonia nō amplius utuntur, quæ significatio est & mobiliū etiā si nō elabātur. Quicunq; uero nigros, & putrefactos, ac corrosos, aut mutilos dentes habentes, uisi sibi fuerint

fuerint eos amisisse, hi omni molestia, omniq; malo liberabuntur, & aliqui sane saepe seniores homines ex hoc somnio miserunt. Porro dentes habere eburneos, bonum est omnibus. Philologis enim qui sermonis studio tenentur, sua uiloquentia, alijs uero sumptuositate circa domum significat. Verum aureos habere dentes, bonum quidem est philologis, uelut ab aureis dentibus sermonem prolaturis. Reliquis autem incendia futura in domo significat, quibusdam uero morbum ex bilis multitudine consistentem, qui etiam Icterus & arquatus nominatur. Cereos dentes habere celerem mortem affert, Tales enim cibum conficere non possunt: plumbos habere aut stanneos, ignominiam et pudefactionem, Vitreos uero aut ligneos, uiolentam mortem inducit. Argenteos autem habere dentes, pecuniam parare per sermones & eloquentiam significat. Diuitibus uero pecuniarum sumptum in alimentum ac cibos praedicat. Si uero quis eiectionis prioribus dentibus, alios enasci sibi putet, somnium hoc immutationem totius uitae ipsi praesagit, in melius sane, si fuerint secundum dentes prioribus meliores, in peius autem, si fuerint deteriores. Carunculas

aut spinulas, aut aliud quid sibi uideri in dentibus habere, de quibusdā necessarijs loqui prohibet, quandoquidē etiam actio- num impedimentum prænunciat. Si quis uero talia in dentibus habens, ea eximere sibi uidetur, actio- num impedimentū cessa- bit, & per eloquentiam opes parabit.

De lingua Cap. XXXIII

Inguam cōmoderatam & ori con-
 L uenientem habere, & clare loqui, o-
 mnibus bonū est. Verum nō posse loqui, aut linguā ligatam habere, actio- nū impedimentū simulq; paupertatē signifi- cat. Nam & paupertas sermonis ac dicen- di libertatem adimit, ut hic Theognidis sententiam usurpare liceat.

Vir paupertatis pedicis uinctus, neq; dicto Nec facto præstat, linguaq; uin- cta sibi est. Lingua tumefacta, uxori eius qui somnium uidit morbū præfagit, si quidem uxorem habet, si non, ipsi. Lingua quæ supra os cadens ipsi incumbit, à petu- lantia sermonis damnū significat. Sæpe ue- ro etiam uxorē eius qui uidit adulterā esse criminata est. At uero existimare pilos ha- bere è lingua enatos, siue albos, siue ni-
 gros

gros, nequaquā fuerit bonum, quāuis dicāt his qui è sermone ac eloquētia sibi rem parāt, bonū huiusmodi somniū esse. Nos autē obseruauimus, omnibus nō bene tale somniū cessisse. Nihil enim quod nō ociosum est & indetrītū pilos producit, oportet autē linguā minime ociosam habere, et nigri quādem pili citius, albi uero tardius ipsos euentus inducunt. Quæcunq; autem obseruauimus de hoc somnio ea ipsa scribo. Qui equidem per uocem operatur, his ocium & uacationē ad sermonem faciendū lingua habuit. Reliquis ad cibum capiendum, aut enim egrotauerunt multo tempore, & non fuerunt usi solitis cibis, aut ab egrotatione mortui sunt. Testimoniū autem cōtulerit utiq; huic obseruationi Apollonius Atalensis in secundo libro, multa de hoc somnio dicens. Nihil differt autem siue ex lingua ipsa, siue ex palato pilos enasci, aut etiam ex gingiuis, aut dentibus, aut labris. eandem enim significationem habent.

De uomitu sanguinis, aut bilis, aut pituitæ, aut cibi. Cap. XXXVIII

Anguinem uomere multū, & boni coloris, & non corruptum, bonum

e s est

est pauperi . acquisitionem enim significat, & abundantiam pecuniarū. eadem enim ratio sanguinis & argēti est, uelut etiā ueteres prodiderūt. Bonum est & ei qui liberis caret, et qui cognatum apud exteros habet. alter enim filium sibi natū, alter cognatum reducem, utrosq; eiusdē sanguinis existentes, uidebit. Verum si in uas proflu xerit sanguis, filius quidē educabitur. Vi uet autem cognatus apud exteros degēs, qui etiam post reditum morietur. Si uero in terram defluat, ambo cito morientur. et qui apud exteros degit, in suam ipsius concedet, propter sanguinem, hoc est in suam terrā, quæ uidelicet patria existit. Sanguinem gestare uidere, absurdum & minime cōueniens est ei qui latere uult, manifestabitur enim. Corruptus autem sanguis omnibus ex æquo morbum annunciat. Modicum sanguinē, adeò ut neq; uomitu, sed spuendo reijci uideatur, obseruauit seditio nem portēdere. Bilem porrò aut pituitam uomere, ei qui in calamitate, aut angustia aliqua, aut morbo est, cessationem instantium malorū significat. Omnia enim eius modi excreta, amplius non molestant. Et
uero

uero qui pro uolūtate diuersatur, prius aliquid molestiarū inducit, à quibus postea ipsum liberat. Cibum uomere quencunq; tandem, damnū significat, ex eo quod corpus alimentum non sentit. Sua ipsius intestina aut uiscera per os reijcere, filiorū perniciem & uiro & uxori prædicit. Verum his qui liberis carent, optimæ rei quam in bonis suis habent perditionem denunciat. Aegrotāti autem mortem præfagit hoc somnium. Horum causas, sequens sermo exhibebit.

De collo. Cap. xxxvi

Quodcunq; ulcus, aut morbum, aut affectum, circa collum, siue ceruicē, siue barbam, habere quis existimauerit, omnibus ex æquo morbū prædicit. Dependet enim aliquo modo ex capite ac collo uniuersum corpus, & his quidem sanis, sanum est. ægrotātibus uero ægrotat, & firmum non est. Duo habere capita aut tria, bonum est athleteæ, plurima sacra certamina decertaturo. Tot enim sacris certaminibus coronabitur. Bonū est & pauperi, supra hoc enim quod multa capita possidet, & multam bonorū substātiā colliget

get, etiam liberi ipsi boni, & uxor ex animi sententia contingent. Diuiti porrò aduersitatē significat ex cognatis. Et si quidem prius caput superemineat, non deiciant ipsum aduersarij. Si uero à reliquis præminentibus excellatur, periculū ipsi & mortem significat.

De decollatione. Cap. XXXVII

C Aput decollatū esse sibi uideri, siue iudicio damnatum, siue à prædonibus, siue in singulari certamine, aut quocunq; alio modo, nihil enim refert: malum est parentes habenti, & habenti liberos. parentibus enim simile est caput, propterea quod uitæ autores existant. filijs uero ob faciem & imaginē. Iam uero & uxore, & amico, & uillico bono, quidā ex hoc somnio priuati sunt, & non habuerunt faciem possessiones ipsorum inspicientem. Quidam etiam domum habens, eam perdidit. Nam caput domus est, ut ita dicam, sensuum. Si uero quis hæc omnia simul habeat, manifestū est non in omnia euenturū esse somnium, sed uelut ego obseruauī, magis in fauorabilem ac dilectum ac necessarium existentem ei qui somnium uidit. Bonum.

num est autē hoc somniū in capitis caussa reo. Quæcunq; enim semel circa aliquem fiunt, & impossibile est bis eadē fieri, hæc facta non amplius cōtingent. iam enim facta sunt. Nummularijs autem & fœneratoribus, & symbolo conuiuali colligendo præfectis, & naucleris, mercatoribusq; & omnibus pecunias colligentibus, perditio nem summarum pecuniariarū significat, ob æquiuationem uocis κεφαλαία, quæ de capitib. & summis pecuniarijs dicitur. Bonum est autē obæratīs, propter eandem causam. Qui uero apud exteros degit, in suam patriam redibit. & qui de terra litem habet, causam uincet. Ablatū enim caput in terrā cadit, & in ipsa manet. & reliquo corpori non amplius molestias exhibet. Seruo autē in cuius fidem domus tradita est, fide exolutum esse significat. Nemo enim ante damnationē capite plectitur, aut quod caput non habens, fidem & autoritatem nō habet. Acephalum enim & sine capite esse dicimus ignominiosum. Reliquis omnibus libertatem significat. Dominus enim corporis existēs caput, ubi fuerit ablatum, separatim ab hero seruum liberum fore

fore significat. Multi autē per hoc somniū solum uenditi sunt. Cæterum in causis famæ & nominis, aut pecuniaria, damnationem præfagit hoc somnium, & causa sanè est manifesta. Si uero quis nauigās hoc somnium uideat, apicis mali perditionem significat, nisi nautarū aliquis sit qui uidit. In his enim obseruaui, principibus mortē significare. Imperat autē perineo tœcharchus qui laterib. nauis præest, tœcharcho proreta, proretæ gubernator, gubernatori nauclerus. Verum in mercatoribus & nauigantibus, qui tātum ut uehantur nauem cōscendunt, & ob id Epibatae dicuntur, toto corpore in nauem diuiso, caput dixeris apicem mali. Noui quendam qui uisus est sibi decollatus esse, & græcus existens Romanam adeptus est ciuitatem, & sic priori nomine ac dignitate priuatus est.

De capite obtorto. Cap. XXXVIII

Aput suum obtortū & auersum uiderere, ita ut posteriora respiciat, prohibet quidem à sua patria discedere, pœnitentiam profectionis denunciās. Prohibet autem etiam omnia quecunque tandem facere. Non enim ea quæ nūc gra
ta &

ta & iucunda apparent, sed futura respice
re p̄dicat. Cæterū his q̄ apud exteros po
pulos degūt, reditū ad domū, sero & præ
ter expectationē p̄sagit. Visionem enim
domus etiam præter facultatē significat.

De eo quod quis putat se feræ ali
cuius caput habere. Ca. XXXIX

Eonis, & lupi, & pantheræ, & ele
phantis caput habere putare, pro
suo ipsius, bonū est. Maiores enim
quàm pro uiribus suis res aggressus is qui
somnia uidit, in his uictoriam adipisce
tur, & superior euadens plurimum iuuabi
tur, terribilis quidem contrarijs & aduer
sarijs, suis autem onerosus & grauis reddi
tus. Multi uero qui ad principatus & ma
gistratus animum adiecerūt, successum in
hoc somnio senserunt. Canis, aut equi, aut
asini, aut alicuius aliorum quadrupedum,
aut uolucriū caput, pro suo habere sibi ui
deri, si quidem quadrupedis fuerit, serui
tutem & erumnas significat. Si uero alicu
ius ex uolucriū genere, in propria regione
non mansurū esse p̄sagit. aut propter uo
latum, aut quod auium gentes in proprijs
regionibus non permanent. imò neque a
pud parentes.

Habere caput in manibus. Cap. XL

Caput suum in manibus habere si-
bi uideri, bonum est non habenti li-
beros, & nō habenti uxorem, & expectan-
ti aliquem apud exteros degētem. Si uero
quis adhuc capitis ornādī curam habeat,
recte disponet quippiam eorum quę circa
ipsum male habent, & ex uite malis ac eru-
mnis se extricabit. Idem significat etiam, si
quis simul tenēs in manibus caput suum,
aliud habere se putet secundū naturam.

Habere cornua. Cap. XLI

Cornua habere adnata, bouis aut al-
terius cuiusdam animalis uiolenti,
uiolentas mortes inducit. Vt pluri-
mum uero decollationem ei qui somnium
uidit significat. Hęc enim & animalib. cor-
nigeris euenire solet.

De humeris. Cap. XLII

Humeri crassi & carnosi, omnib. bo-
ni sunt. præterquam his qui in uin-
culis aut carceribus detinentur. for-
titudinem enim & felicitatē significantes,
his solum mali sunt. Lōgiori enim tempo-
re mala sustinebunt, uelut in humeris resi-
stere uolentibus. Si uero quid patiātur hu-
meri

meri, prædictis contraria significant. Sepe autē & fratribus mortem aut morbū prædicunt. Nam & humeri ipsi inter se fratres existunt.

De pectore & mammis. Cap. XLIII

Ectus sanum & illesum, bonum est.

P Hirsutū uero etiamsi pilis densum fuerit, uirīs quidem bonū & lucrosū est. Mulieribus autē uiduitatem significat, negligentius enim degunt, & pilis densæ fiunt, quum non adest ob quem corpora exerceant. Mammæ autē extra omnem querelā & inculpate habentes, bonæ sunt. Si uero maiores appareant, cōcinnitatem & gratiam seruantes, liberorum simul ac possessionum acquisitionem significāt. At uero si quid patiantur, & uelut ulceratæ uideantur, morbū portendūt. Decidētes uero mortē pueris, ac liberis eius q̄ somniū uidit. Si liberi non sint, indigentiam præsigniunt. Sepe etiam luctum præsertim mulieribus significāt. Hæ enim in luctu etiam mammas dilaniant. Nutrici autem si filium habuerit, somnium in eum quem nutrit eueniet. Multas habere mamas, idem significat quod solito maiores factas esse.

f Mulieri

Mulieri uero & adulteriorum consuetudinem. Vulnerari in pectus à quodam familiari & noto, tristis nunciij auditionem alicunde significat senibus. Iuuenibus & uiris & foeminis amorem prædicat.

De manibus.

Cap. XLIII

M Anus robustæ & pulchræ, felicitatē significant, maxime artificibus manuarijs, & qui per dationē & acceptionem uictum ac rem cōparant. Timenti autē ligationē & uincula, non absq; timore somniū hoc est. Verū iam particulatim etiam de manibus dicam. Quicquid tandem patiantur brachia, lucrum significāt. Quicquid uero cubiti, negotia quæ in manibus sunt dissoluunt, & ministrantib. spoliant. Audiui porrò quendā circa hanc artem excellentem, qui sanè mihi ualde placencia ac probata retulit, quandoquidem etiā euentibus ea cognouisse ipsum deprehendī. Si uero alicui nō uerisimilia, nec credibilia dicere uideor, placitis sibi utatur. Ille itaq; dixit, dextram manum significare ea quæ parantur bona, sinistrā uero ea quæ iam parta sunt. altera enim ad accipiēdum parata

parata est, altera idonea ad seruandum. Est autem antiqua diuisio uera iam. Et dextera quidem manus significat filiū, patrem, amicum. Sinistra uero uxorē, matrem, sororem, filiam, seruam, seruum. Vtram igitur quis ablatam esse, per somnium uiderit, priuabitur aliquo ex his qui per ipsam significantur. In communi autem utreque manus significant artes, chirographa, sermones. Artes quidem quoniam per manus fiunt artes. Chirographa autem, quoniam etiam ipsa manus appellantur. Sermones uero, quoniam simul cum sermone manus mouentur. Cæterum quod nauis, & saltatoribus, & miraculorum edito-ribus, manus non habere, bonum non sit, quandoquidem impossibile est absque his operari, manifestum sanè existimo. Rursum digiti manuū amissi omnes aut ex parte, damnum significant, & ministrorū perditionem. Scriptoribus autem & philologis ocium & ferias portendunt. Debitoribus uero plurimum quam debēt persolutionem, & fœneratoribus usurę interceptionem. Noui autem quendam qui putauit se digitos non habere, huic fœnerator etiam

citra scriptum credidit. Plures habere digitos, contraria significat ei somnio quo pauciores habere se quis uidet. Morbi em̄ accedunt ex digitis non secundum naturam habētibus, ipsi q̄ simul sunt ociosi, simulq̄ his quibus enati sunt ferias pariūt. Verum quidam errore decepti, bonū esse eiusmodi somnium suspicati sunt. Pilos habere ex manib. enatos, ex articulo quidem manus, uincula significat: ex lata aut̄ palmæ interna parte, ocium & ferias omnibus prædicat, maxime uero agricolis & artificib. manuarijs. Quādo em̄ nō amplius circa opera teruntur manus, neq̄ sup̄ficies ipsarum densatur, Verisimile est etiam pilos enasci. Multas porrò habere manus, bonum est artifice manuario. Neq̄ enim ab operis interquiescet. Somniumq̄ ipsi quodā modo dicit: Opus est tibi pluribus manibus, propter operarum multitudinē. Bonum etiam est iuste agentibus, acquisitionem enim & liberorū & famulorum, itemq̄ pecuniarum significat hoc somniū, quemadmodum sæpe obseruauī. Maleficis autem uincula præfagit, atq̄ hoc modo circa unū corpus plures manus futuras esse.

De

De illis & partibus circa umbilicū.
 Cap. XLV

Ilia & imus uenter, & omnia usque
 ad inguina mēbra, corporis robur,
 & substantiam bonorū ac opum si-
 gnificare, putandū est. Proinde ubi hæ par-
 tes fuerint affectæ, corpori quidem mor-
 bum, uictus uero inopiam denunciāt. Ipse
 aut̄ umbilicus si cui sint parētes, eos ipsos
 significat, si nō sint, patriā. ex qua quis na-
 tus est & prodijt, uelut ex umbilico. Si ita
 que quid circa umbilicū molesti fuerit, aut
 parentū aut patriæ priuationem præfagit.
 Et eum qui apud exteros est nō reducit.

De internis partibus. Cap. XLVI

Resectū esse sibi uideri, & cernere in-
 ternas sui partes secundū naturam
 & singulas decēter sitas, bonum est
 non habenti liberos, et pauperi. alter enim
 liberos proprios uidebit, alter uero posses-
 siones. Nam & liberi uiscera appellantur,
 uelut etiam interanea. Et quemadmodum
 in domo possessiones, sic intra ilia uiscera
 insunt. Diuiti autē & omni qui latere uult,
 pudefactionem & deprehensionē signifi-
 cant. Graue est aut̄ omnibus, uiscera à quo
 f 3 piam

piam considerari, negociorum enim mole
storum & litium inductionem designat, et
occulta reuelat. At uero resectū aliquem
sibi uideri uacuum esse, nullo uiscere intus
existēte, desertam fore domum eius qui so
mnum uidit significat, & filiorum perni
ciem, & ægrotanti mortem. Bonum uero
fuerit ei tantum qui in malis & anxietati
bus uersatur, malorum enim ante pedes
existentium cessationem prædicit. Qui e
nim partes curarum cōtētrices perdidit,
merito à tristitia liber existit. Quin et illud
supra prædicta considerare oportet. Cor
uxorem significat uiri qui somnum uidit,
& maritum mulieris quæ uidit. propterea
quod totus corporis habitus uideatur, &
animus, & spiritus, eius qui uidit. Hæc e
nim comprehendit, & in se habet. Et pul
mo similiter. Hepar uero filium, & uictum
& curas. Fel autem biliosum humorem, et
pecunias, & mulieres. Splen uoluptates,
& risum, & uasorum supellectilem. Ven
ter autem & intestina, liberos primum, de
inde sceneratores. quoniam multa uiolen
tia alimentum exoptulant. Renes fratres
& cognatos, reliquos autem liberos signi
ficant

ficant. Proinde ubi hæ partes pmanferint, meliora etiam ea quæ portendunt ab ipsis significant: & sanæ quidem omnes, aut singulæ per se, eãdem significationẽ habent. Duplicatæ aut omnes aut unaquæq; seorsim, duplicata futura esse ea quæ significantur indicant. deperditę uero perditionem.

De pudendis. Cap. XLVII

Vdendum simile est parentibus, ob
P seminariã rationem in ipso contentam. liberis uero quod etiam ipsum liberorum caussa existit. uxori & amicæ, quia ad res uenerẽas aptum est. fratribus & omnibus sanguine nos attingentibus, quoniam totius domus & familię ratio ex pudendo dependet. Robori aut & corporis uirilitali, quia & ipsum horũ caussa existit. quapropter etiã uirilitalas à quibusdam appellatur. Orationi & disciplinæ, uelut principalis. omniũ pudendorũ. Est autem foecundũ uelut item oratio & sermo. Et sane quum aliquãdo in Cyllene essem Mercurij statuam uidi, nihil aliud q̃ pudẽdum naturali quadã ratione fabrefactũ. Insup simile est opulentiæ & possessionib. p̃pterea q̃ aliquando intendi, aliquãdo remitti, &
 f 4 præbere

præbere & excernere potest. Consilijs autem & arcanis, quoniam & consilia, & pudenda, *μυστα* græcis appellantur. Paupertati etiã & seruituti ac uinculis, quia & necessariũ uocatur, et necessitatis symbolum existit. Insuper & dignitatis ac nominis autoramento. Verendũ enim & autoramentum appellatur. Proinde præsens quidem, et in propria sede permanens pudendum, permanens esse quod unicuique adest eorum quæcunque tandem pudendo similia sunt, significat. Augescens uero etiam auget, ablatum, priuat. Duplicatum autẽ apprensens, omnia quæ adfunt dupla futura significat, præter uxorem aut amicam, his enim spoliatur. Neque enim duobus pudendis simul uti datur. Noui autem quendam qui uisus est sibi tria pudenda habere, & quum esset seruus, liber factus est, & pro uno nomine tria accepit, duobus nominibus à manumittente assumptis. Verũ hoc semel contigit. Oportet autem nõ à raris, sed ab his quæ ut plurimum eueniunt, omniũ iudicationes facere.

De

De inguinibus & fœmoribus

Cap. XLVIII

I Nguina non procul à pudendis si-
ta, neq; diuersum significant. Qua-
re eandem utrorumq; rationem ha-
bere oportet, Cæterum fœmora, alia om-
nia pudendis similiter significant, solum
autem supertepefacta diuitibus iniucun-
da ut plurimū obseruata sunt. Et circa rem
Veneream sumptus significant, & fermè
non sumptus, sed damna ac detrimenta.

De genibus. Cap. XLIX

G Enuia ad robur & fortitudinem refe-
renda sunt, & ad motus & ad actio-
nes, Quare robusta & sana existen-
tia, peregrinationem & alium quemcunq;
motum moueri permittūt, & actiones præ-
dicunt, & sanitatē, ei qui de ipsis somnium
uidit. Si uero fuerint affecta & læsa, con-
traria. Quæcūq; autem planta ex genibus
enata cuiuspiam uidebitur, tardum & impe-
ditum genuum usum ipsi portendit. Si ue-
ro ægrotus hoc somniū uiderit morietur.
ex terra enim nascuntur plantæ. In terram
uero resoluuntur corporum concremen-
ta. Noui ego quendam qui existimauit se

uidere ex genu dextero harundinem sibi excretam, & contigit ipsi fistulam in genu illo generari. Nam & harūdo genu habet, & in fistulam cauatur. Sæpe uero & ad fratres, & ad familiares ac socios pertinent genua, quoniam & ipsa inter se fratres sunt, & in ambulando socij ac communitantes. Insuper & ad liberos pertinent. Aequaliter enim cum pedibus deseruiūt, & rursus ad ipsos pedes existentes pertinent, Merito igitur seruos & liberos significant.

De pedibus, suris, & talis

Cap. L

ſ Vrae & posteriore & anteriore sui parte, eadem genibus significant.

Tali uero & pedes summi, reliqua quidem æqualiter genibus significant, Verum in eo quod non liberos, sed seruos significant, differunt. Plures pedes habere, bonum est mercatoribus, & nauclero. pluribus enim seruis imperabunt, bonum est & omni qui mercede seruos alit. Nauis autem gubernatori quietem & tranquillitatem significat, pluribus enim pedibus utetur

tur, nauem remis impellendo. Bonum est & pauperi, seruos enim acquireret. Diuiti autem morbum præfagit, ut nõ solum sui ipsius pedibus, sed & baiulantium ipsum utens, plures habere uideatur. Multos uero hoc somnium cœcos fecit, ut præuio duce uterentur, & maleficos in uincula coniecit, quo uidelicet cum custodibus, & non soli procederent. Noui aut quendam qui uisus est sibi, reliquo toto corpore quieto manente, pedes suos solos baiulare ac portare, & ne minimum quidem progredi, & tamen moueri. Contigit ipsi in exhauriendâ sentinam damnari. Nam haurientibus contingit, ut transigant opus tanquam ambulent, semper autem in eodem loco maneant. Sed & alius quidam putauit de pedibus suis profluere aquam, & contigit ut in sentinam damnaretur quum maleficus esset, atque hoc modo de pedibus ipsius aqua profluxit. Quandoquidem alius non maleficus homo, eodem somnio uiso, aquam inter cutem incidit. At uero pedes ardentes uidere, omnibus ex æquo malum est, & amissionem & pessundationem bonorum significans, imò etiam filiorum & seruorum.

Filij

Filij enim æque ut serui, parentibus famulantur, curantq; ipsos ueluti famuli, quæ res multos somniorum interpretes fecerit, qui existimauerunt solos seruos per pedes significari. Cursoribus porro conducit somnium, ubi decertaturi ipsum uiderint. Cito enim & ut ita dicam, ex igne rapiunt crura.

De tergo Cap. LI

Ergum & omnia posteriora, senectæ significationem habere iudicamus. Vnde aliqui & recte Plutonis propria ipsa appellant. Proinde quales se quis habere putauerit posteriores partes, talis eueniet ipsi senectia.

De alteratione Cap. LII

In somnijs de alteratione, primum oportet quantitatem, quæ circa magnitudinem consistit, considerare. Deinde qualitatem, quæ circa materiam attenditur. Tertio qualitatem quæ circa ideam consistit, quæ propria formæ existit. Et in somnijs quidem iuxta quantitatem, siue ex paruo magnum factum esse, siue ex priore magnitudine maiorem, bonum est, si non ultra humanum modum quis magnus factus sibi

sibi uideatur. Nō enim corporis, sed actio-
 num augmentum somnium significat, &
 rei familiaris eius qui somnium uidit. Ac
 uero supra humanum modum magnum
 factum esse sibi uideri, mortem ei qui uidit
 portēdit. Et si quis filiolum suum paruum
 existentem, in uirum euasisse putabit, mo-
 rietur filiulus. Graue est & somnium seni,
 in adolescētem transmutari, & adolescen-
 ti in puerum. Vterq; enim ipsorū in peius
 & ignobilius transijt. Ceterum bonum est
 puero in adolescentē, & uiro in senem per-
 mutari, uterq; enim ipsorum in meliorem
 & honoratiorem statum transijt. Si uero
 adolescens in senem permutetur, non qui-
 dem morietur uelut puer, uerum ægrota-
 bit. & si uir in puerum permutetur, impru-
 denter in rebus agendis se gerēs, damnum
 perpetietur, & in ipsum poeticum illud re-
 cte dicetur: Sunt semper suspensa ui-
 rorum corda minorum. Porro quali-
 tas permutationis sic habet. Si quis in mu-
 lierem transmutetur qui antea uir fuit, pau-
 peri quidē bonum est & seruo. alter enim
 habebit qui ipsum enutriet, uelut mulier:
 alter uero minore labore seruiet. Minores
 enim

enim sunt mulieri labores. Diuiti uero malum, & maxime rempublicam administranti. Vt plurimum enim domus custodes & intra tectum uersantes sunt mulieres. quapropter somnium omni magistratu exiit eum qui id uidit. Corporum autem exercitatoribus morbum significat. foeminofiores enim sunt mulieres uiris. Si uero mulier in uirum mutetur, si quidem innupta fuerit, uirum reperiet, et si liberis caruerit, masculum pariet, atque sic in uirile naturam transibit. Si uero uirum habeat & filium, uirum uita traducet. Non enim uiro opus est uiro, sed muliere. Serue autem & ancillae somnium maiorem seruitutem inducit. Bonum est & meretrici. Illa enim ut uir, amplius labores sustinebit. Hac uero a quaestu meretricio cessabit. Si porro quis uir aut mulier, argenteus aut aureus esse sibi uideatur, si quidem seruus est, uendetur: quo uidelicet argentum aut aurum fiat. Si uero pauper, ditabitur, ut sit circa ipsum talis materia. Diues autem in insidijs erit, omnia enim aurea & argentea, multos insidiantes habent. Aegrotanti autem omni mortem praedicat hoc somnium, uelut etiam aereum se factum

factum putare, præterquam athletæ & seruo. Ille enim statuas assequetur, hic uero libertatem nanciscetur. Aereæ enim imagines & statuæ liberorum eriguntur. Idem significat etiam, si quis imaginē suam aut statuam, æream in foro positam uideat. At uero in ferrū permutari, calamitates intolerabiles significat, quibus tolerandis ad senectam perueniet is qui somnium uidit. Ferreos enim appellamus qui multa mala sustinent. Cæterum luteum aut testaceum factū esse sibi uideri, omnibus mortem denūciat, exceptis his qui per terram aut lutum quæstum faciunt. Lapideum factum esse, uulnera & concisiones significat. Neque enim possibile est absque ferro aliquem lapideum fieri, Eodem modo & de alia materia iudicare oportet: si uero in animal quis permutetur, ab animalis natura iudicationum coniecturam facere oportet. de qua re in sermone de uenatione secundus liber edocebit. Omnibus ex æquo bonā esse obseruauit pulchritudinē, & corporis bonā habitudinē, ac robur. ubi non supra humanū modū excesserint ista. Quoniam superexcellēter pulchrum esse,

& nimis

& nimis decorū sibi uideri, aut robustum, similem euentum habent, uelut esse turpē, aut resolutum esse, aut uiribus destitutum, quæ sanè ægrotantibus quidem mortem, amantibus autē rem infectam, & proditiōnem significant.

De doctrīna artium, opificiorumq; ac
studiorum Cap. LIII

I N uniuersum autem in omnibus in fallibile hoc est. Quæcunq; quis didicit & edoctus est, et exercuit, & facit opera siue artes, ea per somnium operari & exercere, & propositum assequi, omnibus bonum est. Quæ enim quis mente uoluntat perficiet, & pro animi uoto consummabit. Verum successu fraudari, malum est. Contraria enim uoluntati significat. Quæcūq; uero quis neq; didicit, neq; exercuit, si per somnium facere sibi uideatur, si quidem ei res succedit, bonum est. Si uero uix assequitur, operosum, & ad irritum laborum omnis propositi, etiam ludibrium cōsequitur. Cæterū particulatim hoc ferè modo habet. Agriculturā exercere, aut seminare, aut arare, aut plantare, bonum est
uxorem

uxorem quærentibus, & non habentibus liberos. Aruum enim nihil aliud est, quàm mulier. Semina autem & plantæ, liberi, triticum quidem filij, ordeum uero filia & abortus. Reliquis morbos & malas affectiones significat. Et si quis ægrotet in domo eius qui somnium uidit morietur. Nam semina & plantæ, uelut etiam ægri defodiuntur. Metere autem & uindemiare ac putare, quæcunq; tandem tempore huiusmodi quis facere sibi uideatur, actiones & aggressus omnes in illum ipsum tempus ac horam differunt, quo ea ipsa fieri solent. Gubernare nauem omnibus bonum est, si quidem probe succedat, & citra periculum perducantur, non tamen ut sine timore & labore sit successurū. Si uero tempestatibus diuexentur aut naufragium faciant, ingens malorum excessus denunciat, quam rem ego sæpe obseruauit. Coriariam artem exercere omnibus iuxta legem uiuentibus bonū est, ob mensuras: bonum est & nuptias aut sodalitatē instituere uolentibus, propter futuras & iuncturas. Verum coria tingere omnibus malum est. Nam mortua corpora tractat coriarius tin-

ctor, & ab urbe semotus habitat. Quin & occulta reuelat, propter odorem. At uero medicos uidere pessimum omniū est. Aurifusorem esse, maleficia circa eum qui uidit significat, ob uenena quæ sub manibus habet, & monilium implicationes. Plasticen exercere, & buxum tornare, & sculperre, & statuas facere, bonum est mœchis, & rhetoribus, & falsarijs, & omnibus fraudulentis hominibus. Propterea quod hæc artes ea quæ non sunt, uelut uera & existentia ostendent. Reliquis celebritatem nominis, & turbarum concursus significat, propterea quod hæc opera multis ostendantur.

Artem fabrilem ferrariam exercere

Cap. LIIII

Artem fabrilem ferrariam exercere, & incudi adstare, turbas & lites ei qui uidit portendit. Verum si quis nuptias celebrare uelit, ei benignam uxorem præfagit, atq; id propter folles. Ipsi enim conspirant: sed & pugnātem habebit, propter malleos, sonum enim hi edunt. Porro circa alias artes iuxta hæc exempla, similiter coniectationem facere oportet, ita ut ad utriusq; substantias respectus habeamus

mus

mus, tum ipsarum artium, tum eius qui uidit. Sed & illud obseruare oportet, Quod quæcunq; significant artes si quis ipsas operari uideatur, eadem significant etiam artifices uisi, & ipsorum officinæ, ac instrumenta, modica exceptione in instrumentis seruata. Quæcunq; enim secant & diuidunt, ea omnia discordiam, & seditionem, ac damnum significant. Quæ uero uniunt aut colligant, ea utilitates & nuptias, & fodalitates prædicunt, uerum peregre proficisci prohibent. Quæ autem leuigant, inimicitias sedant. Quæ dirigunt aut directionem indicant, occulta reuelant. Quapropter etiã Geometriam ad huiusce modi aptã iudico, Itemq; geometras per somnium uisos.

De litteris Cap. LV

Litteras discere eum qui ipsarũ ignarus est, bonum est. prænunciat enim quiddam ei qui uidit affuturũ, cum labore & timore. Nam & timent, & simul laborant, qui litteras discunt, & tamen ob utilitatem discunt. Si uero quis litterarum gnarus litteras rursus discat, malum et absurdum censendum est. puerile enim est di-

scere, quapropter rerum ac actionum impro-
perum successum, cum timoribus &
laboribus significat. Soli uero ei qui filiū
sibi nasci concupiscit, bonum hoc est som-
nium. Non enim ipse, sed filius qui ex ipso
nascetur, litteras discet. Si uero quis græcas
litteras discat ex Romana gente, aut Ro-
manas generis græci, alter ad romana, al-
ter ad græca exercitia & conuersationes
perueniet. Et sanè multi Romani græcas
uxores, & uicissim Græci Romanas duxe-
runt ab hoc somnio uiso. Noui quendam
qui existimauit se Romanas litteras disce-
re, & in seruitutem damnatus est. Nullus
enim græcus in seruitute docendus eman-
datur. Cæterum barbaras literas legere be-
ne ac disposite, in barbaras nationes trans-
gressum, in eisq; conuersationem signifi-
cat, atq; isthic splendidum quiddam desi-
gnare. Verum male legere litteras barba-
rorum, etiam male inter barbaros conuer-
saturum esse significat, aut ægrotū delira-
turum esse, atq; hoc ob uocis peregrinita-
tem. Qualescūq; aut litteras quis neq; scri-
bere neq; legere posse sibi uidetur, rerū &
actionū successu carebit, siquidē pauce fue-
rint

rint, ad aliquot dies, sin multæ, ad menses.

De pubertate siue tirocinio

Cap. LVI

P Vbescere id est puberum ac tyro-
num habitum gestare, si seruus sibi
uideatur, liber erit, quando quidem
solis liberis id lege permissum est. Omni-
bus aut artificibus manuarijs, & rhetori-
bus ocium & cessationem in annū signi-
ficat. Oportet enim Ephebum siue Tiro-
nem in Chlamyde manum dexterā inuo-
lutam habere. propterea quod minime sit
ociosa, tum ad opera, tū ad sermones, hæc
manus. Dixi aut in annum, propter puber-
tatis tempus, quod iuxta locum expen-
dere oportet. Cæterū à peregrinādo pro-
hibet hoc somnium, & eum qui apud exte-
ros degit, in patriam reducit. Nam Ephe-
bus in populo sit oportet. Et à nuptijs libe-
ro, nuptias portendit. Nam ex legis fanci-
to chlamys circumdatur. Et ex lege etiam
uxor ducitur. Et si quidem chlamys fuerit
alba, liberam ducet is qui somnium uidit.
Sin nigra, libertam. Si purpurea, sese gene-
rosiorem. Nequaquam aut seruā. Si uero
quis liberorum gignendorū desiderio ca-

ptus, aut etiam iam natum filium habens, hoc somnium uideat, non ipse sed filius ipsius pubescet, & pubertatis habitum geret. Viro senii & supra ætatē existenti, mortem præfagit somniū, & eos qui præter leges agunt prodit. Iuste autē agentibus prodest. Nā ipsa pubertas ferme regula est recte ac sanæ uitæ. Athletę autē anteq̃ in ordinem lectus sit, malum est, quandoquidem emotionem ex ordine uelut supra ætatem prædicat. Neq̃ enim longe postea ephebus uir erit. Lucratori uero & certatori significat, quod ad certamen nõ sit peruenturus, si uero perueniat, quod non sit decertaturus. Non enim decertant Ephebi extra patriæ terminos egressi.

De Gymnasijs secundum species

Cap. LVII

Rochum agitare, laboribus implicatū iri significat, ex quibus tamen fructus ad eū qui somniū uidit perueniat. Harpastū & pila cōtentiōes nunq̃ funiendas significāt. Plerunq̃ etiam amorem erga meretrices. Similis est enim pila, iteq̃ Harpastū meretrici, propterea quod nullibi maneant, & ad multos perueniāt.

Arteres

Arteres aut siue halteres & gymnasia ipso
 ru propria, in praesens quide[m] improspere
 actionu[m] successum & labores, rursus aut
 actioes cu[m] quiete praediciunt. Est enim huius
 modi exercitiu[m] nihil aliud q[uam] manu[m] prepa
 ratio. Vtriculi uero, & scyphi, & transla
 tiones, & quaecunq[ue] alia eius generis exer
 citamenta puerilia, contentiones praefagiunt.
 At uero de lucta in tractatu de certaminibus
 dicemus, ut ne eadem bis scribamus.

De certaminibus Cup. LVIII

Buccinare sibi uideri tuba sacra, bo
 num est uolentibus quibusdam con
 gredi, & eis qui mancipia perdidere
 runt, aut aliquos famulos, Nam in bello con
 gregat hoc organu[m] dispersos. Veru[m] occul
 ta reuelat, ob soni magnitudinem, & aegro
 tos tollit, Compositu[m] est enim ex osse & aere,
 per qua[m] prodit quide[m] spiritus, non aut re
 uertitur. Seruos et ministerijs addictos, ser
 uitate liberat, propriu[m] enim liberoru[m] est in
 strumentum. At uero rotunda tuba bucci
 nare, malu[m] est. Neq[ue] enim sacru[m] est organu[m],
 sed bellicum, & alia omnia quaecunq[ue] per
 os dicit is qui hoc organo utitur, in caput
 ipsius recurrunt, quare nemini litem inten

dere permittit. Quaecunq; autem instrumentum quis inflari audiuerit, turbabitur. Si uero ipsam solum uiderit tubā, uanum incurret timorem. Cæterum præconem agere, eadem quæ buccinare significat, præterquam quod seruos inuitis dominis liberat, & præconio publico liberatum iri dicit. Tibia canere tibijs præsertim pythiæcis, luctum significat, aut similem luctui tristitiam. Idem ægrotos occidit. Calamos inflare omnibus bonum est, item in libationibus ac sacrificijs canere, & psallere, & citharam pulsare, bonum est ad nuptias & sodalitatem, propter harmoniam. Verum ad alias aggressiones & conatus malum, et seditionum causa, propter intensionem. In plerisque etiam podagram innuit, propter neruos. Ipsum etiam cithara canere ad eandem rationem referendum est. Tragœdiam agere, aut tragica habere dramata aut figmenta, aut tragœdos audire, aut Iambica dicere aut facere, reminiscēti quidē dīctorū, euētus omnes iuxta argumentum contentū fient. nō reminiscēti autē eorum, pugnae, iniuriæ, & pericula euenient, & si quid etiā his grauius aut crudelius

lius

lius existit. Talibus em̄ Tragoedię sunt re-
 fertę. At uero comœdos audire, aut comi-
 cos habere lusus siue libros, si qđ ueteris
 comœdię fuerint, cauillos et turbas, et sedi-
 tiones & uituperia significat. Si uero no-
 strę ætatis comœdię erunt, reliqua quidē
 tragoedię similia significat, fines uero cō-
 modos & bonos prædicat. Eiusmodi enim
 sunt argumēta comicorum dramaturgum. Cho-
 ri aut̄ & hymni, simulationes & deceptio-
 nes significant. Quę enim non adsunt ali-
 cui, proprię lucris gratia, poetę laudibus ue-
 here solent. Poetas uero et encomiorū scri-
 ptores, & dicēdi artifices, in eundem cum
 choris locum referre oportet. Neq; quicq̄
 interesse arbitror, siue quis seipsum aliqd
 horum facere putet, siue h̄sdem dum fiunt
 adsit. At uero de pyrricha saltatione, &
 reliquo tripudij genere, ubi de coronis a-
 gemus, tractabimus, quo loco & de canti-
 lenis agere cōmodum fuerit. Nunc uero
 de equestribus & gymnasticis certaminibus
 cōsequenter dicemus. Equū desultorium,
 celetem græcis appellatū, agitare, tum ha-
 bene, tum agitatori probe obedientem, ex
 æquo omnibus bonū est. Equus enim ean-

dem cum uxore & amica rationem habet. Nam & ob pulchritudinē superbit, & agitatore[m] gestat. Similis autem & nauibus equus est. Nam & poeta naues equos dixit. Et nos Neptunū Hippion, id est eque-
 stre[m] uocamus, & sanē quam rationem in terra equus habet, eandem habet nauis in mari. Similis item existit hero & operarū imperatori, & amico nutriēti, & omni ba-
 bulāti. Quomodo igitur equus eum qui somnium uidet fert, sic etiam uxor, et amica, & herus, & amicus, & nauis, eundem tractabunt. Bigæ similiter nihil à desultorio e-
 quo differūt, exceptis egrotis, quibus mortem prædicunt, quemadmodū etiam cur-
 rus quadrigari⁹ siue quadriga, quæ & ipse alia quidē æqualiter equo desultorio signi-
 fican[t], uerū Athletis qui grauib[us] & magnis exercitijs exercentur, bonæ sunt, & uictoriam prædicunt. agitatione enim & impulsu utuntur. Cursoribus uero uictoriæ amissionem significāt. Ait enim quodam modo somnium, ipsos nō sufficientes esse quo proprijs pedibus utantur. Cæterū li-
 beris mulieribus, simulq[ue] uirginibus opu-
 lentis, currum per urbem agitare, bonum esse

esse assero. bona em̄ sacerdotia ipsis acquirit, uerum pauper culis scortationem pronunciat, si sibi per urbem equis uectari uideantur. Seruis autem libertatē, proprium enim liberis hominibus est per urbē equitare. In urbē equos agitare bonū est athletæ & ægrotanti. ille enim sacrorum certaminum uictor erit. hic uero non morietur. At uero ex urbe agitare equos, utriusq; malum est. hic enim efferetur. ille uero uictor non erit. Currum autem per desertum agitare, omnibus quicunq; hoc somnium uiderint, mortem annunciat nō ita longe insecuturam.

De pentathlo siue quinq; certatio. Ca. LIX

Vinq; certatio siue pentathlos, hoc est quinq; gymnicoꝝ certaminum generibus exerceri, obseruauī in omnibus primū quidem peregrinationem, aut motum ex loco in locum significare, at que id ob cursum. Deinde dānū aliquod, aut intempestiuos sumptus, aut expensas quasdam præter animi sententiā, propter discum, qui æreus existens ē manibus abijcitur. Sæpe uero & anxietates & curas supra prædicta, ob saltus qui aliterum adminiculo

niculo fiunt. Exilire enim dicimus etiã eos qui in accidentibus derepente anguntur. Insuper uero & pugnas & contentiones aduersus aliquos significat, propter iacula, & strepitum, & celeritatẽ, quæ uerbis contentiosis similia existũt. Postremum etiam de locis aut terra contra quosdã litem, opulentis præsertim significat, egenis aut morbum, propter luctam. Horũ causa sequenti sermone explicabitur.

De cursu.

Cap. LX

Currere cursum simpliciter, omnibus bonum est, exceptis egrotis ubi uincere se putauerint, omnes em̃ ad terminum propositum peruenient. Quapropter etiam serui liberãtur ex hoc somnio. Aegroti uero uita decedentes hoc modo ad metam uitæ perueniẽt. Diaulus autem cursus, qui duorum stadiorum circuitionem habet, hoc est stadium permensum repetit, ac recurrit, eadem quæ stadium significat, quorum singula ex dilatione & prolongatione inducere consueuit, quẽadmodum Dolichus hoc est longus appellatus cursus, ex multis dilatiõibus excellẽter eadem facere solet. Solis autem mulieribus dolichus

dolichus scortationem, & uitam meretricariam præfagit.

De reprobatione. Cap. LXI

Reprobari & ordine moueri sibi uideri, omnibus malum est. Athletis autem omnibus minime gloriosum est, propter reprobationis ætatē. Viris uero improspere rerum ac actionum successum significat, puerilis est enim ipsa reprobatio. At qui quū reprobari sibi uideri omnibus damnosum sit, insuper etiā ægrotautes occidit. Noui autem quendam qui sibi uisus est in olympijs ordine moueri, et in metallū damnatus est, propterea quod sacri certaminis iura non haberet.

De lucia. Cap. LXII

Luctari cum aliquo sanguine iūcto aut amico, seditionem aduersus ipsum aut cōtentionem significat. In his uero qui iam seditionem agunt, utrius luctantis per somnium uictoria fuerit, huius etiam robur postridie præcellet, nisi de terra pugnent. in eiusmodi enim cōtrouersijs & dilceptationibus, melius est cadere, nisi quis sit qui ex infernis detrahat, eius enim qui terram tenet, etiam terra ipsa futura est

ra est. Noui quendam qui sibi uisus est luctari, et ex digitis, duo alternatim, quod dici solet, faciendo, aduersariū deijcere. huic contigit uictoria, acceptis literis ab aduersario scriptis. At uero cum aliquo ignoto luctari, pericula ob morbum inducit. Quo modo enim luctator aduersarium tractare cupit, sic etiam morbus ægrotum, nimirum ad terrā demittere. Lapsa itaq; mors imminet, deijcētī uero salus. Insuper & uirum luctari cum puero, nequaquā bonum est. Si enim prostrauerit puerū, sepeliet aliquem. Si uero à puero fuerit prostratus, supra irritū laborem, etiam ludibriū & morbum sustinebit. & ludibrium quidem propter consequens. Morbum autem propterea quod à teneriore corpore est superat⁹. Verum puero bonum est cum uiro luctari, res enim magnas præter expectationē assequetur. Sed tamen Athletę puerū coluctari, nō est bonum. Significat enim pueris reprobationem, & ex ordine emotionem. Cum mortuo luctari, egritudinem significat, aut contentionem cum aliquo filiorum aut hæredum ipsius mortui. Porro in luctando semp melius est hoste deiecto, uictorem sibi uideri.

De

Depugillatu. Cap. LXIII

Pugillatu decertare omnibus nociuum est, supra turpitudinē enim etiam damnum significat. Nam & facies indecora inde fit, & sanguis effunditur, qui argentum esse iudicatur. Bonū autem est somniū hoc solis his qui ex sanguine uictum quærunt, nimirum medicis, lanījs, cocis, & uictimarijs.

De pancratio. Cap. LXIII

Pancratium eadē quæ pugillatus significat, damno excepto. Validiores enim seditiones inducit, ob pugnam. præstat autem semper in utrisq; uincere. Quōcunq; porro certauerit seruus in certamine sacro, & uicerit, et coronatus fuerit, præconis uoce proclamatus libertatem assequet. Sunt enim hæc propria liberorum. Verum meminisse oportet, quod in sacro certamine solū hoc cōtingit, nam in alijs non similiter habet. Sed & alijs hominibus certaminum præmia, tum bona, tum mala ad finem perducūt, quum quis usque ad coronam peruenerit.

De scuz

De scuto.

Cap. LXV

Qvod scutū appellatur, moras ac dilationes significat. est enim ultimū, & in omnibus prēmium. Aegrotantibus idem hoc mortem portendit.

De balneo, & lauacro omnis generis.

Cap. LXVI

Alde ueteres lauari non malum esse iudicabant. Balnea enim non nouerunt, quando quidē in labris domesticis, Afaminthis græcis appellatis, lauabatur. Posteriores iam balneis existentibus lauari malum iudicabant, itemq; balneum uidere, etiam si quis non lauaretur, & censuerunt sanè balneum significare quidem turbationem, propter tumultū qui in ipso fieri solet. Damnū uero, propter sudorem qui isthic excerni solet. Insuperq; animę solitudinem ac contentionem, propterea quod color & superficies corporis in balneo mutatur in alium colorē. Et certè quidam nostræ ætatis horum placita sequentes, eandem iudicationem faciunt, errātes & experiētiā nō animaduertētes. Quondam enim uerisimile est balnea mala fuisse, quum non assidue homines lauarentur,

neq;

neq; tot balnea essent, sed aut à bello reuer
si, aut magno labore trāfacto digressi laua
rentur. Erat igitur ipsis balneū laboris aut
belli monumētum, sicut etiam ipsum laua
ri. Nunc uero alij non prius edunt, quam
lauerint, alij uero etiā accepto cibo lauan
tur, inde uidelicet sumpturi cœnam. Et est
nunc balneum nihil aliud quàm uia ad ci
bum. Proinde lauari in balneis pulchris et
lucidis, & aerem temperatū habentibus,
opulentiam & prosperitatem simul, sanis
& ualentibus significat, ipsisq; ægris sani
tatem. Sanorum enim est lauari, & eorum
qui eo opus habēt. Si uero quis lauetur fre
quenter, & debita hora, non tamen conue
nienti modo, non est bonum ipsi, uelut si
quis unā cum uestimētis in calidam ingre
diatur, morbum & magnas sollicitudines
somnia ipsi præfagit. Aegrotantes enim
induti ingrediūtur. & de rebus magnis so
liciti, etiam in uestibus exsudant. Malum
est & pauperi, si cum multa curatione, &
multis ipsum tractantibus lauetur. Mor
bum enim longum ipsi annunciat. Neq; e
nim alias pauper multis ipsi ministrātibus
lauatur. Similiter autem & diuiti malū est,
h si solus

si solus lauetur. In cōmuni uero omnibus absurdum est non posse exudare, aut balneum sub diuo paratū uidere, aut ueterem formam perdidisse, aut aquam in solijs nō reperire. hoc enim omnino absurdum est. Et quæ quis sperat, nō perficiet, & præsertim si i turba, aut ex turba speret. Noui autem quendam citharædum qui Smyrnæ certamen Adriani decertaturus erat, & uisus est sibi dum lauaret aquā in balneo nō reperire, & contigit ipsi ut deprehenderetur, uelut qui certamē corrupisset, & mulctaretur, & à certamine eijceretur. atq; hoc erat quod somnium ipsi significabat, nō inuenturū uidelicet esse quod querebat, balneo theatrum significante. Aquis calidis: naturalibus inquā: lauari ægrotis quidem sanitatem, Sanis uero actionū impedimentum & ociū significat. Aut enim se recolligentes à morbo, aut ociosi, ad calida lauacra proficiscuntur. Bonum aut est & in fontibus, & in stagnis, & in salietibus, & in fluminibus, puram ac perspicuā aquam habentibus lauari, sed non natate. Nam natare omnibus malum est, & periculi & morbi signum. Causam refert Panyasis Hali carnasseus

caruasseus diligēter in hac parte uersatus. Strigiles & instrumenta destringēdi ac de-
tergendi, seruos significant. Quare si quis
ex his aliquod p̄ somniū perdidit, man-
cipium perdet ministerio cōmodum. Pri-
uatis autem strigiles damnum præfagiūt,
propterea quod sudorem deradūt, & cor-
pori nihil apponunt. Aliquando etiā ami-
cam insinuauerunt. Idem enim amica cor-
pori admota facit. Lecythus autem in quo
oleum, & xystrophylax in quo strigilis ser-
uatur, alijs uxorem domum seruātem, aut
fidelē, aut etiam famulā significat, alijs ue-
ro etiam famulū frugī & cōmodum.

De cibo & potu. Cap. LXVII

De cibo et potu tractaturi, necessariō
D distinguimus clarę doctrinę gratia,
ut ne arida cum humidis & liquidis
cōfundamus, sed & liquidorū simulq̄ ari-
dorum qualitatem seorsim singulorū ex-
plicabimus, & primum de liquido alimen-
to dicemus.

De potu. Cap. LXVIII

Quam bibere frigidā omnibus bo-
num est, aqua uero calida morbos
& impeditas actiones significat,
h 2 his qui

his qui in cōsuetudine habent aquam potare. Nō enim secundū naturam habet calida aqua. Vinum bibere modicū, non in magnis poculis, & non inebriari, bonum est. Videtur autem mihi oportune usurpari posse illud Xenophontis Socratici.

Vinum tristitias, uelut Mandragoras dolores sopit, beneuolentias autem, uelut oleum flammam excitat. Atq; ea gratia additū est, modicū bibere sibi uideri, quandoquidē multū & imoderate bibere, multorum malorū caussa est omnib. ex æquo. Hic uero recte q̄s Theognid. illud dixerit. Vinū potatū multū, malū; at hauriat ipsū.

Si q̄s prudēter, nō malū; at hīc bonū erit. Ego uero non solum multum uinum bibere, malum esse dico, sed etiam inter multos potores uersari. Sequitur enim semper ad ebrietatem contūmelia, ex qua seditio belli mater generatur. Vinum mulsum & melimelum & hydromelum, & uinum Myrtites, omnēq; aliud præparatum uinum bibere diuitibus quidē bonū est, ob delicias. Pauperibus uero malū. Non enim prius appetunt huiusmodi potiones, q̄ à morbo cogantur. Acetū bibere sibi uideri, seditio-

nem ad

nē aduersus domesticos significat, & hoc ob corporis contractionem. Garum bibere rephthim significat. Est enim garum nihil aliud quàm putredo. Oleum bibere, uenenum quoddam aut morbum significat. Semper autem bonum est sitientem bibere. Verum non reperire quod quis bibat, & ad fluuium, aut fontem, aut puteum uenire, & non inuenire aquam, nihil pro uoto & cupiditate efficere significat: sitire enim nihil aliud est, quàm concupiscere, bibere autem, quietem & sedationem concupiscentiæ habet, quod est nascisci. Quin & hoc considerare oportet, quod ex poculis aurea, & argentea & testacea, omnibus bona sunt, & multæ securitatis significatiua existunt. partim ut ex materia solida, partim ut ex familiari & consueta. Insuper & cornea, tū propter antiquitatē, tum quod infracta sint, bona sunt. Vitrea uero mala, propter materiam existunt, quandoq; uero & pericula annunciāt, propterea quod facile franguntur, & occulta reuelant, propter perspicuitatem. Est autem & alia quedam ratio nō male etiā ipsa habens. Quod uidelicet pocula significēt eos quos labijs

admouemus: quum itaq; franguntur, aliquem ex his moriturum esse indicāt, si uero quis solitarius sit, illi ipsi mortem præfagiunt. At uero hoc ego ipse in nauigantibus obseruaui, q̄ uidere poculum frangi, naufragium significat. Atq; hæc quidē igitur uetus est discriminatio, nūc uero sæpe eueniens, etiam ad nos eiusmodi somniū peruenit. Sunt quædam pocula angusti oris, nō ita dudum ab hominibus inuenta, hæc si frāgantur, omnis tribulationis & angustia solutionem pollicentur.

De oleribus.

Cap. L X I X

Consequenter de alimēto sicco uerba facturi, inīitium ab oleribus sumemus. Quæcunq; olentā comestione, occulta reuelant, & aduersus cohabitantes odium operantur. uelut est raphanus, seris, porri sectiui. Quæ uero deraduntur, & cruda comeduntur, damnum significant, propter superfluitatum reiectionē. Lactuca autem & si quod aliud simile est olus, uelut etiam ea species quæ picris appellatur, tum propter spinositatē, tum ob acumen, dolores significāt, & rerum agendarum difficultatē, propterea quod agre

conco/

concoquuntur: sunt enim minimi hæc ipsa
 alimentū. Betæ, malua, rumices, oxylapa/
 thū, atriplex, solis obæratīs bona sunt, pro
 pterea quod uentrem turbant, & insiden/
 tia ipsi stercore subducāt. proprie em̄ uen/
 ter & intestina creditorib. similia existunt.
 Capitata aut̄ olera & pastinaca, et quæcun
 que probe nutriunt, cōmoditatum signifi/
 catiua sunt, solis uero his qui de terra liti/
 gant cōtraria sunt. radicitus enim euellun/
 tur. Brassicæ nullius utilitatis existunt. Ma
 xime autē cauponibus, & uinitoribus, &
 omnib. dionysiacis artificibus, malæ sunt:
 quoniam uitis soli brassicæ non circumpli/
 catur. Ex albis appellatis oleribus, rapum
 & napi, et cucurbita, uanas spes significāt.
 Sunt em̄ hæc omnia magnæ molis, & nul/
 lum alimentum sufficiūt. Aegrotis autem
 & uiatoribus concisiones & dissectiones
 per ferrum imminere significant, propte/
 rea quod talia cōcidantur. Cucumeres au
 tem etiam circūcisi ægrotis boni sunt, pro
 pter humiditatum excretionem. Pepones
 ad amicitias quidem & concordias boni
 sunt. Pepon enim dilectū & amabile poe/
 tæ uocant. Verum ad alias actiones ineffi

caces existunt. Nam & exolutum pepon appellatur. Cepas & allia edere malū est, habere autem bonum. Solis uero ægrotis cepæ diuersos euētus habēt. Tamen si Alexander Myndius, ualidis quæstionibus de ipsis motis, finem minime attigit. Verum ego sic sentio. Si quis multas cepas edere sibi uideatur, & forte ægrotet, cōualescet. Si uero paucas, morietur. Qui enim moriuntur parum lachrymantur. Qui uero lucent, multum itemq; diu.

De leguminibus.

Cap. LXX

Egumina omnia mala sunt, præter
I pisum, propter nomen. est em̄ per
 suasionis quæ peitho græcis appel
 latur, significatiuū, nauium præsertim gu
 bernatoribus & rhetoribus: illis enim gu
 bernacula, his iudices obedient. Faba fre
 sa & ipsa integra faba, seditionem signifi
 cant, illa p̄pterea quod fracta sit, hæc quod
 flatum absurdū gignit. Nec solum ea gra
 tia, sed quod etiā ab omni festiuitate ac sa
 crificio exclusa sit. Lenticula luctum præ
 sagit, & ptisana laborem. propterea quod
 difficulter conteratur, & ægre concoqua
 tur. Milium & panicum, & zea, paupertate
 tes &

tes & egestates significant, Soliscq; his qui ex turba rem & uicium sibi comparant bona sunt. Alica uero & Tragus quoniam probe nutriunt, ob id etiam lucrosi sunt, quandoquidem uero cum labore fiunt, labores excellentes significant, pauperi uero morbum. Sesamum & lini semen & sinapi, solismedicis bona sunt. Reliquis acres labores inducunt, & occulta reuelant.

De panibus. Cap. LXXI

Anes cōsuetos edere sibi uideri, bonum est. Conuenientes autem sunt pauperi quidem panes sordidi. Diuiti autem omnino puri. Quod si uice uersa uidere contingat, non modo non boni sunt, sed etiam mali. puri enim pauperibus morbum, Sordidi opulentis desperationem significant, aut certe ea quæ nunc sperantur nō perficiūt. Panes ordeacei omnibus boni sunt. Primū enim cibum hunc hominibus à dijs datū esse proditur. Farinæ aut & polentæ eadem quæ panes significant, uerum minora & tardiora.

De Carnibus Cap. LXXII

Arnes quas quis edit & parat, bonæ obseruatæ sunt, paucis exceptis.

h 5 Ouillæ

Ouillæ enim omnibus absurdæ sunt, & lu-
 ciũ domesticũ portendunt. Sunt em̄ oues
 nihil aliud q̄ hoies, ex his aũt uiuentibus
 carnes nō fiũt. Quin & bubulæ male sunt,
 propterea quod egre cõteri possunt, et par-
 uum quæstũ, ob uilitatẽ significãt. Seruis
 uero tormẽta, propter lorũ & flagrũ tauri
 nũ. Eis uero qui in tẽpestate uersant bonæ
 obseruatæ sunt, Verũ alijs lucri quidẽ pri-
 uationẽ significãt, pericula aũt dissoluunt,
 propterea qd' animalia tẽpestati apud græ-
 cos cognomina & equiuoca, sublata & oc-
 cisa sunt, quãdo sanẽ alias nō comederent.
 Quibusdã uero propter ossa, paruũ lucrũ
 exhibẽt. Optimæ omnib. sunt carnes por-
 cinæ, atq; id uerisimiliter. Porcus enim ui-
 uus nullius utilitatis hominibus existit, ma-
 ctatus uero magis alijs animalibus nutrit.
 Reliqua aialia meliora sunt uiuẽtia q̄ ma-
 ctata. Sed suillas carnes assatas edere, oĩno
 bonũ est. accedit aũt & celeritas utilitatib.
 propter ignẽ. Quæ uero simpliciter cocitæ
 sunt, tardius easdem utilitates præfagiunt.
 Cõditæ aũt probe à cocis, cũ molestia aut
 unã cũ sumptibus utilitates ferũt. Nequaquã
 uero crudæ comestæ carnes bonæ sunt, p-
 ditionem

ditionē eīm cuiusdā ex rebus nostris significat. Nā nostra natura crudas carnes supare nō potest. At uero maximū & excellenter bonum est, uelut ego obseruauī, humanas carnes edere, hoīs non familiaris, neq; domesticī. Nā q̄ cuiusdā domesticī carnes edit, eū de quo edit defodiet, & ipse nullius magnæ rei gratia h̄sdē uesci sustinet, uerisimileq; est eū id præ magna inopia facere, quēadmodū in bello & fame fieri solet, ut ad tales cibos perueniamus. Inauspicatissimū aut̄ omniū fuerit, proprij filij carnes edere, cōpendiariū eīm interitū præfagit. Nisi sanē q̄s se de his filij partib. edere putet, è q̄bus uictū ac rē filius parat. uelut si cursoris, pedes, aut artificis manuarj, manus, aut luctatoris, humeros comedat. Tūc eīm filio quidē opulentia, patri uero fructū & utilitatē ex filio somniū prædicat. Si porro aliorū hoīm carnes edant, bonū est. Quū eīm mutuo iuuant̄ hoīes, quodā modo se iuicē comedūt. Præstat aut̄ semp uirorū q̄ mulierū carnē edere, et puerorū q̄ seniorū. At uero auicularū & anserū carnes edere, oīb. bonū est. Afferūt aut̄ auiculæ utilitates ex foeminis, aut litib. p̄pterea q̄ ex foeminis sunt

sunt transmutatæ, aut quod blandæ sint alites. Anserinæ uero à uiris petulantibus & superbis. Bonum est etiam omnis feræ carnes edere, multam enim ex inimicorum substantia & opibus utilitatem significat. Qualium autem inimicorum, ostenderit ipsa comesti species ac forma, de quibus in sermone de uenatione mentionem faciam. Bonum est & pisces edere, maxime assartos, neq; minus alios legitime præparatos omnes, exceptis paruis: hi enim multum spinarum habentes, esu suo nequaquam utilitates significat, uerum inimicitias aduersus familiarissimos, & spes uanas. Cæterum particulatim de piscibus in sermone de piscatura exacte explicabo.

De salsamentis, & falsis carnibus

Cap. LXXIII.

Salsamenta, et omnes carnes, itemq; pisces falsi, in propositis quidē moras ac dilationes significant. Sale enim diutius hæ carnes adseruantur. In alijs uero tabem ac tristitiã, sæpe uero etiam morbum significant, propterea quod à sale tales colliquefactæ sunt, & aliquo modo consumptæ.

De pla

De placentis Cap. LXXIII

Lacentæ quibus caseus non est ad-
 P mixtus, bonæ sunt. Quæ uero ca-
 seum receperunt, dolum & insidias
 significant. hæc enim & ipse caseus porten-
 dit. Placentæ autem coptæ dictæ tum ex
 sesamo, tum ex tritico coactæ, sesamides &
 pyrami græcis appellatæ, omnibus bonæ
 sunt, maxime his qui litē habēt. Erat enim
 apud ueteres pyramos uictorialis. In reli-
 quis placentis quæ in festiuitatibus ac sa-
 crificijs confici solent, iudicationes ex ra-
 tione festorum faciendę sunt. Cæterum de
 capparibus, & oliuis, & omnibus oleribus
 reposititijs, item de intritis quæ hypotrim-
 mata græcis appellantur, deq; omnibus
 consimilibus, ultrò hic dicere præterui,
 ut de quibus cõstet, quod bona nō existāt.

De fructibus Cap. LXXV

Ala uerna dulcia & matura, & uide-
 M re et comedere bonum est. Multam
 enim uenerem & iucunditatem si-
 gnificant, his præsertim qui de uxore aut
 amica curiosi sunt. Hæc enim in ueneris tu-
 tela existunt. Acida autem mala seditiões
 & contētiões significant, Sunt enim Liti-
 dicata

dicata. Hyemalia uero cydonia appellata, tristitiam inducunt, ob adstringendi facultatem. Amygdalæ, & nuces, & auellanæ, tenues siue paruæ nuces græcis dictæ, & quæcunque confringuntur, turbationes ob strepitum significant, & tristitias, propterea quod ex natura amara existant. Noui autem quendam præminentis loci ac sumptuosi uestitus uirum in græcia, qui sibi uisus est per somnium ab aliquo nucem accipere, & ubi iam expergefaciùs esset, contigit ut nucem manu teneret, quam per somnium uiderat. huic euenerunt multa quidem alia mala, ad finem uero infamis ac ignominiosus factus est. uerum huic ob scelera & impietatē, huiusmodi somnium, uelut monstrum, in tam magnos euentus euasit. Ficus circa propriū tempus bonæ sunt, & ex his albæ nigris iucundiores. Verū extra tempus oportunū apparentes, calumnias & detractiones prædicūt. *συνάσις* em̄ quasi dicas ficare, ueteres græci calumniari dicebant. Solis uero his qui sub dio operantur, albæ serenitatē, nigræ tempestatem & hymbrem significant. quando quidem per has aliud nihil denunciatur animæ, quam qualis

qualis constitutio aeris sit futura. Vva autē
 & extra tempus oportunum bona est, &
 tempore proprio cōspecta, Vt plurimum
 uero utilitates per mulieres, aut ex mulie-
 ribus significat, apertas quidē alba, occul-
 tas uero nigra. Mala punica uulnerū sunt
 significatiua, propter colorē, & tormento-
 rum, propter spinas, & seruitutis & subie-
 ctionis, propter sermonē qui fertur Eleusi-
 ne. Persica, & præcocia, & cerasa, omniaq;
 similia, exceptis moris, temporaria uolu-
 ptates & deceptiones significant: Extra
 tempus oportunum, uanos labores. Mo-
 ra autem eadem quæ mala punica porten-
 dunt, de fructu sanè loquor. Nam arbor
 progeniem eius qui somnium uidit signi-
 ficat. Vnde si florida existat, bonum quid
 futurum prædicit, si uero radicitus euerta-
 tur, progeniem eiusdem pessundat. Pira sa-
 tiua bona sunt. horum enim fructus etiam
 reconditus & adseruatus, integer & nō pu-
 trescens permanet, & si etiā statim edatur,
 supra alimētum etiam uinosum quiddam
 habet. Scioq; ex ipsis aliquas gentes etiam
 potum præparare. Pyra syluestria & pira-
 stra solis agricolis conferūt, alijs iniucūda
 existunt

existunt. Porro de pauonibus & gallis, in sermone de animalibus dicemus. Oportet autem exempla eorum de quibus dictum est, sic proposita habere, ut ex ipsis de eis quæ non sunt scripta coniecturam faciamus, ratione iuxta similitudinẽ translata.

De uasis ac reliqua supellectile

Cap. LXXVI.

Vandoquidem ad sermonem de cibo & alimẽto, sequitur sermo de uasis domesticis ac reliqua supellectile, iustũ arbitror & de his dicere. Habet autẽ hoc modo. Pocula quidẽ quemadmodum antea dictum est, uitam significant. Patinẽ uero & paropsides ipsum uitæ actũ ac ductum, qualis sanẽ focus est, significant. Accipere autẽ eiusmodi oportet à sumptuositate, aut ab eo quod maiora facta sunt ex minoribus, aut minora ex maioribus, aut ex integris fracta, aut ex fractis integra. Ita ut permutationem in melius, bonam iudicemus, in peius uero, contrariam & malam. Eadem ratio & in alijs uasis seruetur. Candelabrum uxorem significat. Lucerna domus principem, & spiritum eius qui somniũ uidit. Aut quod ea quæ intus sunt inspiciat.

inspiciat, aut propter facilē extinctionem. Significat etiam amorem, propter splendorem. Tripes & focus uitam significant, & totam constitutionē, & uxorem. Quicquid igitur patietur tripes & focus, ad illa damnū referendum est. Mensa autem à tripode nihil differt, sicut neq; aliud quodcunq; uas, in quo quis cœnat. Puluinus & lectus, omniaq; ad cubile pertinentia, uxorem eius qui somnium uidit significant, & totam uitam, Idem etiam grabatum & scabellum significat. horum autē pedes famulos designant. Clauiculorum uero externa pars propriē uxorem, Interna uirum significat, pars ad caput liberos masculos. pars ad pedes, fœmellas. Eodem modo cum clauiculis & parietes lectorum distinguantur. Sextarij, seruos. Amphoræ, ministros, fulcra mensæ. Trapezophori græcis dicti, œconomos ac uillicos. Vasa frumentaria, custodes penus in domo significant. Similiter etiã ipsum promptuariū. Ancones & cubiti siue angulorū flexus, oīaq; quæ applicantur, ornatū uitæ significāt. Cistæ & turriculæ, & thesaurariæ, uxorem eius qui somniauit designant, propterea quod res

i preciosissi

preciosissimæ eis concedatur. Stragulorū fasciculi & inuolucra, pellices aut̄ libertas significāt. At uero de alijs uasculis ac suppellectile longum esset dicere. Quare petimus ab his quibus libri hi obueniēt, ut nō citra experimentum legāt, & ex seipsis aliquid studiose affingere conentur.

De unguentis Cap. LXXVII

Unguentis illini, mulieribus omnibus bonum est, præterquam adulteris. Viris uero pudefactionem portendit, exceptis his quibus consuetudo est unguento delibutis esse.

De saltatione, & pyrricha, & cantilenis Cap. LXXVIII

Altare sibi uideri intus apud seipsum, domesticis solis presentibus, nullo externo adstante & spectante, omnibus ex æquo bonū est. Sed & uxorem suā, & filios, & aliquē ex cognatis uidere saltantē, bonū est. Lætitiā enim multā & rerū abundantiam significat, Quū nō saltent prius homines, quā principi parti, uelut domino se uero ac crudeli, pensionem persoluerint. Tunc aut̄ saltant, & corpora expandunt. At uero ægrotanti homini, tum

uiro

uīro, tū mulieri, malū est. Propter multam enim motionē saltatiōis, desipientiā & delirium significat. Malū est & ei qui ægrotū aliquē habet. Eadē enim quæ anxius solet, & patitur & facit is qui saltat. Cæterū peregrinis et alienis hominibus presentibus, multis siue paucis, saltare sibi uideri, aut quendā ex proprijs saltantē uidere, nemini bonum est, neq; sano, neq; ægrotō. alteri enim quispiā intra domum morietur. alter in saltando magnopere turpiter se geret. Puerulū aut saltantē uidere, surdum simul ac mutū puerulum fore significat, quo uidelicet nutibus indicet quæ significare uelit. In theatro sibi uideri saltare, cōpositum ad hoc, & alio apparatu instructū, probariq; ac laudari, pauperi quidē opulentiam significat, sed non usq; ad seneciā. Regias enim personas exprimit ac imitat, & multos ministros habet saltator, Verum post actū et finitū drama, solus relinquit. Diuiti uero turbas quasdā, aut lites plurimas prædicat, propter uarias dramātū implicatiōes. Mulieri aut neq; diuiti neq; pauperi, bonū hoc somniū obseruatū est. Magnas enim & famosas turpitudines cōmittent. Quo

modocunq; autē saltauerit seruus, & quocunq; loco, multas plagas accipiet, & nauigans aut naufragium faciet, aut etiā solus elapsus nabit, atq; ille quidē uapulans, hic uero natans, toto corpore mouebitur. Atqui uiro captiuo bonum est saltare, liberabitur enim propter motus facilitatem & corporis laxitatē. Si uero quis in alto aliquo loco saltet, in timorē & terriculamenta incidet. Quod si is malefactor sit, crucifigetur, propter altitudinē, & manū extensionē. Pyrrhicha saltatio eadē quæ saltatio aliās significat. Trocho ludere, aut gladijs circumuolui, aut in caput deuolui, manibus ac pedibus adductis his qui hæc in cōsuetudine habent non malum est. Reliquis ad extremum periculum progressum præfagit. Idem adhuc magis hos ludos exercentē uidere denunciat. Mimologi qui hominum sermones ac mores ridicule exprimere conantur, omnesq; qui risum hominū captant, deceptiones & insidias significāt. Verum idē facere, risum cōcitare, homines ridicule imitari, personam agere, decipere aliquos significat. Cantilenas sibi uideri canere, atq; id bene & cōcinne

ne, tum cantoribus, tū musicis, omnibusq; alijs bonū est. Verū male & nō consonanter canere, improsp̄ri rerū ac actiōnū successus ac paupertatis signū est. Quādo uero cantilenas ipsas quis memoria tenuerit, ab ipsis cantilenis iudicationē facere oportet. Canere in uia bonū est, præsertim si qs iugū sequatur. Verū in balneo canere, bonum non est. Illud enim decenter & hilariter uitā transacturū esse significat. Hoc uero, nō clara uoce usurū esse; multi uero etiā in uincula ex hoc somniō dānati sunt. At uero in foro aut plateis cātiones modulari, diuitibus quidē turpitudinē & derisiones præfagit. Pauperi uero insaniam.

De coronis omnis generis. Ca. LXXIX

Orona cinctū esse ex floribus facta,

C in uniuersum quidē et summatim si tēpestiui sunt flores, bonū est. Si in-

tēpestiui, malū. Quādo uero maioris claritatis gratia necessariū est de singulis dicere, hinc initiū sumam. Coronæ ex narcisso factæ, omnibus malæ sunt, etiā si tēpestiue uideātur, atq; hoc maxime propter historiā, quæ de Narcisso fertur, præsertim his qui ex aqua, aut per aquā uictum sibi pa-

rant, & nauigaturis. Quæ uero ex uiolis factæ sunt, iuxta oportunū tēpus bonæ sunt, præter tēpus uero malæ. Et ex his sanè quæ albīs uiolis constāt, manifestas & insignes incōmoditates significāt, quæ ex croceis, minus insignes, quæ ex purpureis, etiam mortē portēdunt. Habet enim purpureus color consensum quendā ad mortē. Coronæ ex rosis iuxta tēpus oportunum, omnibus bonæ sunt; exceptis ægrotis, et his qui latere conantur. Illos enim occidunt, propterea quod facile marcescunt. hos uero manifestant, propter odorē. Vbi uero etiā hyeme rosis uti datur, ibi semper ut de bonis iudicare oportet. Quæ ex Amarāto factæ sunt, omnibus bonæ existunt, & maxime lites agentibus, quoniā immarcescibilem penitus propter nomen suum, colorē seruant. Aegrotantibus autē hæ ipsæ malæ sunt. Nam aut tēplis aut dijs dicatæ suspenduntur, hominibus uero raro. Coronæ ex lilijs cōcinnatæ, res in spes differūt ac prolatant. Ex Sisymbrio autē & Amaraco, & rumice, & Phrygio, et Helenio, et Fremio, & Samfucho, coronas circumdatas habere, omnibus malum est. Ut plurimū enim

morbum

morbum significant. At uero Maluæ flos, itemq; rhododaphnes, hortulanis & agricolis solis bonus est. Reliqs labores & peregrinationes significat. Eadẽ significatio & thymi, & epithymi, & meliloti est, exceptis medicis, quibus bona existũt. Apij corona ægrotos occidit, & ferè eos qui aqua inter cutẽ laborãt, propter frigiditatem & humiditatẽ, & quod certamini sepulchrali hæc corona dicata sit. Athletis autẽ bona est, reliquis absurda. Palmæ & oleæ coronæ, mulierũ liberarum nuptias conciliant, propter nexũ. liberos etiã præfagiunt diurnos & longæuos, propter perpetuã floriditatẽ, & filium quidẽ palma, filiã uero olea. Conferunt etiã principatũ appetẽtibus et athletis, & pauperibus, hos em̃ opulentos, illos uero confidẽtes & intrepidos faciunt. Seruos etiã liberãt, propriæ enim liberorũ sunt coronæ, & præsertim quum à certamine ipsas accepisse sibi uident. Occulta autẽ reuelãt, propter coronarũ celebritatẽ. Eadẽ significatio coronę quernę existit, iteq; laureæ. Myrtea uero eadẽ quæ oleacea significat. Verũ agricolis magis comodat, propter cererẽ: & mulieribus, pro

pter Venerem. Est aut̄ cōmunis utriq̄ deꝝ
 hæc planta. Coronæ cereæ omnibus ma/
 læ sunt, maxime uero ægris. Quoniam &
 mortem poetæ κῆρα uocant. Quæ uero ex
 lanis factę sunt, propter uarietatē, uenena
 ac uincula significant. Ex sale autē aut sul/
 phure aggrauationem ex aliquibus super
 eminentibus significant. Sunt enim natu/
 ra graues, & nihil iucundi habentes. Co/
 ronam auream habere sibi uideri, malum
 est seruo, nisi etiam simul ea quæ ad coro/
 nam pertinent habeat, purpuram dico &
 comitatum. Malum est & pauperi, pro/
 pterea quod est præter dignitatem. Proin/
 de ille quidem torquebitur, uerisimile est
 autem & hunc tormenta subiturum esse.
 Aegrotāti uero compendiarium mortem
 præfagit. Pallidum enim est aurū, & graue,
 & frigidum, & propterea mortī simile exi/
 stit. Reuelat etiā occulta, penitus enim cō/
 spiciū esse oportet eum qui coronā aureā
 gestat. Cæterū opulētis, & tribunis plebis,
 & his qui principatū assequi meditantur,
 hanc coronā cōmodam esse obseruauī per
 somnium oblatam. Corona uitis & heder/
 ræ, solis Dionysiæ artificibus confert.
 reliquis

reliquis uincula significat, propter pampinos retortos, et hederę amplexus. aut morbum, eadē gratia. Malefactoribus autē de collationem portendit, propterea quod eiusmodi ferro resecuntur. Cepis coronatū esse uideri, ei qui somniū uidit prodest, uerum his qui circum ipsum sunt, obest.

De coitu & rebus ueneris. Cap.

LXXX

N tractatu de coitu uenereo si quis
i optimam distinctionem facere uelit, primum sanē de coitu secundum naturam, & legem, & consuetudinem dixerit. Deinde de eo qui præter legem est. & tertio loco de eo qui est præter naturā. Et primum quidem de coitu secundum legem hoc modo res habet. Vxori suę misericorditer uolenti, & appetenti, & non repugnanti, omnibus ex æquo bonum est. Est enim uxor, aut ars eius qui somniū uidit, aut negociatio, ex qua uoluptates comparat, aut cui præest & imperat, uelut etiam uxori. Significat igitur somnium utilitatem ex talibus, delectantur enim homines rebus ueneris. delectanturq; etiam utilitatibus. Si uero repugnet uxor, aut se non exhibeat,

i 5 contraria

contraria significat. Eadem ratio & amicae
 est. At uero meretriculis in lupanari pro-
 stātibus misceri, paruam pudefactionem,
 & modicum sumptum significat. Nam &
 pudefiunt simulq̄ sumptus faciunt homi-
 nes has accedentes. Verum ad omnem ag-
 gressionem commodæ sunt, etenim à qui-
 busdam quaestuariæ dicuntur, & nihil ne-
 gantes se ipsas exhibent. Bonum autē fue-
 rit ingredi lupanaria & exire. Quoniã exi-
 re non posse malum est. Noui ego quen-
 dam, qui uisus est sibi ingredi in lupanar,
 & egredi nō posse, & non ita post multos
 dies mortuus est, rationabiliter hoc ipsi e-
 ueniente. Cōmunis enim locus ille uoca-
 tur, ueluti etiam is qui mortuos suscipit. &
 sanè multorū seminum humanorū isthic
 contingit corruptio. Meritò igitur locus
 ille morti similis est, ipsæ tamen muliercu-
 læ nihil cum loco cōmune habent. Ipsæ e-
 nim bona significant, locus autem non est
 bonus. Quare uagabundæ meretrices cō-
 modiores sunt, si per somnium uideantur.
 Bonæ sunt etiã in officinis desidentes, uen-
 dentesq̄ aliquid & mercimonia suscipien-
 tes, tum si uideantur, tum si misceantur. Si
 uero

uero quis mulierem ignotam se inire existi-
 met, si quidem formosa fuerit & gratio-
 sa, supellectilēq; habuerit uestium precio-
 sarum & mollium, & moniliū aureorum,
 & seipsam exhibuerit, bonum est ei qui so-
 mnium uidit, nec paruum actionū euen-
 tū promittit. Si uero anicula fuerit, aut tur-
 pis, aut etiam deformis, & malis uestib. in-
 duta, in tristitia uitam deget. Et si non exhi-
 buerit seipsam, contraria prioribus signifi-
 cat. Oportet enim opinari mulieres igno-
 tas imagines esse actionum obuenientium
 ei qui somnium uidit. Qualis igitur fuerit
 mulier, & quomodo affecta, taliter etiam
 actio afficiet ipsum somniatorē. Seruē pro-
 priæ & seruo proprio misceri, bonum est.
 Sunt enim serui possessiones eius qui som-
 niavit, quapropter significāt ipsum ex pro-
 prijs possessionibus uoluptatem perceptu-
 rum esse, ut uerisimile sit ipsas ampliores
 & preciosiores euasuras esse. Iniri a seruo
 bonum nō est, cōtemptū enim significat,
 & damnum ab ipso famulo. quæ significa-
 tio item fratris existit, siue iunior sit q sub-
 agit, siue senior. Nec aliud iudiciū de ini-
 mico ferendum est. Mulieri notæ & fami-
 liari

liari misceri, si quidem amāter erga ipsam affectus fuerit, eamq; appetiuerit qui somniū uidit, nihil prædicat, propter intentam concupiscentiā. Si uero mulierem nō concupierit, bonum est ipsi, si mulier opulenta fuerit. Omnino enim aliquid commodi sibi ab ipsa comparabit, aut per ipsam mulierem, quā uir uidit. Quæ enim corpus suum alicui exhibet, meritò etiā ea quæ circum corp^o sunt exhibuerit. Sæpe uero huiusce modi somnium oblatum, etiam in arcanis mulieris, eum quod uidit iuuat. Exhibet enim se eiusmodi mulier hoc modo, ut etiam secreta reuelet. Cæterū maritatum & iuxta leges nuptam inire, non est bonū, propter legem. Qualibus enim pœnis lex subiicit deprehensum in adulterio, iisdem etiam somnium obijcit. Iniri autem à quopiam familiari, mulieri quidem iucundum & utile est, quicumq; tandem initor ipse fuerit. Verum uiro ab opulentiore & seniore iniri, bonum est. Ab huiusmodi enim mos est accipere. A iuniore autē & inope iniri, malum est. huiusmodi enim mos est dare. Eadem significatio est etiā, si senior fuerit initor, & mēdicus. Masturbari si quis sibi uideatur

deatur, seruum aut seruam inibit. propterea quod manus pudendo admotæ ministerio fungunt. Si uero non habeat seruos, damnum sustinebit, propterea quod inutiliter semen excernit. Noui quendam seruum qui sibi uisus est, heri sui uirilium tractare, & factus est filiorum ipsius pædagogus & nutritor, habuit enim in manibus domini pudendum, priorum eius liberorum existens significatiuum. Et rursus noui qui sibi uisus est, uirilium sua ab hero tractari. & alligatus columnæ, multas plagas accepit, atque sic ab hero intentus, & ad tentiginem excitatus est.

De coitu præter legem. Cap. LXXXI

E coitu præter legem sic iudicandum oportet. filium inire nondum quinque annos natum, puero mortem præfagit, quemadmodum sæpe obseruauimus. Verisimile est autem hoc significare, propter pueri corruptionem, corruptionem autem interitum uocamus. Si uero quintum annum puer fuerit transgressus, & adhuc intra decimum consistat, ægrotabit quidem puer, qui uero somnium uidit, insipienter se in aliqua re gerens, damnum perpetietur.

atque

atq; ille quidem ob puerilem ætatē intempestiue initus, ex dolore ægrotabit. hic uero ob insipiētiam damnum incurret. Non est enim uiri sana mente præditi, non dico filium, sed ne alium quidem tantillum puerulum inire. Si uero reluctetur filius, si quidem pauper fuerit pater, ad magistros mittens filium, mercedemq; ipsi suppeditans, in ipsum excretiones et expensas faciet. Si uero diues somnium hoc uiderit, multa filio largiens, et bona sua ipsi adscribēs, hoc modo excretiones faciet. At uero si uir, perfectæ iam ætatis filio misceat, peregrinanti quidem bonum est. conuentionem enim & cōuersionem somnium significat, propter ipsum coitus nomen. præsentiuero & simul degēti, malū. Necessē est enim ipsos inuicem separari, propterea quod uirorū inter se coitus ut plurimum ex auersione fiunt. Iniri autem à filio per uim, damnum per filium accessurū significat, ex quo damno etiam filius plorabit. Si uero quis patrem suū sibi uideatur inire, fugitiuus à patria sua erit, aut à patre in regionē aliquam relegabitur. Aut enim ipse pater eum auerfabitur, aut populus, q̄ cum patre eandem rationem

rationem habet. Filiola parua omnino, & nondum quinq; annos nata, item quæ intra decimum annum consistit, eadem quæ filius significat. Quum autem circa nubiles annos puella fuerit, in uiri domũ transibit, & qui somniũ uidit dotem ei dabit, atque sic in filiam substantiam suam disperget. Noui autem quendam qui ob hoc somnium uxore priuatus est, recte & pro ratione; reliqua em̄ ipsi filia erat, quæ per custodiam domus & uxoris & filiæ opera exhibuit ac subiuit. Si uero q̄s filiæ suæ iam uirum habenti se coire existimet, separata à uiro filia ad ipsum pueniet, quo cū ipso sit & cõuerfetur. Bonum est pauperi diuitem filiam habenti, ipsi commisceri. Multum enim emolumentum à filia capiens, uoluptate proinde fruetur ex ipsa. Sepe uero opulenti etiam citra uoluntatẽ filiabus aliquid dederunt, hoc somnio uiso. Et ægrotautes mortui sunt, filiabus hæredibus relictiis. Porrò de sorore superuacaneum est dicere. Eadẽ enim quæ filia significat. Fratrem autem inire, tum iuniorẽ, tum senio-rem, bonum est ei qui hoc somnium uidit. Superior em̄ fratre erit, ipsumq; contemnet.

Qui

Qui uero amicū inierit, inimicus eius fiet, læsus prius ab ipso. Cæterum de matre, quod ad rem ueneream attinet, ratio uaria & in multas partes distracta, multamq; diuisionem admittens, multos somniorū interpretes latuit & fefellit. Habet autē hoc modo. Ipsa mixtura p se non est sufficiens ad ea quæ per ipsam significantur demonstranda, sed & complexus, qui diuersæ corpori figuræ sunt, diuersos euentus faciūt. Primum igitur de ea quæ iuxta cōsuetam hominibus corporum figurā inicitur, simulq; uiuit, dicendū est. quandoquidē etiā uiua non eadem quæ mortua significāt. Si quis igitur matrē suam, iuxta consuetam hominibus corporum figuram, quod etiam iuxta naturam quidam appellant, uiuentem ineat, si quidem pater adhuc fuerit sanus, inimicitia ipsi aduersus patrē orietur. propter zelotypiam, quæ etiam in alijs hominibus oboriri solet, & sanè magis ī his continget. Si uero ægrotus fuerit pater, morietur. præficietur enim matri filius simul & uir. Bonum est autem hoc somnium omni opifici manuario & operario. Nā matrem appellare mos est ipsam artem. Matri autem mi-

tem misceri quid tandē aliud sit, q̄ non uacare & nō ociosum esse, sed ab arte rem parare. Bonum est etiam omni tribuno plebis, & rempublicam administranti. Significat enim patriā mater. Quemadmodum igitur is qui iuxta legē Veneris miscetur, toti coeuntis corpori imperat, ea quā inobediēte & uoluntarie se exhibente, sic is qui somnium uidit om̄ibus urbis rebus ac negocijs præficietur, & si inimicus fuerit matri, in amicitia redigetur, propter mixturam, nam hæc amicitia uocatur. Sepe uero & segregatos habitatione, in idem reduxit hoc somniū, & cohabitare ac simul esse fecit. quapropter etiam peregrinum ad domum reducit, ubi sanē mater in patria uixerit. Si uero non, ubicunq; mater ipsa uitam degerit, eo profecturum somniantem significat. Et si quis pauper & inops rei familiaris, diuitē habuerit matrem; accipiet ab ipsa quæcunq; uolet, aut non ita multo post defunctæ hæres erit. atq; sic ex matre uoluptatē capiet. Multi uero etiā uice uersa matres exceperūt ac nutriuerunt, ita ut illæ ex ipsis uoluptatē ferrēt. At uero egrotantē erigit hoc somniū, significatq; ipsum

k secun/

secūdum naturam habiturum esse. Mater enim communis omnium est natura. Dici mus autem sanos, & nō ægros, secundum naturam habere. Meminit eius & Apollo dorus Telmissensis, uir doctrina & eloquentia clarus. Cæterum nō similis significatio cōtigerit in egris, si mortua fuerit mater. Nam statim omnino morietur qui somnium uidit. Mortuæ enim corpus resolutum est in materiã, ex qua conflatum est et concretū. & plurima eius pars terrea existens, in propriã materiam trãsmutatur, & sanè ipsam terrã nihilominus matrem uocamus. Quare misceri matri mortuæ, quid aliud ægro significet, q̄ terræ misceri. Bonum est aut somniū ei q̄ de terra litigat, & terram emere uolenti, & agriculturã exercere uolēti, mortuæ matri misceri. Quam̄ alij dicant q̄ agricolæ non conferat. Nam tanq̄ in mortuam terrã conijciat semina, hoc est fructū non feret. Verum mihi hoc nequaq̄ uerum esse uidetur, nisi quis utiq̄ ī coitu pœnitere aut tristari se putet. Quin & peregrinus apud exteros degens ad domum reuertetur. & q̄ de substantia & bonis matris litigat, ex hoc somnio uincet. atque sic

que sic ille domū reuersus, hic uero nō ex corpore, sed ex rerum substātia ipsius matris uoluptatē capiet. Si uero quis in patria sua uiuens hoc somniū uiderit, patria exhibit. Non enim licet in tāto crimine ad maternum focū diutius manere, & si quidem tristetur in coitu, aut pœniteat, patria exulabit. Sin minus, ultro pegrinabitur. Matrem auersam inire, non est bonū. Aut em̄ ipsa mater auersabitur eum q̄ somnium uidit, aut patria, aut ars, aut quaecunq; tandem propositū habuerit. Malum est etiam rectæ adstare matri iuxta coitionem. penuria em̄ cubilis & stragulorū huiusmodi figura homines utuntur. quapropter tribulationes & angustias significat. Sed & ī genua innixæ matri misceri, malum est. insuperq; indecorū est etiam supinæ prostratæ misceri. Multā enim rerum difficultatē & penuriā significat, propter matris immobilitatē. Natiuitatē enim aut fortunā, aut dæmonem aliquē, eius qui somniū uidit res dispēsantē, & uniuersorū causam existentem, matrē esse putamus. At uero superne incūbentem & inequitantē matrem inire, aiunt aliqui mortē ei qui uidit portēdere.

Terræ enim similis est mater, quandoquidem nutritrix omnium & generatrix terra existit. atque hæc mater super mortuos, non super uiuos incubere solet. Ego uero obseruaui, ægrotos quidem semper ex hoc somnio defunctos uita esse. Verum sanos in multa quiete, & ex animi sententia, reliquam uitam transigisse, recte & rationabiliter hoc sic eueniente. In alijs enim figuris & labor, & anhelatio, circa marem ferè consistit. foemina uero nullo labore defatigatur. In hac autem figura, labor circa foeminam est, mari uero citra negotium & extento contingit iucunditas & uoluptas. sed & minores labores exhibet hæc figura. propterea quod citra concussionem fiat, & eos etiam qui prope sunt latent, si non in luce fiat. propterea quod plurimum anhelationis aufert. Multis porro et alijs figuris non expedit uti in matre, neque enim iustum est contumelia afficere matrem. Quod uero alias quidem omnes figuras ob contumeliam, & lasciuiam, & petulantiam ex ebrietate, reperint homines, eam uero solam quæ iuxta consuetam hominibus corporum figuram fit, ex natura edocti sint, ex alijs animalibus manifestum fit. Oia enim ipsorum genera

nera, cōsueta quadam utunt̄ figura, et eam nō transmutāt, propterea quod rationem quæ secundū naturam est sequant̄. Velut exempli gratia. Alia quidē pone coeūt, uelut camelus, & canes. Alia uero sup̄ne inscendunt, uelut equus, asinus, taurus, hircus, uerres, aries, ceruus, et reliqua quadrupedia. Alia ora prius cōserūt, uelut uiperæ, & columbæ, & feles. Alia paulatim conueniunt, uelut passer. Alia inscēdentia grauitate sua foeminas considerare cogunt, uelut omne auisū genus. Alia inuicē non coeūt, sed expressum à masculis semen foeminæ colligunt, uelut pisces. Eodē modo uerisimile est etiā homines propriam figurā naturalē, corpori uidelicet aptam et congruā habere, reliquas aut̄ excogitasse, contumelia, proteruitateq; ac libidine p̄suasos & inductos. Ceterū quod omnium grauissimū & absurdissimū obseruaui, est fellari sibi uideri à matre. Nam & liberorū interitū, & possessionū amissionem significat, & morbum magnum ipsi qui somniū uidit. Noui etiam quendā qui ex hoc somnio pudēdo priuatus est. Verisimile enim erat eum ea parte corporis plecti, qua peccabat. Si ue-

ro q̄s à propria uxore aut amica sibi uideatur fellari, inimicitia & nuptiarū aut amicitie solutio ipsi cōtinget. Non enim honestum est cum eiusmodi, neq; mensa, neque osculis cōmunicare, nisi sanè uterū gestet uxor: tunc enim perdet foetum, propterea quod præter naturā semina suscepit. Insuper uero si locupletior uiro fuerit, multum æs alienū uiri psoluet. Et si seruo cohabitauerit, de suo pecunias cōferens, uirum liberabit. atq; sic continget uiri necessariū, (sic enim etiā ipsum pudendū appellatur) hoc est ipsam necessitatē puram & mundam esse. Qui uero ab amico, aut cognato, aut filio non amplius infante fellatus est, in inimicitia cum fellatore ueniet. Verū à puero infante fellatus, infantē defodiet. Neq; em̄ possibile est ut talem infantē amplius osculetur. Qui uero à quopiā ignoto fellatus est, damnū aliquod qualecūq; tandem incurret, neq; em̄ exacte id dici potest, propter inutilē seminis excretionem. Quod si quis uideatur sibi aliquē alium fellare, atq; is notus sibi sit et familiaris, siue uir, siue mulier, inimicitia cum ipso suscipiet, p̄pterea quod per ora cōmunionem amplius habere non

re nō possunt. Si uero ignot⁹ fuerit quem
 q̄s fellat, om̄ibus nocuū est, exceptis his q̄
 per ora quæstū faciūt, uelut sunt tībīcines,
 & tubīcines, & rhetores, & sophīstæ, & si
 qui alij his similes existunt.

De coitu præter naturā. Cap. LXXXII

E coitu præter naturā hæc sanè di-
 dīci possunt. Sibi ipsi misceri sibi ui-
 deri, diuiti quidem amissionem bo-
 norum, & multam inopiā, & pestem præ-
 sagit, tanq̄ uidelicet non sit aliud corpus.
 pauperi aut̄ morbum magnū, aut tormen-
 ta superexcellētia portendit. Citra magnā
 enim torturam, nemo sibi ipsi misceri po-
 test. Si uero quis existimet se pudendū suū
 osculari, si quidē liberis careat, filij ipsi na-
 scentur. Si autē apud exteros habuerit, re-
 uersos uidebit, eosq̄ osculabit. Multi aut̄
 & uxores duxerunt ob hoc somnium, qui
 prius nō habuerunt. Si uero quis sese fella-
 re putet, pauperi quidem, & seruo, & obæ-
 rato cōducit, etenim ex sua ipsorū necessi-
 tate sese extricabunt. Malum est aut̄ filios
 habenti, & liberos generare meditati,
 quos enim iam habet, amittet, & nulli am-
 plius generabuntur. Nam pudendum si-

mile est pueris, os uero sepulchro. Quæ enim
 accepit os, ea corrumpit, & non ser-
 uat. Insuper & uxore & amico spoliat hoc
 somniū. Qui enim sibi ipsi rem ueneream
 exhibere potest, itemq; fellationem, uxore
 nō habet opus. Reliquis grauem indigen-
 tiam ac inopiam portendit, & pestem, aut
 morbū, ut ad pudenda alimenti gratia per-
 ueniāt, hoc est ad ea quæ dare nō possunt.
 Aut ut corpore per morbum consumpto,
 præ gracilitate queant os pudendo adhibe-
 re. Porro si mulier mulierem inire sibi ui-
 deatur, sua arcana in ita communicabit.
 Si uero non noscat in itam, uana negocia
 aggredietur. Si uero mulier à muliere inea-
 tur, separabitur à uiro, aut uidua reddetur,
 & tamen arcana eius cum qua mixta fuit,
 nihilo minus discet. Deo aut deæ misce-
 ri, aut à deo iniri, ægrotanti quidem mor-
 tem præfagit. Tunc enim anima deorum
 cōgressus ac mixturas uaticinatur, quum
 prope iam adest tempus ut corpus relin-
 quat, cui inhabitat. Reliquis uero si qui-
 dem delectentur in coitu, à præstantiori-
 bus utilitates significat. Si uero non de-
 lectentur, timores & turbationes. Ve-
 rum

rum Dianæ & Mineruæ, Vestæque ac Rheæ, Iunoni etiam atq; Hecate, solis his misceri, non cōducit, etiam si quis inde uoluptatem capere sibi uideatur. Interitum enim non ita longe abesse somnianti somnium prælagit. Castæ enim sunt hæ deæ, & eos qui ipsas tentarunt, non bonas aggressiones tentasse deprehendimus. Lunæ misceri, naucleris & nauium gubernatoribus, mercatoribusq; & his qui cœlestium rerum speculationi intenti sunt, itemq; peregrinationis studiosis, & uagabundis hominibus ualde prodest. reliquis aquam inter cutem portendit, atq; illis quidem propter motum, & quod Theoremata ac speculationes absq; ipsa nō cōsistunt, cōducit. hos uero humida existens corrūpit. *Mortuus*
 Mortuo misceri & uiro, & foeminæ, excepta *inire*
 matre, & sorore, & uxore, & amica, Item a mortuo iniri, ualde absurdum est. Mortui enim in terram transmutati sunt. Inire igitur ipsos, nihil aliud est, quàm in terram impelli, & iniri ab ñsdē, nihil aliud est, quàm terrā in corpus suscipere, quæ ambo mortem significant. exceptis his qui in aliena regione sunt, & non ubi mortui sepulti existunt

stunt, his enim reuersionē in illam terram significat. Sed & eos qui ex sua terra abitionem moliuntur, retinet somnium hoc. Qualicumq; autem feræ seu bestiæ mixtus esse sibi quis uideatur, si quidem ipse ineat, utilitates aliquas capiet à tali quopiã, qualis sanè fuerit fera. Demonstrabimus autē singulatim has ipsas, in tractatu de uenatione, & de animalibus. Si uero ipse ineat, uiolenta & grauiã negotia sustinebit. Multi autē & in huiusmodi mortui sunt. Et de coitu quidem hæcenus.

De somno & dormitione

Cap. LXXIII

Psom quidem dormire sibi uideri, actiones impedit. Et parere ut dormias, etiã ipsum actionibus obstat, & omnibus malum est, exceptis his qui timent, & tormēta expectant. Ab omni enim cura & timore liberat somnus. At uero exurgere à somno, actiones & operas prædicat. Solis uero timentibus malū est. In tēplo dormire sibi uideri, agrotanti quidem sanitatē, sano uero morbū aut magnas curas præfagit. Ille enim quietē à morbo habebit, propterea quod dormiētes non capessunt.

peffunt labores. hic uero ad deorū cultum perueniet, ut eos roget pro impetranda fanatione. In monumentis autē & sepulchris & in uia dormire, ægrotantibus quidem mortem prædicat. Sanis uero actionum impedimentum. Ociofæ enim funt eiuſmodi conuerſationes ac regiones.

De uale & ſalue. Cap. LXXVIII

Ale et ſalue, neq; dicere, neq; audire
 v bonum eſt. Non enim accedentes ſe, neq; aliquid facere parantes homines talia dicunt, ſed inuicem diſcedentes, & ad ſomnum ſe conuertentes. Quapropter etiam nuptias & ſocietates diſrimunt, & ægrotantes occidunt. Primus quidem igitur liber huius tractatiōis Caſſi Maxime, pertinentē ad ſe & debitum ſermonem ſufficiēter, & ut neq; neceſſarium quid deſit, neque eorundem quid ſuperfluat, accepit. In ſecundo autem libro eum quem in principio huius libri promiſimus, ſermonem exequemur.

Quæ in secundo libro Artemidori de
somniaorum interpretatione
contineantur.

De uigilia	Cap. I
De progressu & salutationibus	II
De uestitu, & mundo omni uirili ac mu- liebri	III
Videri sibi sua uestimenta lauare	IIII
De mundo exteriori	V
De pectinando & complicatione capillo- rum	VI
De usu speculi	VII
De aere & his quæ circa aerẽ fiunt	VIII
De igne usuali	IX
De partibus domus ardentibus	X
De uenatione & canibus	XI
De animalibus omnis generis	XII
De reptilibus	XIII
De piscatura	XIIII
De ranis	XV
De feris marinis	XVI
De laris & mergis	XVII
De piscibus mortuis	XVIII
De aucupio	XIX
De animalibus uolatilibus	XX
	De auibus

De auiibus paluſtribus	XXI
De apibus	XXII
De nauigatione	XXIII
De agricultura	XXIII
De arboribus omnis generis	XXV
De ſtercore omnis generis	XXVI
De fluminibus, ſtagno, fonte, ac pu- teo	XXVII
De paludibus, montibus, uñs, ſaltibusq̃ ac conuallibus	XXVIII
De foro iudicario, & litibus	XXIX
De medicis	XXX
De omni principatu	XXXI
De bello, exercitu, ac militum dele- ctu	XXXII
De pugna ſolitaria	XXXIII
De cultu deorum	XXXIII
De dijs cœleſtibus ac terreſtribus	XXXV
De ſole	XXXVI
De luna	XXXVII
De ſtellis	XXXVIII
De iride ſiue arcu cœleſti	XXXIX
De nebulis	XL
De uentis	XLI
De dijs terrenis	XLII
De dijs marinis	XLIII
De dijs	

De dijs inferis	XLIIII
De heroibus & dæmonibus	XLV
De terræ motibus ac hiatibus	XLVI
De scala, sartagine, mola, pila, & gal/ lo	XLVII
De ouis	XLVIII
De hippocentauro, & scylla, & dijs huma na specie	XLIX
De tabula & libris	L
De perdicibus	LI
De uinculis ac pedicis	LII
De plagis	LIII
De morte	LIIII
De strangulatione	LV
De maçtatione, siue cæde	LVI
De uiuentis combustione	LVII
De cruce	LVIII
De pugna cum feris	LIX
De descensu ad inferos	LX
Portare aut portari	LXI
De mortuis	LXII
De numismatis	LXIII
De thesauro	LXIIII
De lachrymis	LXV
De monumento	LXVI
Si mortui reuiuiscant	LXVII
	Simor

Si mortui denuo moriantur	LXVIII
De medicamento letali	LXIX
De nuptijs	LXX
De hirundine & lascivia	LXXI
De dentibus	LXXII
De uolatu	LXXIII
De fide dignis	LXXIII
De temporibus uitæ	LXXV

ARTEMIDORI DALDIANI
de somniorum interpretatione
liber secundus,
Iano Cornario Medico Phy-
sico interprete.

Præfatio

I N primo libro Cassi Maxime,
de artis documentis, & de do-
ctrina quomodo somnia iudica-
re oportet, & de his de quibus
in utroq; libro à me scribetur, et
de omnibus circa hominem cõmunibus,
& in usu existētibus, sermonem faci, sem-
per hoc obseruans, ut nisi magna urgente
necessitate, ueteres nō contingerem, nihil
relinquens eorum quæ ad rem spectare ui-
dentur

dentur, nisi si quid ueteres nos anticipātes erudite exposuerunt, de quo me uerba facere non erat necesse, ut ne cōtradocere aggrediēs, mentiri cogerer, aut eadē dicens, laborem ueterū ab accessu in medium excluderem. Verum in hoc libro promissam diuisionem ex debito persoluam. Peto autē à te ut rerum consequentiam, etiam ad iudicationum certitudinem, in qua magno pere mihi placeo, recte habere ac sequi iudices, & ut ipsam dictionem cum tua eloquentia nō conferas, sed quantum noctis tēpore lucerna solis usum exhibet, his qui eo opus habent, tantam putes me habere facultatē, ad ea quæ intelligo & mente cōcēpi prodenda. Cæterum tempus iam uocat, ut ad iudicationem conuertar.

De uigilia Cap. I

E eo quod quis sibi uideatur ex somno excitari, in sermone de somno prædiximus. Verum uigilare sibi uideri aliquem noctu reclinatū in cubili, curas quasdam superexcellentes opulentis præfagit. Pauperibus uero, & his qui aliquibus insidias struunt, bonū est. Illi enim uacationem non habebunt. Hi uero cum
 multa

multa prouidentia struentes insidias, à proposito scopo non aberrabunt. Huic simile est somnium, quū quis se noctū acute cer- nere oculis putat, & in nocte ac tenebris, luminis repentinum splendorem uidere.

De progressu & salutationibus

Cap. II

Rogredi mane facile, & neq; prohi-
 P beri, neq; includi, ab aliquo eorum
 qui intus sunt, bonum est. Iuxta uo-
 luntatem enim & ex animi sentētia actio-
 nes processuras significat. At uero progre-
 di non posse, & domus propriæ aut cuius-
 cunq; in qua quis se esse putat, exitus non
 reperire, Detentiones quidem peregrina-
 ri uolentibus, Impedimenta autem agere
 quid destinātibus, longum uero morbum
 ægrotanti, & ei qui diu egrotauit, mortem
 præfagit. Salutare autē familiares & com-
 pellare, & osculari, bonum est. Iucundos
 enim sermones tū dicturū, tum auditurū
 esse significat. Verum nō familiares, alias
 autem notos alloqui, minus bonum est.
 Hostes uero & inimicos cōpellare & oscu-
 lari sibi uideri, inimicitiaē solutionem facit.
 Mortuos osculari, ægrotanti quidem inte-
 I ritum

ritum præfagit. sano aut sermionibus serijs in præsens uti interdicit. propterea quod mortuo ori labra coniunxit. Eos uero qui in uita amicissimi & iucundissimi nobis fuerunt, mortuos osculari, nõ impedit neque sermionibus uti, neq; aliud quid facere.

De uestitu & mundo omnis generis uirili ac muliebri Cap. III

E uestitu, & ornatu omnigeno uerba faciurus, primum de uirili supellectile, tum uernaculo, tum peregrino, opinor tractare oportere. Vestitus cõsuetus, omnibus bonus est, & qui iuxta anni tempus cõmodus existit. Aestatis enim tempore lintea, & uestimenta detrita gestare sibi uideri, bonũ utiq; fuerit, & sanitatis signum. hyeme uero lanæ, eaq; noua. Soli uero litem habenti, & ex seruitute manumitti cupiẽti, nouæ uestes malę sunt, etiam si hyeme uideantur, propterea quod operosum sit ipsas deterere, & plurimum relucientur. Alba uestimenta solis sacrificis cõferũt, & seruis gręcorũ, reliquis turbatiões significant. propterea quod hi qui in turba uersantur albo uestitu utantur. Opificibus aut manuaris cessationem & otium portendunt

tendunt, & quanto preciosiora fuerint uestimenta, tanto plus ocij prædicunt. Neque enim operas obeuntes homines, & maxime qui mechanicas artes exercēt, albis uestibus utuntur. Seruis autē Romanorum solis his qui recte agunt conferūt, reliquis mala sunt. Manifestos enim faciunt malefacientes, & propterea quod eundem cum dominis ut plurimum uestitum habēt, ob hoc somnium liberi nō fiunt, quemadmodum serui græcorum. Viro ægrotanti alba uestimenta habere, mortē prædicat. propterea quod mortui in albis efferantur. Niger uestitus salutē prænunciat. Non enim mortui, sed mortuos lugentes eiusmodi utuntur. Noui autem ego multos & pauperes, & seruos, & uinctos ægrotantes, qui etiam quū uiderentur sibi nigra habere uestimēta, mortui sunt. Verisimile enim erat hos non in albis propter inopiam efferendos esse. Est autē aliās niger uestitus omnibus malus, exceptis his qui clācularia operantur. Variam autem habere uestem aut purpuream, Halurgidem græcis appellatam, sacrificis quidē & Thymelicis, histrionibusq; & scenicis, & dionysiacis artificibus

bus confert. Alijs turbationes & pericula sola inducit, & occulta reuelat, Aegrotos uero ab acris humoribus & multa bile infestari significat. Purpurea uestis, seruis bona est, & diuitibus. Illis enim propterea quod alias ius gestandi non habent, libertatem & manu missionem significat. his uero propterea quod alias imperium & iubendi potestatem non habent, et quod dignitati purpura conueniens existat, honorem & celebritatem presagit. Aegrotantem autem occidit, & pauperi damnosum est somnium. Multis etiam uincula annunciauit. Oportet enim eum qui purpuram gerit, omnino diadema aut coronam habere, & multos comites ac custodes. Verum Dionysiacis artificibus eademque Halurgis significat. Coccinea et omnis uestis eiusmodi, aut purpurei tinctus, alijs quidem uulnera, alijs uero febrim inducit. Fœminea uestis solis his qui uxores non habent conducit, & his qui in orchestram conscendunt. Illi enim uxores ducunt adeo ex animi sententia, ut ipsi de utantur ornatibus. hi uero ex consuetudine agendi personas, magnos questus ac lucrum facient. Reliquos autem uxoribus spoliat, aut morbo magno obicit,

propter

propter molliciē & debilitatē eorū qui talia gestant. Et tamen in festiuitatibus & cōuentibus, neq; uaria, neq; muliebris uestis quenq; lædit. Barbaricā uestem habere eo quo Barbari solent modo præparatam, ei quidē qui ad eos abire constituit, qui tali uestitu utūtur, bonas cōuersationes isthic futuras significat. Sæpe uero & uitā isthic finiturum & transacturū esse prænunciat. Reliquis morbū aut acionū impedimentum indicat. Eadē significat & uestis Romana, toga uidelicet, quam nunc Tibenū uocant, à Timeno Arcade, qui primus suā chlamydē hoc modo circumdedit, quum per sinū Ioniū nauigasset, & ab his qui isthic habitant susceptus esset, à quo indigenæ edocti eodem modo præparauerūt, & uestitum Timeniū uocauerunt, cognominem Timeno inuentori. Verū posterioribus tēporibus corrupto noīe Tibenus appellatus est. Mollī & sumptuosa ueste uti, diuitibus & pauperibus bonū est. Illis em̄ præsentēs deliciæ perseuerabunt, his uero res luculentiores erūt. Seruis aut̄ & egenis morbū prædicūt. Mutilæ & indecoræ uestes, damnū & improspērū rerū agēdarū

successum significant. Chlamys quam alij
 qui Mandyan, alij Ephesridē, alij Berion
 uocant, tribulationem & angustias, & liti-
 gātibus damnationē significat, propterea
 quod corpus circūamplectatur. Idē etiam
 penula, & si quod aliud uestimentī genus
 his simile sit, significat. quare tales uestes
 perdere melius est q̄ habere. Verum nul-
 lius alterius uestimentī perditio confert,
 præterq̄ pauperibus, & seruis, & uinctis,
 & obæratīs, & omnibus in captiuitate de-
 tentis. Deperdita enim hæc, malorum cor-
 pus occupantiū perditionem significant.
 Alijs uero neq; nudari, neq; uestimēta per-
 dere bonum est. Quicquid enim ad orna-
 tū alicuius spectat periturū esse prædicat.
 Mulieri autē florida & uaria uestis condu-
 cit, maxime meretrici & opulentæ. Illa em̄
 ob quæstum, hæc ob delicias, floridis uesti-
 bus utitur. Vestimenta coloris natiui, om-
 nibus bonū significant, maxime uerecun-
 dis. Hic enim color manifestari non sinit.
 Præstat autē semper mūda & splendida ue-
 stimenta habere, itemq; probe lota, quàm
 sordida & illota, exceptis his qui sordida
 opificia exercent.

Videri

Videri sibi sua uestimenta lauare

Cap. IIII

Ideri sibi sua ipsius uestimenta lauare, aut etiam alterius, incōmodi alicuius circa uitam depositionem significat, propterea quod etiam uestimenta sordēs abijciunt. Occulta etiam depræhendere ac condiscere facit. Lauare enim abusiue etiam redarguere ueteres dicebāt, uelut alicubi etiam Menander:

Sí tu meæ uxori male inde dixeris, Patrē tuū, teq; & tuos ego lauero. hoc est, redarguam, unde etiam his qui depræhendi ac redargui timēt, terribile est uestimenta lota gestare ac uidere.

De mundo externo Cap. v

Nuli extra ferrei, bonū quidem, sed non citra laborem ipsa bona significant. Poeta enim *πολύκμητον*, hoc est multo labore factū, ferrum uocat. Boni sunt etiā aurei qui lapillos habēt, Nam qui lapillis carēt, minime lucrosas aggressiones significāt, propterea quod calculos non habēt. Calculū enim uocamus tum lapillū in anulo, tū etiā pecuniarū numerū. Semper aut meliores sunt anulī ex toto facti

I 4 brefacti

brefacti, nulla inanitate & cōpleti. Vacui enim cauiq; & qui diuinū ac sacrū quippiā intra se habent, dolos et insidias significāt, ob id quod in se cōtinēt occultatū. Vacui uero ac caui etiā maiores expectationes q̄ cōmoditates præfagiunt, propterea quod maiorē molem q̄ grauitatem habēt. Anuli Succinei & Eburnei, & quicunq; alij fieri solent, solis mulieribus conferunt. Monilia uero & catenulæ, & inaures, & lapides pretiosi, omnisq; ornatus muliebris circumcollaris, mulieribus bonus est. Nā & innuptis nuptias portendit, & liberos eis quæ liberis carent, & his quæ utraq; habent, possessionū acquisitionem & opulentiā magnam. Quemadmodum enim ab illis ornantur mulieres, sic à uiris, & liberis, & diuitijs. Etenim à natura diuitias amant mulieres, uelut etiam ornatus sunt studiosæ. Insuper collo illa circundantur, uelut etiam uir ac liberi solent. At uero uirō dolos, & insidias, & pecuniarum implicationem significant, nō ob materiam, sed ob figurā & structuram. Est enim aurū nō ut quidā prodiderūt, malū ob materiā, sed omnino uice uersa bonū, uelut sæpe obseruauit

uauit: sed tamen nō immodicū, neq; multū, neq; incōueniens propter figuram, quem admodum uiris monilia, neq; supra dignitatem, uelut pauperibus corone, & magna uasa, & multa numismata. Nam quum tale quid aliquis uiderit, nō amplius ob materiam, sed ob structuræ & opificij qualitatem, aurum malum existit. Porro si frāgantur aut perdantur aut dissoluantur ornamenta collaria, perditionē mulieri ut prius dixi significant. Viro autem ornamenta manualia, nō solum perditionem eorum quibus rem familiarem potissimum concredit, uxoris inquam & uillici, sed etiam ipsarum possessionū ac rerum corruptionem portendunt, & quod his quibus iam aliqd credidit, de cætero non amplius sit concrediturus. Non enim amplius tales anulis opus habent. Multis uero etiam oculorum cæcitatem somnium annunciauit. Habent enim consensum quendam oculi ad anulos, propter lapillos. At uero calciamēta eadem quæ uestitus præfagiunt.

De peccinando & complicatione capillorum. Cap. VI

Peccinari & uiro & mulieri conducibile est, est enim tempus quoddam dura omnia dissoluēs ac corrigens. Complicare capillos solis mulieribus confert, & uiris qui hunc morem habent. Reliquis aeris alieni implicationes, et debita multa praedicat. Aliquando etiā uincula & seditiones praesagit.

De usu speculi. Cap. VII

Ad speculum stare, & suam imaginem similem uidere in speculo, bonum est & uiro et mulieri nuptias celebrare uolentibus, significat enim speculum uiro quidem uxorem, Mulieri uero maritum, quoniā facies ostendit, quem admodum hi uicissim liberos alter alteri ostendunt. Bonū est & tristitia affectis, tristitiā enim expers res est speculo uti. Verum egrotos tollit. terreum est enim speculum ex qualicunq; materia fuerit factum. Alios autem in alienam regionē transfert, quo in alia terra suas facies cōtemplentur. Cæterū dissimilem sibi ipsi in speculo se uidere, spuriorū aut alienorū puerorum patrem

trem aliquem uocandum esse præfagit. At uero turpiorem aut deformiorem uideri seipsum, non confert. Morbos enim & tristitias significat. Quemadmodum etiam in aqua se contemplari, mortem ipsi qui somnium uidit prædicat, aut alicui familiarissimo ipsi.

De aere, & his quæ circa aerem fiunt.

Cap. VIII

a Er purus & clarus omnibus bonus est, maxime autem his qui perdita quærunt, & qui peregrinari uolunt. Omnia enim in puro aere conspicua fiunt. Verum aer caliginosus, aut tenebri-
cosus, aut nebulosus, supra actionum impedimentum, etiam tristitias significat. In qualemcunque autem materiam transmutatus fuerit aer, bonus est his qui eadem materiam tractant. Reliquis malus obseruatus est. Humilis factus aer, solis cœlestia contemplantibus, et uatibus bonus est. Reliquorum uitam humilem reddit. Pluuia citra tempe-
statem ac multum uentum, omnibus bona est. exceptis his qui ad externos homines dimittuntur, et his qui sub dño opificia sua exercent. His enim impedimento est. Minus
tæ plu-

tæ pluuiæ guttæ & pruinae, agricolis qui-
 dem ualde bonæ sunt. reliquis paruū quæ-
 stum prædicūt. Hymbres & nimbī, & tem-
 pestates, omnibus turbationes & pericula
 ac dāna inducunt. Solis uero seruis, & ege-
 nis, & qui aliqua incōmoditate uexantur,
 alterationes ac liberationē à malis quæ pe-
 dibus subiacent prædicunt. Nam post ma-
 gnas tempestates, statim serenitas sequi-
 tur. Nix & glacies si suo tempore uidean-
 tur, nihil significant. Meminit enim diurni
 frigoris etiam dormiente corpore anima
 ipsa. Verum si extra tempus uideantur, a-
 gricolis quidem conferunt, reliquis frigi-
 das aggressiones et propositas actiones fu-
 turas significant, & iter facere prohibent.
 Grando turbationes & tristitias indicat,
 & occulta reuelat propter colorem. Toni-
 tru citra fulgur, seruis turbationes & insi-
 dias, propter inexpectatum, fulgur uero ci-
 tra tonitru, uanum timorē significat. Nam
 post fulgur rursus expectare tonitru, timo-
 rem indicat. Nihil enim aliud est quæ minæ
 inanes. quando igitur nō succedit tonitru,
 inutilem timorem facit. Sequitur aut hanc
 tractationem etiam de igne sermo, de quo
 dupli-

duplicem iudicationē facere ex re est, partim quidē ut de cœlesti & diuino, partim uero ut terrestri & ufuali. Primū quidem igitur de cœlesti hoc modo iudicatiōes facere oportet. Ignem in cœlo uidere, splendidum, purum, & modicum, minas ex quibusdam præminētibus significat. Multus autem & hostium incursum, et egestatem, & famem præfagit. Vbicunq; uero fuerit ignis, aut ubi sursum fertur, uelut à septentrione, aut meridie, aut occidēte, aut oriente, inde sanē hostes ueniunt, aut iuxta illas regiones sterilitas erit. Verum peius omnino fuerit ignem deferrī uidere. Idē significant etiam ex cœlo descendentes faces, item ligna & arbores ardentes uidere, quæ omnia periculum circum caput eius quod omnium uidit constituunt. Quæadmodum enim cœlum, omnem mundum supereminet, sic caput corpus. Fulmen citra tempestatem propè allapsū, & nō contingens corpus, eum qui uidit extra locos ejicit, in quibus degit. Neq; enim propinquum fulmen quisquam sustinere potest. Si uero ante aliquē ceciderit, prorsum progredi prohibet. At uero extremis partibus à fulmine per

ne percuti, ualde quidem ueteres bifariam distinguunt, pauperibus quidem bonum esse pronūciātes, diuitibus uero malum. atque hoc hac ratione. Similes etenim sunt pauperes locis uilibus & ignobilibus, in quos sterquilinia abijciuntur, aut aliud qđ uitiosum. Diuites uero nemoribus deorū aut hominum, aut ædibus templorum, aut templis deorum, aut saltibus, aut alij cuiuspiam loco luculento. Quemadmodū igitur fulmen ignobiles locos nobiles facit, propter aras quæ in ipsis extruuntur, & ob sacrificia quæ in ipsis fiunt. & contra sumptuosos locos, desertos & inaccessos reddit. Nemo enim in ipsis deinceps conuersari ac degere expetit. Sic somnium pauperi quidem prodest, diuiti autem obest. Preterea fulmē nihil aliud est quā ignis, proprium autem ignis est omnem materiā corrumpere, habet autem pauper paupertatem, diues diuitias. proinde ille quidē paupertatem. hic uero diuitias corrūpet. quoniam autē & fulmine icūs statim insignior redditur, similiter etiā pauper repēte ditatus, & diues repente amissa rerū substantia, insigniores fiunt. His igitur rationibus
primi

primi persuasi sunt. Verum posteriores etiam quædã de seruis dixerunt, & pronũciauerunt fulmine feriri seruis bonum esse, propterea quod fulmine icti neq; dominos amplius habent, neq; laborant. Splendida autẽ uestimenta eis circundantur, uelut honore à Ioue affectis. Multa etiã Alexander Myndius & Phœbus Antiochenfis. de eo quod quis fulmine icitur, ex propria experientia apposuerunt. uerũtamen non omnia exacte potuerunt inuenire. Habet autem res hoc modo. Seruos quidem non magna autoritate præditos, liberos facit. uerũ eos qui alicuius precij sunt apud dominos, aut multas possessiones habent, priuat & fide, & autoritate, & possessionibus. Ex liberis autẽ pauperes quidem, non uolentes latere infelicitatẽ & peccata sua, iuuat. eos uero q̄ ea celant et latere uolunt, redarguit & manifestat. Neq; enim occulte cadit fulmen, propterea quod cum magno tonitru, & multa tẽpestate deferatur. Neq; etiam fulmine ictus latere potest. Diuites autem qui aurum gestaturi sunt, propter principatum aut sacerdotium, nõ lædit, sed magis insigniter principatũ aut sacerdo,

cerdotium administraturos esse præfagit. Simile est enim aurum igni, iuxta colorem sanè. uelut etiam Pindarus dixit.

Candentis aurum ignis modo. reliquis bonorum substantia spoliatur, propter superiorè rationem. nisi quid aliud impediatur. Cæterum his qui uxore carent nuptias prædicat, tum pauperibus, tum diuitibus. Nihil enim à deo corpora calefacit, uelut ignis & mulier. At uero iam contracta matrimonia diffociat, & sodales, & fratres, & amicos, inimicos facit. fulmè enim nō unit, sed etiam unita separat. Insuper & liberos habentem, liberis priuat, ita ut moriatur, si doleat ad hoc ut fulmine sit ictus. aut aliàs discedant, si non doleat. Nam & arbores ubi fulmine ictæ sunt exarescunt, & germina perdunt. Quemadmodum autem arborū filij sunt germina, sic uirorum germina sūt filij. Athletas porrò celebres fulmen facit, omnesq; philologos, & in medium prodire uolentes. Cōfert etiam in litibus de fama & nomine, si quis sibi uideatur fulmine feriri. Nullus enim fulmine ictus infamis & ignominiosus existit. unde etiam uelut deus colitur. Qui uero de possessionibus

sessionibus omnis generis litigant, his da-
 mnationem præfagit, excepta terra, & his
 quæ in terra existunt. Etenim damnatos
 consueto more fulmine ictos dicimus. Cæ-
 terum in litibus de terra, possidentes qui-
 dem terram, & timentes expulsionem, per-
 mansuros esse significat. Non enim trans-
 feruntur fulmine icti, sed ubicunq; ab igne
 deprehensi & tacti sunt, isthic sepeliuntur.
 Qui uero alienæ terræ adhærent, eamq; si-
 bi uendicare student, eos nō peruenturos
 esse in ipsam prædicit, sed ubicunq; fuerint,
 isthic mansuros esse, hoc est extra. nisi sanè
 quis nō se putet fulmine ictum esse, sed in
 terram, alicubi fulmen uiderit dilapsum.
 Nam huiusmodi somniū semper inhabi-
 tantibus inaccessam terram facit. Insuper
 uero fulmen etiam apud exteros degentes
 ad domum reducit. & qui domi uiuūt, eos
 domi retinet. Verum meminisse oportet,
 eandem significationem esse, si quis sibi ui-
 deatur fulmine ictus esse, & si quis se à ful-
 mine exustū esse putet, aut in caput uel pe-
 ctus fulmē cecidisse. Quoniam quū aliam
 quandam corporis partem fulmen com-
 buserit, (modo non sit totum corpus, ex-
 m quo

quo uerissimile est mortem fulmine iccio se
 qui) tunc sanè minores euentus fiunt. atq;
 sic iudicationes facere oportet, uelut parti
 bus læsis, & non de toto corpore pronun
 ciare, de quibus exacte & ut nihil desit, in
 sermone de corpore, in primo libro parti
 cularim tractaui. Sed & eius meminisse cō
 uenit, Quod neq; nauigantem, neq; in cui
 bili decumbentem, neq; in terra supinum
 aut pronum à fulmine cōburi confert. Re
 liquū est igitur solum bonū esse, erectum
 stare, aut in throno, aut alio quopiam sedi
 li sedentem, fulmine feriri. Noui aut̄ quen
 dam qui per somnium existimauit, exter
 num clauiculum lecti à fulmine tactū esse
 ac consumptum, & sanè uxor ipsius mor
 tua est.

De igne usuali.

Cap. IX

Gnem usualem modicum, & pu
 i rum, ac submissum uidere, bonū
 esse dico. Multum uero & immo
 dicum, malum est. Est igitur optimus ignis
 qui in foco clarus ac purus cōspicit̄. Mul
 tam enim opulentiam significat. Nam cir
 ca ciborum præparationem, non temere
 ignem in foco uidere datur. Idē extinctus,
 inopiam

Inopiã portendit, & si quis in domo ægro-
 tat, mortem ipsi prædicat. Bonum est & fa-
 ces noctu ardentes habere sibi uideri, maxi-
 me iuuenibus. Vt plurimũ enim amores
 nõ iniucundos significat, & acõiones præ-
 dicat, propterea quod possint pedib. subie-
 cta uidere. Verum alium facem habentem
 uidere, malum est latere cupientibus. Lu-
 cerna ardens in domo splendida, bona est.
 acquisitionem enim & opulentiam omni-
 bus significat, & innuptis nuptias, & egro-
 tis sanitatẽ. Verum non splendida sed obr-
 scura, tristitiã significat. & ægrotos nõ lon-
 ge post occidit, extincta aut conseruat. Nã
 postea accendetur. Lucerna ærea, & bona
 firmiora, & mala fortiora præfagit. Testa-
 cea uero minus. Vtraq; aut occulta reue-
 lat. Lucerna in nauigio cõspecta ingentem
 tranquillitatem à uentis portendit.

De partibus domus ardentib. Cap. x

Omnes ardentes puro igne, & non
 d collabentes, & corruptionem non
 sentiẽtes, pauperibus opulentia,
 diuitibus principatus comparant. Quæ ue-
 ro ardent puro igni, & cõburuntur, et con-
 cidunt, & ab igne corrumpuntur, omnibus

malæ sunt, & talium interitū hominum significat, quales fuerint domus, aut parietes. Velut uerbi gratia. Thalamus uxorem significat si extet, sin minus, dominum domus. Andrones uero in quibus uiri uersantur, homines qui in domo sunt significant, tum cognatos, tum seruos. Gynæciū uero seruas. Vestibulū domus, dominos significat promptuaria & apothecæ, possessiones & opes, aut etiam promos siue uillicos significat. Atq; hæc quidē in totis domibus. Ex parietibus uero, is qui ianuā habet, dominū designat, qui fenestrā, dominam. Vbi autē non est fenestra, medius paries, dñm. dexter, liberos. sinister uxorem. Quum uero domus multas habuerit fenestras, & fratribus & socijs mortem præfagit, seniorib. quidē partes domus ad orientem, iunioribus partes ad occidentem. partes septentrionales similiter orienti, meridionales similiter occidenti iudicanda sunt. Qui uero magnum ignem augēt parietes, & splendidiore apparēt, sumptuosiore uitam in melius transferunt. Ianuæ arden-tes, uxoris interitū significant, & uitā eius qui somniū uidit non in tuto positam esse.

ex his

Ex his autem ea quæ seram ac uectem habet, liberam uxorem significat, quæ uero facile aperiri potest & admittit, uxorẽ. columnæ puro igne ardentes & non pereuntes, liberos significat somniatis ad meliorem et splendidiorem fortunam transgressuros esse. Si uero corrumpantur, filiorum interitum portendunt. Etenim uelut Euripides alicubi ait:

Domus columnæ liberi sunt masculi.

Altæ domus partes, & superior ianue pars, & cancelli combustis, filiorum interitum, & bonorum perditionem presagiunt. Fundamenta uero dominorum, murorum ambitus ac septimum munimenta, cognatorum & amicorum. Arbores ante ædes enatæ, dominorum. Quæ uero intra domum sunt, magnæ quidem ardentes similiter dominorum, & masculæ fanæ uirorum. foeminae uero foeminarum. parue autem amicorum & cognatorum. Quæ uero penitus humiles sunt, uelut buxi, & myrti, famulorum. Si quis sibi uideat ignem accendere, isque cito ardeat, tum in foco, tum in clibano, bonum est & filiorum generationem promittit. Similis est enim & focus & clibanus mulieri, propterea quod suscipiant ea quæ ad uitam comoda existunt. Ignis autem in ipsis,

prægnantē fore mulierem uaticinat, tunc enim etiā ipsa mulier calidior redditur. At uero immittere ignē his, deinde extinguerē, sibi ipsi damni caussam fore significat. Hæc quidem igitur ad ignis rationem con-
sequentiā abunde dicta sunt.

De uenatione & canibus. Cap. XI

Consequēter de uenatione & canibus agere, cōmodum mihi uidet̃.
C Lina & furcillæ, pedicæ, laquei, & totus plagarū ac indaginis ordo, et quæ nubeculæ siue plagulæ appellant̃, om̃iaq; quæ ad uenationē hoīes cōparare solent, mala sunt, & solū his bona q̃ fugitiuos persequunt̃, & q̃ perditū aliqd̃ quærunt. celestem enim horū inuentionē prædicunt. Reliquis impedimenta rerū necessariorū propter cōplicationes, & picula & insidias significant. In perniciē enim animalium hoīes hæc præparāt. præstat aut̃ talia habere, q̃ alium habentē uidere, quanto etiā melius est lædere q̃ lædi. Canes uenatici ad uenationē exeūtes, oībus boni sunt, & actionū prænuncij. Verū reis & in ius uocatis, mali. A uenatione aut̃ redeuntes, intrepidi & ociosi obseruati sunt, hoc est pauorem eximunt

munt, & actiones impediunt. Sequitur porro ad sermonem de uenatione, sermo de animalibus omnibus terrestribus bipedibusque & apodibus ac quadrupedibus. Initium autem a quadrupedibus faciam. Canes alij sunt qui ad uenationem educantur, & ex his alij sunt uestigatores, alij feras persequuntur & capiunt. Alij ad possessionum custodiam habentur, quos domus custodes & uinctos appellamus. Alij ad delicias, qui Melitæi uocantur. Qui igitur ad uenationem aluntur, ea que foris comparantur bona significant, itemque actiones. Quare bonum est ipsos uidere uenantes, & quod accipientes, aut iam accepisse, & ad uenationem exituros. Actionum enim significatiui sunt. Qui uero in urbem redeunt, actionum impeditio significat. Ab operibus enim cessant. Custodes domus canes, uxores et famulos, & quasitas possessiones significant. Quare ualentes & adulantes bonam domus custodiam, tum circa uxorem, tum circa domesticos portendunt, & possessionum multam securitatem. Aegrotantes idem, morbum denunciant, & damnum rei pecuniarie. Asperi uero aut latrantes, iniurias ex huiusmodi personis presagiunt, & damna magna. Alieni canes blandientes quodam,

dolos & insidias ex malis uiris, aut mulieribus alienis significāt. mordētes uero aut latrantes, aduersitates & iniurias. et si albi fuerint, aptas. Sin nigri, clācularias. Si uero rufi, nō omnino aptas. Si uarij, grauiorē aduersitates significāt. Similes sunt autē nō penitus generosis, neq; liberis, sed ualde uiolētis & impudentib. Tales em̄ sunt canū mores. Sepe uero et febres portendent, ppter astrū, siriū uidelicet ipsum, q febris caussa existēs, à qbusdā canis appellatur. Etenim uiolentū est & blandū aīal, & febrī simile. Porro Melitæi, quæ iucūdiſſima ī uita sunt significāt, & q̄cqd inde uoluptatis emergit. Proīde q̄cqd p̄pessi fuerit, m̄ceroris ac trīstitiē significationē habent.

De animalibus oīs generis. Cap. XII

Ves uelut ueteres prodiderūt, albæ quidē bonæ sunt, nigræ uero malæ. Verū ut ego obseruauī, oues hoībus similes sunt, propterea q̄ obediunt pastori, & in eadē caula cohabitant. Suntq; progressus & profectus in melius, ex ipso noīe quo gr̄cis appellant̄ *πρόβατα* uidelicet, significatiuæ. Optimū igit̄ est & multas proprias oues habere, & alienas uidere

dere ac pascere, maxime his qui turbę præesse uolūt, & q̄ ad magistratus puenērunt, & sophistis, & doctorib. ac magistris, opa eīm significant. Insup aūt & aries ad dominum referendus est, & ad principem, et ad regem. κριῆν enim imperare ueteres dicebant, & greci sanē arietem κριῶν appellant, & græcis dux aries existit. Bonū est etiam super ipsos uehi sibi uideri, secure & per planos locos, præsertim philologis, & his qui ad diuitias parandas animum adiecerunt. Nam & uelox est animal, & Mercurij figuram referre creditur. Capræ neque albæ neq; nigræ bonæ sunt, sed omnes malæ. albæ quidē minus, nigræ aūt amplius, & maxime nauigātibus. Nam & magnos fluctus caprarū uocabulo, αἶγας uidelicet, græci appellare solēt, & sanē poeta inquit:

λάβρος ἐπαιγίζων, hoc est, fortis caprifans, id est, Fortis & undosus, de uehementi uento loquens. & pelagus maxime omnium horrendum Aegæum uocatur. Nuptias aūt, et amicitias, ac societates, neq; conciliant, neq; iam contractas cōseruant. Non enim gregatim pascuntur, sed seorsim in rupibus ac præcipitijs pascen-

tes, & sibiipsis & pastori negotia exhibēt.

Vnde etiam poeta latos caprarum greges dixit, quum inquit.

*οἱ δ' ὡς τ' ἀπόλια
πλάτῃ ἀγῶν,* hoc est.

Hi uero caprarum grex uelut amplus. Et rursus:

ἀγῖβόταν αἰεὶ τ' ἀγαθὴν λουροτρόφον, hoc est,

Capras pascentem, & natos pulchros generantem. At uero de equis in sermone

de certaminibus prædictum est. Fuit quis-

piam somniorū interpres, qui cuidam qui

sibi uisus fuit desiderare super ariete, & ex i-

pso ex anteriori parte cecidisse: erat aut̄ is

procus, puellamq; desponsatā sibi habēs,

in illis ipsis diebus nuptias celebrare sta-

suerat: hoc somnium sic exposuit. Nimirū

prædicere ipsi somnium, uxor tua scorta-

bitur, & quod dici solet, cornua tibi faciet,

atq; sic euenit. & sanè ob somnii præfagiū

recusatis nuptiis, & tandem uix post mul-

tum tēpus ab amicis persuasus, duxit qui-

dem illā ipsam quæ antea ipsi erat despon-

sata, Verum præ somnii timore, uxorem

custodiebat, & omnem diligentiam eius

tutandæ gratia adhibebat: & illa quidem

quum annum superuixisset, inculpata, ui-

ta decessit. Quum autem aliam rursus du-

xisset

xisset uxore, & putaret somnii minas iam
 prætergressas esse, & impetum suum id per-
 fecisse, in infortunium incidit. hæc enim ad
 ultimam scortationem progressa est. A sini-
 onus quoddam ferentes, & agitatori obe-
 dientes, ualentesq; & uelociter ambulan-
 tes, boni sunt & ad amicitiam, & ad socie-
 tatem. Ad hoc enim ut non sumptuosa sit
 uxor, & sodalis, ac amicus, etiam alacriter
 obedituros esse eosdem significant, itemq;
 beneuolos futuros. Sed & ad alias actio-
 nes commodant, propter nomen *ὄνοι*, quo
 græcis appellantur. *ὄναδαι* enim, id est uti-
 litatem, ex prædictis significat, & uolupta-
 tem ex iisdem. Nam suauissimo dæmoni
 dicati sunt Sileno. Boni sunt etiã ad timo-
 res, propter historiam quæ de ipsis fertur,
 & fabulam apud omnes diuulgatam. Ad
 peregrinationes autem multam securita-
 tem prædicunt. Verum moras & tardita-
 tes operantur, ob ambulandi tarditatem.
 Muli ad omnia commodi sunt, propterea
 quod ad operas commune faciunt, & ma-
 xime ad agriculturam. Namq; bobus
 parte hac multum sunt anteferendi.
 Solis nuptiis resistunt & filiorum genera-
 tioni

tionem, ob id quod semine gignituo hoc animal careat. Vbi uero efferati fuerint asini aut muli, insidias ex subditis significant. Muli uero etiam morbum, quē admodum sæpe obseruauimus. Boues operarij omnibus boni sunt, Gregarij uero turbationes & diuulgationes significant, propter nomen, quo græcis *Bóes* appellantur, sed neq; periculum minus. Taurus autem non uulgarem aliquē significat, maxime si minetur, aut persequatur. Item minas ex præminētibus, si pauper sit qui somnium uidit aut seruus. Nauigantibus autem tempestatem significat, & si percusserit, naufragium, ex mali apice graue aliquid perpeffo. Similis est enim malo nauis, & toti ipsius structuræ, ob coria & cornua, atq; hoc ego ualde sæpe obseruauimus, & semper concorditer in omnibus euenit. Hæc quidem de mansuetis & familiaribus nobis animalibus. Restat autem ut & de feris dicamus. Leonem uidere mansuetum, & blandientem, & innocue accedentē, bonum est & utilitatem ferens, militi quidem à rege, Athletæ uero à bona corporis habitudine, plebeio ex principe, & seruo ex hero. His enim hoc
animal

animal simile est, ob potentiam & fortitudinem. Quum autem minatur, aut aliquo modo efferatur leo, timorē inducit, & morbum præfagit. Similis est enim morbus ipsi feræ, sed & minas ab huiusmodi uiris portendit, aut pericula ex igne. Catulos leonis & habere & uidere, ex æquo omnibus bonum est. Vt plurimū uero & filij generationem prædicit. Leæna eadem quæ leo significat, præterquam quod minores commoditates blandiēs, & minora damna minans ac mordens portendit, eaq; non ex uiris sed foeminis oritura. Obseruauit autē sæpe & uiros opulentos criminosos per ipsam significari. Est enim cinæda. Pardalis & uirum & foeminam significat, maleficosq; & malis moribus præditos, propter uarietatem coloris. Sæpe uero & gentes externarum nationum, in quibus plurimi plagis insigniuntur. Sed & morbum, & aliquem alium timorem non uulgarem significat, & periculum circa oculos. Vrsa mulierem significat, Aiunt enim ex Callistone Arcadica transformatum esse animal ipsum, qui de transformationibus fabulati sunt. Significat et morbum, propter feritatem

feritatem & motum, & peregrinationem, quoniã cognominis est syderi quod semper mouet, & rursus propter illud ipsum, reditum præfagit. Etenim sydus hoc semper in eodem mouetur, & nõ occidit neq; mergitur. Elephas extra Italiam et Indiam per somnium uisus, periculũ & timorem significat, propter colorem, & ob magnitudinem. Horrendum enim est animal, & maxime non aduuetis. Verum in Italia dominum significat & regem, & uirum præminentem. Quare ubi portauerit intrepide, obediens ei qui in ipso uehitur, lucrum ab huiusmodi hominibus & beneficia præfagit. Vbi uero leserit, damnum ex iisdem portendit. Sæpe aut obseruauit, quod Elephas persequens & minans, morbũ prædicat, & si apprehenderit ac interfecerit, mortem somnianti significat. Si uero non apprehenderit, tum demum seruandũ præfagit, ubi ad extremũ periculũ fuerit redactus. Aiunt enim Plutoni sacrũ hoc animal esse. At uero mulieri nequaquã bonus est Elephas, neq; uisus, neq; accedens, neq; portans. Noui autem quandam fœminam in Italia opulentam & non ægrotantem, que
sibi

sibi uisa erat super Elephante uehi, & non ita diu post uita decessit. Onagri inimicitiam aduersus aliquē beneuolum non ualde generosum significant. Habent enim aliquam asinorum significationem. Meminisse porro oportet, quod omnia syluestria animalia in communi ad inimicos referuntur. Semper igitur melius est superare ea, quàm ab ipsis superari. Inimicis enim superiorem fore significat, ita ut & uita illis supersis. Lupus annū significat, atque hoc propter Lycabantem, id est anni tempus, qui ei cognominis apud græcos existit, ueluti poetæ appellāt. Contingit autem hoc ex eo quod circa hæc animalia accidere cōperimus. Semper enim in ordine quodam se mutuo sequentia flumen transmittunt. Quemadmodum anni horæ inuicem succedentes annum perficiunt. Significat etiā inimicum quendam uiolentū, rapacemq; ac maleficum, qui palam aduersum insurgat. Vulpes eadē quæ lupus significat, uerū in hoc differt, quod inimicos non palam adorientes, sed clandestine insidiantes portendit. Vt plurimū uero mulieres insidiantes significat. Simia uirū maleficum & imo

& impostorem significat. Cynocephalus eadem quæ simia significat, apponit aut euentui etiam morbum, ut plurimū illum qui sacer appellatur. Est enim Lunæ dicitur. Produnt autē ueteres etiam morbum hunc lunę sacrum esse. Sphingas & lynces & cercopithecus, hoc est simias quæ caudas habent, & si quod aliud est huiuscemodi animal, ad eandem cum prædictis rationem referre oportet. Hyæna mulierem significat semiuirum, androgynon græcis dictum aut ueneficam, aut uirum cinædum non beneuolū. Syagros siue aper pluuiam & tempestatem uiolentā significat, his qui iter faciunt, aut nauigant, & litigantibus aduersariū potentē simulq; uiolentum, ac perfidum, scelestā uoce sæpe utentem, agricolis aut sterilitatē, propterea quod plātas pessundet, & ducētī uxorē, neq; benignā, neq; mansuetā coniugem copulat. Nihil uero miri est, si etiam syagros mulierem significat. Nam si inepte æmulatur mulier, certe reperietur & aper exemplum sui edens, uelut sæpe obseruaui. Quin & prouocatur hoc animal. Et merito uxorem significat, sic enim dicuntur quæ ad libidinē sunt

sunt proclives. Sed & *καπριου*, id est, apri-
 nū, infelix, Menander dixit. Cervus in
 naui quidem gubernacula significat, & na-
 uis celeritatē, in uia uerò promptitudinem
 motus ad eundū, & profectiōnē absoluen-
 dam, aut uice uersa difficultatē, prout cer-
 uus fuerit dispositus. In cæteris uero locis,
 fugitiuos, & eos quibus lis in iudicio inten-
 ta est, eamq; fuga euitarunt, & quibus con-
 uictus hominū relinquitur, perfidos qui-
 dē, uerū timidos & pusillanimos reddit.
 Quod si qd' est animal ex infrequētibus &
 raris, qd' aut Africa, aut Oceanus, aut Oc-
 cidens gignat, & in hoc sermonis censu nō
 reperiatur, id ipsum iuxta dictiorū rationē,
 semp ad simile aut nō multū distās animal
 referre oportet, atq; sic de ipso iudicatiōes
 facere. Hæc igitur de quadrupedibus tum
 mansuetis, tum feris, regulariter pronun-
 ciare oportet, præsertim eos qui pompam
 sermonis non ualde probāt aut expectāt,
 sed ipsam rei ueritatē expendunt. Quin &
 illud considerare cōuenit, quod animalia
 ex māsuetis quidē fera facta, mala existūt,
 ex feris autem mansuefacta, bona & utilia
 sūt. Verū magnas omnino utilitates signi-
 ficant

ficant ea quæ etiã uocem humanã edunt, & maxime ubi quid boni & iucundi dicere uideantur. Quicquid aut̃ dixerint, omnino uera dicunt, fidemq; ipsis habere oportet, & siquidem simplex fuerit quod dictum est, ipsi per se animum adhibere. Sin ænigmatis specie obscuratum fuerit, tentare aceniti ut interpretemur. Cæterum de apodibus deinceps agam.

De reptilibus Cap. XIII

Raco uisus regē significat, ob potentiam, dominū item & magistratū, & tempus, propter longitudinem, & quod exuat senectiã, & rursus iuuenescat. Idem enim etiam tēpori cōtingit iuxta certas anni horas, ut uidelicet senescat, ac rursus adolescat. Diuitias itē & pecunias, propterea quod thesauris incūbit, & deos omnes, quibus est sacratuſ. Sunt aut̃ hi. Iupiter reuerēduſ, sol, ceres, proserpina, hecate, Aesculapius, Heroes. Quando autē accesserit, aut dederit aliquid, aut dixerit quippiam, ingentia bona significat, à relatīs, aut per relatos deos aut dæmonas. Si uero cōtraria faciat, malus est. Circumplicatus aut̃ & perterrefaciens aliquē, grauiã portēdit & uin

& uincula, & ægrotantibus perniciem, ferè enim ad terram ducit. Nam & ipse terre filius est, & cōuersationes suas in terra habet. Serpens morbum significat, & inimicitiam inducit. Quomodo autem afferit aliquem, sic & morbus, & inimicus eum qui somnium uidit tractabunt ac excipient. Aspīs & uipera, argentū significant, propter multam rubiginē, & opulentas mulieres, ob eandem rationem. Hæ uero etiam mordentes bonæ à me obseruatæ sunt, item accedentes & circumplicatæ & circumuolutæ. Qualemcunq; aut feram mulier habens in sinu occultauerit, & ex ipsa delectetur, stuprabitur ab inimico eius qui somnium uidit. Si uero timeat aut tristetur, ægrotabit. Et si uterum gestauerit, corrumpet & non conseruabit fœtum. Hydri eadem quæ serpens significant, & morbum ex humoribus & liquidis, aut in aqua periculū inducunt. Prædicunt etiam inimicos ex aqua aut per aquam quæstus facere. Dryinæ & paræ, ac physali, mali omnes sunt, & iniurias ex aliquibus significant, non urbanis, neque in ciuitate degentibus.

Seps uero, & dipsas, & diphas, & leo uocatus, & quæcūq; alia animalia, quæ multa adeò Nicander enumerauit; neq; uisa, neq; prope accedentiā ac impetentiā, bonum quicq; significant, sed & pericula nō uulgaria inducūt. Phalangia autē et scorpj, & scolopendræ, malos hoīes significant.

De piscatura Cap. XIII

Agena, & gripus, & rete, & quæcūq; que alia ex lino texuntur ad piscaturam, eadem quæ retia uenatoria, de quibus antea mentionē feci significāt. Funiculi uero setacei, & hamuli, ac uncini, & qui Dolones appellātur, dolos & insidias significant. Semper autē melius est hæc habere sibi uideri, q̄ alium habentem uidere. Capere pisces simul multos ac magnos, bonum est, & utilitatē ac lucrū omnibus parit, exceptis his qui sedentariū opificiū exercent, & sophistis. Illis enim ociū significat somniū, propterea quod non possint simul operas cōsuetas obire, simulq; piscari, his uero ineptos auditores accessuros esse præfagit. Muti enim sunt pisces. Parui pisces si præhendātur tristitiā significāt, & nequaq; lucrum, horū autē mentionem

in

in primo libro ubi de cibo egi, feci, uelut sunt, chalcides, mænulæ, sardæ, psæstoaphyæ, hoc est apuæ quæ in sartagine friguntur, & aliæ multæ pisciū species. Iam uero speciatim pisciū singulæ species diuersam significationē habent, quorū ratio hæc est. Quicumq; pisces uarij sunt, ægrotantibus uenena, sanis uero dolos & insidias significāt, uelut turdus, phuca, hiatula, Iulia, stromateus, & consimiles. Quicumq; uero pisces rufi sunt, seruis quidē et malefactoribus, tormenta significāt, ægrotantibus uero, febrem uehementē, et inflammationes, his uero qui latere conantur manifestationem portendūt, uelut dentex, rubellus, cuculus, mullus, quæ trigla græcis existit, et fœminis liberos nō habentibus bona est. Ter enim parit, unde et nomen ipsi merito impositū esse, et Aristoteles in libris de animalibus, et Aristophanes in cōmentarijs in Aristotelē tradūt. Quicumq; pisces exuuntur boni sunt ægrotātibus, et in carcere detētis, et pauperibus, et omnibus in aliquo infortunij casu existētibus. Deponunt em̄ incubentia et circūsitā mala. Exuunt autē seneciā pisces crusta intecti, squilla, locusta

siue carabus, cancer, gāmarus, pagurus, & quæ graus, id est anicula appellatur, & quicunq; similes existūt. Eadē autē genera etiā plagas sæpe portenderūt, propterea quod seipsa feriat, et peregrinatiōes indicant, quia amphibia sunt geminūq; uictū tū in terra, tum in aqua habēt. Quicūq; pisces uentrē nostrū exturbāt, & sterquilinia educūt, eadem quæ olera significant, & eundē usum hominibus exhibēt, de quibus in sermone de alimēto libro primo dixi. Soluūt autē aluū, oīa testa intectā, purpura, murex, conchæ, rhombus, erinaceus, mitilus, peloris, chame, pectūculi, carcinades, & si q; aliud huiusmodi existit. Purpuræ autē & carcinoma des, piscatorib. & purpuratorib. sæpe cōferūt. Pina autē & pinophylax, & cācer, etiā ad nuptias & societate boni sunt, propter mutuā societate ac beneuolentiā. Molles pisces solis his qui malefactū quoddā agrediuntur conducūt, Nā ipsi mutato colore, & locis in quibus fuerint assimilati, latent, reliquis impedimēta & detētionē significant, ob uim retinēdi & uiscositatē, sed & in actionibus multā imbecillitatē prædicūt, propterea quod ossa nō habēt

Robur

Robur enim corporis sunt ossa. Sunt autē hi polypus, loligo, urtica, nauplius, porphyrio, sepia. Hæc uero sola, etiā fugā meditantēs iuuat, propter dolum, quo utens sæpe effugit. Meminit huius somnii etiam Antipho Atheniensis. Quicumq; uero pisces chartilaginei sunt, ex his longi omnes uanū laborem significant, & quæ speramus nō perficiunt, quoniā manibus elaborantur, & squamas non habent, quæ corpori circūsitæ sunt, uelut hominibus colores. Sunt autē hi. Muræna, anguilla, congrus. At uero plani pisces etiā pericula significant, propter feritatē, & insidias, uelut, pastinaca, torpedo, bos, & quæ Aquila dicitur, mustelus, squatina, & alia his similia genera. Quicumq; pisces squamosi quidē similes sunt, squamas autē nō habēt, spes eius q̄ somniū de ipsis uidit dissoluūt, uelut Thunnus, & species ipsius, pelamis, simos, malleolus, monedula, et cōsimiles. Mormyri autē et melanuri, et scorpni, et gobii, morbū præfagiūt, maleficis et iniucundis hoībus. Coracini uero et blemii, malis et inutilib. Pisces stagnorū boni qdē sunt, uerū minus. Nā et minus q̄ marini pretiosi

sumptuosiq; sunt, et nō similiter nutriunt.

De ranis Cap. XV

Anæ homines impostores et scur-
 ras significāt, Verū his qui ex turba
 rē parāt, bonæ sunt. Noui aut̄ quen-
 dam famulū q̄ sibi uisus est ranis pugnos
 et digitorū nodos incutere, et prefectus est
 domui domini, ita ut imparet hoībus qui
 in domo essent. Stagnū enim domū signifi-
 cabat, ranæ uero hoīes in ipsa. Digitorū ue-
 ro illisio, quā græci condylisimum Latini
 quidā Talitrum appellant, imperium.

De feris marinis Cap. XVI

Erā marinā in mari existentē uidere,
 nemini cōducit, excepto delphino.
 Hic em̄ in mari uisus bonus est, et q̄
 abit, inde uentū spiraturū promittit. Extra
 mare aut̄ et liquidū, omnis fera marina bo-
 na est conspecta, Non enim amplius læde-
 re potest, quando neq; seipsum seruare ua-
 let, utpote tremens et dolorose moriens,
 quappter inimicos supra hoc quod nihil
 cōtra nos efficere possunt, etiā malos male
 perdēdos esse significat. Ceterum delphin
 extra mare uisus nō est bonus, ex charissi-
 mis em̄ aliquē defunctū uidere significat.

De laris

Delaris & mergis. Cap. XVII.

Ari & mergi, & quæcūq; eiusmodi marinæ aues, nauigantes in extremum periculum inducunt, sed non perdunt. Merguntur enim tales aues omnes, & in mari non suffocant. Reliquis hoibus aut amicas aut scorta significat, aut uiros impostores, raptoresq; ac perfidos, ex aqua aut per aquam quæstum ad alimoniam habentes. Porro quæ perdunt in hoc somnio non inuenientur, quicquid enim cœperint deglutiunt.

De piscibus mortuis. Cap. XVIII.

Isces mortuos in mari uidere aut reperire, non est bonum. uanas enim spes significant, & quæ expectantur perfici nō sinunt. Viuentes autem pisces accipere melius est, siue ipse ueneris, siue ab alijs emptos accipias. bonū est etiam appositis uesci, ceterum de præparatione ipsorū, itemq; cōditura, ex carniū conditura iudicationes facere oportet. At uero putare piscem in cubili uidere, iudicandum est ut malum, & nauigati, & ægrotanti. illi enim naufragium, huic periculum ex humoribus & liquidis, aut p liquidis signi-

da significat. Quod si mulier prægnaus se piscem parere somniet, iuxta ueterum sententiam, mutum pariet. Verum ut ego obseruauit, breuis uitæ & non diu superuicturum. Multæ uero etiam mortuos pepererunt. Omnis enim piscis extra continens suũ, ipsam uidelicet aquam, positus moritũ.

De aucupio.

Cap. XI X

Calami aucupatorij & uiscum, peregrinos cõgregant, & fugitios reperiũt, & p̄dita seruant, & quæ expectamus perficiunt, uerum nõ omnia. Quæ enim longe distant ad utentem ducunt, hoc est ad aucupem. Quædam uero etiam calamos effugiunt. At uero quæ nubeculæ ac plagulæ appellãtur, & quæcũq; alia texta sunt, et ad auium uenationẽ comparata, eandẽ cum sagenis & retibus rationem habẽt. Cõsequenter aut̄ promissus ordo exigit, ut de aĩalibus uolatilib. dicamũ.

De animalibus uolatilibus. Cap. XX

Alites magnę diuitib. magis q̄ pauperibus cõducibiles sunt. Paruæ aut̄ & pingues pauperibus cõmodissimæ. Etenim magnæ propterea q̄ simplicib. cibis nõ utant̄, & aliquãdo magnos appeten-

appetentes, & uulgarem auersantes, fame
fcunt. Verū parua & seminilege parabilē
uictū habentes, nō ita indigentia tolerant.
Cæterū iustum uideſt mihi eſſe etiā harum
ſpeciatiſim mentionē facere. Aquilā uidere
in petra deſidentē, aut in arbore, aut in al-
tiſſimo loco, bonū eſt ad actionem progre-
dientib. timentibus uero, malū. pegrinum
etiā reducit. Volantē aut uidere ſenſim &
impturbatā, ſimiliter bonū eſt. tardius aut
euenire ſolet, ut rationabile eſt. Aqla deſi-
dens in capite eius q̄ ſomniat, mortem ipſi
præſagit. Quicq̄d enim unguib. apprehen-
derit mortificat. Vehi ſuper aqla, regibus
quidē & magnatib. ac opulentis uiris inte-
ritū prædicat. Vetus em̄ mos eſt hos mor-
tuos, tū fingere, tum pingere aqlæ inſiden-
tes, & per huiuſmodi opificia colere. pau-
perib. aut bonū eſt, ſuſcepti enim à q̄buſ-
dam diuitib. nō parū cōmodi ſentient, atq̄
id pegrè proficiſcētes ut plurimū, et ī alie-
nā regionē translati. Aqla minās, minas ui-
ri potentis ſignificat. Māſueta aut & acce-
dens, aut dans aliquid, & uoce ſua loquēs,
bona obſeruata eſt. Mulier ſi aquilā pare-
re ſibi uidebitur, filiū gignet, qui ſi quidem
ſuerit pauper, militabit, & toti exercitui

imperabit, uelut aquila auibus. Nam & aquila omnem exercitum præcedit. Sin mediocris fortunæ fuerit, athleta euadet, & regi familiaris erit. Si uero diues, multis imperabit, aut etiam regnabit. Aquilam mortuam uidere soli seruo conducit, & ei q̄ aliquem timet. Nam mināti & domino mortem portendit. Reliquis actionum impedimenta significat. Significat etiã aquila præsentem annum. Est enim nomen eius scriptū græcis, uox uidelicet *αετός*, nihil aliud quàm primus annus. At uero iuxta aquilarum differentiam, etiam differentes ac diuersos euētus euēturos esse iudicandū est. Harpe mulierem significat regiam & opulentam, & quæ ob pulchritudinem ualde superbit, sibiq̄ placet, & alias benignā, ac bonis moribus præditam.

Aegyptius eadem quæ aquila significat. Vultures & figulis, & tinctoribus coriorum, boni sunt, propterea qđ ab urbe seorsim habitāt, & quod mortua corpora contingant. Medicis aut̄ & ægrotis malis, mortuis enim gaudent corporibus, significant etiã inimicos scelestos & execrabiles, non habitantes in urbe. Sed et ad alia oīa incōmodi existunt.

Accipi

Accipiter & miluus, raptores & prædones significāt. Accipiter manifestos & palam impetētes. Miluus clādestine insidiantes. Coruus adultero & furi assimilari potest, & propter colorem, & quod sæpe uocem alteret.

Cornix, multum tempus & dilationem rerum agendarum significat. & aniculā propter annos, & hyemem, propterea quod hyemis nuncia existat.

Sturni turbam significāt & uiros egenos, itemq; uanam turbationem. quam significationem etiam graculi habent.

Palumbes & colūbæ mulieres significāt. palumbes quidē omnino scortatrices. Columbæ uero aliquando etiam honestas & matresfamilias. Licet autem & ex multis, de una muliere coniecturam facere. & ex una de multis. Significant etiam columbæ in rebus agēdis delectationem, propterea quod Veneri sunt sacræ. Sed & ad amicitias ac societates ac conciliationes omnes, bonæ sunt. propterea quod congregatim uiuant. Grues & ciconiæ, gregatim quidem & agminatim si uideantur, prædonū incursum ac hostium aduētum significāt.

hyeme

hyeme uero conspiciē, tempestatem indicunt, æstate autem siccitatē. seorsim autem & singulatim tum ciconia, tum grus commodant, & ad peregrinandū, & ad reditū ab externis, propterea quod secundū temporum circuitus uideātur & profectiōe, & reuersiōe siue trāsmigrationem seruare. Cōmodant etiam ad nuptias, & liberorū generationē, propterea quod etiā ipsæ nubant ac filios generent. Maxime autē ad liberos gignēdos ciconia apta est, propter subsidium alimonie quod nati parentibus retribuere solent. Cygnus uirum significat musicū, atq; adeo ipsam musicā. & occulta reuelat propter colorem. Aegrotantibus autē conspectus quidem, salutem præ sagit. canens uero auditus interitū. Non enim canit prius quā mortī uicinus sit.

De hirundine in sermone de morte mētionem faciam. Pelecanes uiros perfidos significant, improuide & præter rationem omnia faciētes, & furta, itemq; fugitiuum, prope flumen & stagnū esse significant.

De auibus palustribus. Cap. XXI

Anates & quæcunq; aliæ palustres aut fluuiatiles aues, eadem quæ lani
& mer/

& mergi significant. Quandoquidem uero etiã insecta animalia uolant, ea ipsa quoque in auium censu recensebo.

De apibus.

Cap. XXII

Pes agricolis quidẽ, & his qui ex
 a ipsis quæstũ faciunt, bonæ sunt,
 reliquis turbatiões prædicũt, pro
 pter bombũ & sonum quem edũt. & uul
 nera, propter aculeũ. & morbum propter
 mel & cerã. Insidentes aut capiti somnian
 tis, exercitus duci ac imperatori futuro, bo
 næ sunt. reliquis malæ, & ut plurimũ à tur
 ba aut militibus interemptũ iri eum qui so
 mniũ uidit præfagiunt. Similes em sunt
 turbæ aut exercitui, propterea quod duci
 ac regi suo subiectæ parent. Occidunt aut,
 eo qd' morticinjs insidãt. Includere apes
 bonũ est, similiter bonũ est omnibus ipsas
 occidere, agricolis tantũ exceptis. Ve
 spæ omnibus malæ sunt. Significant enim
 in malos & crudeles hoies incisurum ali
 quem esse. Locustæ & parnopes & ma
 staces appellati, agricolis sterilitatẽ, aut se
 minum corruptionẽ significãt. lædũt enim
 semina, eaq; corrumpunt. Reliquis cũ ma
 lis uiris aut mulierib. rem fore significant.

Scarabæi

Scarabæi, galleruæ, quæ græcis melolonthæ, & cicendulæ, solis his q̄ fordida & in honesta opificia exercent, utiles sunt. Reliquis & damni, & actionum periculofarū significatiui sunt, maxime unguentarijs et aromatarijs.

De nauigatione. Cap. XXIII

I quis nauigans uideatur sibi bene nauigare, om̄ibus bonum est, uerum in tempestatem incidere, tristitias & picula significat. At uero naufragium facere, naue aut subuersa, aut corrupta, aut petris illisa, omnibus nociuū est, exceptis his qui uī ab aliquibus detinentur, & seruis. hos enim à detinentibus liberat. Similis est enim nauis his qui ipsos retinent. Semper autem melius est in magna naue nauigare, & quæ solida onera habet. quandoquidem parua nauigia, etiam si bene quis nauiget, non absq̄ timore bona inducunt. Insuper & illud melius est, per mare uidelicet nauigare q̄ per terram. Nam per terram nauigare, tardiora & difficiliora, & uix euentura bona significat. Peius autem est, ut quis per mare nauigans tempestatem incidat, quàm si per terram. Si uero quis

quis uelit nauigare & non possit, aut ui ab aliquibus detineatur, impedimenta & detentiones aggressionum significat. Similiter etiã per terram nauigare, arboribus aut petris obiectis & in medio positis, detentiones & impedimenta significat. Videri porrò nauigia à terra per mare nauigãtia, aut bene cursum absoluentia, omnibus bonum est. & peregrinationis significatiuũ, & peregre profectis reuersionis. Sape uero etiam nuncios marinos prædixit. & ex portu quidem in altum educta nauigia, tardiora bona faciunt. Iam enim auspicantur nauigationẽ, ex alto uero in portũ redeuntia et appellentia, citius iam enim ad terminum nauigationis puenerunt. Portus semper significant benefactores & amicos, etiam qui artificiales existunt omnes. Scopuli autẽ & subterfugia, eos quos per necessitatẽ, & nõ uoluntarie amamus, quiq; neq; nobis uolentes benefaciunt. Ancoræ usum necessitatem & securitatem significant, peregrinari aut prohibẽt. Semper enim ob nauium detentionẽ eñciuntur, eaq; gratia repertę sunt. Rudẽtes, & funes nauici quibus naues ad terrã religantur oēs,
o debítum

debitum significāt. & redempturas, & pa-
 cia, & detētionēs. Malus nauis, dominum
 significat nauis aut domus. facies siue pro-
 ra nauis, proretam. Puppis, gubernatorē.
 gubernacula, nauigationē, aut ipsius nau-
 cleri pueros. Carina, merces nauis inditas.
 Arma, nauitas. Apex siue cornu, tœchar-
 chos, id est lateribus præfectos. Qualiscun-
 que igitur nauis pars ardeat aut corrūpa-
 tur, naue stationem habente, uerisimile est
 simile & per ipsum significatū corruptum
 iri. Verum naue cursum suum peragente,
 et non quiescente, non uulgare periculum
 circa illam ipsam partē fore significat, na-
 ue uiolenta tempestate compressa. Vnde-
 cunq; aut ignis in nauem feratur, inde tem-
 pestatem futuram prædicit. Noui autem
 quēdam nauclerum qui sibi uisus est deos
 in nauis locatos perdidisse, & quū ualde ti-
 meret ipse, putaretq; somniū perniciem si-
 gnificare, totum contrariū in bonum eua-
 sit. Re enim multum aucta, æs alienum cre-
 ditoribus exoluit, quibus nauis erat oppi-
 gnorata, atq; cōtiguit ipsi hoc modo, ut non
 amplius haberet qui nauē detinerent. Sem-
 per porro bonum est, mare leniter purpu-
 réum

reum & undosum uideri. Actiones enim magnas denunciat. Tranquillitas autem actiones impedit, propter motuum cessationem. Tēpestas uero turbationes & damna portendit. Horum enim est caussa.

De agricultura.

Cap. XXXIII

Eminare, & plantare, et arare, qd

f. significant in tractatione de artibus prædictū est. Nūc de his quæ

agriculturā sequuntur sermonem faciam.

Aratrum bonum est ad nuptias, & liberorum generationē, & ad actiones. tempus

aūt & moras apponit euentibus. Iugum

alijs quidem bonum est, uerum seruis obstaculū est libertatis, quare fractū magis q̄

integrū his conducit. Falx ablationis et

damni signū est, propterea quod oīa disse-

cet, & nihil uniat. Indicat & semestri tem-

poris spatium. Est enim dimidiū circuli.

Bipennis seditionis & damni, ac pugnae si-

gnū est. Ascia mulieris, & muliebris qua-

stus et questus quidē muliebris, propterea

q̄ tenētī cōducit et attrahat. Mulieris aūt,

propter ipsum nomē, quo græcis ἀφίην ap-

pellat. Vomer, & pala, & uānus, & uenti

labrū, damnū & abiectionē amissionēq̄ si-

gnificāt. Vomer aut̄ priuatim, uelut saepe obseruauī, etiā uideētis somniū pudendū si gnificat. Quare neq; fractus uomer, neq; pditus bonus est. Lora iugi, & subligar, per omnia bona sunt, maxime ad nuptias & societatem. Cophini famulos signifi cant. Plaustra uitā somniantis, propterea quod ex multis composita sunt, & multa portāt, & aliās alia. Quū tamen aliquis ex tra tempus et horam anni, uindemiare, aut metere, sibi uideatur, siue bonum siue ma lum fuerit id quod aggredi cōstituit, in il lam ipsam horam anni qua hæc fieri solēt, ea quæ significantur differt. Fasces, ma nipuli, & acerui spicarū, remoras in rebus agendis significant, itemq; laborem. Talia enim nondū cibi idonei existunt. Siri & foueæ subterraneæ, ac fossæ frumentariæ, omīaq; in quibus adseruātur & deponun tur semina frugū, uxorem significāt, & ui ctum ac substantiam bonorum eius qui so mniū uidit. Vnde neq; si cōterantur, ne que si cōcidant, bona iudicantur. Septa, ambitus, sepes, pali, & fossæ circum termi nos egestæ, mala quidem sunt, sed timentibus securitatem significant. Ad motus ue ro &

ro & peregrinationes, non penitus conueniunt. Nam detentiones significāt, propterea quod quæ intra ipsa sunt concludant. Iuxta reliquas uero aggressiones, auxilia- rios & adstātes adiutores, & qui in necessi- tatibus subsidio sunt, significant. Ceterum cōsequenter de arborib. ac plātis agemus.

De arboribus omnis generis.

Cap. xxxv

Vercus uiros significat opulētos, q ob alimoniā Huius enim fructum comedebāt Arcades, et Archæus inqt, Arcades ex dura uiuentes glande. Indicat & senem propter annositatem, & tempus, eadem gratia. Olea mulierē si- gnificat, & certamen, & principatum, & li- bertatem. Quare bonum est floridā uide- re, & radicibus innixam, & fructū haben- tem maturū ac tempestiuū. At uero si uin- demiantur oleæ, alijs quidē omnibus bo- næ sunt, uerum seruis plagas præfagiunt, propterea quod cū plagis fructus eius de- cutiatur. Legere autem oliuas de terra, aut easdem terere, labores & molestias signifi- cat. Laurus mulierem significat opulen- tam, ob perpetuam uiriditatem. & formo-

o 3 sam, ob

sam, ob speciositatē. & eorum quæ speramus irritum successum, ob amaritudinē, et quod edi non potest. In medicis autē & uatibus ad artem referēda est, propter Apollinem. Cupressus lōganimitatis, & moræ ac dilationis signum est, propter longitudinem. Pinus & strobili, naucleris & omnibus nauigantibus ad naues referēda sunt, propter nauium structuram, et picem, & resinam, quæ ex huiusmodi arboribus fiunt. reliquis omnibus pigritiam et timores significāt, propter solitudinis amorem. Malī punicæ, & malī, et piri, ac pirastrī, et omnia huiuscemodi, eādē cum fructu suo rationē habēt, de quo in tractatione de alimento dixi. Platani, et populi nigræ & ulmi, et oxyæ, & fraxini, oīaq; similia, solis his qui ad bellū & militiā animū adiecerunt, et fabris lignarijs cōducunt. illis propter quæstū quem ex ipsis faciunt. his propter opificiū quod his fabricandis exercent. Reliquis propter sterilitatem, paupertatē & inopiā portendunt. Sola populus alba athleticis cōfert, atq; id propter Herculem. Buxi, myrti, & rhododaphnæ, mulieres scortatrices & non ualde honestas.

honestas significant. & his qui ad agendū aliquid prodeunt bonæ sunt. Et ægris refectioem ac sanitatem portendūt. Reliquis uani laboris signa existunt. Ceterum de reliquis arboribus iuxta prædictā rationem iudicationes facere oportet, ita ut semper similia euentibus assumamus. Etenim nihil aliud est somniorum iudicatio, quàm similis appositio. Quin & eius meminisse proderit. Quod arbores bonū quiddam significantes, florentes & fructum ferentes bonæ existunt. Arefactæ autem, aut funditus euersæ, aut fulmine ictæ, aut aliàs igni combustæ, contraria significant. Et rursus, quæ malum quiddam significant, & absurdos euentus habent, hæ arefactæ & corruptæ, commodiores existunt. Consequēter porro post agriculturam, iustum fuerit & de stercore dicere.

De stercore omnis generis.

Cap. XXVI

Ercus bubulū agricolis solis conducit, similiter & equinū, aliudq; omne, excepto hūano. Reliqs tristitias & dāna significat. Ingnans uero etiā morbū.

Solis autem his qui sordida opificia exercent conducit, eisq; utile esse obseruatum est. At uero humanū stercus multum si uideatur, multa & diuersa mala significat. Habet autem hoc modo. In platea, et foro, et omni publico loco conspectū, prohibet uti locis in quibus fuerit. Sepe uero & progredi impedit, & aliquādo obediētes uxoribus suis magna mala luere fecit. Absurdum est & humano stercore inquinari alicunde defluente. Noui quendā qui sibi uisus est, sociū & familiarē quendā diuitem, qui ipsi amicus erat, per somniū in caput ei cacare. hic successor bonorū & heres illius socij factus est. Et rursus uisus est sibi quispiam à quodā familiari paupere percacari, & ab ipso multum læsus est, ampliusq; cōfusione magna pudefactus est. Verisimile enim erat, illū quidē opulentū bona sua somnianti tributurū esse. hunc uero pauperem, & nihil quod relinqueret habentem, eum qui somniū uidit cōtempturū esse, & in magnā cōfusione proiecturū. Si uero quis seipsum stercore inqnet, crura sua inde cōspurcās, eaq; percacās, sibi ipsi magnorū malorū autor erit, insuperq; ægrotabit.

Malum

Malum est etiam si quis in cubile stercus emittat, magnum enim morbum præfagit. Nam qui exurgere non possunt, & in extremis constituti sunt, cubile percacant. Sæpenumero uero & uxorem & amicam diffociat somniū, culpa somniantis, et non uxoris, propterea quod cubile inqnet. Ceterum si quis in domo quam in habitat humili aluum exonerare sibi uideatur, non amplius domo usurum esse significat. Non enim iucunda est in inquinatis conuersatio. Omnium autem periculosissimum & maxime horrendum est, in templo dei cacare, aut in foro, aut platea, aut balneo. Deorum enim iram, & magnam turpitudinem, & damnum non uulgare præfagit. Insuperq; & occulta manifestat. Sæpe uero etiam odium somniantis efficit. At uero cacare aliquem desidentem in oleto, aut super matula solida, multaq; stercora excernere, omnibus bonum est. Multam enim alleuationem curarum omniscq; tristitię significat. Corpus enim post aluum exoneratam leuissimum redditur. Commodat et ad peregrinationē huiusmodi somnium, & ad eius qui apud exteros peregrinatur

reditum, atque hoc propter ipsum nomen quo græcis stercus ἀποδο, quasi reditus & secessus appellatur. Ego uero obseruaui & iuxta litus, & in uijs, & in aruis, & iuxta flumen, et stagnū cacare, bonū esse, idemq; significare sicut si quis putet se in oleo excernere, recte & rationabiliter huiusmodi sic eueniente. Neq; enim loci illi a cacante læduntur, exhibentq; ipsi cacanti cōmoditatem, ut absq; turpitudine onus uentris deponat. Sequitur autem ad hunc sermonem, ut & de fluminibus, & fontibus, stagnisq; ac puteis dicamus.

De fluminibus, stagno, fonte, ac puteo Cap. XXVII

Lumina purā & perspicuam aquā habentia, & quiete fluentia, bona sunt seruis, & litigātibus in iudicio, & peregrinari uolentib. Similia enim sunt flumina heris & iudicib. propterea quod faciant quæcunq; uolūt citra correctionē, & ex suūpsorum sententia. Similia sunt item peregrinationibus & motibus, propterea quod aqua non maneat, sed semper præterfluat. Vbi uero turbatum & sordidum fuerit flumen, dominorū et iudicium

minas

minas portēdit, & ab omni peregrinatione arcet. Si uero etiā aliquā possessionem eius qui somniū uidit abreptam uexerint flumina, omnino damnū maius inducunt, unaq; cum damno etiā periculum significant, si ipsum uidentē simul abripuerint, & adhuc peius est, si in mare deuexerint. Malum est & in flumine stare ac adundari circumallabente flumine, & nō posse exire. Neq; enim sufferre poterit quis mala ex hoc insomnio, etiam si ualde magno ac generoso animo præditus sit.

Torrentes autem iudices significant inclementes, & dominos insuaues, & turbas, propter uiolentiam & strepitus magnitudinē. Bonū est hos penetrare, maxime pedibus, aut etiam natatu, Si uero quis reuere se putet, ob id quod torrentem transmittere non possit, melius est ipsi desistere, & non amplius lites agere, neq; dominum in præsens adire, neq; in turba uersari. Natate sibi uideri in flumine aut stagno, ad extremū piculū deuenturū esse significat, sed magis si flumine natet. Quæcūq; em̄ pisces in terra patiunt, talia uerisimile est & hominē in liqdo passurū esse. Semper uero melius

lius est pernatate incessanter, q̄ natatori interim somnum obrepere. Fluius in domū fluens purus, uiri diuitis in domum ingressum præfagit, unde utilitas inhabitantibus est accessura. Turbatus uero ac turbidus, & maxime si quid eorum que in domo sunt mouetur, inimici uiolētiam significat, qui & domum & inhabitatores multo damno afficiet. Si uero e domo effluat fluius, opulento uiro & multum potenti conducit. Imperabit enim urbi, & multa munifice & liberaliter in rempublicam expendet, Multiq̄ in domum ipsius uenient egeni & indigentes, omnes enim flumine opus habent. Cæterū uiro pauperi criminatur uxorem, aut aliquē ex domesticis, adulterijs inquinatum, aut aliās turpiter se gerētem. At uero aliā aquam in domum fluentem uidere, ardentem domum uisurum esse significat, si quidem turbida fuerit aqua. Pura enim possessiōes & pecunias accessuras præfagit. Puteum uidere in domo aut agro qui prius non fuit, bonum est: bonorum enim acquisitionem significat. Ei uero qui uxorē & liberos nō habet, uxorem & liberos portendit. Nympha

phæ enim sunt in puteo, & quæadmodum uxor, sic puteus domesticis necessaria, & quibus opus habent, exhibet. Bonū est & plenum puteum uidere aqua inundante, modo non superfundatur, quandoquidem aqua quæ supereffunditur & ex puteo fluit, bona quæ accesserunt, uxorem uidelicet & liberos, nō permanitura esse præfagit. Eadem significatio est etiam, ubi alieni homines eam ipsam aquam ex puteo hauriant. Stagnum magnū eadem quæ flumē significat, exceptis peregrinationibus, hoc enim à peregrinando arcet, propterea quod aqua in ipso non fluat, sed semper in eodem loco manet. Paruū autem stagnum aut etiam mediocre, foeminam significat opulentam rebus ueneris gaudentē. Suscipit enim & stagnum eos qui inscendere uolunt neminemq; arcet. Optimum insuper est & in stagno, aut flumine nauigare, & non natare. Fontes autem & scaturigines, & salientes, aqua bona inundantes, omnibus ex æquo boni sunt, maxime egrotantibus & egenis, alteris enim opulentia, alteris salutis signum existunt. Nihil enim æque nutrit ut aqua. Resiccati autem fontes

tes & aquam non habentes, contraria omnibus significant.

De paludibus, montibus, uis, saltibusq; ac conuallibus Cap. XXVIII

Aludes pastoribus folis conducunt, p reliquis actionum impedimenta significant, & uiatoribus impedimento sunt, propterea quod imperuiae existant. Montes aut & saltus, uallesq; ac conualles, & syluae omnes, tristitias & timores, & turbationes & ocia praesignant. Seruis uero & malefactoribus tormenta & plagas, Et diuitibus damna, propterea quod caedantur, & semper aliquid amittant. Praestat aut semper tales penetrare, et uias in ipsis inuenire, & ex his in campos deuenire, & non in ipsis somno obrui. Qualescunq; porro uias se quis ambulare putauerit, eiusmodi uita utetur. Etenim latae & planae ac leues & campestres, multam in rebus agendis facilitatem praedicunt. Verum leues sed tamen accliuēs, cum dilatione & anxietate ac tristitia, proposita successura esse significant. Si uero quis transgressum esse & ad finem peruenisse se putet, decliuēs quidem omnibus actiones impeditas & infectas reducunt

dunt, exceptis timentibus & fugientibus. Hos em̄ citius effugituros esse præfagiūt. At uero angustæ penitus uiā anxietates portendunt.

De foro iudiciario & litibus

Cap. XXIX

Orum iudiciale, & iudices, & aduo

f cati, & leges, omnibus turbationes

& anxietates & sumptus intēpesti

uos præfagiunt, & occulta reuelāt. Aegro

tantibus uero iudicatorios dies prænun

ciant, in quibus si quidem per somnium ui

cerint, in melius uitam transmūtābunt. Si

uero damnati fuerint per somniū, morien

tur. Si uero quis litem habens existimet se

in iudicis loco sedere, non dānabitur. Ne

que enim iudex suam ipsius causam dam

nabit, sed potius aliorum omnium.

De medicis Cap. XXX

Mnibus litem habentibus medici

o cōspecti eandem cum aduocatis ra

tionem habent.

De omni principatu Cap. XXXI

Egnare sibi uideri, ægrotanti quidē

r mortē prædicat. Solus enim rex ne

mini subiectus est, quemadmodum

etiam

etiam mortuus. Sano uero cognatorum et sodalium omnium amissionem ac separationem portendit. Est enim insociabile regnum. Malefactori autem uincula significat, & occulta reuelat. Cōspicius est enim rex, & à multis custoditur. Idem significat etiam regius ornatus, hoc est sceptrū, diadema, et Halurgis. Si pauper sibi uideatur regnare, multa faciet splendide et gloriose, sed nullo sui compendio aut lucro. Seruo regnare libertatem significat. Omnino enim regem liberū esse oportet et ne mini subiectum. Regnare optimū est philosopho et uati, Nihil enim liberius est sana mente, neq; quicquam regalius esse putamus. Ducem exercitus esse, aduētis bonum est. Pauperibus autē turbationes significat et diuulgationes. Seruis uero libertatem. Scribam esse sibi uideri, alienas et nihil ad se pertinentes res curare significat, ex quibus labor quidem multus somniāti erit, utilitas autem nulla penitus. Aegrotanti uero etiā hic principatus mortem praesagit, propterea quod praeeat scriba. Seruo idem somnium œconomiam et fidem ac auctoritatem conciliat.

Vrbi

Vrbi præesse, aut pueris præfici, aut mulie-
 ribus curas & uexationes ei q̄ somniū ui-
 dit denunciat, propter rempublicam aut
 pueros aut mulieres. Præfectum annonæ
 esse, his qui ad medicinam animum adie-
 cerunt conducit, & maxime his qui diæte-
 tices, quæ uictus rationem habet, sunt stu-
 diosi, propterea quod annonæ præfectus
 alimonix ac ciborum curam gerit. Reli-
 quis turbationes ac diuulgationes signifi-
 cat. Si uero & lites intenderit, & sumptus
 inutiles fecerit, omnino etiam uituperium
 habebit. Neq̄ enim potest absq̄ his anno-
 næ præfectus degere. Erogationes pu-
 blicas elargiri de suo, agris mortem prædi-
 cit, & bonorum dissipationem. Sanis uero
 turbationes & diuulgationes. Solis autem
 his qui omnino inopes sunt, bonum est &
 lucrosum hoc somnium. Non enim possi-
 bile est elargiri multis eum qui non multa
 habeat. Bonum est & scenicis, & thymeli-
 cis, & omnibus qui se in turbam demittunt.
 Honorem enim multum ex turba accessu-
 rum esse significat. Laudantur enim ac præ-
 dicantur qui erogationes & congiaria di-
 stribuunt. Vbi datur porrò congiarium ui-
 p deri

deri sibi id accipere, bonum est. Non accipere autem, non bonum est omnibus, siue publica sit erogatio, siue priuata. Mortem enim prædicit palàm, quoniã in mortuos non amplius congiarium diuiditur. Noui autem quendam ad olympia profectum, ut isthic decertaret, qui sibi uisus est, græcorum iudices athleticis dare panes, ipsi autem tardius uenienti, illos nõ habere quod darent, & sanè alij omnes uates iudicauerunt eum ad certamen non peruenturum esse. Et mihi quidem meritò sic iudicasse uidebatur, Etenim sic euenit. Post factã enim descriptionem, statim ut nomen dedisset, mortuus est. Qualiscunq; principatus purpurã aut aurum gestare cogit eum qui principem agit, is ipse interitum ægrotantibus significat, & occulta reuelat. Sacerdotem fieri, & sacerdotium à populo accipere, omnibus bonum est, exceptis his qui occultantur. Insignes enim sunt sacerdotes. Cuiuscunq; autem de se putet quis sacrificum esse. eiusmodi bonum ipsi à talibus uiris siue mulieribus eueniet. Congregationi aut domui præfici, eorumq; curam gerere, uexationes & molestias temporales

rales inducit, sæpe uero etiam damna, maxime his qui sibi uidentur de suis munifici esse ac elargiri, & cœnas quasdam facere, aut congiaria diuidere.

Omne sacerdotium omnis'que magistratus ac principatus, à quibus mulieres exclusæ sunt, si mulier putet se sacerdotio fungi, aut principem esse, mortem ipsi prædicat. Et rursus, omne sacerdotium & omnis principatus, cuius uiri exortes sunt, aut propter consuetudinem, aut legem, si uir putet se sacerdotio fungi, similiter ipsi mortem præfagit.

De bello, exercitu, ac militũ delectũ

Cap. XXXII

Ellum et bellica opera, omnibus turbationes & anxietates significant, exceptis militibus & ducibus belli, & his qui ex turbis, aut ex armis, aut in armis quæstũ faciunt. His enim opulentiam prædicunt. Cæterũ ex armorũ generibus, eaque uelãdi corporis gratia fabricata sunt, multã securitatẽ prædicunt, uelut sunt scutũ, galea, thorax et ocreæ. Quæ uero procul iaciuntur, sæpe delictorũ inuitus admissorũ

p 2 causa

causa existunt, itemq; seditionum ac contentionis, uelut hasta, lancea, iaculum & funda. Machæra & gladius animum somniantis significant, & manuum fortitudinem, & mentis audaciam. Scutum autem proprie mulierem significat, itemq; galea, diuitem quidem & formosam, pretiosa. Pauperem uero & deformem, non pretiosa. Delectum militum habere, aut militare, his qui quocumq; ægrotant mortem significat. Nam qui militat ex priuato uitam suam transmutat, & ad alias conuersationes transit priore relicta. Sæpe uero etiam senibus mortem prædixit, reliquis autem uexationes & molestias, & motus præfagit, & peregrinationes. Segnibus & ociosis ac indigentibus actiones significat & quæstus. Neq; enim ociosus est miles, neque indigus. Seruis æstimationem quidem maiorem portendit, sed tamen nondum manumissionem. Multi autem manumissi nihilominus seruierunt & subditi fuerunt. Nam tametsi liber sit miles, nihilominus seruit.

Depugna

De pugna solitaria. Cap. XXXI.

Vellum et pugnam solitariam cum
 d uno solo committere, litigare signifi-
 cat, aut aliam aliquam seditionē, &
 pugna depugnaturū esse. Pugna enim ap-
 pellatur etiam pugillatus ipse, etiam si non
 per arma fiat. Eadem significant & mul-
 ctæ & iura pugnantium. Semper autem
 arma fugientis, in iudicium uocari signifi-
 cant, arma uero persequentis, in ius uoca-
 re. Obseruauī ego sæpe etiam nuptias por-
 tendere eiusmodi somnium, talis mulier-
 culæ, qualia erant arma eius qui putauit se
 pugilatu decertare. Quando uero citra no-
 menclaturam non possunt demonstratio-
 nes manifeste exhiberi, utar etiam ipsis se-
 orsim appellationibus. Si quidem igitur
 quis armatus pugillatum decertare sibi ui-
 deatur, uxorem ducet, diuitem, callidam,
 & primi loci cupidā, & diuitem quidem,
 propterea quod hoplomachus armis est
 protectus, callidam aut, quod gladiū nō ha-
 beat erectū. Primi uero loci amantē, pro-
 pterea quod ascendat & inuadat. Si uero
 quis argenteis armis pugilatū decertet, uxo-
 rem ducet mediocriter opulentā, fidelē, &

domum custodientē, ac uiro obedientem. Nam subit & protecius est, & formosior est hæc armatura priore. Si uero quis cōtra sequutorē pugnet, formosam quidem ducet uxorem & opulentā, uerum fastuosam propter opes, & ob id uirum contemnentem, & malorū causam futuram, semper enim persequitur. Si uero contra Retiarium, uxorem ducet inopem & amatariam, & fugitiuam, & quæ se facillime cuique uolenti adiungit. Eques autem uxorem diuitem quidem esse dicit & generosam, uerum mentem non habentem.

Aridareus segnem & fatuam uxorem significat. Probactor formosam quidem & gratiosam, uerum audaculam & amatariam. Dimachærus autem, & qui orbelas appellatur, aut ueneficam, aut aliàs malignam, aut deformē uxorē significat. Atq; hæc nō ut probabilia, neq; ut qui iuxta ueri similitudinē libros componit, scribo, sed per experientiam edocius, per quā singula sic euenire solere sæpenumero obseruaui.

De cultu deorum Cap. XXXIII

Acrificare dijs ea quæ unicuiq; solēnia sunt & legitima, omnibus bonū est

est. Aut enim bona adepti homines dñs sacrificant, aut aliàs ad ipsorum tutelam confugientes. At uero nō solennia aut non legitima sacrificia dñs offerre, iram deorum, quibus aliquis sacrificauit, denūciat. Alios aut sacrificantes uidere, malū est ægrotanti, etiam si Aesculapio sacrificantes uideat, propter maētataē uictimæ interitum & eadem, mortem enim significat. Coronare deos floribus & ramulis cōueniētibus, eisq; recepto more dicatis, omnibus bonū significat, non tamen citra curas euenturū. Seruum autem admonet hoc somnium, ut domino obediat, & quæ illi grata sunt faciat. Extergere deorū statuas, aut purgare, aut ungere, aut locos ante statuas uerrere, aut etiam ante templa, deliquisse quid contra illos ipsos deos significat. Noui ego quendam qui ex hoc somnio peccauit in eum deum, cuius statuam purgare sibi uidebatur, atq; hoc erat quod somnium ipsi prædicebat, q̄ uidelicet uideret se suppli- cē deo. Cōterere statuas deorū, & eiñcere è domo intus stantes & sacratas, aut destruere tēpla, aut qd impiū in tēplis facere, oibus malū est, et magnas clades portēdit.

Qui enim in magnis calamitatibus uersantur, etiam à pietate erga deos recedunt. Quod si sua sponte dñj discedant, statuaeq; ipsorum concidant, mortem ei qui somnium uidit, aut alicui suorum præsignant. Dei deis sacrificantes, desertam domum somniantis fore significant. Tanquã enim non sint homines, sibíípsis sacra faciunt, & ob raritatem colentium ipsos sibíípsis legitima sacra persoluunt. Si uero moueantur deorum statuae, omnibus timores aut etiam turbationes significant, exceptis his qui in uinculis sunt, & qui peregrinari destinauerunt. Horum enim alteros liberos fore significant, ut quo libeat mouere se possint, alteros ex sedibus mouent & educunt.

De dñs cœlestibus ac terrestribus

Cap. XXXV

Eorũ alij sunt intelligibiles, alij sensibiles. Et intelligibiles quidẽ plures sunt. Sensibiles uero pauci, de quibus sequenti sermone adhuc exactius declarabo. Iam uero hoc tradamus, deorum alij Olympij sunt, quos etiam Aetherios uocamus, alij cœlestes, alij terrestres, alij
marini

marini, alij fluuiatiles, alij subterranei, alij hos circū circa ambientes. Aetherij igitur merito dici possunt, Iupiter, Iuno, Venus, Vrania, Diana, Apollo, & ignis ætherius, & Minerua. Cœlestes autē sol, luna, astra, uenti, & nebulae, & sub his consistētia ac coagmentata parelia, & trabes, et iubar, & iris. Sunt autem hi uisibiles sensibiles omnes. Ex terrestribus autem sensibiles quidem sunt hecate, pan, ephialtes, & Aesculapius, qui etiam simul intelligibilis dicitur. Intelligibiles uero Dioscuri, Hercules, Dionysius, Mercuri⁹, Nemesis, Venus popularis pandemos græcis appellata, Vulcanus, fortuna, Pitho, siue Suada, Charites, horæ, Nymphæ, Vesta. Marini deinde intelligibiles sunt, Neptunus, Amphitrite, Nereus, Nereides, Leucothea, Phorcys. Sensibiles autem ipsum mare, undæ, litora, fluuij⁹ ac stagna, & Achelous. Subterranei postea & inferi sunt, Pluto, et Proserpina, ceres, Core, Iacchus, Serapis, Isis, Anubis, Harpocrates, Hecate subterranea, Erinnyes, & dæmones qui iuxta hos sunt, & timor & terror, quos aliqui Martis filios dicunt, Ipsum autē Mar-

tem alicubi inter terrestres, alicubi inter subterraneos deos locare oportet. Qui deum circum circa hos ambiunt dii, sunt Oceanus, & Tethys, & Saturnus, & Titans, & natura uniuersorū. Porro si quem in progressu sermonis deum protulero, simul repetā sermonem ac rationē de ipso. Ex his itaq; propositis dijs olympiis, multū potentibus tum uiris, tū foeminis, profunt si cōspiciant. Mediocribus uero cœlestes, pauperibus terrestres. Subterranei aut ut plurimū solis agricolis, & qui cœlare quid conātur, boni sunt. Sicut marini & fluuiatiles nauigantibus, & his qui ex aqua, aut p̄ aquam, quæstū faciunt. Qui uero hos circum circa ambiūt dii, omnibus mali sunt, exceptis philosophis. Hi enim usque ad finem uniuersi mentem suam extendūt. Cæterum de singulis dijs sigillatim dicere euidētiōris doctrinæ mihi esse uidetur. Primum igitur de olympiis sermonē faciam.

De Ioue olympio.

Quem ipsum uidere qualem esse opinamur, aut statuas ipsius in cœlo proprium ornatū habentes, bonum est uiro regi, et opulēto, alterius enim diuitias

diuitias, alterius fortunā ac regnum adauget. Aegrotātī uero salutē præfagit, sed & alijs bonus existit. Præstat autē semp quieſte ſtātem, aut in throno ſedentē, ita ut non moueatur, deū uidere. Si uero moueatur, & id qdē ad exortū, bonus eſt. ſin ad occaſum, malus. quēadmodū etiā ſi nō propriū habeat habitū. Nam ut Panyafis ait, in ualida & imbecilla fore negotia ſomniātis prædicat.

De Iunone & Rheæ.

Vno eadem mulieribus quæ Iupiter uiris portēdit, uerū uiris minorā. Eadē autē ſignificatio Rheæ eſt, quæ & ipſius Iunonis.

De Diana.

Iana timētibus bona eſt, nā quum Artemis græcis appellet, propter ipſum ἀρτεμὶς, hoc eſt incolumitatem, intrepidōs ipſos conſeruat. Eſt & puerperis bona hæc dea, λοχία enim à curando partu, græcis uocat, ſicut latinis Lucina à proferēdo in lucem eodem dicitur. Venatoribus etiā uel maxime cōducit, propter Dianā ἀγροτόφαν appellatā, et piſcatoribus, propter eandem λιμνῆτιν dīctam. priore ab Agra regione, in qua priūm uenata eſſe fert, poſteriore à ſtagno

deducta appellatione. Fugitiuos autem & ea quæ perdita sunt, inuentum iri promittit, nihil enim deam effugit. Agrotera autem & ceruos persequēs, & arcum pro insigni habēs, semper cōmodior est ad actiones obeundas, quàm quæ iuxta alium modum fabrefacta est. Cæterū qui castiorem uitam delegerunt, his submissus & frugalis deæ habitus melior est, uelut est Diana Ephesia, & Pergæa, & quæ apud Lycios Libera appellatur. Nihil autem differt, siue deam qualē esse credimus, siue statuam ipsius uideamus. Siue enim carnei dei appareant, siue uelut statuæ ex materia fabricatæ, eandem rationem habent, uerum citius tum bona, tum mala significāt ipsi dij immortales conspecti quàm statuæ ipsorum. Dianam nudā uidere iuxta omnem modum nemini conducit.

De Apolline.

a Pollo musicis bonus est, est enim eloquentiæ & totius Musicæ inuētor deus. Bonus est & medicis, pæon enim appellatur, & uatibus & philosophis, perfectos enim & celebres ipsos fore præfagit, occulta etiam reuelat, idem enim

enim cum sole esse putatur. Apollo porrò delphicus peregrinationes & motiones significare consuevit.

De Minerua.

m Minerua bona est manuarijs artibus, propter appellationem, Ergane enim hoc est operatrix uocatur. bona est & uxorem ducere uolētibus, pudicā enim & domum custodientē uxorem futuram esse prælagit. Bona est & philosophis, prudentia enim esse putatur ipsa dea, unde etiā ex cerebro ipsam natam esse aiunt. Est & agricolis commoda, eandem enim quam terra rationem habet, uelut philosophi tradunt. Conducit & bellis studiosis, eādē enim cū Marte rationem habet. At uero mulieribus scortatricibus & adulteris mala est. Insuper & nubere uolentibus, est enim uirgo hæc dea.

De igne ætherio.

i Ignis ætherius omnibus bonus est, maxime ægrotantibus, salutis enim signum ipsis existit, quoniam de mortui ipso non fruuntur. Consequenter porrò de cœlestibus dicemus.

De so/

De sole.

Cap. XXXVI

Sol ab exortu emergens splendidus & purus, subiensq; sic in occasum, omnibus bonus est, alijs enim actiones prædicat, expergeficit enim ex somno, et ad agendū cohortat. alijs puerorum generationē, soles em̄ masculos liberos parētes ad blandientes appellat. seruos aut liberos facit. Solē enim etiā libertatem hoīes uocāt. reliquis ad opes parandas cōmodus est. At uero eos qui latere & se occultare conātur lædit, omnia enim reuelat & cōspicua facit. Sol ab occasu exoriens, occulta reuelat eorū qui se latere putant, & ægrotū post desperationē erigit, & lippientē non fore cæcū dicit, ex multis enim tenebris lucē uidebit. & apud exteros degentē reducit, etiā si iam desperatus existat. Bonus est & ei qui ad occidentē abire instituit, reditū enim ipsi inde prædicat. & ei qui ab occasu aliquē expectat, iam enim ipsum ad reditū accinctum esse significat. Reliquis ad omnē aggressionē & omnem spem cōtrarius existit. & quæ p̄posuimus p̄ficere non sinit. Nā si hic cōtrario nature motu moueatur, uerisimile est et totā naturam

ram, & eius partes agrotare. est aut omni-
no etiã is qui somniũ uidit pars aliqua to-
tius naturæ. Caterũ pro ratione dictorũ,
etiã solem à meridie aut septentrione orien-
tem, aut in meridiẽ uel septentrionẽ occi-
dẽtem iudicare oportet. Sol obscurus, aut
subcruentus, aut præ feruore murmurãs,
omnibus malus & absurdus est, partim a-
ctiõnum impedimenta indicans, partim li-
beris somniãtis morbum aut periculum,
aut ipsius oculis morbum prædicit. Eis ue-
ro qui aliquid latere uolunt, et timentibus
cõmodus obseruatus est, alteri enim late-
bunt, alteri nihil patientur mali. Obscurus
enim sol minus adurit. Sol in terrã descen-
dens incẽdij ac uisuræ signũ est. Idem signũ
ficat etiam si in quoddã domiciliũ intraue-
rit. Sol in cubile alicuius incumbens &
minans, morbum magnũ & inflammatio-
nes prædicit. Si uero qd dicat boni aut de-
mõstret, opulentia signũ est. Multis uero
etiã filiorũ generationẽ prædixit. Sol dis-
parens oĩbus malus, exceptis his q latere
uolũt, et q arcana opant. Vt plurimũ uero
oculorũ cecitatẽ futurã, aut liberorũ interi-
sum prædicit. Sol nõ qualis est, sed qualis
ab ho-

ab hominibus esse putatur, & recepto more colitur, in humana specie si uideatur, habitum habēs aurigæ; athleticus bonus est, & his qui peregrinari cupiunt, & aurigis. uerum ægrotātibus periculosus & perniciosus existit. Semper autem melius est solis splendorem in domum intrantem, quam ipsum solē uidere. Splendor enim propterea quod lucidiorem domum facit, acquisitionem bonorum portēdit. Sol uero non sustinere posse eos qui in domo sunt malorum uim significat. Nemo enim contra ipsum tueri potest. Sed neque dans aliquid, neq; auferens sol, bonus existit. dans etenim pericula denūciat, auferens uero perniciem. præstat porrò semper statuam huius dei in templo locatā uidere, basiq; innixam, q̄ ipsum deum qualis esse creditur. Nam & bona perfectiora hoc somnium prædicat, & mala minora. Qualis autem est, & qualis in cœlo apparens cernitur, talis sanè si per somnium uideatur, bonus itidem fuerit.

De luna.

Cap. xxxvii.

Luna uxorem significat somniantis, itemq; matrem, nutrix enim esse putatur

tatur. & filiam & sororē, Core enim, id est puella appellatur. & pecunias & diuitias & negociationem decernit, itemq; nauigationem, ad huius enim motum gubernatores nauigant. & peregrinationem, quia in perpetuo motu uersatur. & somniātis oculos, quoniam uidendi etiam ipsa caussa est & domina. Cōmunem porro omnes dei rationem habent ad dominos. Mares quidem ad mares, foeminae uero ad foeminas. Recte enim uetus prouerbiū ait: Quicquid dominae uim habet dei. Quare si quidem in melius et iucundius mutetur luna, utilitatem ab his aut per hos qui dominantur significant. Si uero in peius, detrimentum ex ipsa aut per eosdem. Similiter etiam quum plures fiunt lunae, & quum ea quae est euanescit. At uero si quis putet se imaginem suam in luna uidere, ei quidem qui liberos non habet, filij natiuitatem praesagit, mulieri uero somnianti, filiae. Cernit enim unusquisque similem sui ipsius imaginem, hoc est filium uel filiam. Bonum est hoc somnium & nummularijs, & foeneratoribus, & symbolo conuiuiali colligendo praefectis, multum enim quaestum facient. Bo-

num est & his qui uideri uolunt, uerū occultatos reuelat. Aegrotantes autē & nauigantes occidit, illos quidem morbo intercutem aquæ subijciens, quoniā natura humida existit. Hos uero in naufragiū delapsos. Quæcunq; bona sol significat, eadem prædicit etiā luna. Similiter & quæcunq; mala, semp̄ tamen minora. Nā & hæc minus calida est q̄ sol. Significatq; semp̄ euentus nō sine fœmina p̄sona perfectum iri.

De stellis.

Cap. XXXVIII

Ellæ simul oēs splendide ac puræ st̄ conspectæ, & ad peregrinationē, & ad alias actiōnes, & ad arcana, bonæ sunt. Neq; enim eandē cum sole aut luna rationem habent. Nam & absque his cōspiciuæ existunt & illustres. Cum his uero aut penitus latentes, aut obscuriores apparent. Vnaquæq; autem stella priuatim aut à colore, aut magnitudine, aut motu, aut figura motus iudicetur, si sanè quis errorem uitare uelit. quæ res uel maxime in astrorum speculationis tractatione manifesta fieri potest. At uero astra siue sydera singula iuxta suas uires etiā euentus faciūt. uelut, quæ hyemis sunt causa, anxietates & pericula, & turbationes significāt. Quæ

uero serenitatis, felicitatē & prosperitatē, & opulentiam. Quę deinde constitutionis solstitij causa sunt, æstiuam mutationem in melius significant, hyberna, in peius. Quin et aliqua ex ipsis, etiã fabulis quę de ipsis feruntur, similes euentus inducunt, de quibus singulatim dicere longũ sane foret, præsertim quum tota ratio ipsorum omnibus nota sit, quę saltem nõ penitus eruditionis omnis sunt expertes. Stellę deficientes e cœlo, diuitibus quidẽ multam paupertatē & solitudinem significat. Simile est enim cœlum domui somniantis, stellę uero possessionibus opibusquę ac hominibus in domo. Pauperibus uero interitũ præfagit. Solis aut̃ his bonum fuerit huiusmodi somniũ, qui magnũ aliquod malũ perpetrare proposuerunt: proficiunt enim utcũquę ardua tentauerint. Audiui porrò quodã mihi narrãte, quod quodã putarat stellam e cœlo oēs defecisse, & caluus factus est. Quã enim rationẽ habet cœlum ad totũ mundũ, eandem habet etiã caput ad corpus. & rursus, quam rationem habent stellę ad cœlum, eandem etiam capilli ad caput. Cæterum neque delabentes in terram stellę, neque disparentes bonę sunt.

Multorū enim perniciem præfagiunt. Magnæ quidem, hominū magnæ æstimationis, uulgariū uero & ignobilium parua & obscura. Sed neq; furari stellas sibi uideri bonū est. Vt plurimum enim sacrilegi hoc somniū somniantes euaserunt, non tamen elapsi, sed deprehensi pœnas pependerūt. & perpetrauerūt quidem facinus, propterea quod stellis potentiores essent. deprehensi uero sunt, ob id quod plus quàm humanarum uirium est tētassent. Insuper uero neq; comedere stellas bonum cuiquam est, exceptis uatibus, & qui cœlestium speculationi sunt intenti, his enim quæstum significat & multam rerum acquisitionem. reliquis interitū præfagit. Malum est item sub tecto stellas uidere. Aut enim domum desertam redditam, detectum & exustum iri significant, quo etiam intus stellæ appareant, aut dominum domus moriturū esse. At uero parelij, & trabes, & iubar, & stellæ quæ cometæ siue crinitæ appellantur, item stellæ barbatae siue pogoniae, eadem significant, quæ facere solent, ubi in aere apparentes sunt cōspectæ.

De iride.

Cap. XXXIX

i Ris dextra quidem conspecta bona est. Sinistra uero mala. Dextrā autem & sinistram, nō ad cœlum

intelligere oportet, sed ad solem. Quomodo-
documq; aut apparuerit, semper his qui in
multa paupertate, aut alio aliquo infortu-
nio constituti sunt, bona iudicetur. Hæc e-
nim aeris constitutionē & statum semper
mutat, et ambientē alterat, omnibus aut in
infortunio cōstitutis, & aliqua calamitate
pressis, bonę sunt presentis status mutatio-
nes.

De nebulis.

Cap. XL

n Ebulæ albæ felicitatis significati-
uæ sunt, & à terra in cœlū sursum
uergentes ut plurimū peregrina-

tionem significāt, & eos qui apud exteros
uiuunt reducunt, & occulta reuelāt, fuluæ
aut improsperū rerum successum signifi-
cāt. Caliginosæ, anxietates. Nigræ, tempe-
statē aut tristitiā. De uentis. Cap. XLI

u Entileniter & placide spirātes bo-
ni sunt. impetuosi uero & uiolen-
ti, homines iniucūdos et perfidos

significāt. Turbines aut & uenti uehemen-
tes picula & magnas turbationes inducūt.

q 3

Sed

Sed hoc considerare oportet, Quod uenti nubilū aerem facientes oībus quidē alijs q̄ in propatulo agunt, mali sunt. Solis uero his q̄ occultāt boni. Qui serenitatis causa sunt, cōtraria significāt. Porrò his q̄ ex peregrinatione reduces expectāt, semper hi uenti boni sunt, qui ex his regionibus ubi illi peregre degunt, spirant. Contrarij uero eosdē apud exteros detinent. Atq̄ hæc quidem de cœlestibus, uerum de terrestribus dījs hoc modo iudicare conuenit.

De dījs terrestribus. Cap. XLII

Ensibiles quidem dei timorum et periculorum & calamitatū significationem habēt. Nam interdū impetentes eiusmodi malorū causa fiunt. Significāt item diuersimode, & nihil simile inter se unusquisq̄ apparet. Velut uerbi gratia, Hecaten uidere trina facie præditam sup basi stantē, motus & peregrinationes significat. *ϑυοδία* enim dea appellatur, propterea quod in uījs statua eius poni solet. Eandem uero unam faciē habentem uidere, oībus malum est. Vt plurimū ab externa regione aut ab externo hoīe mala futura prædicat. Semper aut præsentīū rerum statu emouet somniantē, & in iisdem

manere nō sinit qualicunq; tandem specie
 appareat. Si uero moueatur ipsa dea & ob
 uiam ueniat, iuxta habitū, & aspectū, & ea
 quæ ab ipsa tenent, euentus significat. Sed
 de his dicere, neq; piū, neq; tutū est. Quo-
 rum sanè omniū ratio manifesta est his qui
 eius deæ sacris initiati sunt. Qui uero non
 initiati sunt, ab initiatis discāt. De pane.

An pastorib. bonus est, propter pa-
 p sturam, & uenatoribus, propter fe-
 ritatē. Reliqs seditiōes & tumultus
 significat, & ea propter quæ q; maxime si
 bi placet nō firma esse. Nō em̄ secure suf-
 fultos pedū gressus deus ipse habet. Dicūt
 aliq; q; Dionysiācis artificib. cōmodum sit
 numen. De Ephialte.

Ephialtes idem esse q; Pan credit, &
 e latinis incubus appellat. Diuersa au-
 tem significat, grauius em̄ premēs
 & nihil respondēs, tribulationes & angu-
 stias significat. Quicqd aut̄ responderit in
 interrogatus, hoc uerū est. Si uero etiam qd
 dederit, & coiuerit, magnas utilitates præ-
 dicit, maxime si nō grauauerit. Quicqd ue-
 ro accedens fecerit, ægrotos erigit. Nunq̄
 enim mortuos homines accedunt panes.

De Aesculapio.

a Esculapius locatus in templo, & super basi stans cōspectus & adoratus, omnibus, & in omnibus agressionibus bonus est, breues solūmodo morbos inducere solitus. Si uero moueat, aut accedat, aut in domū ingrediatur, morbum et pestē præfagit. Tūc enim maxime hominibus opus est hoc deo. His autē qui iam ægotāt salutem prædicat, pæon enim deus appellatur. Semper porrò eos qui domesticis usibus ac necessitatib. inseruiunt, & domus uillicos, Aesculapius indicat. Verum in litibus aduocatos & patronos significat.

De dioscuris.

d Ioscuri nauigantibus hyemē portendūt, his uero qui super terram sunt seditionem, aut lites, aut bellum, aut magnum morbum. Ad finem uero omnibus malis indēnes liberant, & eos qui iam in aliqua clade sunt cito eripiunt. Seruatores enim dī sunt, uerum eorū qui prius in aliquo timore discrimineq; ac periculo fuerunt.

De

De hercule

herculem uidere aut statuam ipsius, omnibus bonum propositū habentibus, & iuxta legem uiuentibus, bonum est, & maxime si ab aliquibus iniuria afficiantur. Semper enim hic deus, etiam quum in humanis esset, auxilium tulit iniuria oppressis, eorumq; uindex ac assertor fuit. Verū his qui præter leges faciunt, & qui iniustum quiddam perpetrant, malus est deus, ob eandē rationem. Bonus est autem prodeuntibus in certamen, aut ad litem, aut pugnam aliquam. Callinicus enim quasi præstans uictor, deus appellatur. At uero uideri sibi cōuersari cum deo, & aliquid communiter facere, aut eodem cibo communicare, aut habitum eundem habere, aut à deo leoninā, aut clauam aut aliud quoddam armorum genus accipere, omnibus absurdum & malum esse obseruatum est, & sanè per longam experientiam huiusmodi cognoui, quanquam hæc nullo cuiusquam bono euenire, & rationi & ueritati consentaneum est. Qua enim deus usus est uita, eam somniantī impartitur, Dura autem & erummosa erat dei uita,

quum in humanis ageret, etiamsi ualde clarus & illustris esset. Sæpe uero & in eiusmodi monstra illapsurum esse significat, quibus ipse deus hæc arma habens congressus est.

De Dionyso

Dionysus agricolis cōducit, qui lignosum fructum plantāt, & maxime uites. Cōducit & cauponibus, & omnibus dionysiæ artificibus. Bonus est & his qui in infortunio aliquo uersant, quietem enim & liberationem à malis significat, propter ipsum adeo nomen, Est enim dionysus dictus ab eo quod expediat & perficiat omnia, hoc enim significatur per uerbum *διονύσιου* græcis, unde dionysiæ appellatio est formata. His uero qui delicatam uitam degunt, & præsertim pueris, turbas & pericula & insidias & diuulgationes significat, propter historiã quæ de deo narratur, & propter naturalem dionysi rationem. Maximi enim periculi hominibus auctor ipse deus existit, & tamẽ nihilo minus etiam hos seruat, & corrumpi non sinit. Iter facientibus & nauigantibus malus est deus. Nam palam & ex propinquo prædonum

donum incurſus ſignificat, & uulnera, & obtruncationes. At uero chorus qui dionyſum comitat, uelut ſunt Bacchi, & Bacchæ, & Baſſaræ, & ſatyri, & panes, & quęcunque alia ſunt ſimilia nomina huic deo ſacra, tum ſimul omnes, tum unusquiſque ſeorſim, magnas turbas & pericula, & diuulgationes ſignificāt, excepto ſileno, qui ſolus omnibus bonus eſt, & his qui ad agendum aliquid prodeunt, & timentibus. Choream deo ducere, aut thyruſum aut arbuſculam geſtare, aut aliud quid gratum deo facere, omnibus malum eſt, exceptis ſeruis. Illis enim propter emotionē & percuſionem mentis, deſipientiam et cladem prædicit. His uero quod nihil rerum curæ ſuæ commiſſum habent, & propter dei appellationem, ac benignitatem, libertatis ſignum eſt.

De Mercurio

Mercurius bonus eſt his qui ad eloquentiã animũ adiecerunt, & athletic, & pædotribis, & omnibus mercatoriã uitã degentibus, & libripēdis, propterea quod omnes huiusmodi hoīes deũ hunc

hunc pro tutelari numine uenerantur. bonus est & peregrinari uolentibus. Alatum enim deum esse putamus. Reliquis seditio nes & tumultus denunciât, ægrotantes au tem occidit, propterea quod animarū ductor esse creditur. Mercurius quadrangularis, σφηνοπώγων ab incuneata barba appellatus, solis philologis conducit. Verum quadrangularis & imberbis, nihil his conducit. Etenim quod amputatam barbam habet, omnium eorum qui circū somniantem sunt interitum præfagit.

De Nemese

Emesis semper bona est uiuentibus
n secundum legem, & moderatis hominibus, & philologis. At uero contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus insidias struunt, & magnas res auspicantur, contraria existit, eorumq; conatus impedit, Nam impedimento esse, & obstare his quæ inconsulte & præter animi nostri sententiam fiunt, Nemesim uocamus.

Quidã produnt quod dea hæc bona quidem in peius uertat. Ma

la autem in melius.

De ue-

De Venere

Enus pandemos, hoc est popularis
 u appellata, circulatoribus & caupo-
 nibus, & libripendis, & thymelicis,
 & medicis, & scenicis omnibus, ac mere-
 tricibus bona est. Matronis autem pudefa-
 ctionem & detrimentum prædicit, & eos
 qui uxorem ducere proposuerunt impe-
 dit, tanquam communi uxore futura.

At uero Vrania, de qua in superiore ser-
 mone dicere uolens reliqui, ut ne sermo di-
 uelleretur, cōtraria ueneri pandemo signi-
 ficat. Maxime uero bona est ad nuptias &
 sodalitates contrahendas, & ad producen-
 dos liberos. Nam coniunctionum ac sobo-
 lis est causa. Bona est & agricolis, Natura
 enim & mater uniuersorum esse creditur.
 Bona est & uatibus, omnis enim uaticina-
 tionis & prænotionis inuentrix esse puta-
 tur. Cæterum Venus marina naucleris
 et gubernatoribus et omnibus nauiganti-
 bus, bona obseruata est, itēq; omnibus pe-
 regrinari uolentibus, propter perpetuum
 maris motum. Eos uero qui in eodem lo-
 co semper permanere proposuerūt, etiam
 inuitos ad motum cogit.

Venerem

Venerem Anadyomenen, emergentem e mari uidere, nauigantibus multam tempestatem & naufragium futurum prædicit, sed nihilo minus seruat, & res ac negocia iam desperata perficit. Semper autem bona iudicata est, quæ infernas partes usq; ad zonã uelatas habet, propterea quod mammas, quæ maximum alimentum præbent, nudas habeat ac ostendat.

Venus tota nuda, solis meretricibus bona est, & quæstus significatiua, ad reliqua cõfusionem significat ut ferè à nobis obseruatum est.

De Vulcano

Vulcanus eadem quæ ignis significat ut plurimum, solum autem arcana reteggit, & præsertim adulteria, propter historiam quæ de ipso fertur.

Manuarijs artificibus omnibus bonus est, & his qui nuptias aut societatem contrahere uolunt, atq; id propter follium conspirationem, & ferri unitionem.

De Fortuna

Fortuna super cylindro stans, omnibus mala significat, propter basis ipsius periculositatem. Quæ uero gubernat

gubernaculū tenet, motus prædicat. Nulla est enim gubernaculi utilitas citra motū. Semper autem bona est sedens aut reclinata, securitatem enim & constantiam per ipsam figuram demonstrat. Quanto uero sumptuosior & formosior apparuerit, tanto melius esse putandum est. Quidam tamen tradunt, quod fortuna sumptuosa & ualde ornata, maxime ubi nō ut statua, sed uelut ipsa fortuna appareat, paupertatis signum sit. Verisimile est enim quod sui studiosa, hominum negligens existit. Quæ uero frugaliter uestita est, & sui negligens apparet, diuitias & delicias præfagit. Manifestū est enim quod nō sui ipsius, sed hominum curam gerit. Verum illi mihi non uidentur uerisimilia dicere, Est enim fortuna nihil aliud quæ ipsæ somniantium opes.

De pitho, & alijs

p Itho, & charites, & horæ, & nymphae, ad omnia & omnibus bonæ sunt. Aristobule uero & Eunomia, quæ deæ optimum cōsiliū, & bona lex nobis dici possunt, eadem quæ Nemesis significant.

De ue

De uesta

Esta tum ipsa, tum statuæ ipsius, ciu
uitatis senatum, et loculos siue recō
ditoria redituum significant. Pri
uatis autem ipsam uitam. Principibus ue
ro et regibus, ipsam imperij uim ac pote
statem. Porrò de marinis et fluuiatilibus
dijis singulatim ex ordine sic res se habet.

De dijis marinis Cap. XLIII

Eptunus et Amphitrite, et Nereus,
n et Nereides, tum ipsi, tum statuæ ipso
rum cōspecti, ita ut nihil mali faciāt,
aut dicant, boni sunt omnibus in mari ope
rantibus, et his qui moueri uolūt, sed et ad
reliquas aggressiones nihilo minus boni
sunt. Ex omnibus aut uel maxime his qui
ad turbas progrediuntur, ualde conducibi
les esse obseruatum est. Si uero moueātur
aut turbentur, aut mali quippiam dicant
aut faciant, aut patiantur, aut minētur, con
traria prædictis significant. Sæpe etiam
terræ motum et hymbrem futurum præ
sagiuerunt.

De leucothea

Eucothea his qui in mari operātur
bona est, ad reliqua mala, et tristitiæ
ac lucus

ac luctus significatiua, propter historiam quam de ipsa narrant. Proteus autem & Glaucus, & phorcys, & dæmones qui circa hos sunt, dolos ac deceptiones significant, propter facilem ad speciem transmutationem. Vatribus autem boni sunt.

De Mari porro & Vndis, in sermone de nauigatione superius in hoc ipso libro mentionem feci. Litora & portus, spei significationem habent, & salutis ipsis agris. Nam qui in magna tempestate sunt, ubi litus uiderint & portus, suauissimam spem potiundæ salutis secum nutriunt.

Fluuij deinde & stagna, & Nymphæ, & Ephydrides, boni sunt ad generandos liberos. Verum exactius de ipsis in superiori sermone tractaui. Achelous autem eadem quæ fluuij, & omnis potabilis aqua significat, & ualidiores euetus facit. Quandoquidem uero de his quantum possibile fuit sufficienter dictum est, reliquum fuerit ut de subterraneis ac inferis dijs deinceps dicamus, itemq; de his qui

circumcirca ambiant.

r De dijs

De dijs inferis, & de his qui circumcirca ambiunt Cap. XLIIII

p Luto & proserpina timentibus boni sunt. Imperant enim his qui non amplius timent. Boni sunt & pauperibus, diuitias enim & acquisitionē significāt, propterea quod nullius rei indigi sunt ipsorum subditi. Boni sunt & his qui terram emere uolunt, & ad principatum tendentibus. Multis enim imperant hæc numina. Sed & ad mysticos & arcanos usus boni obseruati sunt hi dij. Verū si quid graue ac dirum faciant aut minentur, contraria significant. Ceres autem & core, & qui Iacchus appellatur, his qui initiati sunt horum deorum sacris, bonum quiddam, atq; id non uulgare, futurum significant. Non initiatis, prius timorē aliquem & periculum inducunt, deinde uero nihil minus bonum ipsum perficiunt.

Agricolis autem & his qui terram adipisci proposuerūt bonæ sunt, dominari enim & imperare terræ præsignificant. Et agrotantes erigunt & seruant. Nam fructuum hominibus cōmodorum sunt causæ, quibus mortui non fruuntur.

Insuper

Insuper Cererem eandem cum terra rationem habere sapientes aiunt. *Γηδωρ* enim & *Φερσεις* uocatur terra, itemq; *Βιόδωρ*, ab eo quod uitam & uictū mortalibus impertiatur, & fruges producat.

Bona est etiam Ceres ad nuptias, & alias aggressiones omnes per se cōspecta, Non uero item Core, propter historiam quæ de ipsa fertur. Hæc enim sæpe etiam oculis somniantis periculum induxit, propter nomen. Core enim appellatur etiam in oculo pupilla. Serapis, & Isis, & Anubis, & Harpocrates, tum ipsi, tum statuæ ipsorum ac mysteria, & omnis de ipsis sermo, atque etiam de dijs qui cum ipsis communia templa ac aras habent, turbationes & pericula, & minas, & infortunia significant, ex quibus præter expectationem præterq; omnem spem seruant. Semper enim seruatores crediti sunt hi dij, eorum qui per omnia exercitati sunt, & ad extremum periculum peruenerunt. Nam eos qui iam in huiusmodi periculis constituti sunt, statim omnino seruant. Præcipue autem mysteria ipsorum lucius significationem habent. Tamesi enim

naturalis ipforum ratio aliud quid complectitur, fabulosa tamen narratio & historia hoc indicat. Hecate subterranea, & Erinyes, & dæmones qui circa hos sunt, terribiles sunt etiam his qui iuste agunt. Verum hos qui præter leges agunt, & quibusdam insidias struunt, disperdunt. Eadem cum his significat & mater deorum appellata. Nam & tumultus & luctus per se cõspecta prædicit, & occulta reuelat. Agricolis autem bona est. Terra enim esse putatur. Terror et Timor filij Martis, & ipse etiam Mars, belli ducibus, & militibus, & pugnam solitariam decertaturis, gladiatoribus & prædonibus, & aleatoribus, omnibus conducunt. Reliquis pugnas & clades significant. Harum enim causa existunt. Oceanus autem & Tethys, philosophis & uatibus solis boni sunt, quæadmodum iam dictum est. Reliquis tristitias inducunt, & ad finem uite peruenisse ostendunt, exceptis his qui ad Oceanum habitant illicque diuersantur. Saturnus & Titanes, maleficis uincula significant, & eos qui alijs insidias parant, perficere impediunt. Verum ad ea quæ latenter fiunt boni sunt. Sed
neq;

neque nuptias celebrare permittunt, neque filios futuros prædicunt. At uero natura uniuersorum, & fatum, & prouidentia, & si quid aliud æqualem cum his potentiam habet, omnibus bonum prædicunt, exceptis ægrotantibus, hos enim occidunt, nisi aliqua ualde benigna dixerint. Communem autem rationem et deum, & ipsorum statuæ habent. Ex ipsis uero statuæ, hæc quæ ex materia solida & imputrescibili factæ sunt, bonæ fuerint, uelut quæ ex auro constant, aut argenteo, aut ære, aut ebore, aut lapide, aut Electro, aut Ebano. Quæ uero ex alia materia fabricatæ sunt, minus bonæ censentur, Sæpe uero etiam quæ humiles ac uiles sunt, testaceæ, fictiles, cereæ, itemque imagines pictæ, & similes. Insuper & hoc obseruare oportet, Quicumque deum bona significant, tum ipsi, tum ipsorum statuæ, eorum neque contritas neque confractas statuas uidere bonum est. Quicumque uero mala significant, eos & destructos & dissipatos omnes uidere, itemque statuas ipsorum, bonum est, maxime uero eadem cum Nemese significant.

De Heroibus & dæmonibus

Cap. XLV

De Heroibus porrò & dæmonibus
d quid opus est dicere: eadem enim
 quæ dij significant tum bona, tum
 mala, uiribus tamen minora. Meminisse
 autem oportet, quod singulos ipsorū pro-
 prium habitum habere conuenit, & non
 permutare, neque abijcere, neque simplici-
 ter stare, neque sine his quæ ipsis solēni mo-
 re dicata sunt esse. Quoniam quicquid si-
 gnificāt siue bonum, siue malū fuerit, decipi-
 unt & mentiuntur.

De terræ motibus ac hiatibus

Cap. XLVI

Erra si moueatur, res & negocia ac
t uitam somniantis motum iri signifi-
 cat. Hiatus autem & cōcussiones &
 collapsiones, omnes homines iniuria affi-
 ciunt, ipsosq; perdunt, aut bona ipsorum
 corrumpunt. Solis autem his qui peregrini
 nari proposuerunt, & obærat, fortunata
 & dextera omnia huiusmodi obseruata
 sunt. Quæ enim dissoluuntur & non con-
 iuncta sunt, non amplius in priore loco cō-
 tinent

inent somniantes. Quare & ex debito, & ex uinculis liberant. Cæterum de relictis & prætermiſſis in utriſq; libris ſuperfluum fuerit dicere. Quoniam ex ſcriptis & relatis iuxta ſimilitudinem coniecturam facere oportet. Et tamen adhuc de iſſis dicet.

De ſcala, ſartagine, mola, pila, & gallo

Cap. XLVII

Cala peregrinationis ſignum eſt, & tranſitionis in alium locum, Gradus uero eius, promotionem ſignificat. quidã dicunt quod etiã periculũ ſignificant. Sartago uero damnum ſignificat, & mulierem gulofam. Mola ſemper durorum & difficilium negotiorum ſolutionẽ por- tendit, & fidelem ſeruum ſignificat.

Pila uxorem ſignificat. Piſtillum autem uirum. Gallus in domo pauperis, patrem familias, In domo diuitis, œconomum ſiue uillicũ ſignificat, propterea quod eos qui in domo ſunt excitet ad operas obeundas. Depilari aut pice illini, detrimẽtum ac damnum ſignificat.

De ouis Cap. XLVIII

Va medicis, & pictoribus, & hiſ q̄ ex iſſis quaſtũ faciunt cõmoda ſunt.

r 4 Reliquis

Reliquis pauca quidem ꝫ lucri sunt signi-
ficatiua, ob alendi facultatem. Multa ue-
ro, curarum & anxietatis. Sæpe uero & li-
tium. Quoniam qui ex ipsis nascuntur foe-
tus ferè semper terram pedibus eruunt, &
occultata inuestigant.

De Hippocentauro & Scylla, & dijs
humana specie Cap. XLIX

Vin & huius meminisse oportet,
q̄ quod quæcunq; monstrosa sunt &
nequaquam possibilia præternatu-
ram intelliguntur, & rationem nõ habent
ut interdiu fiant, uelut Hippocentauri, &
Scylla, & similia, ea mendaces spes & nun-
quã perficiendas inducunt. Apparent aut̄
dij in humana specie & forma, quãdo qui-
dem credimus ipsos nobis specie similes
esse. Si itaq; ignoti dij ac deæ cõspiciantur
per somniũ, dinoscere eos oportet, ab æta-
te, aut ab externis, aut ab artibus, hoc mo-
do. Ab ætate quidẽ, uelut puerulus cõspe-
ctus, tẽpus futurũ significat, adolescẽs aut̄
præsens, & rursus, Adolescentulus ualde
iuuenis, Mercurium. Adolescens, Hercu-
lẽ. Vir, Iouẽ. Senex, Saturnũ. Duo adole-
scẽtes, dioscuros, hoc est Castorẽ & Pollu-
cem

cem. Virgo Spē, aut Dianā aut Mineruā. Spem quidem, Ridens. Dianam uero, reuerendam faciem præferens. Mineruā autem, acribus oculis intuēs. Fœmina iuuen-cula, fortunam. Senex, Vestam. Tres fœ-minæ, Parcas, ubi fuerint uestibus indutę, Nudę, horas, Lauātes, Nymphas. Ab ex-ternis autem sic. Dīj habēt insignia, qui er-go ea insignia habent, pro illis ipsīs dīs a-gnoscendi sunt. Neq; enim est necesse sin-gulatim ea recensere, quum res satis mani-festa existat. Ab artibus postremum. Qui cognomines dīs artes habent, hī deos arti-bus ipsīs præfectos significant. Porro som-nia iam uisa, & ipsorum euentus, non con-uenit scribere in arte ipsa iudicādi somnia, & in doctrina speculationū, neq; uideban-tur mihi idonea esse hæc huic loco. Et qui-dem quū Geminus Pyrius, & Demetrius Phalere^o, & Artemon Milesius, multa so-mnia conscripserint, primus in trib. libris, secundus in quinq;, tertius in uiginti duo-bus, & præsertim cōpositiones me-dicamentorum ac curatio-
nes à Serapide
datas.

De tabula & libris.

Cap. L

Abula uxorem significat, propterea quod omnigenas literarū formas suscipiat. Typos autem, hoc est formas, in consueto usu etiam ipsos libros uocamus. Liber autem uitā eius qui somnium uidit significat, percurrūt enim homines libros, quemadmodū etiam uitam ipsam. Sed & ueterum res gestas in memoriam reuocat liber, quandoquidem quæ olim facta sunt, in libris scripta continentur. Comedere libros, præceptoribus puerorum, & sophistis, et omnibus qui ex eloquētia aut libris uictum ac rem sibi comparant, conducit. Reliquis mortem repentinam prædicit.

De perdibus.

Cap. LI

Erduces & uiros & mulieres significant, ut plurimum uero mulieres magis, impias & religionis negligentes, quæ nūquam nutritoribus suis beneuolentiā mutuam exhibent. Nam & ægre mansuefiunt, & uariæ sunt perdices, & solæ ex auium generibus deorum cultum non habent.

Depe

De pedicis.

Cap. LII

p Edicæ detentionis et impedimen-
ti signum sunt & morbi, propter
detentionem. Seruis autem, fidem
& auctoritatem magnam prædicunt, ex qui-
bus ingrati excident. Innuptis uero nupti-
as, & liberos non habentibus, liberos pro-
mittunt. At uero ab ipsa pedicarum mate-
ria, coniecturam de nuptiarum sumptuosi-
tate facere oportet.

De plagis.

Cap. LIII

u Erberare eos solū bonum est qui-
bus quis imperat, excepta uxore.
Nā hæc si uerberat, adultera fit, re-
liq̄ ipsius uerberatis cōmodo plagas acci-
piūt. At uero eos pcutere quib. quis nō im-
perat, bonū nō est. damnū em̄ ex lege irro-
gatū prædicat. Verberari aut̄ bonū nō est,
neq̄ à dijs, neq̄ à mortuis, neq̄ à subditis,
sed à reliq̄s. Semp̄ uero bonū est lignis aut
manu uerberari, malū aut̄ loro, propter ui-
bices inflictos, & calamo, propter strepitū
& ferula. Nam et hoc lignum strepitū edit.
Quandoquidē uero uerberati plagas acci-
piūt, inde adeo utilitatē accedere cōtingit,
ab accipiēdo uidelicet. Ego uero obserua-
ui hoc qđ mihi ipsi accidit. Aliquando em̄

per somniũ uisus sum mihi, ab uxore mea uituperiſ & plagis impeti, illa die obuiã ueniente mihi quodã, à quo animus meus planè diſſidebat, turbatus sum & ualde ægre tuli: neq; enim erat ueriſimile, eum qui à perſona ſibi ſubiecta, & à qua coli ac honorari debebat, contumelia affectus erat, non triftari, aut nō moleſtiam in aliqua re concipere.

De morte.

Cap. LIIII

m Ortuũ eſſe ſibi uideri, & elatum, & defoſſum, ſeruo quidẽ cui res & domus heri nō concredita eſt, libertatẽ ſignificat. Mortuus enim nullum dominum habet, & laborum et miniſteriorum requiem inuenit. Verũ ſeruo cui bona dñi commiſſa ſunt, fidem adimit mors. Viro autem uxorem non habenti nuptias prædicat. Nam & nuptiæ & mors, utraq; fines hominibus eſſe putantur, & ſemper ſe mutuo indicant. Vnde etiam ægrotantibus uxorem ducere, ac nuptias celebrare, mortem præſagit. Nam eadem utriſq; contingunt, tum nuptias celebranti, tum morienti. Velut uerbi cauſſa, deductio & comitatus amicorum, tum uiroꝝ, tum foeminarum

minarū, & coronæ, & aromata, & ungen-
 ta, & cautio de bonis. At uero eum q̄ uxo-
 rē habet, mors ab uxore separat, & socios,
 & amicos, & fratres dissoluit, inuicemq; se-
 parat. Mortui enim cum uiuis nō conuer-
 santur, neq; uiui cum mortuis. Eum uero
 qui domi est ad externos extrudit, propte-
 rea quod nō in iisdē amplius maneat mor-
 tuus. & apud externos degentem, domū re-
 ducit. Nam mortuus in terrā deponitur,
 quæ communis est omnium patria. Athle-
 tis autem sacrorum certaminū uictoribus,
 mortem inducit. Perfecti enim & absoluti
 sunt mortui, quemadmodum & uictores.
 Bonū est autem & philologis & patribus
 mortuum esse sibi uideri. Habebunt enim
 monumenta, hi liberos, illi uero sapientiæ
 suæ scripta ac libros. Obseruauī deniq; &
 tristibus & timentibus mortē bonam esse.
 Timoris em̄ & tristitiæ expertes sunt mor-
 tui. Item his qui de terra litem habent, &
 qui terram emere uolunt. Terræ enim do-
 mini sunt mortui. In alijs autē litibus, ma-
 lum est mortuum esse. Nam in rebus effi-
 ciendis impotētes sunt mortui, & in uiuo-
 rum potestate positi. Si uero quis ægotās
 aut

aut dolens aliqua parte, uideat̃ sibi mortuus esse, à morbo et à dolore liber erit. Nā et mortui neq; dolent, neq; ægrotāt. Nihil autem differt siue quis mortuus esse solūmodo sibi uideat̃, siue elatus aut sepultus. Vitium sepeliri sibi uideri, nemini confert. ut plurimum enim carcerē aut uincula significat. Quicquid autem boni siue mali significauerit mors, id ipsum si quidem quis se ipsum occidat, continget ei sui ipsius causa. Sin ab alio interimatur, euenient ob alterius causam etiam euentus. Omnes mortes lege irrogatæ, ea quæ significāt tum bona, tum mala uehementiora faciunt. De quibus speciatim dicere operæpretium existimo.

De strangulatione

Cap. LV

Rangulari & seipsum suspēdere, stribulationes & angustias significat, propter id quod his qui strangulantur contingere uidemus. Insuper etiam non māsurum esse in domo, neq; ubi quis erat dum somnium uidit. Nam strangulatus non amplius terram contingit, neque est in firma sede.

De ma

De maclatione siue cæde. Cap. LVI

Aclare aliquẽ seipsum, aut ab ali-
m quo maclari, eadẽ significat quæ
 antea de morte relata sunt. uerum

citius perficit euẽtus. Sacrificari autem, &
 pro uictima maclari ad aram dei, aut pu-
 blice in congregatione siue ecclesia, aut in
 foro, omnibus bonum est maxime seruis,
 q̄ inde præclare & splendide liberi erunt.

De uiuentis cõbustione. Cap. LVII

Uientem comburi, eadem signifi-
 cat quæ fulmine feriri, de quibus
 in superiorib⁹ diximus. Priuatim

autem & proprie uiuentẽ comburi, ægro-
 tis salutem significat, propter ipsius uerbi
ναρκαὶ δαὶ compositionem. Cæterum iu-
 uenibus, calamitates irrationabiles, et con-
 cupiscentias amatorias significat.

De cruce. Cap. LVIII

Crucifigi omnib. q̄ nauigare pro-
 posuerũt bonũ est. Nam ex lignis
 & clauis constat crux, quemad-

modum etiam nauis. & malus eius similis
 est cruci. Bonum est & pauperi. Nam al-
 tus est crucifixus. Verum diuitibus da-
 mnosum est. Nudi enim crucifiguntur,
 & car-

& carnes deperdunt crucifixi. Cæterū uiro uxorem non habenti nuptias prædicat, ob ligationem, sed tamen non adeò commodas. Eadem autem ratio est amicitiae & sodalitat̄is. Seruos uero liberos facit. Nemin̄ enim subiecti sunt crucifixi. Qui aut̄ domi agere uolunt, & qui propriā terram colunt, & qui alicunde eĩci timent, eos eĩcit, & non sinit in locis in quibus sunt manere. prohibet enim crux terram contingere. Porro in ciuitate crucifixum esse sibi uideri, talem magistratum significat, qualis fuerit locus in quo crux posita fuit.

De pugna cum feris. Cap. LIX

pugnare cū feris pauperi bonum est, multos enim habebit quos nutrit. Nam & q̄ cum feris pugnat à proprijs carnibus feras nutrit. Verum uiro opulento iniurias futuras à talibus denunciat, quales fuerint ipsæ feræ. Multis etiam morbū significauit. Nam ut à bestijs sic etiam à morbo corrumpuntur carnes.

Seruos autem liberos facit somniū

hoc, si sibi uideantur à bestijs

occisi esse.

De de

De descensu ad inferos. Cap. LX

D inferos descendere indeq̄ redi
a re, & speculari quæ isthic solenni
more instituta sunt, his quidē q̄ fe
liciter agūt damnosum est. Nam ad res ge
rendas impotentes sunt inferi, & frigidi &
imobiles. Verū cauentib. et uerētibus, aut
curiosis, aut tristatis, curarū & tristitiæ alle
uiationem promittit. Sunt enim omnis tri
stitiæ ac curæ expertes inferi. Reliquis pe
regrinationis significatiui sunt, aut eos o
mnino ex locis in quibus sunt expellunt.
atque hoc partim ueteres declarāt, qui eos
qui longam peregrinationem profecti es
sent, ad inferos profectos esse dicebāt. par
tim etiam ipsa ratio commonstrat, quod
non in iisdem conuersationibus mortui e
xistant. Quod si qs ab inferis rursus ascen
dere sibi uideatur, ab exteris in patriam re
uertetur. Si uero non, apud exteros uitam
finiet. Sæpe uero etiam eos qui apud exte
ros sunt, descensus ad orcum ad domum
reducit. At uero si quis ad inferos profec
tus uideatur sibi prohiberi uiolenter à re
gressu, ad superos in humanis degentes,
huic detentionem ab aliquibus somnium
s signi/

significat, aut inclusionē in carcerē. Multis uero morbum longum prædixit, & ob morbum mortem. Cæterū ascendere per fugio aliquo reperto, ab extremo periculo ægrotum seruat. Consueto enim sermone eum qui præter expectationē seruatus est, ab inferis reuersum esse dicimus.

Portare aut portari. Cap. LXI

p Ortare aliquem dæmonē subterraneum, siue ipsum plutonē, siue cerberū, aut alium quendā ex inferis, si quidem maleficus id somniū uiderit, crucem ipsi significat. Similis est enim & crux mortis, & q̄ crucifigēdus est prius ipsam portat. Si uero nō maleficus uir somnium uiderit, ferā portabit, & si quidem grauabitur, ab ipsa mordebitur & morietur. Sin minus, gaudens eam deponet, & & ab ipsa non lædetur. Portare aliquē uiuentium melius est q̄ portari, quanto præstantius est alicui auxiliari posse, quam auxilio & ope alterius opus habere. Similis est enim is qui portat subleuanti & beneficium danti, qui uero portatur, beneficium accipienti. Quanto debilior est is qui portat, ueluti si sit mulier aut puer, tãto peius est ei

est ei qui portatur. Nam uilium & minus auxiliari potentium opem implorabit. Soli seruo bonum est ab hero portari, & penitus pauperi ab opulento. Multum enim opis ferent à portantibus.

De mortuis.

Cap. LXII

Ortuos uidere, atque id solum, & nihil aliud memorabile facere aut pati, sic affectum iri significat, quomodo affecti fuerunt mortui dum uiuebant erga somniantem. Si enim fuerunt iucundi & benefici, bona significant, & presens tempus suauiter transigendum. Si uero non, contraria. Si uero acceperint quid tale mortui, qualia mortuis dicantur, incommodum est. Sed omnium perniciosissimi sunt qui uestes auferunt, aut argentum, aut cibos. Aut enim ipsi somnianti mortem significant, aut alicui ex cognatis aut affinibus ipsius. Quicquid autem aliud rapuerint, iuxta proportionem iudicare oportet. Quin & dantes mortui, etiam sic mali sunt, nisi sane cibos, aut argentum, aut uestes dederint. Ego autem obseruauí quendam qui suam uxorem defunctam in somnis uidit, procul stantem in domo, & lectos ster-

nentem, & postridie cōtigit plures ex præminentibus illius amicis ægrotare, & apparuit manifestè somnium post euentum. Aegrotantes enim indigent pro necessitate sua preparatione lectorum, & non sani.

De numismatis. Cap. LXIII

Liqui tradunt argentum esse malum, & numismata omnia, ego uero obseruauī, tenuia quidem & ærea numismata tristitiæ esse causas, & sermorum molestorū. Verum argentea uerborum in paucis de rebus grauibus ac ferrijs significationē habere. Aurea uero adhuc de magis grauibus. Semper autē melius, paucas pecunias & numismata habere, putandum est. Quoniam multæ pecuniæ propterea quod ægre dispensari possunt, curas & tristitias significāt, quemadmodum etiam thesaurus.

De thesauro. Cap. LXIII

I quis putet se thesaurum effodere paucas pecunias habentem, minima mala significat. Verum thesaurus multarum pecuniarum, tristitias & curas significat, & mortem prædicat. Neque enim absq; terræ effossione thesaurus reperitur

ritur, quemadmodū neq; mortuus depo-
 nitur. Atq; ego sanè hoc obseruauī. Quum
 enim aliquādo in tristitia ac cura essem, uī
 di me in sportula habere tenuē ualde mo-
 netam, & ingressus in officinam quādam,
 eam ipsam furto amisi ac perdidi. & conti-
 git ut illa die mihi nūcius lætus adueniret,
 de rebus quarum cura angebar, atq; sic ex-
 hilarabar, & melius afficiebar. Porro in
 conuentu quodam quum aliquando tales
 narrationes mouerent, memini quendam
 dicere, quod quandoq; ad comparādas &
 exigendas pecunias propriū filium suum
 ablegarit, et eo adhuc apud exteros degen-
 te, in somnis ipsum uiderit reuersum & di-
 centē, tria milia octingenta numismata at-
 tuli, & delato ad quendam somniorū do-
 ctum interpretē hoc ipso somnio, respon-
 sum tulerit, quod re infecta filius ipsius re-
 uersurus esset, quod ipsum etiam sic euen-
 rit. ac primum quidem quod cōtraria sem-
 per euenire solent, deinde quod etiam sem-
 per per eiusmodi positionem digitorum
 trium milium octingentorum, nihil
 significare consue-
 uimus.

De lachrymis. Cap. LXV

I Achrymari & dolere tū ob mortuum, tum propter aliud quiddā, & ipsum adeo tritari, gaudiū ob aliquam rem, et uoluptatem propter recte factum quoddam futuram prædicit, atque id recte & iuxta rationem. Habet enim anima nostra cognatum quiddam ad ambientem & aerem externū. Quemadmodum igitur ambiens & aer in contrarium mutatur semper, à tempestate in serenitatem, & rursus à serenitate in tempestatem. Sic uerisimile est & mētem nostram, à tristitia in uoluptatem & gaudium mutari, & à gaudio in mœrorem. Quare etiam gaudere in contrarium mutatum, tristitiam significat. Semper aut̄ ob aliquid tritari oportet, & nō sine causa, quoniam frustra tritari, ob aliquid tristem fore præfagit.

De monumento. Cap. LXVI

I Onumentum habere aut ædificari re, bonum est seruo, & liberos nō habenti, alter enim liber erit. quoniam non serui, sed liberi monumenta extruunt ac possident. alter filium relinquet monumentum sui. Sæpe uero & nuptias præ-

prædixit eiusmodi somnium. Quoniã monumentum uelut mulier, multa corpora complectitur. & terre acquisitionem, & in uniuersum omnibus bonum est hoc somnium, tum diuitibus & fortunatis, tum in opibus & infelicibus. At uero monumenta contrita aut collabentia, contraria significant.

Si mortui reuiuiscant. Cap. LXVII

Ortui reuiuiscantes, turbationes significat & detrimenta. Etem uelut res supposita esset cogitare oportet, qualis turbatio futura sit, si mortui reuiuiscant. Verisimile est enim quod sua bona sint repetituri. Vnde & detrimenta, & damna, ac contentiones sint orituræ.

Si mortui denuo moriantur.

Cap. LXVIII

Ortui denuo morientes, cognominibus, aut similibus, aut propinquis genere, mortem præfagiunt, ut hoc modo ñdem bis mori uideantur.

De medicamento letali. Cap. LXIX

Edicamentum letale, eadem quæ mors ipsa significat. Eadem significatio est ferarum omnis generis,

& bestiarum lectos subeuntium, quæ ce-
riter occidunt.

De nuptiis. Cap. LXX

Vandoquidem & nuptiæ similes
q sunt morti, & à morte significan-
tur, etiam hoc loco de ipsis men-
tionem facere cõueniens esse putauì. Vir-
ginem ducere, ægrotanti mortem signifi-
cat. quæcunq; enim uxore ducenti, eadem
etiam mortuo contingunt. Bonum est au-
tem ei qui nouam negotiationem aggredi
proposuit, propositum enim assecuturum
esse significat. & speranti alicunde utilita-
tem, accessuram esse promittit. Omnino e-
nim accipit bona aliqua, quæ sponsa addu-
cit, is qui uxorem ducit. Reliquis pertur-
bationes & diuulgationes significat. Non
enim sine turbatione nuptiæ perficiuntur.
Si uero quis mulierem deuirginatã in uxo-
rem duxerit, non noua sed uetera negotia,
nulla pœnitentia aggredietur. Si aut̃ quis
suam uxorem alteri nuptã uiderit, immu-
tationem actionum, aut separationẽ signi-
ficat. Si uero mulier uirum habens, sibi ui-
deatur alteri nupsisse, quemadmodũ mul-
ti produnt, uirum defodiet, aut aliter quo-
modocunq;

modocunq; ab ipso seperabitur. Verum ut ego obseruauī, hoc non semper contingit, sed quum aut uterum non gestat mulier, aut liberis caret, aut nihil uenale habet. Si uero nihil horum fuerit, si quidem filiulam habuerit, eam ipsam uiro collocabit. Si uero grauida fuerit, filiam pariet, quam educatam uiro in matrimonium dabit, atque sic non ipsa, sed quæ eius naturæ particeps est alteri nubet, & quæ aliquid uenale habet, communicationem & contractū, uelut in nuptijs, circa uenditionem cum aliquo faciet.

De Hirundine & Iuscinia

Cap. LXXI

q Vando quidem de hirundine in sermone de auibus non memini, sed libenter reliqui, hic sanè eius mentionem faciam. Aiunt enim animal hoc mortem significare intempestiuorum corporum, & luctum, & magnam aliquam tristitiam. Ab huiusmodi enim malis etiam auem hanc natam esse ferunt. Etenim Alexander Myndius historijs fidem habere oportere dicit, cui consentit etiam Dionysius Heliopolites. Aiūt enim quod etiam si

mendax sit historia quædam, tamen propter præsumptam de ea opinionem, quod sic habeat, quum simile quid eius argumento euenturum est, atq; id anima prædicere uelit, tunc illam ipsam historiam in medium adducit. Ego uero in plurimis quidem historijs hunc sermonem consonum reperi, uerum nequaquam in omnibus. Quare in omni sermone, non uerisimilitudini eorum quæ dicuntur addictus, eam sequor, sed experientiam euentuū amplector. Et nunc de hirundine dico, quod non est mala, nisi quid absurdi faciat, aut permutetur in alium colorem præter naturam ipsi existentem. Est enim uox eius, non lamentatio, sed cantilena remissa, & exhortatoria ad operas obeundas. Quod autem hoc uerum est, uel inde cognosci potest. Quod hyeme hirundo neq; uolat, neq; canora est, sed & ipsa terra, & mare quieta sunt, & homines & alia omnia animalia sub tecto & in lustris suis degunt, & nihil aliud operantur. Vbi aut uer accesserit, prima hirundo apparet, subindicans, ut ita dixerim, singula opera aggredienda, & sanè ubi apparuerit, nunquã uespere canit, sed
mane

mane sole emergēte, eos quos uiuentes de
 prahenderit operum admonens. Est igitur
 commoda & ad opera, & ad actiones,
 & ad musicam, & maxime omnium ad nu
 ptias. Fidam enim & domus custodem fu
 turam uxorem promittit, eamq; fere græ
 cam, aut musicam. Nam ipsa Hirundo eo
 dem cum nobis tecto uiuit. Atqui lusciniæ
 eadem quæ hirundo significat, sed mino
 ra. Minus enim nobis familiaris est.

De dentibus Cap. LXXII

E dentibus exacte tradidi libro pri
 mo. Verum etiam hic breue quid
 dam ex his quæ isthic relicta sunt di
 cam. Dentes in manus sumere ex ore ela
 pso, aut etiam in proprium sinum collige
 re, depositionem filiorum futuram signifi
 cat, aut non permanentium, aut non edu
 candorum. Dentes lingua sua eijcere, si
 gnificat ea quæ in uita dura et aduersa sunt,
 propria eloquentia dissoluere. Deinceps
 uero de uolatu, & de fidedignis
 dicemus, & de tempo
 re uitæ.

De Vo

Deuolatu Cap. LXXIII

u Olare sibi uideri paululū à terra distantem, figuraq; recta, bonum est somnianti. Quantum enim abfuerit à terra, tanto altior est his qui utrinq; circumambulāt. Semper autem feliciores altiores appellamus. Bonum est autem non in sua patria hoc facere, quoniam transmigrationē significat, propterea quod terrā non cōtingat. Quodam modo enim dicit somnianti somnium, quod patriam cōtingere & accedere nō possit. Volare alas habentem, ex æquo omnibus bonum est. Nam serui ob hoc somnium manumittuntur, quoniam omnes uolantes auiculæ, neque dominum habent, neq; ducē aliquem sequuntur. Pauperes autem multas pecunias acquirunt. Quemadmodum enim pecuniæ portant ac uehunt homines, sic etiā alæ aues. Diuitibus uero & ualde potentibus principatus portēdit. Quemadmodū enim ea quæ uolant superueminēt ea quæ per terram repunt, Sic principes priuatos præcellunt. At uero absque alis uolare, & multum à terra distare, periculum & timorem somniāti significat. Sed & circum te-
 gulas

gulas uolare, ac domos, & biuia, seditiões ac turbationes animæ præfagit. Verum uideri sibi in cœlum euolare, seruos quidem in maiores domos transituros esse significat, & sæpe in regiam aulam peruenturos. Liberos autem etiam inuitos sæpe obseruauit, ob hoc somniũ in Italiam profectos. Quemadmodum enim cœlum domus est deorum, Sic Italia regum. Eos uero qui latere cupiunt, & occultantur reuelat. Omnia enim quę in cœlo sunt, manifesta & cõspicua omnibus sunt. Volare cum auibus, significat cum alijs gentibus & externis conuersationem fore. Maleficis autem malum est, scelestos enim punit. Sæpe uero & per crucẽ uolare, ita ut neq; multum à terra quis distet, neq; rursus ualde humilis uolet, sed ut ea quę in terra sunt cognoscere possit, peregrinationem quandam ac transmigratiõem significat. Qualia autem obuentura sint in peregrinatione ipsi somniant, ea omnia promptum est discere ex his quę in terra uidet. Campi enim & arua, & urbes, & uillæ, & agri, & omnia hominum opera, & fluuij pulchri, & prata, et stagna, & portus, & mare tranquillum, &

portus

portus arte parati, & naues secundo uento utentes. Hæc omnia si uidentur bonam peregrinationem præfagiunt. Valles autem & conualles, & saltus, & petrae, & ferræ, & fluuij torrentes, & montes, & rupes, omnia mala in peregrinatione futura prædicunt. Semper autem bonum est ubi quis à uolatu sursum facto rursus deuolet, & sic expergefiat. Omnium uero optimum est, uolentem uolare, & non inuitum in aërem ferri, & rursus ultro quiescere. Multam enim facilitatem & promptitudinem in rebus agendis prædicat. Verum si quis persequentibus feris, aut homine, aut dæmone uolet, minime bonum est. Timores enim ingentes & pericula magna inducit. Nam in somnis tantus erat timor, ut non sufficere ad fugam terram putaret, sed cœlum peteret. Bonum est seruo intra heridomum uolare, Multis enim in domo præminebit. Si uero extra domum uolarit, post prosperitatem è domo exhibit, mortuus quidem si per atrium domus euolauerit, uenditus uero si per ianuam, fugitiuus, si per fenestram. Supinum uolare, nauiganti aut nauigare uolenti, non est

est malum. Vt plurimum enim etiam in
navi, ubi non tempestas, supini homines
sunt. reliquis ociū prædicit. Supinos enim
ociosos dicimus. ægrotos autem occidit.
Omnium porrò pessimum & sinistimum,
uolare uelle & non posse, aut etiam uolan-
tem caput ad terram habere, & pedes uer-
sus cœlum. Multam enim infelicitatem
somniaſanti ſignificat. Quomocunq; aut
uolarit homo ægrotus, morietur. Aiuunt
enim etiam animas à corporibus ſepara-
tas in cœlum abire, ſuper excellenti uelocità-
te utentes, & ut ita dicam, uolucriū ſimi-
les. Qui uero ſedentarias exercēt artes, ex
hoc ſomniaſio ab operis ceſſant, quo mobi-
les reddantur, & in ſellis non maneant,
propter uolatū. Vinciti aut ſoluuntur. Eſt
enim & pedibus & manibus exolutus qui
uolat. Multi uero etiā cœci facti ſunt. Simi-
les em̄ ſunt uolatibus cœci, propter timorē
caſus. In curru, aut ſella, aut lecto, aut
ſede, ſiue aliquo alio fulcri aut fundamenti
loco ſubiectio ſedentē uolare, magnū mor-
bum aut reſolutionē ſiue paralyſim ſignifi-
cat, aut crurū uſū interceptū iri, et ſic curru
portari, ppter ea q̄ terrā cōtingere nō poſſit.

At

At uero si quis peregrinari uelit, ei hoc somnium non ita malū est. Nam cum tota domo, omniq; instrumento domestico profisciscetur, aut etiam uehiculis perferetur.

De fidedignis Cap. LXXIII

X his qui fide digni dicuntur, quibus aliquid per somnium dicentibus credere oportet & obedire, primos esse deos sentio. Nam alienum à deo est mētiri. Deinde sacerdotes, eundē enim quem dijs honorem homines ipsis habēt, postea reges, & principes. Quicquid enim dominatur uim habet dei. Deinde parentes & præceptores. Nam hi similes sunt dijs, illi ad uitam inducentes, hi quomodo uiuere oporteat docentes. Deinde Vates, & ex uatibus non deceptores, neq; uanos uates. Quæcunq; enim dixerint Pythagorici, physiognomonici, talorū uates, igniū uates, circulatorum uates, cribrorum uatēs, formispices, manuspices, peluiū uates, mortuorum uates, ea omnia falsa & nullo fundamēto nixa putare oportet. Nā ipsorum artes tales sunt, atq; ipsi ne minimum quidem Vaticinationis sciūt, uerum præstigijs illudentes & defraudantes, obuenientes

nientes exuunt ac denudant. Reliquū itaque est solū ea uera esse, quæ ab his dicuntur, ueluti sunt Augures, Astrorum inspectores, somniorum interpretæ, & hepatispices. Verum de mathematicis genealogiarum ac natiuitatum rationem inquirentibus, suspensa sententia considerabimus. Insuper autem fidedigni sunt mortui, quoniam omnino uera dicunt. Duæ enim causæ sunt propter quas mentientes decipiunt, aut quod aliquid sperent, aut quod timeant. Atqui neque sperantes quid, neque timentes, meritò uera dicunt. Tales autem sunt uel maxime mortui ipsi. Amplius uero & pueri uera dicunt, Neque enim adhuc nouerunt mentiri & fallere. Et omnino Senes, Nam fidedignum per senectutem indicatur. Sed & alia animalia penitus uera dicunt, propterea quod sermonis rationem non tenent. Reliqui autem, ut ne singula recensendo sermonem extendam, omnes, quicquid tandem dixerint, mentiuntur, exceptis his qui uitam in secessu degunt, & bonos mores habent. At uero theatris seruiētes, & in pulpita & orchestras ascendentes, inde adeò propter sit

t mulatas.

mulatas personas apud omnes fidē perdunt, item sophistæ, & pauperes, & galli, & exsecti & spadones. Hi enim etiam non dicentes quicquid, uanas spes esse significāt, propterea quod natura neque inter uiros, neque inter fœminas numerari possunt. Oportet igitur fidedignis de omnibus quæ dicunt fidem habere.

De temporibus uitæ Cap. LXXV

Umana ætas iuxta aliquos, annos
 h septem habet. Vnde & medici dicunt, nemini duarū ætatum uenam secandam esse, decē & quatuor annos natum significantes, tanquā qui adhuc ampliore sanguine opus habeat, & superfluū sanguinem nondū habeat. secundū quosdam annos triginta habet. Vnde & Nestorem aliqui sexaginta annos trāsgressum esse uolūt, & in tertiā ætate fuisse, atque ad nonaginta annos peruenisse, de quo sane poeta ait:
 Aetatis qui hominum duo secula uixerat,
 ætas Tertia sed regem cernebat.

Cæterum apud nos centum anni perfectum uitæ humanæ tēpus censentur, quandoquidem plurimos tam diu uiuere uideamus.

mus, aut paulò minus annorū implentes, aut paulo amplius transgredientes, & alio qui rationē euentuum ad hunc numerum correspondentē ipsa experientia ostendit, & propterea etiā nos ætate usi sumus uelut centum annos cōplectente. Quicunq; igitur per integras literas scripti numeri, calculum intra centenariū perficiunt, eos scribere & computare oportet, & opinari tot annos significare, quot uidelicet ipse numerus indicat. Sunt aut̄ hi soli apud grecos. ψ , $\mu\alpha$. $\epsilon\text{ξ}$. $\delta\epsilon\kappa\alpha$. $\psi\delta\epsilon\kappa\alpha$. $\delta\epsilon\kappa\acute{\alpha}\kappa\iota$ $\delta\epsilon\kappa\alpha$. Et significat quidē ψ , quinquaginta quinque, scribitur enim per ϵ quinarij numeri notam, & per ν quinquagenarij. Verum $\mu\alpha$, quinquaginta unum significat, scribitur enim per μ quadragenarij numeri, & per α denarij, & per α unitatis notam.

$\epsilon\text{ξ}$ deinceps sexaginta quinque significat. Scribitur enim per ϵ quinarij, & ξ sexagenarij numeri notam. Similiter & $\delta\epsilon\kappa\alpha$, & $\psi\delta\epsilon\kappa\alpha$, & $\delta\epsilon\kappa\acute{\alpha}\kappa\iota$ $\delta\epsilon\kappa\alpha$, iuxta eundem intellectum & scribere & supputare oportet. Reperientur enim in $\delta\epsilon\kappa\alpha$ uoce, triginta, in $\psi\delta\epsilon\kappa\alpha$, octoginta quinque, in $\delta\epsilon\kappa\acute{\alpha}\kappa\iota$ $\delta\epsilon\kappa\alpha$, nonaginta, ita ut compositas

t 2 literas

literas singulatim singulas excerpamus,
 atque sic numeros ex ipsis colligamus.
 Quicunq; uero numeri per integras lite-
 ras scripti & computati, humanā ætatem
 excedunt, uelut $\delta\upsilon\omicron$, quod efficit quadrin-
 genta septuaginta quatuor, iuxta eos neq;
 possibile est, neque rationi consentaneum,
 ut aliquis tot annos uiuat. hos igitur nu-
 meros iuxta ascensum elementorum acci-
 pimus hoc modo. Ad significans elemen-
 tum ac numerū progressi, singulorum præ-
 cedentium elementorum numerum sup-
 putamus, ueluti $\delta\upsilon\omicron$ quæ indicantur per
 β apposita α , dicimus esse tria. $\tau\rho\iota\alpha$ uero
 cōnumeratis uno & duobus, dicimus esse
 sex. Similiter $\delta\epsilon\sigma\alpha\rho\alpha$ cum præcedentium
 elementorum numero fiunt decem. $\omega\upsilon\gamma\tau\epsilon$
 similiter fiunt quindecim. Verum $\epsilon\zeta$ in su-
 periore sermone indicauimus esse sexaginta
 quinque. At uero $\epsilon\pi\tau\alpha$ cum præcedenti
 numero, $\epsilon\zeta$ non connumeratis, propterea
 quod priuatim sexaginta quinque signifi-
 cent, & per elementum non iudicentur, sed
 per integram characterum scripturā, fiunt
 uiginti duo. Amplius autē $\delta\kappa\tau\omega$ fiunt trigin-
 ta. Eademq; ratione $\gamma\upsilon\nu\epsilon\alpha$ fiunt triginta
 nouem

nouem. *δέκα* uero propriam aiunt habere rationem, Nam qui per integras literas scripti ac supputati sunt numeri, singulatim & per se significāt. Et rursus, quia non per scripturam characterum, uelut $\epsilon\zeta$, sed per elementum significantur, *δέκα* fiunt quadraginta nouem, secundum ascensum præcedentium elementōrum numero simul supputato. Quo uero omnis ambiguitas remoueatur, Siquidem audieris uocē alicuius dicentis *δέκα*, significat triginta, propter supputationem quæ colligitur ex *δέκα* uoce scripta. Si uero *ι* alicubi uideris scriptum, accipies per ipsum quadraginta nouem, iuxta prædictū intellectū, ut præcedentium elementorum numerus simul cum denario complicetur. Atq; hoc modo *εξοσι* sexaginta nouem fiunt, & *πικένοντα* nonaginta nouem. Cæterum *τρεσείρακοντα* non amplius iuxta eundē modum accipere oportet. Neq; enim centum triginta nouem annos ullus aliquis uixerit. Quæ ratio etiam in *πεντήκοντα*, & adhuc maioribus numeris est obseruanda. Oportet igitur hos, nō iuxta ascensum numeri elementorū, sed iuxta positionē elementorū

rum accipere ac interpretari. Velut $\pi\alpha\sigma\alpha/\rho\alpha\lambda\upsilon\upsilon\tau\alpha$ notantur per elementum μ quod ipsum indicabit duodecim. Est enim duo-
 decimum elementū μ quod $\pi\alpha\sigma\alpha\rho\alpha\lambda\upsilon\upsilon\tau\alpha$ significat. Quando aut sequitur ex ordine
 ν consequens est ut quando quidē ipsum μ duodecimū est elementū, & ν decimum
 tertium, siue tredecim, fiat sanè & ξ decimū quartum & significet quatuor & de-
 cem, & reliqua eodem modo. Sunt porro
 & quidam compositi numeri, quos diuide-
 re oportet, uelut in primis quidē sic, decem
 bis dicta significant uiginti, & decem ter,
 triginta & quater decem, quadraginta, &
 quinques decē, quinquaginta, & sexies de-
 cē, sexaginta, & septies decē, septuaginta,
 & octies decē, octoaginta, & nouies decē,
 nonaginta. Et rursus, uiginti bis, quadra-
 ginta. Viginti ter, sexaginta. Viginti qua-
 ter, octoaginta. Viginti quinques, centū. Sic
 & triginta bis, sexaginta, triginta ter, nona-
 ginta. Et quadraginta bis, octoaginta, &
 quinquaginta bis, centū. At uero in alijs plu-
 rium annorū numeris, uelut si qs audisset
 aliquē dicentē, uiues annos uiginti sex, di-
 uidere oportet, & uiginti quidē ut uiginti
 accpere

accipere, uerū ē id est sex, iuxta superiorē rationē accipere, fiunt igitur omnes anni octoaginta quinque. Si uero uiginti septē, uiginti quidē per se, septē uero iuxta priorē rationē uiginti duo accipere oportet, fiunt igitur omnes quadraginta duo. Sic & uiginti octo, quinquaginta, & quicūq; alius numerus cum uicenario cōiunctus, supra quinque, per se calculum & supputationem subeat. Similiter & quicūq; numerus cum tricenario copulabit, supra tria, & quicūq; cum quadraginta, supra duo, & quicūq; cum quinquaginta, supra duo, uelut exempli gratia. Si quis audisset aliquē dicentē, uiues annos quinquaginta septē, stolidum esset sperare hominē septies quinquaginta annos uicturū esse, qui essent trecēti quinquaginta. Sed sanē septē per se iuxta superiorē rationē, unā cū quinquaginta supputati, fiunt septuaginta duo anni. Quū tñ q̄s fuerit intra prædictū numerū, uelut si q̄s annorū existēs triginta, putaret aliquē sibi dicere, uiues annos quinquaginta, hic uiuet in posterū uiginti, quo unā cū priorib. triginta annis, uiginti successura quinquaginta fiāt. Si uero quis annos habēs septuaginta,

uideatur sibi quendā ipsi dicere, uiues annos quinquaginta, hic de cætero tredecim annos uiuet. Neq; enim de primis ipsi dicit, propterea quod primi plures q̄ quinquaginta sint, neq; tamē alios quinquaginta annos supra septuaginta uiuere possibile est, aut cōtingens. Proinde reliquos tredecim annos uiuet, quoniā v̄ elementum quinquaginta significās, decimū tertiuū ex ordine locū obtinet. Consimilis aut̄ & in alijs similibus ratio obseruetur, quū numerus qui alicui denunciatur, prius transactō tēpore fuerit minor, ad futurū uero tēpus impossibilis. Insuper uero & dies, & menses, & annos ut plurimū sic d̄iudicare oportet. Neq; enim semper æqualis penitus ualoris reperiūtur. Nā & per annos, menses ac dies indicātur, & per menses, anni ac dies, & per dies, menses ac anni. Ne uero & hic in ambiguitatē delabamur, ubi quis annos dixerit, siquidē fuerint moderati & possibiles, pro annis iudicent̄. Si uero multi, pro mensib. Si aut̄ penitus modū excesserint, pro dieb. Reuertit aut̄ ratio à dieb. Si em̄ multi fuerint, pro diebus iudicentur. Si uero moderati, pro mēsis. Sin pauci,
pro

proannis. Similiter & menses iuxta possibili-
tatem accipe ac interpretari oportet. possi-
bilitatem autem & impossibilitatem indicabit,
quod ad temporis uitae rationem attinet, ipsa
senectutis aetas. In alijs uero praefinitis tem-
poribus, expectatio & respectus necessita-
tum. Quin & huius meminisse oportet.
Quod dii sepe pronunciant quidem ut de
temporibus uitae, significat autem non sem-
per de tempore uitae, sed aliquando de per-
mutatione rerum, & seruis de libertate, &
de alijs, quae sermo supra de morte relatus
complectitur. Haec quidem igitur quantum
possibile fuit pro uiribus nostris, citra defe-
ctum, et ut mihi uidetur ex integro, omnia
dicta ac enumerata sunt tibi Cassi Maxi-
me uir sapientissime. Si uero quispiam ex
his quibus hi libri obuenient, ex relatis quic-
quam ab alio aliquo acceptum esse, et non
a me per experientiam cognitum putat, is uan-
nam & temerariam alit suspicionem. Verum
ubi inciderit in huius libri praefationem,
eamque diligentius expendit, intelliget sa-
ne meum propositum ac uoluntatem. In-
super si cuiquam ad contrarium uergere ui-
detur aliquid ex relatis, ut mihi uidetur pro-

pterea quod ab aliqua probabili ratione commoueatur, is sciat quod inueniet quidem quæ dicat, & quæ credibilia fiant, ad quæ inuenienda neque mihi facultas deerat. Verum non his qui in theatris applausum captāt, & uerborum negociationem exercent, unquam placere uolens conuersatus sum, sed semper experientiam & regulam testes meorum sermonum aduoco. Ego itaque ad omnium experientiam iam perueni. Neque enim quicquam aliud feci, uerum semper & noctu & interdiu circa somniorum iudicationem ac interpretationem uersatus sum. Tibi uero non est necesse ut tēpus expectes, sed mox isthuc per teipsum (quæ tua sapientia atque excellens prudentia est) de singulis ipsis iudicare poteris, num recte an secus habeant. Est autem exiguum quiddam, quod rogo, omnes qui in hos libros inciderint, nimirum, ut neque adponant quicquam, neque ex præsentibus quid adimant. Siue enim quis poterit meis aliquid addere, facilius utique propria fecerit. Si uero quædam ex scriptis in his libris superflua iudicauerit, his tātum quæ sibi placent utatur, reliquis

ex libris nō exemptis, deum inspectorem
 & custodem omnium reueritus Apollinē,
 à quo persuasus ego, ut qui patrium
 numen mihi existat, ad hanc tractationem
 progressus sum. Sæpe enim me cohortatus
 est, & maxime nunc manifeste institit
 mihi, quādo tibi notus factus sum, & tan-
 tum non iussit me hæc conscribere. Nihil
 igitur miri est Apollinem in Daldia, quem
 nos patrio nomine Mysten uocamus, ad
 hæc prodenda me cohortatum esse, ut qui
 uirtuti & sapientiæ tuæ consultum uelit.
 Nam Lydis quandam hospitij necessitudi-
 nem cum Phœnicibus esse, hi qui pa-
 triæ res ac historiam pro-
 diderunt nar-
 rant.

Finis secundi libri Artemidori Dal-
 diani de somniorum interpretatio-
 ne, Iano Cornario Medi-
 co physico inter-
 prete.

Quæ in tertio libro Artemidori Daldiani
de somniorum interpretatione
contineantur.

Hic liber cōgregatio & collectio est eo-
rum quæ in prioribus duobus libris sunt
relicta. Quare neq; proprie tertius inscribi-
tur, sed philalethes, hoc est ueritatis ama-
tor, aut *ῥῶδιος* hoc est inuitatorius siue
Mercurialis in uia positus.

De ludo cuborum siue tessararum	Cap. I
De furto	II
De sacrilegio	III
De mendacio	IIII
De coturnicibus & gallis pugnacibus	V
De formicis	VI
De pediculis & lumbricis	VII
De cimicibus & culicibus	VIII
De pugna & odio	IX
De maclatione siue cæde	X
De crocodilis & fele	XI
De Ichneumone & Viuerra	XII
Deum factum esse	XIII
Deum suscipere, aut dei habitum ha- bere	XIIII
De gralis	XV
De deambulatione super mari	XVI
Homines	

Homines fingere	XVII
Vehiculo subiugatum esse	XVIII
Vehi in curru	XIX
De uaticinatione	XX
Vatem factum esse	XXI
De morbo	XXII
Suas ipsius carnes edere	XXIII
Sinistre amictum esse	XXIII
Sinistra scribere	XXV
De nouerca & uitrico	XXVI
De prædecessoribus & successoribus	XXVII
De mure & mustela	XXVIII
De luto	XXIX
De pelui	XXX
De imagine	XXXI
De obstetrice	XXXII
De spina & aculeis	XXXIII
De litera g & numero centena- rio	XXXIII
De catena	XXXV
De tela & auxiliaribus instrumen- tis	XXXVI
De coticula	XXXVII
De etymologia & originatione nomi- num	XXXVIII
	De con-

De consolatione	XXXIX
De uulneribus & cicatrice	XL
De debito, & creditore, & locatore do- mus	XLI
De insania & ebrietate	XLII
De timore	XLIII
De epistola	XLIII
De hernia	XLV
De plantis in corpore nascentibus	XLVI
De scabie, & lepra, & elephante corporis uicio	XLVII
Lapidibus iacere aut ici	XLVIII
De cicadis	XLIX
De scilla & hastula regia	L
Eadem cum alio pati	LI
De sterquilinio	LII
De oratione	LIII
De claue	LIII
De coco	LV
De ludo calculorum siue latrunculo- rum	LVI
De lanio siue macellario	LVII
De stabulario siue hospite publico	LVIII
De publicano	LIX
De leucea, & lino, & cannabe	LX
Seruari	LXI
De	

De excubijs	LXII
De foro	LXIII
De statuis	LXIII
De talpa	LXV
De nocturnis auibus	LXVI
De horologio	LXVII

ARTEMIDORI DALDIANI DE
 somniorum interpretatione
 liber tertius,
 Iano Cornario Medico phy-
 sico interprete.

Præfatio.

Vandoquidem magnitudinis sa-
 q̄ pientiaæ tuæ, Cassi Maxime respe-
 ctu, ad hanc tractationem conscri-
 bēdam prouocatus sum, quam in duobus
 libris pertractaui, ita ut promissum tibi or-
 dinem & consequentiā teneat, et nulla par-
 te cum ueterum proposito quicquid commu-
 ne habeat, et sanè quantū possibile fuit, alia
 quidē ex asse & integro, alia uero cum qui-
 busdā concordantia, alia autē etiā iuxta assi-
 milationē pronūciata, prodidi & expres-
 si; uidebatur autē mihi adhuc aliquid toti
 argu-

argumento deesse, uerū his quæ in utrisq; libris scripta sunt nihil adscribi posse aut decere, quādoquidem uelut si sano & formoso corpori aliquid attextum esset, futurum id erat, ad formositatis ac prioris pulchritudinis cōseruationem, seorsim & singulatim singulis relictis, sparsim & non cōaptatis capitibus, coaceruatis, hūc libellū tibi feci, ut ne quis accessum & quasi scalā nactus, ad eiusmodi quippiam conscribendum progrediatur.

De ludo cuborum siue tessera-
rum. Cap. I

Vbis ludere sibi uideri, cōtentionem futuram significat cum aliquo de argēto. Nam cubi siue tessere numerū continent, & calculi uocātur, quibus ludus is perficitur. Semper autem bonum est uincere. Si uero quis ægrotans suspicetur se calculis ludere, aut alium ludentem uidere, pessimum est si ipse relinquatur. Quoniam uictus non plures calculos habens, relinquitur. Ipsi autem cubi cōspecti, seditiones & inimicitias prædicunt.

perditi

perditi uero, seditiones imminētes soluūt,
 & aucti augent. At uero puerum uidere lu-
 dentem cubis, aut talis, aut calculis, nō est
 malū. Est enim puerorum cōsuetudo sem-
 per ludere. Verum uiro perfecto & mulie-
 ri malum est, talis ludere sibi uideri, nisi sa-
 ne quis hoc somniū uideat qui alicuius hæ-
 reditatem speret. Ex mortuis enim corpo-
 ribus facti sunt tali, quapropter picula reli-
 quis præfagiunt.

De furto.

Cap. II

Vrari sibi uideri, nemini bonum
 f est, exceptis his qui aliquos decipere uolunt. Furari em̄, quod *ἄλλε
 πειν* græcis hodie est, ueteres pro *πῦαλογί
 ζεδου*, hoc est falsa supputatione decipere
 usurpabant. Quanto autem maiora & pre-
 tiosiora, aut securius custodita, q̄s furetur,
 tanto maius periculum sustinebit. Verissi-
 mile est enim ut quibus periculis lex fu-
 rem obijcit, iisdem somnium somniantem
 subijciat.

De sacrilegio.

Cap. III

Acrilegiū perpetrare, & dijs obla-
 f ta donaria furari, omnibus natu-
 ra malum est, solis aut sacrificulis
 u & ua/

& uatibus cōducit. Etenim primitias deorum consuetudine permissum est ipsis diripere, & quodam modo à dñs nutriuntur, & non omnes manifeste accipiunt.

De mendacio.

Cap. IIII

Entiri non est idoneum, nisi his q
m ad orchestram ascendunt, & præstigiatoribus, & quibus mos est mentiri. Minus aut̄ malum est alienis mentiri, quàm proprijs & suis. Magnas enim calamitates significat, etiã si ob paruas res quis mentiri sibi uideatur.

De coturnicibus & gallis pugnacibus. Cap. v

Oturnices his q eas libēter alunt,
c nuncios significāt per mare affuturos iniucūdos & malos. & per mare quidem, quoniam etiam si ipsæ quidem uernaculæ regiōis incolæ sint, tamen per mare accedunt. Iniucūdos uero, quod & pugnaces sint & breuis uitæ. & in sodalitatibus, & amicitijs, et nuptijs, & uite cōmercijs, seditionum & contentionū significationē habent. & ægrotis si quidē trañciant, mortē significant, propter uitæ breuitatem. nō trañciantes, minus periculum.

Sed &

Sed et ad peregrinationē malæ sunt, dolos enim & insidias, & deprædationem significant. Nam & ipsæ è domibus discedentes, in manus incidunt eorum qui ipsis insidias struunt. Galli uero pugnaces, seditio- num & cōtentionū solummodo significa- tiui sunt. Verum nō ad alia ita similē cum coturnicibus euentum habent.

De formicis.

Cap. v i

f Formicas alas habentes uidere, ne quaquā bonum est. perniciem enim & peregrinationes periculosas prædicunt. Reliquæ operariæ appellatę bonæ sunt agricolis. fertilitatē enim præfagiunt. Quoniam ubi nō sunt semina, ibi nemo uiderit formicas. Bonæ sunt eadem etiā his qui ex turba rem quærūt, & ægrotis, quando sanē nō circa corpus somniantis diuersentur. Operarię enim appellantur, & operari non cessant, quod proprium est uiuentium. Quum autem circum corpus diuersantur, interitum præfagiunt, propterea quod terræ filiæ sunt, & frigidæ & nigra.

u 2

De

De pediculis & lumbricis. Cap. VII

p Ediculos paucos habere, et in corpore aut uestibus inuenire, eosq̄ occidere, bonū est. Omni enim tristitia ac cura liberatū iri somniū prædicat. Multos autem et copia excedentes, malū. Significat enim morbū lōgum, aut uincula, aut multā inopiā. In his enim malis pediculi abundant. & si quidē quis abijcit & depurgat omnes, spes est ipsi ut aliquando his liberetur. Si uero quis habens ipsos expergefiat, nunq̄ seruabitur. Lumbricos excernere per sedem, aut per os, à domesticis hominibus & cohabitantibus, & ut plurimum eadem mensa utentibus iniuria affectum, suos hostes & iniuriatores cogniturum esse & expulsurum significat, aut iuxta alium modum ipsis priuatū iri. Inhabitant enim corpori lumbrici, sed nihilo minus ipsum corpus lædunt. Postquā autem excreti fuerint, excretionē et expulsionem huiusmodi hominibus significant.

De cimicibus & culicibus. Ca. VIII

c Imices anxietates & curas significant. Aequaliter enim uelut curæ etiam hi somniū impediunt, insuperq̄

perq̄ erga quosdā domesticos, et ferè erga uxores, animū auersum & displicentiā inducunt. Culices autē & si quid aliud simile est; hoīes malos somniantē aggressuros esse significant, damnū inferentes ampliusq̄ diuulgantes. Cauponibus autē & uinū uendentibus, uinum in acetū permutatū iri significant. Gaudent enim aceto.

De pugna & odio. Cap. I X

Vgnare cum domesticis, non est
 p bonū. sed neq̄ cum externis, minus tamen malū est. Si quis ægro-
 tans putabit se pugnare, delirabit. Pugna-
 re cum potioribus, uelut dñis, regibus, ma-
 gnatibus, & omnibus præminentibus po-
 tentia hoībus, male affectum iri significat,
 pessime enim de eo statuent hi cōtra quos
 pugnauit. Odisse aut odio haberi, nemi-
 ni conducit. Nihil autem refert nec differt
 quendam odisse à quo aliquis odio habe-
 tur. quādoquidem odium inimicos facit,
 inimici autem neque subleuant, neque ad-
 iuuant. Opus est autem hominibus auxi-
 lio, opus est & subleuantibus. Quoniā ita
 que per huiusmodi iuuantur, malum sanè
 odium obseruauimus.

De maclatione siue cæde. Cap. x

Actari & mori quid significet, in
m sermone de morte libro secundo
 prædictum est. Maclatos autē &
 cæsos uideri bonum est. Omnia enim pro
 posita cōpleta iam ad finem perducta esse
 significat. Quoniā cædes signum est finis.

De crocodilo & fele. Cap. xi

Rocodilus piratam aut homici
c dam, aut nihilo minus uecordem
 & nequam significat. Quomodo
 cunq; autem affecerit somniantem croco
 dilus, sic afficiet etiam is qui per crocodi
 lum significatur. Feles adulterum signi
 ficat. Est enim fur auium. Aues autem assi
 milantur mulieribus, quemadmodum in
 primo libro admonui.

De Ichneumone & Viuerra.

Cap. xii

Ichneumon & uiuerra, homines
 dolosos & maleficos significant.
 qui nunc; uidentibus somnium,
 beneuoli esse possunt, propter feritatē, &
 quod ægre māsuefieri possint. Et Ichneu
 mon quidem uiros significat. Viuerra au
 tem fœminas.

Deum

Deum factum esse. Cap. XII

I quis se deum factū esse putet, sacerdos fiet aut uates. Eundē enim honorem cum ipsis dñs habēt. Si uero quis ægotās se deum esse putet, morietur. Immortales enim dñj sunt, itēq; mortui, quoniam non amplius moriētur. Si uero qs in paupertate, aut seruitute, aut uinculis, aut calamitatibus, aut quocunq; malo constitutus, hoc somnium uideat, liberabitur à malis ipsum premētibus. Facile est enim deo & promptū, ut ab omnibus malis seruet. At uero diuiti uiro & magnati, principatum maximum pro ratione dignitatis prædicat. Aequaliter enim dñs etiam principes aliquibus bene aut male facere possunt. Bonū est autem & in scenam progredientibus, propter consuetudinem representandī personas, sæpe uero etiā deorum personas assumunt.

Deum suscipere, aut dei habitum habere. Cap. XIII

Eum suscipere sibi uideri, feliciter quidem agenti curas & tristitias, & grauiā negotia prædicat. Qui enim in calamitate cōstituti sunt, sacrificāt

u 4 dñs

dñs, eosq̄ suscipiūt. Ei uero qui in paupertate aut angustia degit, magnū bonorum incrementū præfagit. Tunc enim maxime pauperes dñs gratias agunt, ipsosq̄ suscipiunt, quum fuerint ditati. Dei porro habitum habere, eiusq̄ ornatu amicum esse, alterius cuiusdā diuitis procuratorem fore significat, ut apparentiam quidem diuitiarū quis habeat, uerum nō substantiā. Hoc sæpe sic euentū habuisse obseruauī.

De gralis.

Cap. xv

Ralas assūpsisse sibi uideri, male
g ficis quidē uincula significat. Nā
 alligātur gralæ pedibus, & deambulationem alterant. Reliquis morbū aut uagabundam apud exteros uitam prædicat, propter easdem causas.

De deambulatione super mari.

I quis sibi uideat sup mari deambulare, & pegrinari uoluerit, bonū est, maxime si nauigaturus est. Multam enim securitatem somniū præfagit. Bonū est & seruo, & uxore ducere uolenti, ille enim dño, hic uxori imperabit. Simile est em̄ dño ipsum mare, ppter potentia. & uxori, ppter humorē. Bonū est & litiganti

tīgātī, sup̄lor em̄ iudice euadēs uīncet, neq̄
 id dissimile uero est, propterea quod iudici
 simile sit mare, quādo alios bene, alios ma
 le afficiat. Viro autem iuniori, amorē me
 retricum significat, & uxori somnium ui
 denti, meretriciæ uitæ usum. Simile est em̄
 mare meretrici, propterea quod primas
 apparentias iucundas obīciat, uerum plu
 rimos male tractet. Omnibus uero qui ui
 cium & rem ex turba quærunt, & rempu
 blicam administrantibus, & tribunis ple
 bis, cum multa gloria non uulgarem quæ
 stū prædicat. Simile enim & turbæ est ma
 re, propter ordinis confusionem.

Homines fingere Cap. XVII

Omnes fingere bonum est pædo
 h tribis & pædagogis, quorum alteri
 corpora, alteri animos puerorum
 exercent, atq̄ sic quodam modo homines
 fingunt, illi ad concinnitatē corpora ipso
 rum aptando, hi mentes meliores reddē
 do. Bonum est & his qui liberos non ha
 bent, quoniā genuinorum filiorum gene
 rationem prædicat. Bonum est & mango
 nibus qui seruorum mercaturam exercēt,
 itemq̄ pauperibus, illi enim ex negotia

tione multum & magnum quæstū facient, hi uero multos famulos acquirant. Maleficis autē perniciem præfagit. Nam & Prometheus ferunt ob id quod homines funxerit, ignemq; furatus sit, male periisse. Diuitibus uero & ualde potentibus, regiū alium quem magnum principatum prædicit.

Vehiculo subiugatum esse

Cap. XVIII

u Vehiculo subiugatū esse, uelut quoddam animal quadrupes, seruitutem & laborem & morbum præfagit, etiam si quis ualde splendide & delicate uitæ somnium hoc uideat.

Vehi super curru Cap. XIX

u Ehi super curru aut lectica, hominibus subiugatis ad trahendum, multis imperaturum esse significat, in superq; liberos bonos somniāti somniū hoc promittit. Verum ad peregrinationes nō ualde conducit. Securitatem enim indicat, multam autem tarditatem prædicit.

De Vaticinatione Cap. XX

a Duates proficisci, & oraculum petere, siue de aliquo interrogare, curas non uulgares somniantī accessu

ras

ras esse significat. Nō enim curiosus est de uaticinatione qui nulla cura præmitur.

Quicquid autem uates uerus responderit, fidem habere oportet. Verum de differentia uatum, quibus credere aut non credere conueniat, in secundo libro, capite de fide dignis prædixi. Si uero nihil respōdeat uates, omnem aggressionem, omnemq; conatum differt ac remoratur. Est enim apud sophistas, silentium non responsio, sed renunciatio.

Vatem factum esse Cap. XXI

I quis putet se uatem factum esse, & in prædicendo celebrē haberi, multarum rerum experiētiā assequet, & curas suscipiet, partim priuatas & proprias, partim alienas. Nam uates curiosus est de malis nihil ad ipsum pertinentibus, quæ uidelicet afferunt ipsi qui de illis uaticinium petunt. Inducit sæpe etiam peregrinationes & motus hoc somnium ei qui id uidit. Propterea quod uates uagabundam uitam agant, hinc inde circumuersantes. Inducit & pauperibus opulentiam. Multi enim opus habent uate; itemq; opulento.

De mor

De Morbo Cap. XXII

Egrotare solis his q̄ in uinculis, aut
 a magna necessitate cōstituti sunt, bo
 nū est, propterea quod & morbus
 molem corporis soluat. reliquis magnum
 ocium prædicit, ociosi enim sunt egroti. &
 rerum necessariarū inopiam, Inopes enim
 corpore ægroti fiūt. & peregrinationibus
 obstat, difficulter enim moueri possunt æ/
 gri. & concupiscentias impleri non sinit,
 Neq̄ enim appetētias ægroti explent me/
 dici, ob periculi formidinē. At uero si quis
 uideatur sibi ægrotum quendam uisitare,
 eadem ipsi ægrotō significat, si quidem is
 notus et familiaris existat. Si uero ignotus,
 ipsi somnianti. Nihil enim refert, siue quis
 ipse ægrotare, siue alium ignotū ægrotan/
 tem uidere, sibi uideatur. Imagines enim re
 rum somniantibus euenturarū ipsos pro/
 pinquos esse dicimus. Quin & hoc obser/
 uauī. Quæcunq̄ bona aut mala statim aut
 magis & uehementius euentura, anima si/
 gnificare uoluerit, ea ipsa circa ipsum ui/
 dentem cōtingētia adducit. Quæ uero tar/
 dius aut minus aut debilius, ea per alienū
 corpus anima uidenti ostendit.

Suas

Suas ipsius carnes edere

Cap. XXIII

Vas ipsius carnes edere sibi uideri,

f bonum est pauperi, multa enim per corporis exercitationē ac laborem acquireret, & sic non carnes suas edet, sed quæstum per carnes partum cōsumet. Bonum est & opifici manuario, ab eiusmodi maxime partibus corporis edere, per quas uicium & rem parat: alij enim utraq; manu operantur, alij altera sola, alij summis tantum digitis, alij toto corpore. Philologis & eloquentiæ studiosis bonum est, alijs exhibere os ac linguam edenda. Multo enim quæstu ex ore & lingua factio, sufficientes erunt etiam alijs exhibere. Si uero quis suum os comedat, aut suam ipsius linguam, cessabit ab eloquiij usu. Idiotis autem pœnitentiam ob sermonum petulantiam significat. Mulier suas carnes comedens scortabitur, atq; sic à proprio corpore nutrietur. Omni autem ægrotantem habenti aut amicum, aut cognatum, aut aliū quendam sui studiosum, lucrū prædicat. Lugentes enim suas carnes dilaniantes ipsas comedunt. Diuiti autē & omni ex animi sui sententia

sententia uiuenti, non est bonum de suis carnibus comedere. Funditus enim subuersum iri uitam et substantiam bonorum eius qui somnium uidit significat, quem admodum euenit etiam ei qui proprium sterco edit.

Sinistre amicitū esse Cap. XXIIII

Inistre amicitium esse, aut quomodo cunctis ridicule & non ornate, omnibus malum est, & supra rerum improsperū successum, etiam detractionem ac derisionem aliquem sustinere oportere significat. Solis autem his qui risum hominum captant bonum fuerit hoc somnium, propter consuetudinem.

Sinistra scribere Cap. XXV

Inistra scribere, malefice quod facere significat, perque fraudulentiæ ac deceptionis usum, aliquem circumuenire, & iniuria afficere. Sæpe etiam adulterum fore significat, et spurios filios clam generaturum esse. Noui autem quendam qui ex hoc somnio ridicularum cantilenarum poeta factus est.

De nouerca

De nouerca & uitrico Cap. XXVI

n Ouercam uidere, neq; uiuentē neq;
mortuam bonum est. Et si quidē mo-
lesta sit, aut irascatur, aut lædat no-
uerca uidentem per somnium, auget ma-
la. Si uero moderate offeratur, minora ma-
la facit. Gratificās autem tum uerbis, tum
factis, uanas spes & expectationes esse ait.
Neque enim ex animo, neque beneuola
unquam amauerit priuignum nouerca.

Vitricus porrò eadem quæ nouerca signi-
ficat, uerum uiribus minora. Sæpe uero
& uitricus & nouerca, peregrinationis &
uitæ apud exteros signa sunt. Pater enim
& mater similes sunt domui. Vitricus autē
& nouerca eternitati.

De prædecessoribus & successoribus

Cap. XXVII

p Rædecessores conspecti, cogna-
ti scilicet qui ante parētes nostros
uixerunt, curas significant uete-
rum negociorum gratia, & si quidem boni
aut iucundi aut grati aliquid fecerint, aut
dixerint, curæ ipsæ in bonum finem desi-
nent. Sin contra, in malum.

Successores autē si quidē infantes adhuc &
parui

parui fuerint, curarum significationem habent, de quibus exactius primo libro capite de puerorum generatiōe dixi: qui uero iam perfecti sunt, auxiliū & opem ac præsidium significant.

De mure & mustela Cap. XXVIII

Vs famulum significat, cohabitatum enim & ex iisdem nobiscum nutritur, estq; manifestus. Bonū est multos intus uidere mures atq; eos hilares & ludentes. Multā enim lætitiā significāt, & famulorū acquisitionē. Si uero quid uariēgatius circa mures quis uideat, iudicationes trāsferre potest ex his quæ Melampus in libro de monstris ac signis, et de muribus scripsit, nihil differre putans ea quæ interdū fiunt, ab his quæ per somnium fieri uidentur. Eandem enim prædictionem habent, uelut nobis sæpenumero experientia ipsa cōmonstrauit. Per longum autem & hunc locum elaborauit, in secūdo libro suæ tractationis Apollonius Attaleus. Mihi autem nunc propositum est, ea quæ significantur ostendere singulorum in superiore tractatione relictorum. Quapropter & hunc tertium librum non ut coniunctum

iunctum & coaptatum illis duobus, sed ut relictum, & ab illis separatum feci, unde et merito inscriptionem adipiscetur, non tertius illorum, sed per se philalethes hoc est ueritatis amator, aut $\varphi\acute{\nu}\sigma\delta\iota\theta$ id est Inuitatorius siue Mercurialis. At uero mustela mulierem significat maleficā, & malignis moribus præditam, aut litem, $\delta\iota\kappa\eta$ græcis appellatam, Nam uox $\delta\iota\kappa\eta$ parem numerum implet cum ea quæ mustelam significat, $\gamma\alpha\lambda\lambda\eta$ uidelicet, Ex hisdem enim literis eundem numerum representantibus constant. Significat item mortem, quicquid enim apprehenderit hoc putrefacit: & lucrum ac utilitatem, appellatur enim à quibusdam græcis $\kappa\epsilon\rho\delta\omega$, quæ uox lucrum sonat, & $\iota\lambda\acute{\alpha\rho\rho\iota\alpha}$ ab hilaritatis originatione. Verum differentiam horum accipere oportet, et ex eo quod uidetur accedere, aut abire, & facere quid iucundum aut iniucundum, & prout aliquid patitur aut operatur.

De Luto Cap. XXXIX

Utum morbum significat, & contumeliam, Morbum quidem propterea quod nō est pura neq; aqua,

x neq;

neq; terra, sed ex utrisque mixtum, ut neutrum existat. Est igitur mala corporis miscella, hoc est morbum prædicat, atq; id rationabiliter & merito. Contumeliam aut, quia inquinat. Insuper & cinædum, propter liquiditatē & exolutionem. Bonum autem fuerit his qui ex luto rem et uictum parant.

De pelui Cap. XXX

Eluis famulam significat, & ancillam fidelem. Bibere ex pelui ancillæ amorem significat, quæ significatio est etiam si quis in pelui edit. Peluim aureā aut argenteam habere, aut ancillam post manumissionem in uxorem ducere significat, aut antea manumissæ cohabitare. Peluis si frangatur, serui interitum significat. Pelui uice speculi uti, ex famula filios procreare significat. Si uero quis seruus hoc somnium uideat, qui alium famulum non habeat, iudicare oportet peluim ipsam, seruitutem ipsi significare.

De Imagine Cap. XXXI

Mago liberos significat, & uoluntatem ac mentem somniantis. Liberos quidē, propter similitudinem, mentem

mentem autem & uoluntatem, propterea quod omnes imaginibus promittant. Imago ex materia solida & imputrescibili facta, melior est quàm picta, aut lutea & cerea, aliãq̃ consimiles. Quicquid autem patiantur imagines, hoc perpetientur etiam liberi somniantis, & conatus actionum. Sæpe uero & in parentes, & in fratres, & in alios cognomines, somniuin euentum habet.

De obstetrice Cap. XXXII

o Obstetrix conspecta, occulta reuelat, propterea quod arcana & occulta perscrutetur. significat et damnum, & ægrotantibus mortem, Educit enim ex continente semper cõtentum, ipsumq̃ terræ committit. Eos uero qui uolenter ab aliquo detinentur, liberat, Nam cõtentum corpus à continente exoluit, atq̃ sic contentum corpus à continente liberans, corpus leuius facit. Si uero sæpe conspiciatur obstetrix à muliere non habente in uentre, morbum ipsi denunciat. Eï uero quæ uterum gestat nihil significat, propter partus curam.

De spina & aculeis. Cap. XXXIII.
 Pinæ & aculei, dolores significant
 propter acumen, & impeditiões,
 propter detentionem. & curas ac tri-
 stitias, propter asperitatem. Multis uero et
 amores, & iniurias ab hominibus malis. et
 amores quidem, propterea quod non sint
 læti amantes. Iniurias autem ab homini-
 bus malis, propter sanguinis ex uulneri-
 bus per illa inflictiõs excretionem. Et spinæ
 quidem ex mulieribus iniurias. Aculei ue-
 ro ex uiris denunciant.

De litera ρ & numero centenario.

Cap. XXXIII.

X literis singulis singulatim conspe-
 e ctiõs, uocales quidem, & timores &
 turbationes significant. Semiuoca-
 les uero, res quidem & actiones non impe-
 diunt, timores autem inducunt. Mutæ aut
 neq; timores, neq; actiones inducunt. Pri-
 uatim uero litera ρ à numero iudicat. Est
 igitur his qui ad actionem animum cõuer-
 tunt bona, propter numeri parilitatem.
 Nam & ἐπ' ἀγαθὰ uox, quæ in bonum si-
 gnificat, centenarium numerum represen-
 tat ac explet. Est & bona his qui peregrin-
 nos

nos expectant. Est enim numerus centenarius & in dictione ἀγγελῆν, quæ significat nuncium. & his qui dubitant utrum pedestri itinere ipsis abeundum sit, aut navigatione, consulit profectionem pedestrem, Nam uox πεζῆ quæ pedestrem profectionem significat, itidem centenarium numerum repræsentat. Qui uero curiosi sunt an ipsis omnino exeundum sit, his consulit ut maneant, Nam uox μνῆ, mane significans, centum repræsentat. Maleficos autem in uincula coniicit, Nam & pedicæ græcis πῆλαι appellatæ, centenarium numerum explent, singularum literarum numero in πῆλαι uoce supputato. Pastoribus porro & equisonibus bona est litera ρ. Nam ρῆμε, hoc est pasce, si supputetur centenarium numerum efficit.

De catena. Cap. xxxv

Atena uxorem significat, propter
 c nomen, & detentionem. Significat
 & negociorū non gratorum, neque iucūdorum implicationem. Multas enim connexiones & iuncturas habet, & uinctos non letos facit. Insuper uero remoras, cohibitionēq; ac impeditionem actionū significat.

De tela & auxiliaribus instrumentis

Cap. XXXVI

Ela recta motū & peregrinationem
 t significat, textricē em̄ deambulare
 oportet. Altera uero tela detentiōis
 significatiua est. Nam desidentes mulieres
 talem telam texunt. Omnibus autem me-
 lius est telam recens texi inchoatam uide-
 re, quā iam excindendā, similis est enim
 fini uitæ. Quæ igitur nuper texi cœpit te-
 la, longam uitam prædicat. Quæ uero iam
 excindenda est, breuem, excisa uero, mor-
 tem. Cæterum de rerum textarum differ-
 rentia, in sermone de uestitu & ornatu, tū
 uirili, tum muliebri, libri secundi princi-
 pio mentionem feci. Inde sanè iudicatio-
 nes transferre oportet. Si quis nauigans
 telam uiderit, putet se malum nauis uide-
 re, Quicquid igitur circa telam euenerit,
 idem etiam circa malum eueniet.

Auxiliaria autem instrumenta, & quæ ad
 telæ texturam præparantur, multas curas
 & negociorum confusionem significant,
 quorum discretio sero & uix tandem con-
 tinget, quā diu enim auxiliaria sunt, con-
 fusa sunt & indiscreta, Vbi autem tela fue-
 rit

rit absoluta, singula in proprium digesta & ordinata locum, & utilitatem significāt similiterq; exhibent.

De cotricula Cap. XXXVII

Oticula exhortatiōis est signum ac
 c laticia, & quodam modo dicit, acutiores nos fieri oportere. In amici/ tjs autem non auxiliantes significat, sed exhortantes & incitantes. Cotricula enim nihil communiter facit cum ferro, acutius tamen ipsum reddit. Sæpe uero etiam uxorem cotricula significat.

De etymologia & originatione nominum Cap. XXXVIII

Omina quorum originatione explica
 n ri potest, non inutilia putanda sunt ad iudicationes. Siue enim in bonis ab alijs significatis nomina fuerint gratiosa, perfectiora bona erunt. Siue in malis, minora & obtusiora mala faciūt. At uero infamia nomina contraria uoluntatibus, mala quidem extendūt, bona uero obtundunt. Sæpe autem & ab ipsis solis aliquid prædicere licet, uelut apud grecos, *μύλων* et *μυνηγάτης*, & *κρατινος*, pegrinari prohibēt.

Ζήνωνι αὐτὴν & Ζήνωφιλον, & θεόδωρον,
 ægrotos erigunt. κάρπον αὐτὴν & ἐλπι-
 λοφόρον, & οὐτύχον, lucrum & pecunia-
 rum adeptionem subindicant. θράσω αὐ-
 τὴν & θράσυλον, & οὐβουλον, & θρασύ-
 βουλον, ad agendum incitant, & non se-
 gnam esse iubent. Similiter etiam in fœ-
 mininis nominibus iudicationes facere
 oportet.

De consolatione Cap. XXXIX

Consolatio felices quidem iniuria af-
 cicit, eos uero qui in infortunio con-
 stituti sunt, iuuat. Illos enim ad hoc
 perducit, ut consolatione opus habeant,
 propter animi abiectiōnem in accidētibus
 malis. His uero bonas spes suggerit, recte
 & rationabiliter huiusmodi eueniēte. Ne-
 que enim uidenti quispiam dixerit, uide-
 bis, sed & uerisimile est oculos suffusos ha-
 bēti, quo spem & desiderium eius excitet.
 Neque sano quisquam dicit, conualesce, sed
 ut par est ægrotanti. Sic igitur quando ad
 aliquem progressus dixeris, ditesces, felix
 eris, fortunatus eris, facies quod uoles, nō
 utique felici, neque ex animi sententia agēti di-
 cis. Si uero ei qui in calamitate cōstitutus est
 quispiam

quispiā prædicit, calamitatis solutionem, tunc sanè sermonem de fide dignis resumere ac renouare oportet, quem in fine secundi libri dixi: & si quidē fide dignus fuerit qui prædixit, credere. Sin minus, ipsum ut acceptorem contemnere.

De uulneribus & cicatrice.

Cap. XL

In alia quacuncq; parte corporis uulnus extiterit, unā cum ipsa parte, uelut læsa iudicetur. Exac̄te autem hic sermo traditus est in primo libro, capitibus quibus de corpore corporisq; partibus ago. Si uero ī pectus aut cor uulnus fuerit inflic̄tū, iuuenibus quidem tum uiris, tum foeminis, amorem significat. senioribus uero mœrorem. In dextram autem manum inflic̄tū, in ipsam uolam, debitum significat, & mœrorem ob chirographū. Cicatrix porrò omnibus curarū finem ac conclusionem præfagit.

De debito, & creditore, & locatore domus. Cap. XLI

debitum eandem cum uita rationem habet, debemus igitur & uitam naturæ uniuersorū, uelut mutuum

tuum ei qui id in manū dedit. Quin & creditor eandem cum debito rationem habet. Quare ægrotantibus instans & expostulans, periculum significat. accipiens uero etiam mortem. Creditor moriens, à tristitia & cura liberat. Insuper uero & creditor & filia, eandem rationem habent, quando quidē & filia cum necessitate expostulat, & ubi cum multis curis fuerit educata, discedit dote accepta uelut creditor. Creditor famulo dominū significat pensionem expostulantem. Eadem quę creditor significat etiam domus elocator.

De insania & ebrietate. Cap. XLII

Vrere bonum est his qui ad agendum aliquid animū conuertunt, **f** improhibiti enim sunt furiosi ad quodcunq; agendum concitentur. Maxime autem bonum fuerit tribunis plebis, et populi imperium affectantibus, & qui se ipsos in turbas demittunt, maiorem enim laudem ac dignationem assequuntur. Bonum est & his qui pueros erudire uolunt, quoniā & furiosos pueri sequuntur. Sed & pauperes opulētiores fore insania indicat, Ab oībus enim furiosi accipiunt, & ægro
 tanti

tanti sanitatē prædicat, moueri enim & de ambulare infania pmittit, & nō decumbe re neq; gescere, quemadmodū in morbo, quod sanitatis signū est. Ebrīū esse nemī nī bonū est, neq; uiro, neq; mulieri, multā enim desipientiā & rerum necessariarū im pedimentū significat. hosū enim etiā ebrie tas est caussa. Bonū est inebriari timentib. Non enim cōuertuntur neq; timent ebrīj.

De timore. Cap. XLIII

Imere nemīni bonū est, quoniā timi
 t dus ad nihil resistere potest, uerum
 prodens & animā & corpus, insup
 aptiorē seipsum exhibet, ut citius ea patia
 tur quæ uel maxime timet ac formidat.

De epistola. Cap. XLIII

I quis epistolā uideat, & quæ sunt in
 f ipsa scripta, euentus erit in id quod
 scriptū ipsum dixerit. Si uero nō ui
 derit quæ sunt in ipsa scripta, omnino bo
 na erit. Propriū est enim omni epistolæ, ut
 salue siue gaude, & uale dicat.

De hernia. Cap. XLV

Ernia damni significationem ha
 h bet, partim quidem quod æqua
 lem numerū, uox *ἕλη* quæ her
 niam

niam significat, & uox *ἡμῶν* quæ damnū, representēt. partim uero quod omnia quæ corpori innascuntur, neq; robur, neq; pulchritudinē addentia, sed etiā præsentem decorem corporibus detrahētia, damni et curarum sunt significatiua. Quandoquidem uero uitium est hernia, atq; hoc circa pudenda, nihilo minus & in his tristitiam & anxietatem significat quæ per pudenda significantur. de quibus exactius primo libro in corporis tractatione dixi.

De plantis in corpore nascentibus. Cap. XLVI

Vamcunq; plantam ex corpore
q quis produxisse sibi uideatur, iuxta quorundam opinionem morietur: ex terra enim nascunt plantæ, & in terram resoluuntur corpora mortuorū. Verum ut sentio, iudicationes facere oportet non solum ab ipsis plantis isthinc enascentibus, sed etiā à partibus ex quibus plantæ producuntur. Sæpe enim non ipse q; somnium uidit mortuus est, sed qui indicatur à particula in qua plāta erat. Est autem & aliqua circa ipsas plantas differentia, ut aliquando non mortem inducant, sed se/
 ctiones

tionones & chirurgias, id quod euenire potest ab his quæ frequenter secantur, uelut uite, & similibus. Itaq; ego noui quendam qui uitam ex capite suo produxisse sibi uisus erat, & hoc solū ipsi euenit, ut uua ipsi excinderetur.

De scabië, & lepra, & elephante corporis uitio. Cap. XLVII

Scabies & lepra & elephas, insigniores & celebres paupes faciūt, & spectabiles propter opulentiã.

Nã & uitia hæc conspicuos habentes ipsa faciunt. Occulta autem manifestant, propter eandem rationem. At uero diuitibus & multum potētibus uiris, principatus conciliant. Semper autem bonū est ut quis se ipsum putet habere scabiem, aut lepram, aut elephātem, aut tale quoddam uitium, uelut est uutiligo, alphas græcis dicta, et impetigo. Si quis enim alium habentem uideat, mœrorem aut curam significat. Omnia em̄ turpia odiosaq; & ingrati aspectus uisa, animas uidentium cōtrahunt & mœrtas reddunt. Verum absurdus adhuc fuerit, si ex domesticis quēdam uiderit tali uitio occupatum. Si enim famulus somniantis fue-

tis fuerit, inutilis ad ministerium ipsi erit. Si uero filius, nō ex sententia patris uitam instituet. Si autē uxor, penitus ex his quæ per illam fiunt pudefiet. Cæterum his qui ex turba uictum sibi quærunt conducit, & de alijs sanè iuxta proportionem iudicare oportet.

Lapidibus iacere aut ici. Ca. XLVIII

Apides iacere in aliquem, malis
I uerbis aliquem impetere signifi-
 cat. Verū lapidibus ab aliquo pe-
 ti, male auditurum esse prædicit. Similes e-
 nim sunt lapides sermonibus indecoris &
 litigiosis. Sæpe uero & peregrinationem
 præfagit lapidibus impeti. Oportet enim
 ut uerisimile est, eum qui impetitur fuge-
 re. Quando autem multi fuerint qui lapi-
 des iaciūt, boni obseruati sunt solis his qui
 ex turba uictum quærunt.

De cicadis.

Cap. XLIX

Icadae uiros musicos indicāt, pro-
c pter historiā quæ de ipsis fertur.
 In necessitatibus autem, nihil iu-
 uantes, aut solum de negocijs dicentes &
 cōmemorantes. In timoribus uero, minan-
 tes, & nihil facere potētes. Nihil enim sunt
 cicadae

cicadae, uerum uoce tantum praestant. Aegrotantes porro siti grauari dicunt, & omnino morituros esse. Cibo enim non fruuntur.

De scilla & asphodelo. Cap. L

Cilla agricolis sterilitatis signum est, propterea quod nihil esui aptum habeat. Pastoribus autem bona est, quod ex natura sua uim habeat perdendi lupos. Bona fuerit etiam omnibus incuris et mœrore constitutis. purgatoriam enim uim habere creditur. Feliciter agentibus, terrorum inducitur itemque curarum obseruata est: neque enim purgatione & purificatione opus est his qui non in calamitate aliqua constituti sunt. Asphodelus autem siue hastula regia, eundem quem scilla euentum, & similiter habet. solos uero aegrotos occidit, quemadmodum saepe obseruaui. Causam autem manifestam non est quod dicere queam, uerisimilitudinem uero habet, si propterea id contingere quis dicat, quod apud inferos campus plenus asphodelis esse creditur.

Eadem

Eadem cum alio pati. Cap. LI

Ati sibi uideri eadē cum alio quocumq; tādē noto, uelut eundem pedem, aut eandem manum, aut aliam quandam corporis partem, eandem pati, & omnino coagrotare, aut condole-re, peccatorū illius socium fore significat. Nam corporis morbi & partium mutilationes ac læsiones, similes sunt aīæ intemperantijs & irrationabilibus concupiscentijs. Qui igitur eadē patitur, meritò simul delinquit. Noui autem quēdam mutilum dextro pede, qui sibi uisus est famulum ipsius eundem pedem claudum habere, & similiter claudicare, & sanè deprehendit ipsum in amica, ex qua ipse pendeat. atque hoc erat quod somniū ipsi prædixerat, famulum uidelicet simul cum ipso peccatorum esse.

De sterquilinio. Cap. LII

Erquiliniū uidere, bonū est ex turba quæstum facientibus, & sordida officia exercentibus. ex multis enim superfluitatibus sterquilinia fiūt, & à multis reijciuntur. Bonum est & his q̄ publica negotia perficienda suscipiunt & conducunt

conducunt. Bonum est etiam uiro pauperi in sterquilinio dormire, multas enim pecunias acquirere ac coaceruabit. Diuiti autem principatum procurat hoc somnium, aut publicum aliquem honorem. quoniam omnes populares aliquid ad sterquilinum afferunt & adijciunt, quemadmodum etiam principibus conferunt & dant. Perfundi sterquilinio à quodam familiari, non est bonum. inimicitiam enim & dissensionem, & iniuriam ex affundente significat. Si uero aliquis ignotus sterquilinum iniiciat, damnum ingens praedicat.

De oratione.

Cap. LIII

Ratio & petitores, & omnes homines medici, miserabilesque & inopes, tristitiam & curam, & tabem animae, & uiro & mulieri praedicunt. Partim quod nullus ad orandum abit, qui non uehementer curis angatur. partim quod petitores & mendici ualde turpes existentes, & inopes, nihil sani habentes, omni proposito obstant & impedimento sunt. Est enim hoc uniuersale, & in omnibus infallibile, quod ignoti homines imagines sunt rerum ac negotiorum somniantibus euenturorum. Medici uero similiter etiam ipsi apparen-

y

tias &

tias & actiones suas uidentibus significāt. Si uero numisma aliquod acceperint, detrimentū ingens & periculosum prædicūt. Sepe uero & mortē ipsi qui somniū uidit, aut cuidā eius familiari. Similes enim sunt morti, quoniā hī hominū, quemadmodū mors, nihil eorū quæ acceperunt reddunt. Mendici porrò in domū ingrediētes contentionē quandā domus significant, & si quod acceperint, aut ipsi uiuentes, aut exhibēte aliquo ultro, sup̄ excellēs detrimentū quoddā significāt. Quā significationē etiā exhibent, ubi in regionem alicuius fuerint ingressi. De clauē. Cap. LIII

c Lauis per somniū cōspecta, ei qui uxorē ducere proposuit, fidelem & custodē domus, uxorē fore significat, & ei qui familiam emere uult, bene uolam ancillam fore prædicat. Peregrinari aut̄ prohibet, exclusionis & detentionis significatiua existens, quoniam nō ad apertitas, sed ad conclusas fores clauis facta est. aliās neq; opus erat clauē, neq; forib⁹. Nūc aut̄ quum nō adsit custos, tunc sanē clauis usus est, foribus cōclusis. Meritò igitur obstaculo est pegrinari uolentibus. Qui uero
curare

curare & dispensare res alienas uolunt, his fidei & autoritatis significatiua est.

De coco.

Cap. LV

C Ocus qui ī domo uidetur, bonus est his qui uxorem ducere proposuerunt, opus est em̄ in nuptijs co. et pauperibus, qui enim proluxa conuiua habent, illi coco utuntur. Aegrotantibus autem exacerbationes significat & inflammationes, propter affationem, & uariam intemperiem, à quibus humores fiūt acres, uelut tradunt hi qui circa artem que de illis tractat celebres existunt. Ad finem etiam lachrymas, propter fumū qui à co. co excitať. Occulta quoq; reuelat, & quæ clam facta sunt in mediū producit. quoniā & opera coci in mediū prolata conuiuanti- bus apponuntur, & qualia sunt apparent.

De ludo calculorum siue latrunculo- rum.

Cap. LVI

C Alculis siue latrūculis ludere sibi uideri eum qui nō scit, multā utilitatem significat ex deceptione & mendacio, p̄pterea quod multos calculos furetur, eosq; aliās aliter ostendat, nō iuxta aliquem simplicem modum,

y 2 sed ma/

sed malitiose. Si uero quis alium calculis ludentem uideat, eum deceptū ac defraudatum detrimētum ac damnum passurum esse significat.

De Ianio siue macellario. Cap. LVII

Vi in foro uersantur coci, carnes q̄ cōscindentes & uendētes, periculi & damni significatiui sunt, & ægrotantes cito occidunt, quoniā mortua corpora cōtingūt, atq; hæc nō integra, neq; sana uelut sunt relinquūt, sed conscindunt. Diuitibus aut̄ etiam damni supra pericula significatiui sunt. & ut plurimum in rempub. propterea q̄ eiusmodi cocus carnes populo distribuatur. Sed & timentib. solidiorem timorē inducit. Debita aut̄ et uinacula soluit, propterea q̄ dissecet et auferat.

De stabulario siue hospite publico. Cap. LVIII

Abularius ægrotātibus mortem significat, similis est em̄ morti, propterea quod omnes recipit. Reliquis om̄ibus tribulationes & angustias & p̄icula & pegrinationes prædicat. Estq; ratio manifesta, qd̄ enim opus est adeo manifesta interpretari. Eadem aut̄ quæ stabularius

larius, significat etiam ipsum stabulum.

De publicano. Cap. LIX

Publicanus bonus est necessitatem
 quamcunq; tandem dirimere uo-
 lenti, a fine enim unde græcis *τε-
 λώνης* appellatur, complementū & finem
 omnis necessitatis prædicat. Bonus est &
 his qui aliquò moueri ac prodire propo-
 suerunt, semper enim ad exitus stat, & par-
 ua detentione denunciata, de cætero moue-
 ri permittit, omniq; profectiōe uti. Aegro-
 tantibus autē mortem præfagit, *τελευτιῶ*
 enim græci mortem, uoce eiusdem cum ea
 quæ publicanū indicat originis, appellant.
 Ad nuptias uero & societates, beneuolos
 quidem fore ait socios & uxores, uerū se-
 ditiosos & pugnaces, propter eam quæ fre-
 quenter fieri solet de uectigalibus conten-
 tionem. Cæterū beneuolentiā & fidelitatē
 ex custodia diligentia coniectare oportet.

De leucea, & lino & cannabe. Cap. LX

Leucea timentibus quidē mala est,
 solidiorē enim & grauiorē timo-
 rem inducit, & seruis tormēta &
 tribulationes prædicat, & pauperib. liber-
 tatem. exceptis his qui ex ipsa, aut p ipsam

Y 3 quæstum

quæstum habent. Nam & tunditur, & torquetur, & cōtextitur. His uero qui in delictis uiuunt tribulationes et angustias significat, & apud exteros degētes reducit, maxime ubi trans mare fuerint. Nam & ipsa per mare apportatur. Linum ad nuptias & societates bonū est, propter texturā. & ad ea quæ sperātur propter retia, & plagas siue nubeculas, & similia, quibus hoies ea quæ procul & longe absunt uenātur. Verum ad reliqua, eadem quæ leucea significat, sed uiribus minora. Cānabis superextendit ea quæ per leuceam significātur, itemq; per linum, & immensa quædā tormenta significat, & uincula robusta. soluta tamen omnibus liberat. Sola em̄ ipsa post multum usum detrita resoluitur. Ceterum nosse expedierit, quod singula hæc mercaturam exercentibus ipsorum, tum emendo, tum uendēdo, item his qui ex ipsis, aut per ipsa operantur, nihil horrendū aut absurdum prædicunt.

Seruari siue teneri.

Cap. LXI

Eruari ab aliquo detentum, impedimenta rerum necessariorum, & detentiones, & remoras in præfinitis

nitis temporibus, & intentionē ac prolon-
gationem in morbis prædicat. Qui uero in
extremis laborant, his salutem denunciat.
Custodiam enim & cōseruationem & per-
manentiam rerum, uitam uocamus. Con-
trarium uero huius, solutionē & perditio-
nem, hoc est mortem. At uero in carcerem
& uincula ingredi uolentē, aut per uim ab
aliquibus induci, morbū fortem, aut mœ-
rorem ingentē prædicat. Lictores autē &
carnifices, detētionis et mœroris signifi-
cationē habent. Malefactorib. autē et occulta
manifestant. Deprehensos em̄, & eos quo-
rum crimina manifesta facta sunt, accedūt.

De excubijs. Cap. LXII

Excubiæ & festiuitates nocturnę,
e & læticiæ cū puigilio, ad nuptias
& sodalitates bonæ sunt, & pau-
peribus opulentia ac acquisitionis signifi-
cantiæ. quemadmodū & mœrentibus & ti-
mētibus, timorē & tristitiā eximere obser-
uata sunt. Neq; enim totā noctem puigila-
rint, qui non in multa læticia cōstituti sint.
Adulteros autē & adulteras manifestos q-
dam faciūt, nequa q̄ uero puniunt. quoniā
quæ in peruigilijs aguntur, nota quidem

Y 4 sunt

sunt simul conuersantibus, etiamsi sint impunita, & quodā modo concessa, propter ebrietatem. His uero qui opulenti sunt, & quorum uita splendida est, turbationes & diuulgationes inducunt, quarum tamen finis tristitia carebit.

De foro.

Cap. LXIII

Orum turbationis & tumultus significatiuū est, propter turbā que in ipso congregari solet. Verū hominibus in foro uiuentibus bonū est, si & turba plenum, & tumultu refertū conspiciatur. Desertum uero & tumultu destitutum, his quidē ocium & rerum successum impeditū, alijs uero multam securitatem prædicat. Forum consitum penitus utique imperuium existit, quicquid tādē fuerit in ipso consitum. Verum aliqui tradunt eiusmodi forum in fertilitate quidē famem ciuitati, in fame uero fertilitatem portendere. Theatra porro & suburbia, & plateæ, & delubra, & deambulacra, & omnia cōmunia, eādē cum foro rationem habent.

Destatuis Cap. LXIII

Tatuæ æreæ ualde magnæ si moue-
 f antur, opulentia & redditus, et pos-
 sessionis ac acquisitionis æris signi-
 ficatiuæ sunt, propter æris motū. Verum
 quæ magnitudinis sunt superexcellens,
 hæ ipsæ quomodo cunq; moueantur, terro-
 res & pericula nō uulgaria inducunt, hor-
 rendus est enim & animū percellens horū
 motus uidentibus. At uero lapideæ &
 ex alia materia, iuxta eundem modum ue-
 lut deorum statuæ iudicentur. Insuper &
 primates ciuitatis per statuas significātur.
 Quicquid igitur faciunt aut patiuntur, ea-
 dem urbis principes facturos aut passuros
 esse significant.

De Talpa Cap. LXV

Alpa hominem significat cœcum,
 ab accidēte, & irritum laborē, pro-
 pter uanum animalis conatum. Si-
 gnificat & eum qui occultus esse uult à se-
 ipso proditum esse. Nam talpa ex pro-
 prijs operibus manifestata de-
 prenditur.

y 5 De auibus

De auibus nocturnis Cap. LXVI

Octua, aluco, bubo, ulula, asio, nyctitorax, insuperq; uespertilio, & si quæ est alia auicula nocturna, ad actiones quidem omnes sunt inefficaces, uerum ad timores, pauores eximunt, quoniam neq; uenantur, neq; carniuoræ sunt nocturnæ aues. Sola uespertilio mulieribus prægnantibus bona est. Non enim oua parit quemadmodum aliæ aues, sed animal gignit, & lac in uberibus habet, & proprios filios educat. Quæcūq; autem harum auium quis uiderit nauigans, aut pedes iter faciens in magnam tempestatem, aut prædones incidet. Si uero in domum aliquam inhabitandam immigraret, omnem domum desertam fore præfagiunt.

De horologio Cap. LXVII

Orologium, actiones, & impetus, & motus, & insidias rerum necessarium significat. Omnia enim ad horas respiciendo homines faciunt. Quare si collabatur aut frangatur, malum sane fuerit & perniciosum, maxime egrotantibus. Semper autem melius, horas ante sextam horam præcedentes, hoc est antemeridionales, numerare est, quam eas quæ post sextam

sextam sequuntur. Quæ quidem igitur in
 completum eorum quæ defunt, & quæ
 prioribus libris adscribere non conuenie-
 bat, in proprium locum & alienam regio-
 nem collocanda esse duxi, neque enim inta-
 cta relinquere par erat, ut ne quem acces-
 sum, uelut dixi, & quasi scalam ad scriben-
 dum alicui relinquam, abunde mihi relata
 esse uidentur. Verum nosse operæpre-
 cium est, quod nihil ita graue & difficile est,
 uelut temperaturam & mixturam eorum
 quæ in somnis uidentur intelligere, & unum
 ex omnibus pronunciatum ac sententiam
 facere, quando quidem sæpe contraria in-
 ter se, & nihil simile habentia uidere datur.
 Impossibile est autem ea quæ significantur in-
 ter se pugnantia esse, si quidem omnia fu-
 tura præsagiunt somnia. Sed quæadmodum
 aliarum rerum ordo est & consequentia, sic
 & in somnijs uerisimile est ordinem aliquem
 consequi & esse. Quando igitur aliquis uide-
 rit simul bona & mala, in animo concipere
 oportet, utra prius, bonamne an mala ui-
 dit. Etenim in rebus humanis aliquando
 bonæ spes apparentes, malum euentum
 habuerunt, aliquando expectati timores,
 bonorum

bonorum causa fuerūt. Interdum uero & pro magnis malis cōducibile est parua pati, & rursus apparuit quandoq; parua aliqua expectatio bonorū aut malorum falsa existens & uana. Eodem igitur modo & somnia mixta, merito sunt uaria, & à plerisque ægre ac difficulter exponi possunt. Ego uero quo singula quæ significantur quisq; facile assequi posset, ordinate & ornate singula, & quantum possibile fuit, plano docendi modo conscripsi. Quemadmodum autem grammatici ubi elementorum uires pueros docuerint, inde etiã quo modo omnibus simul uti oporteat admo-
nent: Sic & ego parua quædam & quæ facile est assequi documenta, ad ea quæ relata sunt accumulabo, quo procliue sit omnibus hos libros intelligere & discere. Nam qui experientia & multo usu exercitati sunt, his expositus est & intellectu facilis sermo, & qui per se sufficiat singula abunde docere quemadmodum habent. In primo quidem libro caput diximus esse patrem eius qui somnium uidit. In secundo uero leonem diximus esse regem aut morbum, & in capite de morte, pauperibus
mori

mori bonum & conducibile esse demon-
 strauit. Quando igitur pauper uir patrem
 habens diuitem, per somnium sibi uidetur
 caput per leonem auulsum esse et mori, ue-
 rissimile est patrē ipsius moriturū, ipsumq̃
 hæredem relicurum esse, atq̃ hoc modo
 & mœrorem deponet, & opulentus eua-
 det, quum neq̃ onerosum amplius habeat
 patrem, neque à paupertate prematur. Est
 enim caput. pater, ablatio siue auulsio, pri-
 uatio patris. Leo, morbus, quo pater ægro-
 tans moriturus est. Mors uero permutatio
 uitæ, & quod ob diuitiarum accessionem
 non amplius inops futurus est. Hoc sa-
 nè modo etiam in omnibus uarijs somnijs
 iudicationes facere oportet, ita ut ex singu-
 lis capitibus collectis & coactis, unū cor-
 pus faciamus. Sententiam porrò ferre &
 pronunciare oportet imitatione sacrificu-
 lorum uictimariorum, qui singula signa ri-
 mantur, & sciunt ad quid singula conue-
 niant, & tamen pronunciata ac sententias
 nihil magis ex uno quoq̃ quàm ex omni-
 bus faciunt ac proferunt. Cæterum opto
 ut mihi contingant lectores, qui cum mul-
 ta beneuolentia hos libros legere concu-
 piscant

piscant, & non ante quàm exacte didicerint criminentur, alioqui iureiurando affirmare audeam, quod eos qui diligenter legent, non permittent hi libri à sermonibus suis discedere & auelli. Et nunc sanè ea quæ utilia sunt, quemadmodum conuenire putauì, Cassi Maxime, omnia ex integro in hos libros relata sunt. At uero de inscriptione ne mireris, quapropter Artemidori Daldiani, & non Ephesij inscriptum legis, quemadmodum multos iam alios libros diuersis argumētis à me conscriptos habere uidisti. Etenim Ephesum contigit ipsam per seipsam celebrem esse, insuperq; multos præclaros & fidedignos præcones nancisci, Daldia autem Lydię oppidulum nō ualde clarum, propterea quod eiusmodi uiros non est naciū, usque ad me penitus ignobile permansit. Quapropter ipsi quod mihi à matre patria exiit, hæc in nutriciorum uicem rependo.

Quæ in quarto libro Artemidori Dal-
diani de somniorum interpre-
tatione contineantur.

Dissertatio docens, quod somnia iudi-
care oportet, ex natura, aut lege, aut cōsue-
tudine, aut arte, aut tēpore, aut nominib.

Quæ uero ex cōtrarijs iudicantur, nō sunt
bona Cap. I

De differentia somniorum II

De elementis III

De diuinitus immiſſis somnijs IIII

De moribus localibus V

De supellectile texta VI

De hominum obuentione VII

De priore fortuna VIII

De differentia hominum qui in somnis ui-
dentur IX

De opificum obuentione X

De pueris, iuuenibus, & senibus XI

De plātis cito aut tarde nascētibus, itemq̄
animalibus XII

De muris, fundamentis, & arbori-
bus XIII

De uehiculis omnis generis XIIII

De adulatione XV

De uen-

De uenditione	XVI
De emptione	XVII
De acquisitione	XVIII
De paupertate	XIX
De his quæ præter ætatem infantibus accidunt	XX
De causarum ratione	XXI
De aratro	XXII
De his qui dicunt quod mala somnia citius eueniunt, bona uero tardius	XXIII
De medicamentorum compositionibus	XXIII
De literarum retextu	XXV
De his quæ æqualem numerum implent	XXVI
De partibus corporis	XXVII
De uomitu	XXVIII
Sæpe eadem somnia uidere	XXIX
De uasis & instrumentis	XXX
De cognatione	XXXI
De rebus nos complectentibus	XXXII
De rege	XXXIII
De coruis	XXXIII
De his quæ dicuntur in somnis & eueniunt	XXXV
De foco	XXXVI
	De com/

De compositis somnijs	XXXVII
De immobilibus uestibus	XXXVIII
De comædo & tragædo	XXXIX
De coloribus	XL
De mysterijs	XLI
De operando	XLII
Faciem cœlare & inungere	XLIII
Quod non omnia somnia iudicationē ha- beant	XLIII
De somnijs secundū historiam	XLV
De eo quod nemo est cōtēnendus	XLVI
De medicis	XLVII
De proprijs locis	XLVIII
De monstrosis & historijs	XLIX
De similibus & cognatis	L
De permutatione in melius	LI
De inimicis & amicis	LII
De semiperfectis operibus	LIII
De coronis non iuxta naturā sitis	LIII
De mari	LV
De his quæ ex corpore nascuntur	LVI
De his quæ iuxta copiā aut magnitudinē diuersimode eueniunt	LVII
De moribus animalium	LVIII
De arboribus & plantis	LIX
De uasis & instrumentis	LX
z	De mori

De moribus humanis	LXI
De ciuitatibus	LXII
Quæ in somnijs uisa eueniant	LXIII
De uasis lactis	LXIII
Non esse magna ænigmata somnijs ammi scenda	LXV
De beneficijs aut facijs possibilib.	LXVI
An possibile sit eodem tempore bona & mala somnia uidere	LXVII
De ponte	LXVIII
De exercitatiõe excogitãdi similia	LXIX
De his quæ similiter mouentur	LXX
Quod dei eandẽ cum dominis rationem habent	LXXI
Quod frēs pro hostib. iudicãtur	LXXII
Quod uera sint quæ dei dicũt	LXXIII
De dijs improprium habitum habenti- bus	LXXIII
De dijs inter se inimicis	LXXV
De dijs & artibus	LXXVI
De dijs maribus & fœminis	LXXVII
De dijs nudis	LXXVIII
De dijs sensilibus & senioribus	LXXIX
De heroibus	LXXX
De draconibus transformatis	LXXXI
De originationibus nominũ	LXXXII
De mor	

De mortuorum cœnis, epulisq; funebri-
bus LXX XIII

De reuiuiscendo LXX XIII

De malis & bonis in corpore LXX V

Quãto tẽpore somnia eueniũt LXX XVI

ARTEMIDORI DALDIANI DE
somnia interpretatione
liber quartus,
Iano Cornario Medico phy-
sico interprete.

Præfatio, siue dissertatio. Cap. I

Artemidorus Artemidoro filio gaudium

Vandoquidẽ numinis impulsu,
q & optimi uiri Cassij Maximi stu-
dio, ad libros de somniorũ inter-
pretatione conscribendos excita-
tus sum, et progressus, quo et amico grati-
ficarer, & sapientiã meã non silentio & pi-
griciẽ deditam, frustra insumerem, & sanẽ
hos libros quantum uires meã tulerunt,
& pro scientiã meã facultate, neq; magni-
tudine artis inferiores, neque ad sufficien-
tiam inopes & mancos, si quis modo non
penitus rudis existat, feci, singulis somnijs

Z 2 quæ

quæ uideri possunt & quæ in usu sunt collectis, usus ad hoc ordine quodam & consequentia simili uitæ humanæ, à natiuitate usq; mortem singulis quæ fiunt digestis, ita ut ad quod referri, & in quod euenire unū quodq; somnium possit ostenderim, atq; hoc non nuda coniectura & uerisimilitudine, sed experientia & euentuum testimonijs confusus. Quin & ea quæ ueteres sparsim, & uelut seminibus tantum iactis, & non elaborata conscripserunt, in subtilem & ueram distinctionem digessi, & quæ nouos euentus habent, aut quæ etiam per se noua succurrunt, simul comprehendi, & uidebatur mihi hæc ipsa tractatio sufficienter esse absoluta, duobus nimirum libris circumscripta & comprehensa. Postea tamen inuenta sunt quædam quæ hoc opus effugerunt, parua quidem & non multa opera digna, sed quæ tamen ab his inquiruntur qui singula ad unguem exigunt, & nihil inexploratum relinquere conantur. Quare plurimis & memorabilibus, quantum possibile erat, coaceruatis, non ex unius argumenti sermone (neq; enim possibile erat ea quæ sic inuicem separata sunt

in

in unum cogere, & quasi unum corpus facere) sed uelut in incurfione sermonū tertium librum feci, amatorem ueritatis aut inuitatorium siue mercurialem inſcriptū. Erat porro q̄s inter homines Momus deorum ac dæmonum exagitator, nemini bonus ac æquus, cui pro potentia reſiſtere oportet, ita ut non ignoremus quod pluribus armis præſtantiora opera inuadit. Et enim nunc tandem ſentio eſſe aliquos criminantes hos libros, tanquam hæc quæ in iſſis ſcripta ſunt à ueritate quidem nulla parte deficient, Verum nō penitus elaborata ſint, neq; cauſis abunde munita, Quin & relicta quædam eſſe argumento tractando neceſſaria in crimen uertunt. Quapropter & meiſſius & tui gratia, re iſſa multa agitatione mecum perpensa, ad hunc librum conſcribendum progreſſus ſum, ut habeas unde poſſis felici coniectura ſomnia iudicare, ſi hoc iſſum ſaltem à te expectatur, & his qui ineptis quæſtionibus libenter moleſti ſunt hominibus, expedite reſpondere. Memineris autē tibi inſcriptum ac præfatione dicatum hunc librum eſſe, quo ſcilicet ipſe eo utaris, & exemplar nō

multis communices. Quæ enim hic conscribentur, si apud te manserint, omnibus superiorem, aut certe nulli inferiorē te faciēt somniorum interpretem. Si uero alijs communicaueris, nihil quicquā te magis alijs scientem iudicabunt. Satis enim nosti quod pleriq; omnes ratiōibus nostris sunt inferiores, & ferè omnes qbus studio fuit, ut pro uiribus suis uaticinationem collapsam emendarent ac restituerent. Regulariter itaq; & definite de singulis quæstionibus, iuxta propositum superiorū librorum rursus ex integro adscribam. Ad eos igitur qui non omnia causis abunde munita esse dicunt, recte dices illud ex præfatione primi libri repetitum, Nimirum manifestas demonstrationes & quæ ab omnibus facile comprehēdi queant, me ex simplicibus adeò fecisse, nisi sanè quid aliàs ita euidentis sit, ut superfluum existimauerim eius apponere interpretationem. Ad eos uero qui non omnia elaborata esse dicunt, & eos qui aliqua relicta esse criminantur, dices, Quod aliqua quibusdā simile existētia, uelut facile cognobilia relicta sunt, aut non elaborata, uelut fascia diade-

mati

mati, & lepus ceruo, & camelus elephan-
to, & crocus ungentis, & quæcunque alia
sunt odorata, & quod porcus & aues non
eandem habent carniū suarū rationem.

Cæterū his qui de somnī & insomnī dif-
ferentia percunctātur, serio iam ante præ-
dixi, quod aliud à somnio diuersum insom-
nium existat, & alicubi non idem, sed
etiam contrarium recte dixeris. Quando
etenim artificiose quis loquitur, singula
proprie appellare oportet, et id quod nihil
significat, nihilq; prædicit, sed in solo som-
no uim habet, & ab irrationali concupi-
scentia, aut ab excellenti timore, aut reple-
tione, aut alimenti inopia productum est,
Insomnium uocare oportet. Quod uero
post somnum euenturū est, manifeste exi-
stens bonum aut malum, somnium pro-
pter causas quas etiam isthic prædixi. Quū
uero communiter quis loquitur, nomini-
bus abuti licet, uelut etiam poeta fecit, ubi
inquit:

κλῆτε φίλοι θεῶ μοι γνῦπνιον ἦλθεν
ὄνειρον, id est,

Scite uiri diuus dedit hæc insom-
nia somnus.

Habet enim hunc morem ut æqui pollentibus nominibus & uerbis utat, & omnibus adeò orationis partibus, uelut etiam, ἀμφὶ πρὸς κρήνην inquiring, id est, Circum circa fontem. Et alibi: εἰδὶ ὄδυσσεὺς ἔλθοι κ' ἢ ἴκοιτο, id est, Ast ubi uenerit, & præsens statuatur Uliſſes, & alia quædam multa, sic etiã ait: Diuus dedit hæc infomnia somnus.

Porro meminisse oportet, quod hi qui res aliquas ex instituto aggrediuntur & exordiuntur, bona & proposito accõmoda infomnia non habent, neq; alias quasdã irracionales imaginatiões, sed omnia somnia, & ut plurimũ speculatiua. Neq; enim turbatur ipſorum anima, neq; spe, neq; timore, et sanè etiam corporis uoluptatibus imperant & superiores existunt. Et ut in summa dicam, in uiro graui & serio infomniũ nõ apparet, neq; alia aliqua irratiõalis imaginatio. Quo uero nunquam decipiaris, infomnia tum uulgo, tum his qui ipsa dijudicare possunt, apparèt. Et uulgus quidem qualia uult, aut qualia timet, talia etiã in somno uidet. Verũ sapiētes & ea iudicare potētes, qualia uolūt, taliũ significatiua cernunt

cernūt. Si uero q̄s inexpertus talia uiderit, credere oportet nō ut insomnijs, sed uelut somnijs. Velut exēpli causa. Qui talia dīi iudicare potest, aut propterea quod libros de somniorum interpretatione contigit & legit, aut quod cum somniorum interpretibus conuersatus est, aut quod felici ad iudicandum coniectura utitur, si quidem contigerit ipsum amare mulierem aliquā, non ipsam quam amat uidebit, sed equum, aut speculū, aut nauem, aut mare, aut animal foemininum, aut uestem muliebrem, aut aliud quiddam ex his quæ mulierem significant. Si uero animo peregrinationi dedito fuerit, nō uehicula uidebit, neq; naues, sed strata colligata, aut supellectilem conuolutam, aut peregrinationis apparatus, aut etiā sibi uolare uidebitur, aut terræ motum, aut bellum, aut fulmen uidebit. Et si quidē timuerit quis ipsorum aliquem, aut fugerit, nō illum ipsum uidebit, sed feram aliquam effugere se putabit, & uincula dirumpere, & prædones occidere, & dīi sacrificare, & facere quæcunq; alij homines faciunt, quo timore & turbatione se eximant. Quemadmodum pictor in Corin-

z 5 tho qui

tho qui domini ædes perfringere solebat, multoties sibi uidebatur, partim quidē tecum propriæ domus in qua degebat perriſſe, partim uero etiam suū caput abscisſum esse. Et nihilominus aderat ipsi dominus, & adhuc nunc superest. Verum quoniam iudicandi de huiusmodi artem nouerat, anima ipsi artificiosius collūsit. Hæc enim ipsa si alius uidisset, dñi mortem ipsi prælagiuissent. Quo uero minime dubius circa hæc hereas, scias quod multi quidem & ferè plurimi, ut ne dicā omnes, sunt qui communia insomnia uident. Omnino autem pauci, & soli somniorum interpretationem docti homines, qui alia, de quibus præscriptus sermo mihi habitus est.

De differentia somniorum.

Cap. II

f Omniorum omniū alia speculatiua, alia allegorica, id est aliorū significatiua dicimus. Et speculatiua quidem quæ sic eueniūt quemadmodum uidentur. Allegorica uero quæ ea quæ significantur per enigmata ostendunt. Quando quidē uero & in his error quidā accidit dubitātibus, utrū uisa ipsa expectare oporteat

teat, aut aliud qd ex his euenturū, non facile fuerit & hic tibi dī iudicare posse. Primū igitur quæcūq; speculatiua sunt, euestigiō & ualde statim eueniunt. Quæ uero allegorica, omnino tempore aut multo aut modico intercedente, aut ad summū die una. Postea aut stolidum utiq; fuerit, monstrosa & quæ impossibile est uigilanti cōtingere, ea ipsa sic ut speculatiua accipere ac expectare. Velut si quis sibi uideat deus factus esse, aut uolare, aut cornua habere, aut ad inferos descēdisse, aut à cane morsus esse, aut depositū accipere, aut amicum uidere aut solem, aut fugitiuum reperire, aut apud se coenā parare, aut bibere, aut aliquo intentionem dirigere, aut quid perdere. Hæc enim & quęcūq; his similia, alicubi quidē sic eueniunt uelut uidētur, alicubi uero allegorice & significatiue. Siquidem igitur statim eueniunt, superfluum est ipsa iudicare. Si uero nō, singulis conuenientem iudicationem ex prioribus libris adaptare oportet. Quæ tamen rara sunt, & semel alicubi fiunt, ea uelut monstrosa & præter ordinem & naturā harum rationū existētia, suscipiēda quidē sunt, ut quæ fieri possint,

usur/

usurpanda uero non ut penitus & omni-
 no uniuersalia. Etenim Druson Laodicen-
 sis qui sibi uidebatur amici domum emis-
 se, post trienniū tandem emit. Verum hoc
 quidem speculatiuum somnium mihi alla-
 tum est, seri & non repentini euentus. Por-
 rò propriorum & communium, & alieno-
 rum, & publicorum, & mundanorum so-
 mniorum rationem, ualde sanè exacte tra-
 ditam in primo libro habes. Attamē & in
 hac speculatiōe illud adiiciemus, quod hi
 qui easdem cum aliquibus artes habēt, &
 si ualde fuerint notī, ipsarū artium sunt sig-
 nificatiui. Proinde grāmaticus nihil aliud
 fuerit, quàm ipsa grāmatica ars, & rhetor
 rhetorice. Atq; sic etiam in artibus mecha-
 nicis faber ferrarius & lignarius, artem fa-
 brilem ferrariam & lignariam significant.
 Velut, Philagrius rhetor, Varum rhetorē
 ægrotantem in somnis uidit, & diu præter
 propōsitū suū cōsiluit. Et in Cyzico faber
 qui fabrum uicinum sibi mortuum
 efferri uidit, exurgens ab offi-
 cina, discessit, ac ur-
 bem dese-
 ruit.

De elementis.

Cap. III

c Aeterū aduersus eos qui inuidio/
se & non abunde de elementis di-

ctum esse putant, hic sermo cōue-

niet, quo habeas quod ipse respōdere pos-

sis, & non ab his qui plura esse dicunt deci-

piaris. Eorum quæ sunt, alia natura sunt,

alia solennia & recepta existunt. Sunt autē

prima hæc & principalia duo elementa.

Quæ igitur natura existunt, eodem modo

& similiter habere oportet. Eorū uero quæ

solēnia sint & recepta, alia quidem ipsi ho-

mines inter se cōstituentes sibi ipsi faciūt,

& appellatur huiusmodi cōsuetudo, est au-

tem ut fama fert, lex nō scripta. alia autē ob

timorem transgressionis conscribentes, le-

ges appellant. propterea quod lege sancī-

ta hæc ita habere oportet. In communi qui-

dem igitur paciscuntur inter se, de myste-

rijs, de festiuitatibus, de nundinis, de certa-

minibus, de militiā, de agricultura, de urbi-

bus inhabitādis, de nuptijs, de puerorum

educatione, & de alijs his similibus. Verū

ex sua quisq; sentētia & professione, inter

omnes utitur proprio uestitu, & calciatu,

& uictu, & tōsura, & reliquo circa corpus

ornatu

ornatu, & studio ac exercitio, & proposito quod omnium maxime probat. Nam

Alia alijs, legitima sua singulis existunt, Pindarus inquit. At uero scriptarum legum eadem potentia est. Faciēti autem iuxta scripturam, laudes & honores, & celebritas magna, multaque securitas adest. Transgredienti autem scriptas leges, damna, poēne, & pericula instant. Quod igitur lege sancitū est, indiuisibile est, præterquā temporis respectu. Consuetudo uero segmenta habet, & temporis, & artis, et nominum. Omnia enim quæ fiunt tum secundum legem, tum sine lege, omnino in tempore quodā fiunt, aut facta sunt, aut erunt. Temporis autem segmenta sunt occasiones & horæ. Faciunt autem singula homines aut artificiose, aut inartificiose. Artificiose quidem scientes & docti. Inartificiose uero, qui non collectionem meditationum & sententiarum apprehensarū ad aliquem finem utilem, artem esse diffiniunt. Opus autem est arti instrumētis & machinis, & his quæ unicuique commoda & propria iudicata sunt. Quod uero nihil eorum quæ existunt sine nomine sit, superfluum est dicere

dicere. Ex nominibus autem alia gratiosa, alia infamia sunt. Quare si quis aliquid dixerit præter ipsa sex elementa, potentia quidem horum alicuius proprium dicit, uoce autem non proprium, uelut gaudium, tristitia, et inimicitia et amicitia, & morbus & sanitas, et colapsio & profectus corporum, & pulchritudo & turpitudine, & augmentum & decrementum, & generatio & finis, & quæcunque alia his similia, secundum naturam omnia sunt, neque enim alia sunt à natura, neque ut elementa, neque enim est nudum nomen natura, sed eorum quæ penitus & omnino futura & non futura sunt circūuolutio, natura appellatur. Sic etiam lex & consuetudo, non ipsa iuxta seipsa nomina sunt ueluti uox *βέλτιον*, & *συντάξις*, sed alicuius lex, & alicuius consuetudo. Quare ubi quis dixerit nuptias, & adulterium, & latrocinium, & depositum, & iniuriam, & rursus tonsuram, & uestem, & aliquem cibum, seipsum latet quod legis aut consuetudinis nomen dicit, uelut aliud quoddam elementum. Sic etiam quum uas, aut machinam aliquam, aut instrumentum, uelut elementum aliquod dicit, aut artem dicit, aut nomen, aut tempus. Artem quidem quum opificium per instrumenta

indicat, nomē uero quum machinā ipsam aut uas. Tempus autem quum utraque, uelut falcem aut ligonem, messem et agriculturam. In definitis enim temporib. & falce & ligone hominibus opus est. Cōmunis quidem igitur sermo est quod omnia quæ secundum naturam, aut legem, aut cōsuetudinem, aut tempus, aut artem, aut nomina uidentur, bona sunt, uerum his contraria, mala & incōmoda. Memineris autem quod non omnino uniuersalis est hic sermo, sed ut plurimū magis sic habet. Multa enim etiam iuxta rerum substantias, naturæ & alicui aliorum elementorum conuenienter uisa, bona fiunt. uelut uerbi gratia, uisus est sibi quidam matrem uerberare, erratq; factum ipsum præter legem, sed nihilo minus utile ipsi fuit, quandoquidem figulus erat: matrem autem terrā ipsam uocamus, quam figulus uerberans operatur. proinde multum operatus & lucratus est. Meminisse autē & eius oportet, quod maior cōsuetudo minorē superat. Velut Aristides legisperitus consuetudinem habens in albis uestibus prodire, ægrotās uisus est sibi albas uestes ferre, & nihil profuit ipsi consue-

cōsuetudo. Non enim ita diu postea mortuus est. Maior enim erat consuetudo urgens, iuxta quā mortui in albis uestib. efferruntur. Quin̄ & artium potestates similes sunt, atq; etiā si actione sint dissimiles, eundem euētum habent. Velut, Apollonides Chirurgus putauit se in theatrum ad conflictū uulnerariū progressum esse, & multos fauciare, & sanè multos per chirurgiā curauit. nam et qui uulnerariū conflictum exercent, homeristæ græcis appellati, uulnerant quidem & cruentāt, sed nō occidere uolunt. Sic etiam chirurgus. Insuper uero & modis in libro relatis ut ueris, animū aduerte, & non delinques neq; aberrabis. Quum autem manifeste isthic & bono dicendi genere sint declarati, superfluum est hic de ipsis rursus uerba facere. Porro curiosa somnia esse opinor, de rebus & negocijs quorum curiosi sunt homines irrationali impetu & cōcupiscentia utentes, si somnia de his uideant, eadem uero etiam petitoria uocari, propterea quod petāt à dijs uidere aliquid earum rerum quæ præ manibus sunt. Memineris autem quum somnium à dijs petis, ut neq; thus suffumiges,

A neq;

neq; nomina arcana dicas, & in summa, nihil curiosius deos interroga. Ridiculū em̄ sit, si homines graues his qui cum necessitate & uiolenter petunt, nihil præbēt, mansuetis autem largiuntur: Deos eos qui uiolenter expetunt aliquid exaudire. At uero post somnium uisum, & sacrificia & gratias age. Insuper & ridiculi sunt qui dñs leges præscribūt, de his dico qui sic petūt, si mihi faciendū hoc est, si mihi hoc continget, & si nūc uiderem Cereris fructum, si minus, Bacchi. & si quidem cōduceret mihi & utile esset, acciperem aliquid. Si uero non, darem. In eiusmodi enim multus error contingit. Nam deus ad id quod euenturum est somnia suggerit animæ uidentis, quæ natura uaticinatrix existit, etiam si est alia somniandi causa. Qui uero ad suam ipsius interrogationem in somnis uisa excipit, si cōtraria fuerint, seducitur. uelut ægrotanti panes crudi, quam uis Cereris fructus sunt, sed tamen propterea quod assabuntur, uehemētiorem febrem inducunt. Ei uero qui uxorem ducere et sōdalitatem contrahere uult, uitis & uinū, illa quidem propter pampinos, hoc uero propter tem-
pera

peraturam, conuenientiora sunt quàm triticum aut hordeum. Et ei qui de profectu & promotione sua curiosus est, donare & dare aliquid melius est quàm accipere, nisi sanè à præstantioribus accipiat. Qui enim multa habet, etiam elargiri potest: qui uero non habet, accipere nõ uerebitur. Quare petendum quidem est à dñs somnium, de his rebus quarum aliquis est curiosus. Quomodo autem prædicere oportet, permittendum est ipsis dñs, & suæ ipsius aîæ.

De diuinitus immiſſis somnijs.

Cap. IIII

diuina autem somnia, ea quæ repente instant & apparent, quemadmodum etiã omnia inexpectata, diuina, & diuinitus immiſſa, uocamus. Iudicare autem oportet ea quorũ memoria ex integro reſtat, & quorũ exactam cõprehensionẽ somniator ipse habet, & quorum exacte meminit. Quoniam si uisa euenient, tu aut̃ reperiaris non uisa iudicasse, erroris reprehensionem incurres. Oportet autem omnibus modis ignoratiæ opinionem fugere & uitare.

A 2 Demo

De moribus localibus. Cap. v

Ores porro locales, et locorū pro
 m prietates si nō nosti, percunctare.
 Peregrinationes aut & lectiones
 uel maxime habitū tibi horum inducent.
 Neq; enim soli libri de somniorū interpre
 tatione scripti hanc cōmoditatē de se præ
 bent, sed & qui aliam materiā ac argumen
 tum tractant. Mulier quædam existimauit
 se in templum siue domū Dianæ Ephesiæ
 ingressam esse, isthicq; cœnare. Ipsa uero
 nō ita diu postea mortua est. Mors em̄ pœ
 na est ingressæ eò mulierculæ. Meretri
 cula autem quædam uisa est sibi in Dianæ
 sacellum ingressa esse, & libertatē adepta
 est, & scortationem exercere desiit. Non
 enim prius in sacellum ingredi poterat, ni
 si à meretricatu destitisset. Proinde etiā de
 alijs moribus iuxta singulas ciuitates aut
 regiones, secundum consuetudinem loca
 lem iudicabis. Minime uero negliges dili
 genter percunctari singula quæ in somnis
 uisa sunt. Nam aliquando ob paruam ali
 quam appositionem aut detractionem, e
 uentus diuersi fiunt, etiam circa ipsam ani
 mi dispositionem ac affectionem. Velut,
 quidam

Quidam ægrotātem filium habens, uisus est sibi ipsum inire, & letari, cōualuit puer. Nam initus uerbum græcis *πρᾶνεις*, habere & perficere ac nancisci etiam significat. Sumptum autē est huiusmodi somnii iudicium, ab eo quod letatus est. Alius uero rursum ægrotātem filium habens, uisus est sibi inire ipsum, & tristari & pœnitere. Mortuus est puer. Corrupti enim & mori, itidem uerbum initus *πρᾶνεις* significat. Verum iudicium ab eo quod tristatus est acceptum est. Quoniam autem ipse pater erat actor, ipse adeo erat etiam puero mortis causa, qui non debito morbi tempore ipsum nutrierat. De his quidem igitur quæ in præfatione & ab initio primi libri scripta sunt, hæc sufficiunt. Alia uero quæ te scire oportet hoc modo habent.

De supellectile texta. Cap. VI

q Væcunque texta sunt & plicata, non solum lina & retia, & sporte, & nubeculæ siue uela, sed & canistra & corbes, & calathi, & uittæ, & monilia aurea, & oēs catenæ ac coronæ, & quæcunq; similes species, ad nuptias, & amicitias &

A 3

tias & sodalitates bona sunt, propter complicationem. Verum ad peregrinationem & cursum & fugā, impedimento sunt, propter ligationes, & ad actiones inefficacia sunt, exceptis his qui cum dolo aliquid faciunt. Sunt etiā timentibus horrenda, propter uim detinendi.

De hominum obuentione. Cap. VII

Vicunq; obuiam ueniunt, & quicunq; uidentur tum uiri, tum mulieres, amici quidē & benefactores, et in uniuersum q non nocent, aut non nocuerūt, & uiuētes & mortui, boni sunt. Imagines enim rerum eos qui uidentur reputare oportet, bonarū quidē amicos, malarum uero inimicos.

De priore fortuna. Cap. VIII

Vas olim quis possedit opes aut possessiones, aut quos olim quum diues erat, habebat homines, eos nunc habere indigus aut pauper si sibi uideatur, bonum est ipsi. Eius enim fortunæ quæ tūc fuit, reuersionem significat. Quæ olim quis possedit, aut quos olim homines habuit, quum erat egenus aut pauper, si nūc diues habere uideatur, multorū malorum

lorum & paupertatis ipsi signum est.

De differentia hominum qui in somnis uidentur. Cap. IX

X hominibus q̄ in somnis uidentur, bonas insequentes dies faciunt, qui sunt iucundissimi aut charissimi, aut qui uidentes amant, etiam si ipsos nō noscāt. malas uero inimicissimi aut odiosi, aut qui uidentes odio habent, etiam si ipsos qui illi sunt lateat. Quo uero minime dubius circa hūc sermonem hereas, quum aliquem amicorū uideris, et malum diem transegeris, scito quod odio habet te, simulat autē erga te amorem. Et quum quendam inimicum uideris, & bona dies successerit, scito quod inmerito ipsum odio persequeris.

De opificum obuentione. Cap. X

Vicūq̄ opifices obuiam fiunt & uidentur, similes cū artibus euentus habent. Consimiles autē tum ipsis, tum artibus, officinæ ipsorū conspectæ euentus habent, excepta meretrice & lupanari. Ipsa enim p̄ se meretrix bona est, Officina uero ipsius mala. Quorū causas in sermone de coitu relatas habes.

A 4 Depue/

De pueris, iuuenibus, & senibus.

Cap. XI

X pueris masculi boni sunt. foeminae malae. ambo autem curarum significationem habent. Pueri & iuuenes conducibiliores sunt quam senes. Verum ad fidem faciendam uiri & senes conspecti pueris & iuuenibus sunt meliores, praeterquam si quod absurdi fecerint aut dixerint.

De plantis cito aut tarde nascentibus, itemque de animalibus. Cap. XII

Quaecumque tarde nascuntur, & tarde augetur, ex plantis quidem quercus, olea, cupressus, & similes. Ex animalibus uero elephas, cornix, ceruus et similia: tum bona, tum mala tardius inducunt. Quaecumque autem cito nascuntur, & cito augetur, ex plantis quidem uitis & persica. Ex animalibus uero porcus & similia, cito etiam tum bona, tum mala inducunt. Atque haec etiam in praefinitis temporibus eandem rationem habent. Similiter etiam omnia quae in agro nascuntur ad comparationem hortensium accipienda sunt. & agricolam conspectum similiter ut hortulanum. Proprie autem hortus lenonibus conducit, propter multa semina, & tem

& tempestiuam culturam. Omnes autem mulieres criminatur, uelut impudicas & meretrices. Quæcūq; longa sunt, uelut cypressi, & pinus, & perticæ, & uiri longi, & quæcūq; similia, omnia longanimum esse iubent, & non frustra festinare. Verū mutila & breuia, festinare iubent.

De muris, fundamentis, & arboribus
 Cap. XIII

Quæcūq; solida, muri, & fundamenta, & arbores uetustæ, & ferrea & adamantina, timentibus bona sunt, si quis non ab ipsis cōtineatur, propter securitatem enim, timorem eximunt. Sin minus, fugiendum esse significant. Quæcūq; mollia & robusta, bona ex æquo omnibus sunt. Quæcūq; mollia & debilia, timentibus bona sunt. Quæcūq; grauiā, detentionis & paupertatis sunt significatiua. Cito enim deorsum repunt.

De uehiculis omnis generis

Cap. XIII

Ehacula quæcūq; in usum recepta sunt, uelut equorum, asinorum, mulorum, quibusdā bona, quibusdam mala significāt. Ostendemus autem de his

A 5 rationem

rationem, ubi ad sermonem de animalibus peruenimus. Quæ uero nõ sunt recepta, uelut luporum, pardorum, canum, & aliarum bestiarum, solis his bona sunt qui potentes inimicos timēt, propterea quod subiecta sunt aurigæ animalia in his subiugata. Cæterum hominibus impositum uehi, solis his qui alicui imperare uolunt bonum est, & sophistis, & doctoribus, & pædotribis, & mancipibus. Reliquos ad diuulgationem & perniciem deducit.

De adulatione Cap. xv

Dulari solis his qui id in consuetudine habent conducit, reliquos humiliores facit. Minores enim sunt adulantes quàm qui non adulantur. Adulatorem ferre aliquem, non conducit, maxime familiarem, proditionem enim ex illo expectare oportet.

De uenditione Cap. xvi

Enum proponi, bonum est his qui presentem statum permutare uolunt pauperibus & seruis. Malum autem opulentis, & ægrotantibus, & auctoritate ac potentia præditis. Multi uero etiam rapti sunt & uenditi. At uero uenditum

ditum esse à uenum propositum esse hac ratione differt, qua perfecte factum esse quid, à non perfecte factum esse. aut quod uenditum esse, penitus & omnino euenit, Venum propositum esse, aliquādo etiam non euenit. Possibile est enim uenum propositum non diuendi. At uero in alijs omnibus somnijs, quæ fiunt omnino eueniūt.

De emptione Cap. XVII

e Mere & superacquirere omnia quæ homines in usum emunt, & thesauri loco reponunt, bonum est. Verum ea quæ in alimentum & uictum emuntur, pauperibus aptiora sunt. Opulentis autem sumptus & impensas significant.

De acquisitione Cap. XVIII

a Cquirere, & bona preciosiora & multa supellectile instructa habere, et his quæ prius nobis sūt sumptuosiora, aut etiam mediocriter meliora, bonum est. Verum non penitus supra uires ditescere. Est em̄ hoc absurdū, et damni signum. Oportet autē ditescētē sumptus facere, & insidijs ac inuidiæ expositū esse.
Nam

Nam & insidię diuiti struuntur, & inuidiã multorum sustinet. At uero iuxta uel supra uires ditescere, ad uniuscuiusque potentiam ac animi magnitudinem referre oportet.

De paupertate Cap. XIX.

Aupertas nemini conducit, maxime tamen rhetoribus & omnibus philologis qui sermonis studio tenentur, incommoda est. Nam inopiã uerbum ἀποπειδαι, ex æquo pauperem esse, & loqui non posse significat.

De his quę præter ætatem infantibus accidunt Cap. XX.

Væ præter ætatem infantibus contingunt, mala sunt. Velut masculis barba & canicies, foeminis nuptiæ & partus, & alia omnia ante tempus mala sunt, excepta loquela. Merito autem reliqua prius quàm solitum est contingentia mortem significant, quia propinqua est senectæ, post quã omnino sequitur mors. Loquela autem bona est, quia natura animal sermonis facultatem habens est homo. Grammaticus quidã uisus est sibi filium suum quinquimestrem integre & clare loqui

qui, & expectabāt quidem aliqui puerum moriturum esse. Verum uixit, & multi aliī pueri ex hoc somnio. Caterū de alijs præter atatem contingentibus in his qui non sunt amplius infantes, in capite de alteratione libro primo exacte explicatū est.

De causarum ratione Cap. XXI

Onaberis autem de omnibus causas reddere, & singulis rationibus probabiles quasdam demonstrationes annectere, ut ne, etiamsi ualde uera dicas, & tum nudas, tum distractas res proponas, minus expertus esse uidearis, & ut ipse ne decipiaris, quum causarum ratio uelut domina euentuum, fidem & auctoritatē ipsis faciat. Multa enim aliquibus assidue eueniunt, & quod iuxta rationem eueniunt scimus, ex eo quod semper similiter eueniunt. Verum causas ob quas sic eueniunt inuenire non possumus. Vnde sane putamus euentus quidem ab experientia inuentos esse, causarum autem rationes à nobis ipsis iuxta uniuscuiusq; uires excogitari. Insuper porro & hoc obseruabis. Quacūq; penitus & omnino consequuntur ad quædam contingentia, ea etiam in somnijs

somnis consequi necesse est, uelut, pictor quidam uisus est sibi, nouercam suam iniire, postea inimicitiam cum patre suscepit. Consequitur enim ad omne adulteriũ & mulatio & inimicitia. Hoc uero etiam in alijs omnibus somnijs obseruabis, & non aberrabis. Quæcunq; autem somnia puerorum generationem aut nuptias significant, ea ipsa etiam filios apud externos degentes reducunt. Uxorẽ item ademptam & liberos restitunt.

Dearatro Cap. XXII

Isus est sibi quis arare & triticum u ferere, & redierunt ipsi filij ex peregrinatione, item uxor quæ ab eo discesserat.

De his q dicunt quod mala somnia citius, bona uero tardius eueniunt. Cap. XXIII

T uero ad eos qui dicunt, quod mala somnia citius eueniunt, bona uero tardius, aut etiam non eueniunt, dicere potes quod nõ est uerum huiusmodi quod dicunt. Causa autem erroris hæc est. Aut mala uident somnia habentia imaginationes bonas, & quum mala eueniant, putant se à bonis somnijs deceptos esse: qua

quapropter propones ex modo speciali
 somnia, quæ intus quidem bona, extra ue-
 ro mala existunt. Aut homines in præsens
 infelicitèr agentes, & mala somnia uident,
 significatiua instantium malorum, & bo-
 na, præfagiētia futura bona, ad animi con-
 solationem, quo uidelicet spe futurorū bo-
 norum, non despondeant animum ob im-
 prosperū rerum successum: quū uero non-
 dum eueniāt bona, putāt se deceptos esse.
 Apparent autē & feliciter agentibus mala
 somnia, & quum nondum eueniant con-
 temnuntur, sed tamen omnino eueniunt.
 Cæterum ex ueris somnijs, alia omnibus
 mala sunt, unicuiq; aut iuxta uires aliquale
 malum significantia omnia, quæ & intus
 & extra mala sunt; quorū in primo libro
 mentionem feci: alia ex æquo omnibus bo-
 na sunt, quæ & intus & extra omnibus bo-
 na sunt: alia iuxta alteram partem bona, iu-
 xta alteram mala sunt, & alijs quidem bo-
 na, alijs uero mala fiūt. Cognosces autem
 quando bona aut quando mala fient, à for-
 tuna, aut actionibus, aut cura, aut ætate eo-
 rum qui somnia uiderunt.

De medi

De medicamentorum compositio-
nibus Cap. XXIII

CAETERUM de medicamētorum com-
positionibus, quod dñi quidem ho-
minibus componunt medicinas, &
curationes constituunt, uanum est quære-
re. Multi enim & in Pergamo, & in Ale-
xandria, itemq; alibi, compositionibus di-
uinis curati sunt. Sunt autem qui etiā me-
dicinam ex huiusmodi compositionibus
inuentā esse dicunt. Quod uero quidam
prescribant tales compositiones multo ri-
su dignas, etiam his qui aliquantulum mo-
do sapiunt manifestū esse puto. Non enim
uisa scribunt, sed quæ ipsi finxerunt. Quū
enim quis dixerit, faciliū iusculorū com-
positionē hyeme quibusdam datam esse,
uidetur mihi chelas peloridū selectas me-
liores ducere, & pelorij cerebellum, ipsius
galli: Et Indos mordaces, piperis nigri
quoddam genus indicat, quod mordet. Et
lac uirginis, & sydus cruore roscidum, &
ouem creticam, malum cydoniū. propte-
rea quod *μηλον* uox, id est malum siue po-
mum, etiam ouem id est *πρόβατον* signifi-
cet græcis, & quæcunq; huiusmodi, ut ne
longius

longius sermonem extendam. Neque enim decet alienas nugas calumniando à proposito abscedere, Satis est autem exempli gratia per pauca hæc, talia redarguisse. Quum igitur huiusmodi absurda præscribant, uidentur mihi habitum suum ostendere, quod uidelicet possint somnia fingere, magis quam deorum erga homines benignitatem intelligere. Nam ne unum quidem reuera eiusmodi uisum ad nos peruenit. Sed uide tamen his adhuc magis ridicula. *σκέλη παρνογ* quæ uox asciam græcis significat, quidam dixit pellem agninam, iuxta etymon uocis græcæ, quoniam agnum tegit. Sic enim & dialodromos gallus fit, per aulam enim currit. Quin & alia quædam similia his dicere quis poterit, aut etiam magis ridicula. Opinor autem & ipsos deos, quibus hæc tribuunt, merito indignari talia effingentibus, quoniam & ineptos imitatores, & malignos, & insipientes deos criminantur. Multi uero etiam ex libris Aristotelis de animalibus, & Archelai, itemque libris Xenocratis Aphrodisiensis edocti, ex qua re unumquodque animal curritur, & quid singula timeant, & quo ma-

xime gaudeant, inde compositiones & curationes confinxerunt. Et sanè quidam etiam nunc compositiones & curationes effingit, qui maxime abunde in tertio sui operis huiuscemodi prodit, Verum ego etiam si probe mihi cognitum sit eius nomen, ipsius non faciam mentionem. At uero compositiones deorum, aut simplices & nullum ænigma habentes reperies. Vngēta enim aut emplastra, aut cibos aut potus, iisdem nominibus quibus etiam nos appellamus, dñj componunt & indicant. Aut quum etiam obscure loquuntur dñj, ualde manifeste insinuant. Velut, mulier circa mammam inflammationem habens, uisa est sibi ab ouicula exsugij, & arnoglossum herbam, plantaginem latinis dictam, cataplasmatibus modo imponens sanata est. Propterea quod plantæ nomen græcis ex lingua ouilla compositum, plantaginem herbam indicabat. Qualemcunq; autem curationem repereris, siue ipse iudicaueris, siue alio iudicante euentum didiceris, si perscrutatus fueris reperies aliquid medicamenti complectentem, & non extra rei medicæ rationem traditam. Quemadmodum

dum Fronto Arthriticus curatione à dñs
 petita, uisus est sibi in suburbij deambu-
 lare, & ignis admotione usus, multum al-
 leuatus est: tanquã compar res esset medi-
 camento & curationi. Quapropter quan-
 tum tibi possibile fuerit, rei medicæ expe-
 rimenta diligenter inuestigato, quemad-
 modũ iam sæpe te exhortatus sum. Quin
 & eius uelut ridiculi & uani memineris,
 quod non ægrotantes, neq; omnino quid
 dolentes, si dixerint si accipiant composi-
 tionem aut à sacerdotibus, aut ab exper-
 tis, & acceptam gestent, profuturam prius
 quàm ægrotent aut aliquam corporis par-
 tem doleant. Non enim sanis, sed ægrotis
 opus est curationibus. Insuper etiam mea-
 rum iudicationum, & meę aggressionis ad
 cognoscenda somnia memineris, & non
 ineptas quorundam iudicationes imitabe-
 ris, etiã si ab aliquibus inde laudem spe-
 raueris. Neq; etiam ab una prima syllaba
 somnia iudicabis, ne erroribus implicatus
 inglorius fias. Cuius rei exemplum recen-
 sebo. Quidam ægrotans uisus sibi, quen-
 dam Pisonem appellatũ uidere, hoc som-
 nium quidam multam securitatem, & an-

nuam fertilitatem significare respondit, in superq̄ agrum nonaginta annos uicturū esse dixit, coniectura ex prima syllaba nominis p̄sonis gr̄cis literis scripti facta, & nihilo minus mortuus est is qui somnium uidit in eo ipso morbo. Nam P̄iso ungenta ferre sibi uisus erat, ægrotanti autem ungenta mala sunt, propterea quod unā cum mortuis inferuntur. Cæterum ne putaueris naucleri somnium huic simile esse. Interroganti enim ipsi, num ascensurus esset rhomam, quidam respondit non, gr̄ca particula οὐ, quæ non significat usus, & in quadringentis septuaginta diebus eo peruenit. Nihil enim intererat, siue numerum ipsi diceret, siue nomen elemēti quod eum ipsum numerum significaret.

De literarum retextu

Cap. xxv

e Irca literarum retextum Aristarchus, quantumuis optimus somniorum interpret, & alij quidam ueteres, omnino ridiculum quiddam admiserunt. In præfationibus enim docent quid est literarum retextus, anagrammatismus gr̄cis appellatus, sed plane uidentur

tur eo nunquam ipsi esse usi, neque transponentes syllabas, neque reijcientes, neque literas apponentes. Ego uero & in principio mei operis eius mentionem feci, & nunc admoneo, ut literarum retextu utaris, quum somnium alicui iudicas & interpretaris, si uelis hac parte alio sapientius iudicare uideri. At uero ubi tibi ipsi iudicabis non ita utaris, quoniam decipieris.

De his quæ æqualem calculum, siue numerum implent.

Cap. XXVI

Orrò æqualem numerū implentibus uteris, quum ea quæ uidentur, etiam citra ea quæ æqualem calculum repræsentant, hoc quod æqualem numerum implentia comprehendunt significant. Velut apud græcos *ῥαῦς* id est anus, ægrotantibus uisa mortis signum est. Etenim *ῥαῦς* septingenta & quatuor representat, quem numerū implet etiam elatio, græce *ἡ ἐκφορά* appellata. Sed & citra æqualis calculi utriusque uocis respectum, & ipsa anus elationis est significatiua, utpote quæ non ita diu postea sit mori-

tura. Si uero aliquādo somnium in nuda somniorum iudicandorum speculatione subiacens repereris, & iudicare nō possis, ne animo abiectio tristeris. Nam sunt quædam quæ ante euentum iudicari non possunt, quæ tamen si forte iudicaueris, felix & fortunatus esse mihi uideberis. Sin minus, non propterea artis rudis, uelut, uisus est sibi quidam exercitus Imperator, in machæra sua scriptas esse tres litteras græcas ι κ θ . gerebatur autem bellum Iudaicum in Cyrene, & is qui somnium uidit fortiter se gerens in bello uictor euasit, atque hoc erat quod diximus, per ι enim Iudæis, per κ uero Cyrenæis, per θ mors hoc est $\theta\acute{\alpha}\nu\alpha\tau\omicron\varsigma$ significabatur. Verum ante euentum, somnium à nemine iudicari poterat. Vbi autem euentus contigissent, etiam ualde bene iudicabile apparebat. Videtur autem mihi & Aristander Alexandro Macedoni Tyrū obfidenti, & propter temporis moram tristi & anxio, & per somnium sibi uiso, in scuto suo satyrum ludentem uidere, feliciter somnium hoc iudicasse. Nam & in Tyro fuerat, & debellanti regi Tyrios aderat. Etenim

Etenim nomen Satyros græcis literis scriptum, in σατύρ⊕ distinguens, regem ad bellum alacrius urgendū concitauit, Quare & urbem cœpit, uelut ex distinctione Aristander ei promisit. σατύρ⊕ enim, tua Tyros est, significat. His simile est & subscriptum. Syrus Antipatri seruus uisus est sibi infernas pedum suorum partes, ipsas uidelicet plantas non habere, & uiuus exustus est, Nam quod ab aliquo significatur, rursus illius significatiuum est, à quo significatur. Velut, mulier quædam uisa est sibi oculos dolere, ægrotauerunt eius filij. Alia mulier existimauit filios suos ægrotare, & ex oculis ægrotauit. Diogenes Nauclerus nauis faciem siue proram uisus est sibi perdidisse, & non longe post proreta ipsius mortuus est. Et in Mileto quidam proretam efferre sibi uisus & sepelire, nauis faciem ac proram ipsam perdidit. Et qui patrem ægrotare putabat, caput doluit. Quod uero caput patris

significatiuum sit in pri-

mo libro didi-

cisti.

B

4

De parti-

De partibus corporis Cap. XXVII

i Nuniuersum autem ex corporis partibus, superiores ad potiores & præstantiores refer, omnes autem infernas ad minores & minus præstantes. Sunt autem in capite tales, palpebræ, dētes, labra, & lingua. In toto uero corpore, quæ supra cingulum & infra cingulum existunt. Dextras autem partes, ad uiros aut seniores. Sinistras ad fœminas, aut iuniores tum mares, tum fœminas referes. Verum de singulis speciatim, ex diuisione de corpore eiusq; partibus libro primo tractata iudicabis.

De uomitu Cap. XXVIII

o Mnem uomitum & sanguinis, & cibi, & pituitæ, indigentibus quidem, in utilitatem iudicabis, opulentis uero, in detrimentum. Illi enim non utique perderent quid, si non prius possiderent. Hi uero habentes aliquid, id ipsum perdunt.

Sæpe eadem somnia uidere

Cap. XXIX

Somnia quæ sæpe uidentur, siquidem ex paruis interuallis uideantur
& con

& cōtinenter, semper idem significare putato. Ea gratia autem sæpe uideri, ut magis ipsis animum aduertas & credas. Nam & nobis mos est, quū quid serium dicamus, ut id sæpe repetamus. Sic igitur & anima quando seria præfagit, & memorabilia ac non præter rem existentia, sæpe ipsa ostendit, aut quod multo ante tēpore quàm eueniant ipsa uidere cœpit, & non destitit, nec relinquit. Quādo autem magna fuerint interualla, quibus idem somnium sæpe uideatur, aliās alia significare putato. Quemadmodum enim si multi idem somnium uiderint, diuersimode unicuiq; eueniet, propterea quod nō omnes in iisdem negocijs uersantur: Sic etiam, si in diuersis temporibus idem somniū quis uideat, diuersimode ipsi eueniet, propterea quod non semper in iisdē negocijs uersetur. Velut uerbi causa, Visus est sibi quispiā nasum perdidisse, erat autem unguentarius, & perdidit merces nauī impositas, et cessauit unguenta uendere, propterea quod nasum nō habebat, non habebat enim amplius instrumentum quo unguenta probaret, in arte quā exercebat. Idē igitur quū iam non am

plius ungentarius esset, rursus uisus est sibi nasum nō habere, & criminis falsi reus peractus, fugitiuus patriæ suæ factus est. Quicquid enim faciei deest, indecoram & ignominiose turpem ipsam facit. Est autē facies pudoris & reuerentiæ ac autoramenti imago. Meritō itaque etiam ille ignominiosus factus est. Idem ille uisus est sibi rursus nasum non habere, & non longe post mortuus est. Nam caluæ mortuorum nasum non habent. At uero primum somnium uelut mercatori, in ungenta euentum habuit. Secundum ut uiro status & autoramenti integri, in ipsam dignitatem. Tertium autem ægrotanti, in ipsum corpus uenit. atque sic idem somniū in uno & eodem homine, ter non similiter euentū sortitum est.

De uasis & instrumentis.

Cap. xxx

Numquodq; uas et instrumentū, aut artem significat, aut id quod in ipso continetur, Velut dolia, uinum aut oleum. et acerui, triticum, aut hordeum. aut iuxta proportionē simile quiddam quod in usu est, Quemadmodum instrumenta

Instrumenta omnia, amicos & liberos ac pa-
 rentes. & penus, quæstorem penuariū. &
 cistæ & thesauraria, uxores et œconomos.
 Quidam equestris ordinis uir, expeditio-
 nem exercitus à rege petens, uisus est sibi,
 uocatus ab aliquo exire è domo ubi erat,
 & quum descendisset duos gradus, acci-
 pere ab eo qui uocarat coronam oleagi-
 neam, talem qualē in pompis equites Ro-
 mani gestare solent. & ualde quidem letus
 erat. Confidebant autem somnio & hi qui
 circa ipsum erant. Verum petitionem nō
 est assequutus. Accipiebat enim coronam
 non ascendens, sed descendens de gradib.
 dicimus autē profectus & successus, ascen-
 sus. Cæterum corona fecit ipsum in uxo-
 rem ducere uirginē, propter ligationem.
 Hoc somnium propterea tibi cōscripsi, ut
 discas quod primis somniorum imagina-
 tionibus animum adhibere non oportet,
 sed simul ordini omnium uisorum. Qui e-
 nim à sola corona iudicauerunt, nul-
 la descensus ratione habita,
 omnes decepti
 sunt.

De

De cognatione. Cap. XXXI

o Mnes à genere, totum genus significat, maxime pueri. Nā quicquid tandem aliud significant, simul etiam genus indicāt. Velut, Visus est sibi quis suam filiā gibbosam uidere, mortua est soror illius qui somniū uidit, recte & secundum rationem, erat enim ipsi genus non sanum.

De rebus nos complectentibus.

Cap. XXXII

o Mnia contentiua & complexiua nostri ipsorum, eādem rationem habent. uestis, domus, murus, nauis, & similia. Velut, uisus est sibi quispiā lignea ueste amictus esse. Nauigabat, & nauigatio ipsi tarde processit. Erat em̄ lignea uestis ipsa nauis. Visus est sibi quis uestem mediam scissam esse, contrita est ipsius domus. Nam quod ipsum cōtinebat, nō erat integrum. Tegulam domus putauit quis se perdidisse, perdidit uestes. Nam quod tegeret ipsum non amplius erat. Murū putauit quis diffractum esse, erat autem nauiclerus, et parietes ac latera nauis ipsi rupta sunt. Impetūt enim murum hostes, nauem
mare

mare & tempestas. Verū hæc omnia etiam ad corpus relationem habent. Qui itaq; uīdit uestem per somniū ruptam, meritò uulneratus est, & iuxta illam partē, iuxta quā circūdatæ uestis fissura erat. Quemadmodum enim ipsi uestis, sic animæ corpus circūdatum erat. Cæterum simul cum alijs euentibus, serui etiam ad corpus dominorum referuntur. Qui igitur uisus est sibi, famulum febricitantem uidere, meritò ipse ægrotauit. Quam enim rationem habet famulus ad uidētem, eandem habet corpus ad animam. Existimauit quis equi calciatum se habere, militauit et factus est eques. Nihil enim intererat aut ipsum, aut equū ipsius gestatorem, calciatū habere. Multi enim euentus & in similes, & in sanguine iunctos, & in cognomines eueniunt. Velut, uisa est sibi mulier quædam uirum habens, alteri nupsisse. Neq; autem uir ipsius ægrotabat, ut ipso defosso alteri nubere posset. Neq; quicquam uenale habebat, ut quemadmodū nupta cum alio commutationem & cōtractum faceret. Neq; sanè filia ipsi erat nubilis, ut illam in matrimonium alicui collocaret, & sic nō seipsam, sed
filiam

filiam uideret alteri nuptam. Neq; ipsa ægrotabat, ut moreretur. quoniã & nuptiã, & mors eandem rationẽ habent, quia que ad utrunq; consequuntur similia existunt. Erat autem ipsi soror cognominis, quæ ægrotabat & mortua est, & quod ipsi euenturũ erat ubi ægrotasset, hoc sorori cognomini euenit.

De rege.

Cap. XXXIII

Ex & templũ, & miles, & epistola regis, & argentũ, & quæcunq; eiusmodi, se mutuo significant.

Stratonicus putabat se regem calcitrare, & progressus inuenit aureum numisma quod calcauerat. Nihil enim differebat siue regem, siue ipsius imaginem, calcitrare aut calcare. Zenon uisus est sibi centurio factus esse. & progressus accepit cẽtum regias epistolas. Cratinus noster argẽtei templi præfectus esse sibi uisus, argẽti regij præfectus & dispensator factus est. Quicquid ex ore dederit rex, per sententiã latã proderit accipiẽti. Chrysippus Corinthius ex ore regis duos accipiens dentes, in una die duabus sententijs latis coram rege litigãs uicit. Porrò uocabulũ *βίος* id est uita, *βίωσιον* fariam

fariam à te accipiatur, aliquādo ut bona & possessiones, aliquando ut ipsum uiuere.

De coruis.

Cap. XXXIII

Vlier opulēta uisa est sibi, tres cor
m uos ipsi instare, & impudenter in
tueri, unum aut ex ipsis etiam uo
ce rupta dicere, ego te exuiuam faciam, &
eos coruos postquam ter circunuolassent
ipsam auolare. Hæc post nonū diem mor
tua est, recte & secundum rationem. Nam
exuiuā te faciam, simile erat uelut si dixis
set, extra uitam te faciam, hoc est occidam.
Tres uero ter circumacti, nouem dies indi
cabant.

De his quæ dicuntur in somnis, & e
ueniunt.

Cap. XXXV

q Væcunq; quis dicit alteri non ex
arte suūpsius, in seipsum eueniūt.

Quæcūq; uero ex arte, in illum re
spiciunt, nequaquam uero in ipsum dicen
tem. Cæterū uelut in mechanicis artibus,
quæcūq; quis didicit si fecerit, bonū est. Sic
etiā in reliqs. Quæcūq; em̄ medici legalia,
aut legispiti medica, aut medici uatidica di
cūt, hæc in ipsos dicētes eueniūt. Quæcūq;
uero legispiti, legalia, aut Medici medica,
aut

aut uates uatidica dicunt, hæc ab ipsis uelut egregium in artibus suis documētum præbentibus accipere oportet. Uisus est sibi quidam medicus cuidam dicere, Rhomanus quum sis, græcam uxorem ne ducas: ipse ducta uxore, multa mala ab ipsa passus est. Ex quibus quis commoditatem percipit, his benefacere sibi uideri, aut nequaquam sanè ledere ipsos, conueniēs est, quoniam aliàs non fruetur utilitate ex ipsis resultāte. Heraclides Thyaterenus tragœdus, Rhomæ certaturus tragœdorum certamē, uisus est sibi spectatores trucidare, & iudices, & amicos. superatus est certando. Neque enim solet quis amicos occidere, sed inimicos. Quodam igitur modo dicebat ipsi somnium, spectatores fore inimicos, itemq; iudices. & sanè aliàs etiā ipsi suffragari non poterant trucidati. Alexander philosophus uisus est sibi morti adiudicatus, & excusationibus prætentis, uix à cruce solutus esse. Quum autē esset uir philosophiæ studijs deditus, non nuptiarum, non sodalitatē, non diuitiarum, non aliarum rerum que per crucem significantur, curiosus erat. Sequenti die in contentione
cum

cum Cynico quodā peruenit, & ligno caput percussus est, atque hoc erat quod anima ipsi præfagiuerat, parum abfore ut ligno percussus moreretur. & cito sanè mortuus esset, nisi liberatus fuisset. Hoc somnium docebit te, quid quærere oporteat, etiã de his quæ possibile est euenire. Vxor fulionis nigras uestes habere sibi uisa, & i his contempta induere albas, filium perdidit, & post triduum ipsum reperit. Sic etiã sunt alba nigris meliora. Quidam in Pergamo fragmenta panis, & integros panes excare sibi uisus, decollatus est. quemadmodum enim caput ipsi non esset quod manducare posset, anima ipsi præfagiuit.

De foco.

Cap. XXXVI

f Ocum apud exteros ædificare, ei qui non proposuit uxorem ducere, aut isthic habitare, mortem præfagit. Bithynus adolescens Romæ focum extruere sibi uisus, mortuus est.

De cõpositis somnijs. Ca. XXXVII

c Ompositorum somniorum capita diuides, & unum quodque seorsim iudicabis. Velut, si uisus esset sibi quis nauigare, deinde è nauis egressus super mare deam

C

re deam

re deambulare, hoc modo iudicabis. nauigationis quidem in secundo libro, deambulationis uero super mare in tertio libro iudicationes accipies.

De immobilibus uestibus.

Cap. XXXVIII

nihil immobiliū circum corpus situm cōmodum est. Quidā in Magnesia sibi uisus æreis uestib. amictus esse, recte mortuus est. Erant enim uestes ipsum cōplectentes immobiles, quales statuis circūdari solēt, hæ autē nō uiuūt.

De comœdo & tragœdo. Cap. XXIX

Isus est sibi quis fabulā docere se miuiri, androgynon græci appellant, & egrotauit ipsi pudendum. & primum quidem propter nomē, secundum uero propter id quod accidit conspectis. Et sanē Androgynus qd significet notū, itemq; quid Gallus. Memineris autem quod siue comœdiā, siue tragœdiam quis agere se putet, eiusq; recordatur iuxta argumentum dramatis euentus iudicantur.

De

De coloribus. Cap. XL

q Væ colore similia sunt, in idē eue
niunt. Aethiopem quis per som-
num muneri accipiens, postridie
uas carbonibus plenum accepit.

De mysterijs. Cap. XLI

q Vicquid mysteria in se cōtinent,
similes euentus faciunt, & in tan-
to tempore conspecta, in quanto
absoluunt. Erat festiuitas & mysteria Dio-
nyssi siue Bacchi, uisa est sibi foemina, ine-
bria Baccho tripudiare, & proprium fi-
lium trium annorum occidit. Nam fabula
quæ de Agaue & Penthe offertur, eiusmo-
di est. & deo ipsi Trieterica sacra celebra-
tur tertio quoque anno.

De operando. Cap. XLII

q Vod autē operari eandem quam
uiuere rationem habet, hoc som-
nium edocere potest. Visa est sibi
mulier quædam telam texuisse, postridie
morta est. Non enim amplius quod ope-
raretur habebat, hoc est non amplius ha-
bebat uiuere.

Faciem cælare & inungere.

Cap. XLIII

n Equè occultare, neq; oblinere aliquo faciem, bonum est. Nō enim infontem & à peccatis alienū esse aiunt eum qui somniū uidit. Paphius adulescens uisus est sibi faciē oblini, uelut mulieres. In adulterio deprehensus est, & damnatus turpiter se gessit. Quæcūq; in aliud commoda sunt, in aliud impensā incōmoda fiunt, & non sunt somnianti utilia. Creticus mercator uisus est sibi uino lauari, & dixit quispiā ipsi ex his qui artis interpretandi somnia magnam famam obtinebat, quæstum facies ex uino, & æs alienū quo obstrictus es ablues. Verū res minime sic habebat, sed uinum ipsi corruptū est. Nam ipsum uini lauacrum de cetero absurdum & inutile erat.

Quod non omnia somnia iudicationem habeant. Cap. XLIIII

f Vnt quædā quæ in somnijs ipsis ornatus gratia uidētur, quæ relinquere oportet. Quemadmodum enim si quis in domum ingreditur, omnino & porticum & postim & superiorē ianua
nuæ

nuæ partem uidet, sed non propter hæc ingreditur: sic non ex his iudicationem facere oportet, sed ab ipsa domo. Visus est sibi quidam uidere uxorem suam in lupanari purpureis uestibus amictâ sedere. fecimus iudicationem non à uestibus, neque à de-
 fessu, neque ab alio quopiam, sed à solo lu-
 panari. Erat qui somniū uidit publicanus,
 & exercebat quæstum sordidū ac turpem.
 Artem enim aut negociationem, aut opus
 somniantis, uxorem esse putamus. Quem
 admodum igitur natura nō necessitatis so-
 lius gratia omnia facit, sed etiam ornatus,
 uelut pāpinos in uitibus: Sic etiā ipsa ani-
 ma multa ornatus gratia contemplatur, et
 sepe à parte totum demonstrat. Velut, exi-
 stimauit quidam se sororis uestes habere
 & indutus esse. hæres sororis factus est.
 Quod autem lux cōmodior est tenebris, si
 quis non uelit latere, uel inde cōdiscere po-
 tes. Menippus Magnesius non diu ante
 Rhomanum certamen, uisus est sibi dum
 pancratium decertaret, noctem factam es-
 se, & non solum superatus est in certami-
 ne in urbe Rhomana, sed etiam manū sau-
 ciatus artem desiuit.

De somnijs secundum historiam.

Cap. XLV

Vod non penitus effugiant somnia historiarum rationem, inde facta ne condidiceris. Mulier quædam uisa est sibi Herculis labores perfecisse, nō ita longe postea incendio correpta, finiuit uitam. Aiūt enim Herculem corpore igni consumptū esse. Quando tamen historijs animū aduertere oportet, & quando non, ubi ad eum ipsum locū peruenero, etiam hoc te docebo.

De eo quod nemo est contēendus.

Cap. XLVI

Contemnere neq; unū aliquē priuatum, neq; multos, neq; populū cōducit. quemadmodū neq; contemptentis opera facere aut pati, nisi his solum q; principes agere possunt. Existimauit quidā uxorem suam reductis uestibus ostendere ipsi pudendū. Multorūq; malorum causa ipsi uxor fuit. Eteḿ uelut contemptibili denudatū pudendū obiecit. Visus est sibi quis in cōuictu & sodalitia, sublati uestib. singulos urina aspergere. expulsus est e sodalitia uelut ignominiosus.

Par

Par est enim eos qui per uinolentiã se tam petulanter & probrose gerunt, odio haberi & expelli. Visus est sibi quis in theatro populo referto lotium egerere, is in leges deliquit. meritò, principes enim & præfectos legum, uelut isthic spectatores, contempsit. Cæterum principes & magistratus sibi uideri inferiores contemnere, nihil absoni est. De medicis. Cap. XLVII

T uero de medicis, quod omnibus a benefactoribus et opẽ ferentib. eadem rationẽ habent, in secundo libro diximus. Nunc uero documento quodam cõfirmabo eum sermonem à somnũ euentu. Quidã litem habens, uisus est sibi ægrotare, & medicos nõ habere, contigit ut aduocatis destituerẽt. Morbus enim litem indicabat, iudicari enim utrosq; dicimus, et litigantes & ægrotãtes. Medici autem aduocatos significabant.

De proprijs locis. Cap. XLVIII. Nsup & huius memineris, quod i quæ nõ in proprio loco uidentur, contrarium ei quod aliàs significat præfagiũt. Velut, uisus est sibi qdã uirũ aliquem familiarẽ & amicũ cũ cuius filia C 4 stupri

stupri cōsuetudinem habebat, equum ipsi mittere, equisonē autem per duos gradus adductum equum, in cubiculū ubi ipse decubebat inducere, & nō longe post prohibitus est ab accessu ad amicā. Equus em mulierem significabat, locus aut, quod nō permāsura esset. Neq; enim possibile erat equū ultra duos gradus sub tertiæ cōtignationis cœnaculū pductū, isthic pmanere.

De mōstrosis & historijs. Cap. XLIX

Væcunq; monstrosa sunt, & nequaquam possibilis ut existant, uelut Hippocentaurus & Scylla, uanas fore expectationes significāt, uelut in secundo libro est prædictū. Aliquando autem spes quidem ipsas nō perficiunt. propositas uero res sibi ipsi similes faciūt. Visus est sibi quidam uir cupiens sibi liberos gigni, uxorē habens prægnantem, hippocentaurum sibi natum esse. gemini ipsi nati sunt infantes, duo em sunt corpora hippocentauri, sed neuter puerorū educat⁹ est, nequaq; enim possibile est hippocentaurū esse, aut nasci, si uero etiā nascatur, impossibile est educari. Quæcūq; historiæ duplicē habēt rationē, alijs qdē sic habere dicētib.
alijs

alijs uero aliter, harum utram tandem insequeris ut similiter euenturam, recte feceris, etiamsi successus non respondeat. Præstat autē utrasq; opiniones & scire, & narrare, uelut est somnium ab Aegyptio relatum. Visus est sibi quis phœnicē auē pingere. Interpretatus est Aegyptius, quod is qui somniū uidit ad paupertatem tantam peruēturus esset, ut patrem mortuum, ob multam inopiam, ipse humeris impositū elaturus esset. Etenim Phœnix auis patrē suum sepelit, & abiectum esse nō sinit. An quidē igitur sic euenit somniū haud scio, certe ille sic exposuit, & sanē iuxta hanc historix partem uerisimile erat sic euenturum esse. uerum dicunt aliqui, quod phœnix non sepelit patrem, neq; omnino ipsi superstes est pater, neq; alius quispiā progenitorum. Sed quum ipsum fatum ducit proficiscitur in Aegyptum, unde non sanē est hominibus notum, & ipse sibi ipsi ex cassia & myrrha construens rogam uita decedit. At uero ubi exusta est pyra, post tempus ex cinere uermiculum generari aiūt, qui incrementū adeptus transmutatur, & rursus phœnix euadit, & auolat ab Aegy

pto, eò unde prior phœnix uenerat. Quare si quis eum qui somnium uidit parentibus desertum fore dixerit, iuxta hanc historiarum partem successu non carebit. Memineris autem quod solis his historijs animum aduertere cõuenit, quarum ex multis & magnis coniecturis fides firmata & recepta est, quod ueræ existant, uelut bello persico, & quod hoc præcessit Troiano, & similibus. Horum enim tentoria ostenduntur, & præliorum loci, & exercitus sedes, & urbium ac ararum ædificationes, & quæcunque alia ad hæc sequi solent. Quum igitur tale quoddam quis uiderit, omnino simile quid ipsi euenturum est. Insuper & diuulgatis historijs mentem adhibere conuenit, & his quæ à plurimis creduntur, uelut sunt quæ de Prometheo, & Niobe feruntur, & singulæ quæ in tragœdijs conscribuntur. Hæ enim etiamsi non ita habeant, tamen propterea quod à plurimis creduntur, consimiles narrationi suæ euentus habent. Quæcunque uero exilis fidei, nugarumque ac deliramentorum plenæ sunt, uelut quæ de Gigantum pugna, & de Sparti tum in Thebis, tum in Colchis feruntur, & similes

les: aut penitus non euenient, aut iuxta superiorem sermonem, omnem expectationem irritam faciunt et obliterant, & uanas ac inanes spes predicunt. Nisi sane ex physicis aliqua, physicam & naturalem suscipiat expositionem. Velut, uisus est sibi quis Endymion factus esse, & à luna amari, contigit ipsi multa celebritas, & nominis gloria, & quæstus præterea insignis & luculentus, ex studio uaticinationis ex astris. Nam & Endymionem fabula refert quæ sane uulgo circumfertur, à luna amatum esse, & cum ipsa coiuisse. Verum qui talia studiosius rimantur tradunt, Endymionem astrologiæ cognitione maxime omnes homines præcelluisse, & noctu excubantem, putatum esse cum luna coire, ac consuetudinem habere.

De similibus & cognatis

Cap. L

q Vicquid uiderit quis simile aut cognatum aut familiare, hoc si cum familiari simul & cognato uideatur, minus malum fuerit. Velut, uisus est sibi quidam dolium uini plenum habens, uitem ex dolio enatam esse. Est autem & apud Phœbum

Phœbum Antiochenum tale somnium. Visus est sibi quis dolium uino plenū habens, è dolio oleam excreuisse, & ait Phœbus, quod omnes qui de uino biberūt mortui sunt, Vipera nimirum uino immortua. At uero ei qui sibi uisus est, è dolio similiter uitem productam esse, erat quidem similiter uipera mortua in dolio, & uinum similiter corruptum erat, nō tamen aliqui id biberūt, neq; mortui sunt, placuit enim ipsis excolare uinum prius, ut antea quàm rursus biberent, quod accidisset discerent. Repertis autem feræ ossibus, effuderūt uinum. Verisimile autem erat illos non morituros esse. Non enim si quid uitis est, hoc statim est & uinum. Vnde sanè impotabile factum est uinum. Quoniam autem familiaris est uitis uino in dolio, minus malum somnium erat, quapropter etiam mortui non sunt.

De permutatione in melius

Cap. LI

Mnis transmutatio in melius, bona est diuitibus, etiamsi quis in deum transmutetur. Oportet autem nihil defectuosum habere. Velut, uisus est sibi quis

quis, Sol factus esse, & per forum progre-
 di, habens radios undecim. Dux exercitus
 factus est ipsius urbis, & undecim transa-
 ctis mensibus in principatu, mortuus est.
 Propterea quod nō haberet perfectum ra-
 diorum numerum. Multa autem & de
 seipsis addūt euentibus loci ipsi, quod uel
 inde cognoscere potes. Videri sibi crucifi-
 xum esse, gloriam & opulētiam significat,
 gloriam quidem, propterea quod altior re-
 liquis crucifixus existit, opulentiam autē,
 quod multas aues nutriat. Menander in
 Græcia uisus est sibi crucifixus esse, ante
 templum Diospolis urbis, & sacerdos il-
 lius dei factus, splendidior & opulentior
 euasit.

De inimicis & amicis Cap. LII

Nsuper & eius meminisse te oportet.
 i Quod amici simul cum inimicis
 conuersantes & congregati, in ini-
 micitiam cum eo qui somnium uidit ue-
 niunt. Felenus uisus est sibi, quosdam ami-
 corum suorum simul cum inimicis parare
 profecionem, & in hostilitatem cum ami-
 cis suis uenit, ob quasdā alias causas nihil
 ad inimicos pertinentes.

De semi-

De semiperfectis operibus

Cap. LIII

f Emiperfecta opera, penitus impro-
 sperum successum & inefficaciam si-
 gnificant, & ne principia quidē ex-
 hibent. Cilix fratris hæreditatem à rege pe-
 tens, uisus est sibi ouiculam tondere usque
 ad medietatem, & accepta plurima uelle-
 ris parte, quod reliquum erat detōdere nō
 potens, expergefactus est. Et expectabat
 quidem dimidiū hæreditatis se acceptu-
 rum esse, uerum accepit omnino nihil.

De coronis non iuxta naturam sitis

Cap. LIIII

q Væcunq; coronæ bonum quid si-
 gnificant, hæ ipsæ non circa caput
 existentes, sed circa aliā quandam
 corporis partem, supra hoc quod nihil bo-
 ni significant, insuper etiam malæ existūt.
 Zoilus ad Olympiā ducens proprios fi-
 lios certaturos, alterum lucta, alterum pan-
 cratio, uisus est sibi talos pedis coronatos
 esse olea, & oleastro, & ualde hilaris erat,
 tanquam sacræ & uictoriales essent coro-
 næ, & quæ in olympiis darentur. Verum
 mortui sunt ipsi filij ante certamen, Nam
 coronæ

coronæ circa talos sitæ non procul absunt à terra.

De Mari Cap. LV

Væ mare significat, & scopuli circa q ipsum, itēq portus, & subterfugia, & littora, & nauigia, ipsumq nauigare, in secundo libro antea audiuisti. Et tamen etiam nunc quid tibi eiusmodi quod accidit narrabit. Visus est sibi quis in mare cadere, & ad profundum deferri, & sentire quomodo diu deferretur, & tandē præ timore expergefaciūsus est. Is ducta in uxorem meretrice, simul cum ipsa transmigrauit, & magnam uitæ partem apud exteros homines detriuit. Horum causas referre superuacaneum existimo.

De his quæ ex corpore nascuntur

Cap. LVI

Væcunq assidue circa partem aliquã corporis sunt, hæc eandē cum enatis rationem habent. Velut, uisus est sibi quidam ligna habere ex digitis enata. Et rursus, uisus est sibi quis lanas habere ex pectore enatas itemq scapulis, & hic quidem tabe consumptus, phthisicus perijt. Ille Gubernator nauis faciūsus est.

Huic

Huic enim semper ligna erāt in manibus, gubernaculorū uidelicet. Alteri lanæ semper circa thoracē erant, propter morbum.

De his quæ iuxta multitudinem aut magnitudinem, diuersimode eueniunt Cap. LVII

Nsuper & hoc obseruabis, Quod i somnia & iuxta multitudinem, & rursus iuxta magnitudinē aliter eueniunt. Iuxta multitudinem quidem, uelut in cepis, si quis ægrotans uideatur sibi semel cepas edere, si quidem multas, conualescet, alium autem quendam lugebit. Si uero paucas, morietur. Lachrymantur em̄ qui cepas edunt, lachrymantur autem & morientes. Neq; enim sine lachrymis aliquis uita decedit, Modice autē ipsi lachrymantur, ut aliquando etiā uicinos lateant, solis palpebris humectis. Verum qui lugent, multum. Nam diu lachrymantur. Iuxta magnitudinem autem, uelut in capris et hedis. Capras enim neq; albas, neq; nigras uidere, bonum est, excepto ipso caprario. Hedi autem omnes boni sunt. Hęc tibi in omnibus somnijs obseruentur, nūc exempli tantum gratia in his solis relata.

Quædam

Quædam uero eandem habent rationem, & in multitudine, & in magnitudine, & in paucitate ac paruitate, uelut ouiculæ. Hæ enim & multæ & paucæ conspectæ, itemq; una sola, eandem habent rationem.

De moribus animalium

Cap. LVIII

Portet autem & animalium mores ad humanos conferre, & mentem ac uoluntatem uniuscuiusq; iuxta simile animal considerare. Velut uerbi causa, magnanima, & libera, & actualia, & horrenda, eiusmodi homines prædicunt. Velut, leo, tigris, pardalis, elephas, aquila, harpe. Et uiolenta & aspera, & implacabilia, & temeraria, similes sibi ipsi homines præfagiunt, uelut aper & ursus. Et timida ac fugacia & illiberalia, timidos & fugitiuos nobis exhibent, uelut ceruus, lepus, canis. Segnia & ignaua ac malefica, uelut hyæna, segnes & ignauos, sæpe uero etiam ueneficos adducunt. Et ex iaculantibus uenenum, ea quæ horrenda sunt & robusta ac potentia, magnos uiros exhibent, uelut draco, & basiliscus, & dryinas. Quæ uero multum uenenum habent

bent, diuites uiros & mulieres, uelut aspis, & uipera, & seps. Maiora uero, imaginati-
 onem & apparentiam potētiae habentia,
 arrogantes & inconstantes homines, ue-
 lut pareas, & phyllalus, & typhlenis. Ve-
 rum parua, ut phalangia, & hydri, & la-
 certi, paruos quidem & contemptiles, sed
 ad male afficiendum sufficientes homines
 exhibent. Quæ palam rapiunt, prædones,
 & raptores, uelut accipiter, & lupo. Quæ
 uero rapiunt quidem, non autem palam,
 insidiatores, uelut miluus & uulpes. For-
 mosa & gratiosa, honestatis & pulchritu-
 dinis amatores, uelut psittacus, & perdix,
 & pauo. Musica & iucundam uocem ha-
 bentia, philologos, & musicos, & gratio-
 sos, ut hirundo, & luscinia, & regulus, &
 similia. Imitatoria, præstigiatores & ma-
 leficos, uelut simia, merula, & pica. Va-
 ria & interpuncta, nō simplici mēte prædi-
 tos, sæpe uero & flagris cæfos ac notatos.
 Operaria laboris tolerātia, oparios & sub-
 ditos, uelut asini & boues. Sunt enim hæc
 operaria. Verum operaria quidem, nō
 autem subdita, rebelles & superbos, uelut
 tauri, & bos armentarius, et equi gregarij,
 & equæ armentariæ, & onagri. Quæ ue-

ro gregatim pascuntur, homines sociales & gregales exhibent, unde etiam ad sodalitatem comoda existunt, uelut ciconia, grues, sturni, graculi, & columbae. Horum aliqua etiam tempestates praedicunt, uelut graculi & sturni, & praedones ac hostes, uelut grues & ciconia. Quae uero morticinis insident, & non uentur, segnes & pigros homines, aut uespillones & mortuorum funeratores ac sepultores, aut coriarios, aut alias ex urbibus emotos significant, uelut uultures. Nocturna & nihil interdiu facientia, adulteros aut fures, aut eos qui nocturnum quaestum faciunt, uelut noctua, & nycticorax, & ulula, & cornix, & similia. Quae multis utuntur uociferationibus, multarum linguarum peritos & multarum rerum scientiam habentes, uelut coruus & cornix, & similia. Regionis amantia & uernacula, prope habitates & prope fores, ut hirundo & lepus. Haec uero etiam fugitios in domum redire significant, naturaliter liberos existentes. Memineris autem quod quaecumque animalia in multa iudicari possunt, ea in omnia ista iudicant, uelut pardalis, et magnanimum significat ob mores, et uarium ob colore.

Similiter & perdix, formosum & uersutū
 ac scelestum. Et in uniuersum quum ha-
 beas exempla & de his, & de alijs quæ nō
 sunt hic cōnumerata, in primis libris, in-
 de ratiocinationem facito. Insuper ue-
 ro & hoc considera. Quæcunq; animalia
 dijs dicata sunt, illos ipsos deos significāt.
 In communi autem omnia mansueta &
 nobis familiariter connutrita, ad familia-
 res refer, agrestia uero ad inimicos, aut ad
 morbum, aut tempus iniucundum, & im-
 prosperum rerum successum. Quemad-
 modum enim feræ homines lædūt, sic etiā
 inimici, & morbi, & improsperi successus.
 Mansueta quidem igitur animalia habe-
 re, bonum est, itemq; sana uidere, & à no-
 bis ipsis teneri, & ab inimicis, & à feris. Ve-
 rū agrestia, etiā moriētia, & nō capta à no-
 bis, bona fuerint, item si à nostris & fami-
 liaribus nobis animalibus teneantur. Si ue-
 ro ab hostibus teneantur, aut superiora
 uidentibus fiant, aut mala aliqua di-
 spositione affecta sint, absur-
 da utiq; fuerint, et si-
 nistra om-
 nia.

De arboribus

De arboribus & plantis Cap. LVIII

De arboribus porro & plantis specia-
 d. tim in sermone de agricultura libro
 secundo tractatum est. Memineris
 autem quod arbor eandem cum fructibus
 rationem habet, & cum dijs quibus una-
 quæq; sacra est. In communi autem om-
 nes frugiferae syluestribus sunt meliores,
 & ex frugiferis quæ folia non amittunt,
 excepta olea & lauro. Harum aut alteram,
 oleam scilicet, in ægrotantibus mortife-
 ram esse obseruatum est, & ipsam, & fru-
 ctus eius, et folia. Laurus uero salutaris est.
 Et ualde quidē uerisimiliter hoc cōtingit.
 Nam cum mortuis oleas simul efferunt.
 Nequaquam uero laurum. Infructuose
 arbores sunt peiores, exceptis his qui ex
 ipsis, aut per ipsas quæstum faciunt. Et an-
 nosa quidē, in præfinitis temporibus dila-
 tionis signa sunt. In morbis aut, salutare
 sunt. Reliquos euentus tardius inducunt.
 Similiter etiam quæ tarde nascuntur & au-
 gescunt. Contraria his contrariorum si-
 gnificationem habent. Spinæ porro &
 pali, & paliuri, & rubi, & glandes, ad secu-
 ritatem quidē omnia commoda existunt,

propterea quod sepes inde fiant, & regiones includantur. Verū ad explicationes nō ualde cōmoda sunt, propter cohibendi facultatē. Publicanis autē & cauponibus, & prædonibus, & libripendis, & hominibus fraudulentis, cōmodiora alijs sunt, propterea, quod uolenter aliena inuadāt, et ab alijs etiā non uolentibus abstrahant.

De uasis & instrumentis Cap. LX

Nsuper & à uasis ac instrumentis, i non solum artes, & quæstum ex artibus accipere oportet, sed etiam ipsos artifices, aut uasis utentes. Velut, uisus est sibi quis frenum equi perdidisse, mortuus est ipsius equis. Rursus, uisus est sibi quidam cyathum ipsius derepente fractum esse. Mortuus est ipsius pincerna. Eadē ratio à te in omnibus uasis ac instrumentis seruetur. Amplius autem quæcunque nullatenus possibile est perdere, ea si in somnis perdantur, mortē ei qui somniū uidit, aut oculorū detrimentū præfagit. Velut, uisus est sibi quis mundū perdidisse, & mortuus est. Quēadmodū em̄ perditis nemo uti potest, sic etiā hæc quibus quis non utitur, quantum ad se pertinet, perdidit.

Demori-

Demoribus humanis

Cap. LXI

Vin & hominum mores prius dili-
 q genter explora, hoc est curiose per-
 cunctare, & si non tutum sit ab ipsis
 percunctari, dilatione in præsens facta, ab
 alio interroga quomodo hac parte se ha-
 beant, ut ne aberres. Velut, uisus est sibi q̄s
 ab uxore sua fellari, & per multū tempus
 nihil euenit ipsis eorum qui in tali uisione
 significatur, quæ sanè alijs hominibus eue-
 nire solent. Quum autem non esset mani-
 festa causa, mirabar, & mihi præter ratio-
 nem esse uidebatur, nihil ipsis euenire. Po-
 stea autem tēporis progressu didici, quod
 sanè utrisq̄ mos esset id facere, & ora non
 pura habere, quapropter et meritò nihil
 ipsis euenit, uerum ad quæ pauidi et con-
 sternati erant, ea uidebant. Cuius exem-
 plum habes eos qui sibi uidentur furari,
 occidere, sacrilegium facere, et similia. Sæ-
 pe enim hæc ipsis animo obuersantur. Et si
 quis hæc uelut ænigmata aliquid futuri si-
 gnificantia aggrediatur, errat et decipit cir-
 ca artes. Inhibebis aut̄ et eos q̄ putāt, quod
 somnia secundū uniuscuiusq̄ natiuitatem

& bona & mala uidentur. Dicunt enim stellas benignas, quā non possint bonum aliquod facere, per somnia tamen lætificant & exhilarant. Malignas contra stellas, quum non possint mali quid facere, propter aliarū stellarum reluctationem, per somnia sanè conturbant & perterrefaciunt. Etenim si hoc uerum esset, somnia euentum non haberent. Nunc uero & bona & mala somnia eueniūt, unumquodq; secundum propriam rationem. Et somnia eruditiora idiotæ homines nequaquam uident: de his dico qui indocti sunt idiotæ: sed quicunq; doctrinam & philologiam amant, & qui non sunt ineruditi. Vnde quis uel maxime discere potest, Quod ipsius animæ opera sunt somnia, & non ab aliquo externo fiunt. Porro ex uersibus, aut iambis, aut epigrammatis, aut alijs sermonibus in somnis oblati, quæcunq; perfectam sententiam exhibent, ea ipsa euentum exhibent. Velut, uisus est sibi quis, quendam fidedignum ipsi dicere Hesiodicum carmen hoc,

Ne male lucreris, mala lucra æqualia
damnis.

Hic

Hic sanè prædationibus deditus, captus ac punitus est. Quædam uero ad poematis argumentum remittunt sui iudicationē, quæcunq; scilicet non perfectā sententiam exhibent. Velut, uisa est sibi serua quædā, dominā ipsi dicere Euripidis iambicū hunc.

Assas edas carnes meas, te te expleas.
Hæc æmulatione ob zelotypiā à domina infestata, infinita mala pertulit. Verisimile enim erat euentus ipsi cōsimiles successuros argumēto Andromaches, quod ab Euripide tractatur. Rursus uir pauper uisus est sibi, quempiā hunc iambicū dicere.

Venere cūcta præter spem primū semel. Thesaurum reperit & ditatus est. Mulier quædam uisa est sibi dicere quendam.

Patroclus iacet, at nudata & mortua propter Corpora decertant, Hector fert splendidus arma.

Huius uir apud exteros pegrin^o mortuus est, & bonis ipsius in fiscū relatis in cōtentionem uenit, & litib. diuexata nihil tamen profecit, sed dū adhuc litigaret mortua est. Vides q̄ ex his aliqua qdē euentū abūde exhibuerūt, nihil opus habentia poematū argumentis. alia uero iuxta historias poematum euenerūt.

De ciuitatibus. Cap. LXII

Insuper & ex urbibus præstat familiariores uidere, quàm alias. uelut patrias, aut in quibus quis feliciter uixit. Peregrinas autem & non familiares aut non cõsuetas uidere, minus bonum est. Simul uero omnes bonũ est uidere uiris refertas, & probe habitatas, & ciuibus plenas, & alijs rebus affluẽtes, ex quibus urbis magnitudo aut felicitas ostenditur. Verum desolatas aut confractas uidere urbes non est bonũ, siue familiares sint, siue peregrinæ. Significant autem patriæ etiã parentes. Velut, uisus est sibi quis patriam terræ motu corruere. & pater ipsius morti adiudicatus perijt.

Quæ in somnis uisa eueniãt. Cap. LXIII

Quæcunq; cõsequuntur interdium ad quædã in somnis uisa, ea ipsa eueniunt. Maxime uero adulterare, inimicitia aduersus uirum cõstupratae ipsi somnianti inducit. Sequitur enim odium adulteri ex marito adulteræ siue cõstupratae. Quæcunq; uero non cõsequuntur interdium, ea ipsa neq; in somnis prima uisione eueniunt. Velut, uisus est sibi quis, dominum

minū suū prostituere & acclinare ipsi propriam uxorē, et inimicitia penitus nulla inter ipsum & dominū oborta est. Verū & pecunias & oīa bona heri sibi cōmissa dispēsauit, & uniuersæ domui præfectus est.

Verisimile em̄ erat nullā fore æmulationē aduersus eum, qui propriā uxorē suā ipsi prostituisset. De uasis lactis. Ca. LXIII

i Nsuper quædam circa uasa diuersimode eueniūt, uelut lac in mulcra, quæstuosū est, in pelui uero, dāni signū. Neq; em̄ utatur ipso quispiā in cibo. Contrariū aut̄ est, eo quod ad usum paratū est nō uti, atq; inde damnū oritur.

Non esse magna ænigmata somnijs ammiscenda Cap. LXV

e Os porro qui magna ænigmata somnijs applicant perspuito & reñcito, tanq; non habētes intellectū aut somnīj imaginationē, aut tanq; dij uersutias & malignitatem non reprobent & damnent, si sanē in tantas nugas conijciant eos q̄ somnia uidēt, q̄ pro eo quod futura per somnia discant, insuper etiam nō quæ sunt ipsis necessaria quærūt. Satis enim noti, quod aliqua somnia nequaq; possibile est uidere. Quale est huiusmodi q̄ dicunt,

Quidam perdiderat seruū, & uisus est sibi quendā ipsi dicere. In expeditionis immunibus est seruus tuus, inuentus est in Thebis seruus, quoniam soli Bœoticorū Thebani ad Ilium non militauerunt. Et rursus dicunt quod ægrotans quis uisus est sibi, quendā ipsi dicere: Monocrepidī, hoc est unam crepidam habenti sacrificato, & curaberis. sacrificauit is Mercurio, aiunt em̄ hūc deum, Perseo ad Gorgonis caput amputandum abeunte, alterū tantum calciamentum habuisse. multa aut̄ etiam alia huiusmodi referūt, quæ magis historiæ inexpertes, & quibus res ipsa peregrina est, redarguere uidentur, q̄ ipsos somniorum interpretes. Omnia uero eiusmodi facile est uolenti tibi discere, q̄ de his probe respondere possis. Sunt enim & apud Lycophronem in Alexādra, & apud Heraclidē ponticum in fabulamentis, & apud Partheniū in Elogijs, & apud alios multos historiæ peregrinæ & non uulgares.

De beneficijs aut factis possibilibus.

Cap. LXVI

Animaduersionem præterea habet beneficiorū aut factorum, quæ ab aliquibus

quibus fieri possunt, aut nō. Visus est sibi quis ab hero occisus esse, ab occisore manumissus est. quoniam mors hoc significabat. qui uero mortis, idem etiam libertatis autor erat. poterat em̄ hoc. Qui uero à conseruo uisus est sibi occidi, liber quidem nō euasit, neq; em̄ potēs erat cōseruus ipsum manumittere. in inimicitia aut cū ipso deuenit. Non enim sunt amici occisores his qui occiduntur.

An possibile sit eodem tempore bona et mala somnia uideri. Ca. LXVII

Orrò ad eos q̄ interrogāt an possibile sit eodem tempore bona & mala somnia uideri, & utris fidē habere oporteat quærunt, malis ne an bonis, & num altera altera tollant, aut confirmet, dicere potes, Nō modo eodem tempore, uerum etiam eadem nocte, et eodem somnio, & bonum et malum possibile esse sæpe uideri. & appones somnia quę multa per pauca significāt, aut multa per multa. atq; nihil sanē miri est, si unicuiq; homini & negocia, & uita, talia existunt. Sæpe enim eodem tempore, & bonū & malum quippiam patiuntur, faciuntq; & uicissim
& si

& simul. Ne credas aut̄ his quæ euenerūt, tanq̄ rursus similiter euenturis. Existimato uero aliquid recens ipsa tibi portēdere, & sic tibi eueniet. Nec solis ueterib. euentibus acquiescas, sed etiā semper qd̄ prioribus simile adinuenire coneris. quoniam ridiculum planē fit, uulgi more sola ea quæ scripta aut dicta sunt in memoriā reuocare, quale qd̄ aliquādo Antipatro somniorum interpreti contigit. Visus est sibi quidam cum ferro coire, uelut cum muliere. Cōtigítq̄ ipsum in seruitutē adiudicari ac damnari, & semper cum ferro conuersari. Verū bonus Antipater hoc somniū in memoriā reuocās, alteri cuidā sibi uiso cum ferro coire, interpretat⁹ est damnationem in gladiatoriuū duellum. Hoc autem nō sic euenit, sed qui somniū uidit uirilibus priuatus & executus est. De ponte. LXVIII

Nsup & hoc apud Phœbū relatū, i multos in errorē inducit. Visus est sibi q̄s pons factus esse, & factus est fluminis trālinissor, idē enim opus cū ponte habebat. atq̄ hoc solū Phœbus ipse perscribit. Nūc uero diues quidā uir uisus est sibi pons factus esse, & à populi multitudi
ne con/

ne cōtemptus, uelut pons cōculcatus est. Viderunt aut̄ aliquando hoc somnium & mulier, & puer formosus, & in scortationem collapsi, multos suscipient ac trāsmittent. Quin & litigās quispiā ob somniū superior inimicis suis euadet, atq; ipso etiā iudice, simile enim flumen iudici, propterea quod impune quæ uult facit. Pons aut̄ superne supra fluuium existit.

De exercitatione excogitandi similia. Cap. LXVIII

Aeterum ad exercitationē excogitandi similia, sufficiēs fuerit tibi hoc propositū somnium. Mulier uterū ferēs uisa est sibi, draconem genuisse. Qui ex ipsa natus est rhetor optim⁹ & celebris euasit. Duplicem enim linguam draco habet, quemadmodū & rhetor. Erat autē & opulenta mulier. Viaticum enim eruditionis sunt diuitiæ. Alia idem somnium uidit, & qui ex ipsa natus est, sacerdos factus est. Sacer enim est draco, & mystes, et omnibus mysterijs presens aderat, nam & ipsa quæ somniū uidit sacerdotis uxor erat. Alia idem somnium uidit, & qui ex ipsa natus est, uates optimus factus est. Est enim

Est enim draco sacer, uatidicissimo deorū
 Apollini dicatus. Erat autē & ipsa mulier
 Vatis filia. Alia idem somniū uidit, & q̄
 ex ipsa natus est, scelestus & legum uiola-
 tor euasit, & multas in urbe fœminas con-
 stuprauit. Per angustissimos em̄ & remo-
 tos secessus subiens draco, obseruantes ip-
 sum latere conat̄. Erat autē & mulier adul-
 tera & scortatrix. Alia idem somniū uidit,
 & q̄ ex ipsa natus est, latrociniū reus ac da-
 mnatus, capite plexus est. Etenim draco
 ubi captus fuerit, in caput percussus mori-
 tur. Erat autē & mulier non ualde probatae
 uitae. Alia idem somnium uidit, & qui ex
 ipsa natus est, fugitiuus euasit, nō enim re-
 cto gressu utitur draco. Erat autē & mulier
 serua. Alia idem somnium uidit, & qui ex
 ipsa natus est, paralyticus ac membrīs re-
 solutus factus est, etenim draco toto cor-
 pore ad gradiendum utitur, quemadmo-
 dum etiam homines paralyti resoluti. Erat
 autem & mulier ut somnium uidit in mor-
 bo. Verisimile erat igitur & infantem in
 morbo conceptum, ac utero gestatū,
 non conseruaturum esse sa-
 num gressum.

De his

De his quæ similiter mouentur.

Cap. LXX

Væcunq; similiter mouentur, in
 q somnis uisa eandem rationem ha
 bent. Velut, uisus est sibi q; à dra
 cone in alterum pedem cōmorsus esse, &
 à rota percussus est in uia in eundem pedem,
 quem cōmorsum sibi per somnium puta
 bat. Etenim rota dum uoluitur toto corpo
 re mouetur, quemadmodū gradit̄ draco.

Quod dei cum dominis eandem ra
 tionem habent. Cap. LXXI

Quod dei dominis eandem ratio
 nem habent, etiam in sermone de
 dijs prædiximus, & euentus nihi
 lominus te docebunt. & nunc eius rei de
 monstrandę gratia, simile somniū tibi pro
 ponatur. Seruus quidā uisus est sibi cum
 Ioue pila ludere, & cum domino in con
 tentionem peruenit, & liberius eum allo
 quēs odio habitus est. Iupiter enim domi
 num significabat, pilæ lusus, ex æquo col
 latum sermonē & contentionem. Conten
 tiose enim ludunt q; pila ludunt. Quoties
 enim acceperint pilā toties repellūt. Et in
 uniuersum domini, parētes, præceptores,

E dij, eanz

dij, eandem rationē habent. Et filius, & nepos, & pater, & auus, & filia, & neptis, & mater, & auia, eandem rationem habent.

Quod fratres pro hostibus iudicantur. Cap. LXXII

i Nsuper & fratres eū hostib. eandem rationem habent, quod ad euentus attinet, & uicissim hostes cum fratribus. Non enim in utilitatem nascuntur, sed in detrimentū, quemadmodū etiam hostes. quoniā quæ quis solus habiturus erat, ea non solus, sed ex medietate, aut tertia parte, unā cum fratribus habet. Timocrates uisus est sibi, quendā fratrum suorum mortuū sepelire, & non ita diu postea quendā hostem mortuum uidit. Non solum aut inimicorū perniciē fratres morientes significant, sed etiam damni expectati solutionē. Diocles grāmaticus timēs argenti perditionē ex inexperientia, fratrem mortuū esse sibi uisus est, & idēnis pmāsit.

Quod uera sint quę dij dicunt.

Cap. LXXIII

q Vod neq; dij, neq; alij fide digni mentiātur, sed quęcunq; dixerint uera dicant, in secūdo libro singularim tractatū est. Quandoquidē uero ho

mines, quibusdā ipsis dictis, et nō euenien-
 tibus, deceptos se esse putāt, retractabitur
 tibi & hic sermo. Qd̄ sanè dñj fide digniq̄
 oēs, omnia quidē uera dicunt, sed aliquan-
 do simpliciter loquūtur, aliquando per æ-
 nigmata insinuant. Quum igitur simpli-
 ter dixerint, nullum negociū exhibēt, neq̄
 nugātur, propter dictionis simplicitatem.
 Vbi uero per ænigmata loquūtur, & non
 simpliciter dixerint, ænigmata sunt inter-
 pretanda. Etenim uerisimile est deos mul-
 ta p̄ uerborū inuolucra dicere. quādo qui-
 dem et sapientiores nobis ipsis existentes,
 nihil uolūt nos absq̄ tortura asseq̄ ac con-
 discere. Velut, uisus est sibi quis Pana ipsi
 dicere, uxor tua uenenū tibi dabit, p̄ quen-
 dam notū & familiarē. Huius uxor uene-
 num quidē non dedit, uerū p̄ adulteriū ab
 illo ipso cōstuprata est, p̄ quē dixerat Pan
 ipsam uenenū exhibiturā esse. Nā & uene-
 ni exhibitio, & adulteriū, clandestine fiūt,
 & ambo insidiæ uocātur. & neq̄ adultera,
 neq̄ uenefica, amant uiros. Insup̄q̄ nō ita
 longe postea uxor ipsi morte adempta est.
 Omnia enim mors ipsa dissoluit. Venenū
 aut̄ eandem cū morte rationem habet.

De dijs improprium habitū habentibus. Cap. LXXIII

INsuper & dñ ubi proprium habitum nō habuerint, neq; in loco iusto, neq; in figura conuenienti fuerint, quicquid sanè dixerint mendaciā dicunt & decipiūt. Quare omnium simul animaduersionem habere oportet, dicētis, dī cū, loci, figuræ & habitus dicentis. Chrysampelus Lyrista causam habens sup puerō in seruitutem actō, uisus est sibi, uidere Pana in foro desidentem, Rhomanam uestem & calciatū habentem, & percunctāti ipsi de negocio dicere, uinces: causam perdidit & superatus est. & meritō certe hoc ipsi sic euenit. Etenim deus deserti amator & negocijs nullis impeditus, & solam hirculi pellem habens, & fustem ligneum, & fistulam, in foro in ueste ciuili sedebat. Ad eundē igitur modū etiam iudicationes somniorū in somnis obuenientes, si quidem simplices fuerint & non ænigmate inuolutæ, per se iudicādas esse putabis, & ipsas iudicationes in seipsis habere, neque temere conaberis dicere in ea quæ p somniū sunt iudicata. Quū uero ipsæ iudicatiōes ab aliquibus

quibus in somnis factæ, nō fuerint simplices, tentabis etiā ipsas iudicationes interpretari et diiudicare. Velut, Plutarchus in cœlū ascendere duce Mercurio sibi uidebatur. & sequenti nocte per somniū interpretatus est ipsi quis somniū, & dixit, felicem ipsū fore. atq; hoc esse, in cœlū ipsum ascendere, sup̄ excellentē uidelicet felicitatem. Aegrotabat aut̄ Plutarchus, & à morbo male afficiebat̄, et nō longe postea mortuus est, atq; hoc erat quod & somniū, & interpretatio ipsi significabat. Eten̄ ascensus in cœlū, ægrotanti interitus, & magna felicitas, mortis signū est. Solus em̄ is felix est, qui nullius incōmodi aut infelicitatis particeps est. talis aut̄ est uita defunctus.

De dijs inter se inimicis. Cap. LXXV

Li qui inimici inter se esse credunt̄, si d̄ mul̄ conspecti inimicitia & seditio nis sunt significatiui. Velut Mars & Vulcanus simul uisi, & Neptunus ac Minerua, & Iupiter ac Saturnus. Et olympij dij simul cum gigantibus conspecti.

De dijs & artibus. Cap. LXXVI

Quicūq; dij artibus uidentiu conueniunt, eos uidere prestat q̄ cōtrarios.

Mali enim sunt qui artibus non opitulantur, uelut adaquatoribus Vulcanus, & fabris ferrarijs Achelous, et lenonib. Diana.

De dijs maribus & foeminis.

Cap. LXXVII

q Væcunque masculi dij uiris significant, eadem etiã deæ foeminæ foeminis. Masculi dij uiris magis q̄ foeminis conducunt, & foeminæ deæ mulieribus q̄ uiris. Masculi dij foemininorum uestitũ aut indumenta habentes, aut alia quedã gestamina, mulieribus magis q̄ uiris cõferunt. foeminæ deę habitũ indutæ uirilem, uiris magis q̄ foeminis cõducunt.

De dijs nudis. Cap. LXXVIII

Dij absq; armis & donarijs conspecti, mali sunt.

De dijs sensibilibus & senioribus.

Cap. LXXIX

n Vllus sensibiliũ deorum ulli pauperi cõducit. Et maiores dij, ac seniores, & ordine prælati, præstantioribus magis q̄ uilioribus conferũt. Sol simul cũ astris cõspectus, iniucũdus est & absurdus, nisi imperet astris ipsaq; præcedat. Verũ circũuentus ab astris, ab inferioribus maleasse

le affectum iri somniantē prædicat. Imperans aut̄ astris ipsaq̄ præcedēs, inimicis superiorē fore significat, & præsentē fortunam corroborat, & ad præsentia bona etiam alia acq̄isiturum esse significat. Simile est enim maius & potētius, uidentis somnium. Minora uero & inferiora, inimicis & subditis.

De heroibus. LXXX

h Eroes et heroides eandē cum dijs rationem habent. præterq̄ quantum potētia inferiores sunt. Nam & bona & mala minora significant. Semper autē humiles et subtristes ac parui conspecti, heroes significāt prope uidentis domum locatos, aut nōdum consecratos, aut consecrationem & festiuitatem petentes, aut à quibusdā cōtumelia affectos, aut sub terra adhuc sepultos. Oportet igitur ipsos perquirere, ac inuentos consecrare & colere. Quodcunq̄ uero malum fecerint heroes in domum ingressi, inimicorum aut latronum incursum ac irruptionem significant.

E 4 De

De draconibus transformatis.

Cap. LXXXI

Racones ī uiros trāsformati, heroas
d significāt, in mulieres uero heroīdas.

De originationibus nominum.

Cap. LXXXII

Vod multa somnia etiā ex nomi-
q num originationibus & etymolo-
gīs iudicanda sint. hinc condisce-
re licet. Menecrates grammaticus somni-
um huiusmodi retulit. Quidā filios sibi na-
sci cupiens, uisus est sibi occurrere debito-
ri, & debitū accipere, & debitori apocheā
& receptæ debitæ pecuniæ testimoniū da-
re. atq; somnium quidem sic habebat. Nar-
rat aut̄ quod, quū somniorū interpretes in
Alexādria ipsum iudicare nō possent, du-
bīus homo qd' nā somniū significaret, sup-
plicauerit Serapidī, ut ipsi ænigma inter-
pretaret̄. Et sanē uisus est sibi, Serapin ipsi
dicere, nō erunt tibi filij, q em apochen ex-
hibuit, usurā non accipit. Appellat̄ aut̄ gr̄c̄
cis om̄is partus ac prognatus filius τὸκος,
qua uoce etiā usura significat̄. Memineris
aut̄ q gratiosorū nominū inconstātes sunt
succellus & etymologia, si nō etiā ea qbus
impo-

imposita sunt nomina, in idē uergāt. Quare non nominis solum etymologiam, sed eius qui in somnis nominatur actum ac statum etiam respicere oportet. Velut, Paulus Iurisperitus litem habens coram Imperatore uisus est sibi, Niconem quēdam, hoc est uictorem appellatum, ipsi adesse ac patrocinari. Erat autē Nicon olim coram Imperatore in causa quadam condemnatus. Et Paulus quidem nominis solum animaduersionem habuit. Verum somnium ipsi condemnationis significatiuum erat, recte & iuxta rationē, quia erat etiam Nicon uictus ac condemnatus.

De mortuorum cœnis ac epulis funebribus Cap. LXXXIII

Væ in mortuorum cœnis funebribusq; epulis, quibusdam apponuntur, neq; uidere, neq; comedere bonum est, neq; etiam epulum funebre apponere. Aegrotanti enim mortem præfagit, sanis uero alicuius familiaris interitū prædicat. Syrus uisus est sibi, funebre epulum hero apponere, & non ita longe post dominum sepeliuit. Quemadmodum & qui à patrono rursus liberatus ac manumissus,

E 5 sibi

sibi in somnis uidebatur, patronum per mortem amisit.

Dereuiuscendo Cap. LXXXIII

Vin & in his qui sibi mori uidentur, q̄ considerare oportet, an ne reuiuiscere aliquis se putet. Non enim amplius ea quæ per mortem significatur eueniunt. Leonas Syrus luctator decertaturus Rhomæ certamen, uisus est sibi mortuus esse & efferri, uerum aliptā quendam siue unctorē obuiam ipsi factum, indignari aduersus efferentes, quod confestim & nimis festinabunde ipsum efferrent, posse eum ipsum reuiuiscere, Deinde ubi oleo calido ac lanis ipsum circa pectus illeuisset, rursus uiuentem ipsum fecisse. Hic feliciter decertauit, & illustrem luctam perfecit. Iam iam uero coronandus, prohibitus est ab Alipta, proponente ac obijciente coronæ lucellum, accepto enim argento non permisit ipsum pro corona luctantem decertare. Menāder Smyrnæus ad olympia proficiscens uisus est sibi, in stadio in olympiis sepultus esse, & olympi certaminis uictor euasit. Quæcunq; mortuo dicantur, ea neq; dare mortuo, neq; accipere à mortuo

à mortuo bonum est. Aut enim ipsi qui somnium uidit, aut alicui ex cognatis eius, mortē prædicit. Accipere autem omnia & simul & singulatim à mortuo, cōducit, maxime cibos, & argentū, & uestes, & uasa.

De malis & bonis in corpore

Cap. LXXXV

Væcunque mala ac bona circa corpus, non tota, sed ex dimidio uidentur, & bona & mala minora faciūt. Velut, Diognoste uxor uisa est sibi, in dextra solum gena barbam habere, & quum significet somnium omnibus mulieribus non innuptis, neq; liberis carentibus, insuperq; non gestatibus uterū, uirginitatē, cōtingit ut ipsa neq; cū uiro esset, neq; tamē ipso spoliata esset, sed multo tēpore domū asseruaret relicta in patria, uiro apud externos populos peregrināte. Nihil autē refert, siue mulier barbam habere sibi uideatur, siue uiri pudenda, siue uestitum, aut tonsuram, aut aliud quid uirile habere sibi uideatur, eadem enim eueniēt. Similiter & in uiris. Nihil enim refert, siue totum corpus in mulierem transmutatum esse sibi uideatur, siue solam muliebrē naturam habere, siue

siue uestitum, aut calciatum, aut implicamenta muliebria. Hæc enim euenient, non similiter semiperfectis operibus, nec somnio Cilicis, qui sibi uidebatur ouem rondere usque ad medietatem. Porro euentuum summam & caput inuenire tibi curæ sit, & consequentes accessiones conare quidē inuenire, uerum successu destitutus ne doleas, neq; tristeris. Syrus somnium proposuit contentiosi euentus. Somnium autem huiusmodi erat. Mulier uterum gerens, uisa est sibi anserem peperisse, iudicatum est, si quidem sacerdotis uxor fuerit, partus uiuet. Sacri enim sunt anseres, & in templis diuersantur. Si uero non, si quidem puella fuerit, uicturam quidem, sed meretriciam uitam instituturam esse, propter eximiam anserum pulchritudinem: si uero masculus, non uicturum esse, quia anser solidos & planos pedes, homo uero fissos. Quæ uero nō eiusdem generis, aut eiusdem speciei sunt, ea contraria ad filiorum educationem existunt. Alius dixit, masculum genitum in aqua periturum esse. Si quidem igitur non penitus & omnino anser in aqua esset, sed solum ipsi immoreretur, & non infinitæ

infinita essent ipsi mortes, merito repræhenderetur somnii interpret, quod non dixit puerum in aqua moriturum esse. Si uero oportebat quidē breuīs uitæ ipsum nasci, coincidit autem ipsi, quod in aqua periturus esset, sufficiens & ex abundantia hæc iudicatio erat. Etenim non discernere utrū mas an fœmina in lucem proditus esset, rationabiliter contigit, possibile est enim & masculum & fœminam anserem esse.

Quanto tempore somnia eueniant

Cap. LXXXVI

Aeterum his qui interrogant quanto tempore somnia eueniunt, merito sic respondebis. Quæcunq; in definitis temporibus fiunt ex rebus quæ existunt, ea etiam in somnis uisa, in iisdem temporibus eueniunt, uelut certamina, & conuentus, & magistratus, & exercituum duces, & similia. Quæcunq; uero ex rebus existentibus, in indeterminatis & non fixis temporibus fiunt, indeterminate etiã eueniunt, uelut concubitus, & cibi, & excretiones, & præexcretiones, & his conferentia, exceptis animalibus. Hæc enim quanto tem

to tempore gignuntur, hoc est, quanto in utero gestantur, tanto etiam eueniunt. Insuper di, & reges, & parentes, & domini, non in determinatis temporibus eueniunt. Accipies autem moderatos euentus & tempora, ex adiacentibus singulis eorum quæ uidentur, aut ab ipsis expectationibus. Ridiculum enim fuerit ei qui de castino timet aut sperat, & somnium uidit, in anni horas futura iudicare.

Amplius autem & quorum inuentio ad dies exposita est, diebus eueniunt, quorum uero diuturnior, longiori tempore. Et quæ à longe uidentur, uelut quæ circa cœlum, propter distantiam serius eueniunt. Quin & hoc obseruabis, Quod & bona & mala somnia, magnis quidem uiris aut mulieribus, magna & bona et mala inducunt. Mediocribus uero, mediocria, pauperibus et inopibus, penitus parua, et maxime bona somnia. Nam et hoc uerissimilitudinem habet, quum hi etiam quodcunque obtigit arripiunt, bonique consulant, et ualde lætantur. Recte itaque Callimachium hoc habet.

Semper enim paruis parua dedere dei.

Hæc

Hæc quidem igitur ô fili abunde ac minime defectuose habent, omnibus dubijs in arte interpretandi somnia solutis, atque ita supinis iacentibus ac facile cognobilibus tibi futuris. Nosti autē q̄ non somniorum euentus tibi referre mihi propositum erat, sed segregatim ad unamquamq̄ quæstionem solutiones contrahere ac congregare. Euentus autem singulorum exempli gratia sunt adiecti. Porro historiæ gratia, quo possis minori labore exercitationibus uti, collectis quàm plurimis somnijs quomodo euenerunt, conabor tibi alium ad huc librum facere.

Finis quarti libri Artemidori Daldiani
de somniorū interpretatione.
Iano Cornario Medico
Physico interprete.

ARTEMIDORI DALDIANI
de somniorum euentibus li/
ber quintusIano Cornario Medico Phy/
fico interprete.

Artemidorus Artemidoro filio gaudium.

Non immeritò fortassis ó fili de
tarditate nostra conquereris, si
 n ob segnitie admiffa effet. Quan
do uero propositũ erat historiã
somnia quę euenerunt tibi in
unum coaceruare, difficile sanè & opero/
sum id erat, quum proposuissem saltem ea
quę per scriptiõe digna essent somnia col/
ligere. Nam uulgaria quidem & facile, &
in breui tempore, quàm plurima per scri/
bere potuissem, Verum talia ex qualium
relatione non solum quis nõ pudeat, sed
etiam sibi placere ac gloriari queat, nõ ci/
tra laborem ac temporis moram possibile
est congregare, maxime si quis non supinã
operam præstare, sed bona fide rem tracta
re uelit. Proinde & ad conuentus Græcię,
& in Asia, & rursus in Italia, de industria
digressus

digressus, & optima quæq; quantū possibile fuit somnia adeptus, hunc librū tibi post laborē mihi in præcedentibus libris exantlatū, utilissimū futurū, tū tibi ipsi, tū si cui cōmunicare libuerit, exemplarem feci. Reperies autē in singulis somnijs nudos euentus, uelut euenerunt, citra scenā & tragœdiam perscriptos. Nihil enim aliud q̄ fidē ab experientia simulq; utilitatē colligere, consiliū fuit. Quapropter his quæ in omnia ab h̄isdē possibile est euenire, secundum uidentiuū fortunas, & proposita, etatesq; ac alias circūstantias, relictis, quādoquidem primus quidē liber, & secundus, & tertius his maxime sunt referti, quartus uero tibi in hoc dicatus, artificialē continēs speculationē, & intrepidā quæsitōrū interpretationem exacte absolutus est, & tamen tibi amplius opus esse arbitratus exercitatione, qua tu te ipsum exercere posses, quem admodū in fine quarti libri promissi, nunc promissum meū ratū habēs ac cōfirmās, fidē meā libero, ac promissū præsto. Som. I

Visus est sibi quis, ad firmamentū templi Neptuni, catena alligatus esse. Factus est sacerdos Neptuni, oportebat enim

F ipsum

ipsum inseparabilē sacerdotē esse. II

Visus est sibi quis, propriā uxorē pro-
ductā uelut uictimā mactare, & carnes cō-
cisas uendere, & quæstū ualde magnū face-
re, Insuper uero gaudere sibi uidebatur, &
collec̄iā ex diuendita carne pecuniā occul-
tare conari, ut circūstātem inuidiā uitaret.
Hic uxorē suā produxit ac turpiter prosti-
tuit, & erat quidē faciū ipsum utile ad que-
stum, dignū autē quod occultaretur. III

Visus est sibi quis, in gymnasium quod
in patria ipsius erat ingressus, uidere ima-
ginem suam, quæ sanè inerat isthic suspen-
sa. Deinde uidebatur ipsi tota compages
externa imaginis dissolutā esse: percun-
cti autem cuiusdam quid circa imaginem
accidisset, respondere se putabat, Imago
quidem mea integra manet, compages ue-
ro soluta est. Claudus factus est utrunq; pe-
dem, Meritò, Gymnasium enim signum
erat bonę habitudinis totius dom⁹. Imago
uero ea quæ circa faciem sunt significabat.
Externa autem compages, reliqua corpo-
ris membra erant. IIII

Visus est sibi quis, culum suū thure ex-
tergere, impietatis dānatus est, Nā id quo
deos

deos colimus, ille contumelia affecit, odor aut̄ indiciū fuit, rem nō fore occultā. V

Visus est sibi quis, contritū liquidū sinapi bibere, lis ipsi intendebatur, & cedis accusatus, dānatus est ac capite plexus, Erat enim neq; cōsuetus, neq; omnino potabilis potus, & sanè prius dijudicatus ab eo q̄ dici solet, Quis unq; sinapi bibit? A iudice igitur ad mortē damnatus. VI

Visus est sibi quis, Xanthū fluiū Trofanæ regionis sanguinē factū esse, magnū quidē & uix credibile id erat, sed tamē sic aliquādo accidisse legimus. Sanguinem is per integrū decennium reiecit, non tamen mortuus est, quod & uerisimile erat, quòd immortalis fluuius existat. VII

Visus est sibi quis, in Nemea uirorum luctā decertare, & uincere et coronari. Lis erat ipsi de agro in quo maxima inerat p̄lus, & sanè uictor euasit iuxta uisionis rationem, propterea quod uictiores in Nemea ap̄io coronantur. VIII

Visus est sibi quis, in puluinari triticum pro tomento habere, Erat ipsi uxor quæ nunq̄ antea cōceperat, ea hoc ipso anno grauida facta puerū masculū peperit.

Nam puluinar uxorem parituram esse significabat, triticū uero masculū semē. IX

Quidam Aesculapio gallū se oblaturū esse uouit, si per annū à morbis liber maneret. Deinde paucis diebus interiectis, rursus Aesculapio uouit alterum adhuc gallum, si non lippitudine uexaretur. Et sane in noctem uisus est sibi, Aesculapium ipsi dicere, unus gallus mihi sufficit. A morbis igitur liber permanfit, sed lippitudine fortiter uexatus est. Vno enim uoto contentus deus, alterum renuit. X

Uisus est sibi quis iniuriarū accusatus, literas ac libellos iustificationis suæ perdidisse, & sequenti die lite intenta ab omnibus actionibus liberatus est, atq; hoc erat quod somniū ipsi significabat. Nimirum remissis actionibus, non amplius opus fore libellis iustificationis. XI

Uisus est sibi quis, à luna lucernam accendere, cœcus factus est, unde enim impossibile erat accipere, inde lumen accipiebat. Et aliàs aiunt lunam proprium lumen non habere. XII

Uisa est sibi fœmina quædam, in luna tres proprias imagines uidere, peperit tergeminas

geminas puellas, quæ eo ipso mense perierunt. Erant em̄ imagines ipsæ puellæ, unus aut̄ cõtinebat ipsas circulus. Nã in una pellicula secũda appellata aiũt medici contineri infantes ac fœtus in utero materno. Non uixerũt autem longiori tẽpore, propter lunam. XIII

Visus est sibi luctator quidã de iudicio sollicitus, Aesculapiũ iudicẽ esse, & profectus cum alijs adolescentibus, ante educionẽ luctatorũ ad certamẽ, à deo reprobatus esse, & sanẽ ante certamẽ mortuº est. Deus em̄ nõ certaminis, sed magis uite, iudex esse credit̄. Meritò igit̄ ipsum eiecit. XIII

Visus est sibi quis, in luna suã faciẽ uidere, peregre profectus est in longinquas regiones, & plurimum tempus errabundus apud exteros transegit. Perpetuus enim lunæ motus, ipsum similiter diuagaturum esse indicabat. XV

Visus est sibi quis, ferreum pudendum habere, natus est ipsi filius, à quo occisus est. Ferrum enim à rubigine, quæ ex ipso nascitur, consumitur. XVI

Visus est sibi quis nauclerus, in beatorũ insulis esse, ac inibi ab heroibus detineri, et

postea à superueniente Agamemnone liberari. In coactā seruitutē illapsus, ab imperatorijs procuratoribus detētus est. Postea cum rege colloquutus, è seruitute liberatus est. XVII

Visus est sibi quis à domo sua peregre profectus, clauem domus perdidisse, reuersus reperit filiam corruptam, Quodam modo enim dicebat ipsi somnium, res dormi non adeò in tuto esse. XVIII

Visus est sibi quis, ex capite suo oleam enatā esse, fortiter philosophiæ studia sectatus est, & doctrina ac exercitatione consequenter usus. Semper uirens enim est planta, & solida, & Mineruæ dicata. Ipsa autem dea sapientia esse putatur. XIX

Visus est sibi quis, cū sole exoriri, & cū luna pariter currere, strāgulatus est, atq; sic & sol & luna exoriētes, uidebāt ipsum sub limem ac pendentem. XX

Visus est sibi quis, seruū suum quē præ alijs multi faciebat, facē factū esse, eius generis quæ pharus appellatur. Cæcus factus est, & à seruo manucebatur, atque hoc modo per illū lucē uidebat. XXI

Visus est sibi qs, in tripodis circulo magnum

gnū mare pernauigare, iniuriarū criminis accusatus, cōuictus, & in insulā relegatus est. Nā quod ipsum cōtinebat, alluebatur; & circulus figura insulæ erat. XXII

Visus est sibi quis, propriū filiū excoriarē; & utrē facere, postridie filius ipsius in fluuiū illapsus suffocatus est. Etenī à mortuis carnibus detractis corijs utres fiunt; quibus liquores excipi solent. XXIII

Visus est sibi quis, stellā e cœlo decidere; & aliā stellā à terra in cœlū ascēdere. Is seruus cuiusdā erat, deīde dominus ipsius mortuus est. Arbitratus autē se liberū & sine domino esse, filium reperit prioris heri; cui seruire cogebat. Stella itaq; cadēs, morturū dominū significabat, Quæ uero in cœlū ascendebat, filiū sub cuius dominio rursus seruiturus esset. XXIII

Visus est sibi quis, in choënicem aluum exonerare, coitus cum sorore sua manifestus factus ac dānatus est. Est enim Choënix mensura. Mensura autē legi similis est. Quodam igitur modo legem uiolabat, utpote qui præter leges toti græciæ communes faciebat. XXV

Visus est sibi quis, amicā suā uidere ī urna

testacea ardentē. Mortua est amica ipsius occisa à publico seruo. Mortem enim merito significabat mulieri, quod in fictili uase esset, à publico aut seruo, quoniam etiam urna publica est, & oibus subseruiens. XXVI

Visus est sibi quis, nomen Serapidis ærea lamina inscriptū circū collū obligatū, uelut lorum gestare, Angina apprehensus in septem diebus mortuus est. Nam terrestris deus esse putatus est, & eandem cum Plutone rationem habet, & nomen eius septē literas habet, & iuxta quam partem lorum obligatum habebat, iuxta illam ægrotans mortuus est. XXVII

Visus est sibi quis, focum apud externos ubi degebat, extruere, Mortuus est apud externos ubi ædificauit focum. Erat enim signum totius dissolutionis ac finis focus ipse, quem apud externos extruens finē habiturus erat. XXVIII

Visus est sibi quis apud externos degēs, focū extruere, & pro lapidibus proprios libros luto oblinere, & incrustare, deinde mutato consilio structurā deiecisse, & ab ædificando cessasse, ægrotauit morbo maligno, & ubi ad extremū peruenisset seruatus.

uatus est. Horū causas manifestas existentes superfluum puto adscribere. XXIX

Visus est sibi quis, à muliere quam ex multo tempore nouerat, persecutionē partī, quę gestiebat ipsi penulas circumnectere, in medio ex cōmissuris ac futuris dissolutas, & tandem inuitus coactus esse. Hunc amās mulier ipsi inuito nupsit, & post paucos annos morte ipsi adempta est, propterea quod penulæ essent dissolutæ. XXX

Visa est sibi quædam mulier egrotans, prægnans esse, iamq; ex partu laborare, ac prope tempus pariendi esse. Insuper uero mulierē quandam circa has res non inexpertam, attingere ipsam, ac dicere. Nunc quidem nō pariet, uerum post menses septem, puerum edet pulchrū ualde & amabilem. Decubuit morbo ualde periculoso, unde non putabat quæspiciā ipsam seruatū iri. & sanè nihil remittente morbo quo sanitatem consequeretur, post septem dies mortua est. Meritò, depositura enim erat onus & curas post septē menses. Verū pulcher puer, mors ipsa erat, quæ amabilior erat et præeligenda, propterea quod morbos & erumnas uitæ aufert. XXXI

Vifus est sibi quidam non obscurus, se ipsum inire, publicanus mercium ingenitium ad id calamitatis deuenit, ut p̄ desperationem, ob inopiã & æris alieni frequentiam, seipsum uita priuaret. Meritò, aderrat enim ipsi tantus alterius corporis defectus, & sumptuũ inopia per somnium, ut etiam appetentiam ab ipsis auerteret, aut quod nõ esset aliud corpus quo uti posset, aut quod neque coire posset, neque quod insumeret haberet. XXXII

Vifus est sibi quis, anulũ suum quo omnia ob signabat, eiecisse, deinde querens, lapidem q̄ in ipso erat in multas partes comminutum reperisse, ita ut de cetero inutilis esset. annihilata sunt ipsi omnia negocia, p̄ quinq; & quinquaginta dies. XXXIII

Vifus est sibi qs, ubi, p̄spexisset male olentes circa podicẽ & umbilicũ locos, medicamentũ lethale ultro inuenire, ebibit igit̄ sustinẽs infortuniũ factorũq; necessitatem. Hic ob timorẽ ne necessariẽ & absconditẽ ipsius partes olidã fierẽt, p̄ter rationẽ et decorũ seipsum desperãs dã nauit, & ustram citius admisit & interiit. XXXIII

Vifus est sibi quis, faces à foco domestico accendere nõ posse, & de cœlo accẽde

re, crucifixus est, atque hoc modo ab igne
cœlesti concalfactus est. XXXV

Visus est sibi quis sororē habens diuī/
tem simulq; ægrotantē, ante sororis domū
ficum enatam esse, & decerptas ex ipsa fi/
cus nigras septē numero comedere. mor/
tua est soror, hærede relicto eo qui somniū
uidit, ubi septem superuixisset dies. Ratio/
nes sunt euidentes. XXXVI

Visus est sibi quis, à duce exercitus suę
urbis, & è domo eiꝯci, & ex gymnasio, hūc
pater ædibus expulit. Quam enim ratio/
nem dux exercitus in urbe habet, eandem
habet pater domi XXXVII

Visa est sibi quædam mulier, in dextra
māma oculū habere, ea filiū habebat uni/
ce dilectū, quem nō longe post plāxit. qua
ratione enim is q̄ aliquādo uisus est sibi in
humero oculū habere, humerum pdidit,
quodā modo enim dicebat ipsi somniū, re
spice humerū, aī aduersionē habe humerī.
Eadem ratione & mulier, nō māmam, sed
similē māmæ filium amisit. XXXVIII

Visus est sibi qs, suū ipsius stercus cū pa
ne comedere, ac delectari. præter legē hæ
res factus est, citra culpā tamen, propterea
quod delectari sibi uidebatur eo epulo, nō

autem extra suspicionem, propter stercus. Verisimile enim erat hoc lucrum turpitudine plenum esse. XXXIX

Visus est sibi qs duas filias uirgines habens, priorem quidem habere auream Venere in capite alligatam, alteram uero uitis stipitem indidem enatam. Harum prior nupsit, altera mortua est. Nam Venus nuptiarum & generationis liberorum signum erat, iuxta illud Homericum:

Tu iucunda obeas genialis factaq; lecti:
& materię preciositas, iucunditatē nuptiarum significabat. & alias cōueniēs est Venere aurum quod illigatū habebat. & liberorum procreatio, indissolubiles nuptias significabat. At uero uitis, mortis signum erat alteri filię imminētis, propterea quod ē terra nascatur, in terrā autē corpora etiam resoluuntur. & quod summo uigoris tempore, uitis fructu priuetur. XL

Visus est sibi quis, ex carnibus exire, uelut serpēs deposita senecta & exuuiō se exeret, postridie mortuus est. Nam anima corpus relictura tales imaginationes ipsi exhibebat. XLI

Visus est sibi qs per somniū in Isthmo esse

esse, et propriū filium querere. Perijt filius ipsius, propter fabulā Melicertæ. XLII

Visus est sibi quis tres filios habens, à duobus cōcisus esitari, & iuniorem re cognita alijs indignari ac tristem esse, & rem indignā auersatum dicere, Ego de parente non edam. Contigit iuniore filium ipsius mori, solus enim nō esurus erat, nō de carnibus, sed de bonis paternis, prior parente uita decedens, & non assequens hæreditatem. Verum reliqui qui esitarunt, successores bonorū paternorū facti sunt. XLIII

Visus est sibi quis, sororem ipsius à patre, uiro abstrahi, & alteri nuptū dari. Contigit eum q̄ somniū uidit mori. Etenim pater meritò significabat Iouem deū uitæ autorem ipsi somnianti. Soror uero eandem cum anima rationē habens, abstracta à uiro, de corpore abstrahēda erat à dæmone, & in alijs conuersationibus ac sedibus futura. Quemadmodū hominū opinio est, mortuorū animas corporibus separatas, in alijs cōuersationibus esse. XLIII

Visus est sibi quidam athleta, uterū gestare, & duas nigras infantes foemellas parere. cæcus factus est. & pupillæ ipsius prolapsæ

lapsæ nigræ factæ sunt.

XLV

Visus est sibi uir quidam pancratiastes, ad certamen peperisse, & infantē puerum suum comedisse, eo certamine inferior factus & superatus est, & de cætero athleticam desuiuit. Nō enim uiri, sed mulieris opus sibi sustinere uidebatur.

XLVI

Visus est sibi qs, à sua matre rursus gigni. Ab exteris reuersus ī patriā iuenit matrē egrotātē, et heres ipsi successit, atq; hoc erat rursus ab ipsa gigni, nimirū ex paupertate ad opulentiā redigi à matre. Nā ī multa inopia ac paupertate cōstitut⁹ erat.

XLVII

Visus est sibi quis, barbam suam ardere splendido ac puro igne, huius filius nobilis & splēdidus factus est in uaticinatione, nō tamen diu simul uixerunt, sed p̄ incommoditatē quandam separati, seorsim uixerunt. Etenim nobilem faciebat filium barba ardēs, nam filius ornamentū est patris, quemadmodū barba faciei. Quādoquidē uero ignis omnem materiā minuere solet, non p̄mansit apud ipsum filius, separatus est aut, non mortuus, propterea q̄ citra fumum ignis purus arderet.

XLVIII

Vir quidā Pancratiastes in Olympijs decerta

certaturus lucra simul & pancratio, uisus est sibi, utraq; manus ipsius aureas factas esse, neutram coronam adeptus est. Nam aureis manibus uelut ociosis ac immobilibus uisus erat.

XLIX

Visus est sibi quis, transformatus ursæ manus habere, damnatus ad mortem, cum bestiis depugnauit, & ad palum ligatus ab urso corrosus est. Hoc enim & manui contingit, quum enim intra speluncam latitat ursa, ori manum inserit, & uelut adedens exugit, indeq; nutritur.

L

Visus est sibi quis apud externos legati munus obiens, per somnium ad domum rediisse, deinde adstantem uxorem ipsi dicere, musa parua mortua est. literas accepit ab uxore, quod minimus natus ex liberis ipsius mortuus esset, suauis enim puer erat & desiderabilis, uelut musæ.

LI

Visus est sibi quis, audire quendam dicentem, baculum ipsius contractum esse. ægrotauit, & paralyti resolutus est. firmamentum enim corporis à baculo indicabatur, hoc est robur & bona habitudo. Idem anxius & moleste ferens paralytim diutius perseverantem, uisus est sibi, baculum ipsi

ipsius confractum esse, & ualde statim sanitatē adeptus est. Non enim amplius ipsi fulcro opus fore significabat, quoniā ipso de cætero ad ambulandū usus erat. LII

Visus est sibi quis fratrem habēs apud exteros degentē, & significatē subinde de aduentu suo, fratrem ipsius cæcū factū adesse. Mortuus est qui somniū uidit. Merito, quoniam impossibile erat ut frater ipsum uideret. LIII

Visa est sibi mulier quædā, ancillā eius imagine ipsius, quam in tabula depictam habebat, et uestibus ipsius ab ipsa acceptis uti, ueluti ad pōpā accessura esset. Ea ipsa ancilla statim uirum ab ipsa: falsis criminationib. intentis: abduxit, & dāni atq; pomparū itineris faciēdi, ipsi causā fuit. LIIII

Visus est sibi quis, alterū humerum uidere uolens, nō posse, unoculus factus est. atq; hoc modo, iuxta illum humerū oculum non habens, neq; humerum ipsum uidere potuit. LV

Cursor in Olympiastadio decertās coronatus, aliud certamen parabat decertare, & uidebatur sibi in corona Olympica, uelut in pelui pedes lauari. inferior factus est eo

est eo certamine, & stadij quoq; gloriã obfuscauit. Nam prioris coronæ decus confusione affecit. LVI

Visus est sibi quis, super boue nigro uehi, bouem uero inuitum ipsum ferre, aut aliud quid mali perpetrare. Nauigabat, & illa ipsa die in magno periculo fuit, & non post multos dies i naufragiũ collapsus, nauem pereũte, uix seruatus est. Quomodo autem inter bouem ac nauem similitudo sit, in secundo libro relatum est. LVII

Visus est sibi quis, aquilã uiscera ipsius unguibus correpta per urbem in theatrũ, multa turba refertum ferre, & ostendere spectatoribus, atq; ipsius patri filijs carenti, i hoc somnio natus est ipsi filius insignis & clarus in urbe. etenim aquila græca sui appellatione ἀεὶς, significabat hunc annum, in quo filius ipsi nasci deberet, uiscera uero filium, sic enim & filiũ uocare consuetudo obtinuit. Delatio aut in theatrũ, filij celebritatẽ significabat. LVIII

Visus est sibi quis, in alueolo panario, (q & Macra, & Cardopus græcis appellatur) sanguine humano referto, à quibusdã portari, & congelatũ sanguinẽ edere, dein

de obuiã uenientẽ ipsi matrẽ dicere, O fili ignominiosam me fecisti. Postea uero deponentibus ipsum gestatoribus, ad domũ peruenisse sibi uidebatur. Duello ac monomachia nomina dedit, & multis annis crudelem pugillatũ decertauit. Nam humanũ sanguinẽ edere, ab humano sanguine crudele & impium alimentũ ipsi significabat, & matris uox, ignominia uitæ præfagebat. Portari autẽ à baiulis & alueolo panario, perpetuũ ac assiduũ periculum significabat. Quæ enim isthic ponũtur, omnino insumuntur, & fortassis in monomachia perisset tandẽ nisi depositus in domũ suã peruenisset. Sero enim à quibusdã fauentibus ipsi promotus ac persuasus, à monomachis & gladiatoribus liber euasit. LIX

Visus est sibi quis, iaculũ cœlitus delapsum ipsum fauciasse in alterũ pedẽ, hic à serpente cõmorsus est, qui Acontias à iaculo græcis appellatur, & pede illo carie ac putredine cõsumpto, mortuus est. LX

Visus est sibi quis, sub iugum actus esse, & simul cũ fratre subiugatus esse, qui iam diu uita defunctus erat, & sanẽ à matre sic subiugatus sibi uidebatur, & uelut iumentum

tum impelli, matre habenas moderante. Is uenit ad matrē æ grotās, & mortuus est, & sepultus simul cū fratre, atq; has bigas miſera mater coniunxit. LXI

Viſus eſt ſibi quis, ab Aesculapio gladio ꝑcuſſus in uentrē uita decedere. Hinc abſceſſus in uentre factus eſt, & medicus ipſius Aesculapius fuit, ſeſtione in ipſo uſus. LXII

Viſus eſt ſibi quis, pudendū ſuum pane accaſeo, uelut animal quoddam cibare, male interiit. Cibum enim quem ori offerre oportebat, pudendo obtulit. Velut obſcure & in ænigmate ſignificans, quod neq; faciem, neq; os haberet. LXIII

Viſa eſt ſibi mulier quædã, ex pectore ipſius tritici ſpicas enatas eſſe, & in naturã ipſius refractas ruruſus immergi. Hæc percaſum aliquẽ ignara cum filio ſuo coiuit, deinde ſeiꝑſam interfecit, & male periit. Spicæ enim filium ſignificabant. Verũ immerſio ſpicarũ in naturam ipſius, coitum. At uero interitum ipſius, ſignificabant ſemina ex corpore ipſius enata. propterea quod è terra, & non è uiuentium corporibus enaſcantur. LXIII

Visus est sibi quis, in tunica propria *ct* mices ualde multos ac magnos reperire, ac abominari, & ipsos abijcere uelle, sed nō posse. Postridie didicit uxore suam stupri consuetudinem cum quibusdam habere, & ex eo quidem tristatus est, sed ab ipsa nō discessit, impedimento quodā prohibitus. Significabāt enim tunicę, uxorem ipsi circūplicatam, cimices uero turpitudinē, quoniam aut non poterat ipsos pro uoluntate sua auferre ac reijcere, neq; ab uxore iuxta, ppositū suū discedere potuit. LXV

Visus est sibi quis, pudendū suum usq; ad extremū circulum pilosum factum esse, & hirsutū ac ualde densis pilis obsitum esse, derepente enatis. manifestarius palām cinædus factus est, omni corporis uoluptate intemperāter usus, effœminatus existēs & androgynus, uerum solo pudendo iuxta ritum uirilem nō est usus. Proinde adeo ociosam hanc partem habebat, ut propterea quod ad aliud corpus nō affricaretur, etiam pilos produceret. LXVI

Visus est sibi quis, aliquē ipsi dicere, sacrificia Aesculapio. Postridie in magnā calamitatē incidit, delapsus enim à uehiculo subuerso

subuerso, dextram manum attriuit. atque hoc erat quod ille significabat, cauere uidelicet oportere, et deo malorū depulso, ac diras amolienti sacrificare. LXVII

Visus est sibi quis, speculū habere tonsoris, & stare in platea prope forum, et magni facere speculo uti posse, postea concesso sibi speculo, se contemplatus est, uiditq; imaginem suam totam maculis refertam.

Amore tenebatur hic amicæ, & nullo permittēte ipsi eam ducere, ui duxit, & natus est ipsi filius uituperabilis, non solū ob factum, sed q; etiā distortos oculos haberet.

Verum speculū tonsoris, cōmunem uxorem significabat, & quæ omnibus expōsitā esset, & quæ nō facili adultero uteretur, prohibebatur enim ipsam ducere in uxorem. Quoniā uero uidit imaginem suā, natus est ipsi filius, in reliquis similis, non autē irreprehensibilis, propterea quod maculas haberet. LXVIII

Visus est sibi quis, in podice os habere, & dentes magnos ac pulchros, & uocem per ipsum edere, ac cibum capere, & quæcunque per os fieri solent, omnia similiter habere, ob petulantiam linguæ patriam

suam reliquit, & in exilium expulsus est. prætermitto dicere causas, uerisimiles em̄ & rationabiles erant euentus. LXXIX

Visus est sibi quis Rhomæ degens, circum urbem uolare prope tegulas, et exultare ob uolandi successum, & admirationi esse omnibus spectantibus. Verum à dolore quodam & cordis morfu cessare à uolando, & præ pudore occultari. Hic admirandus uir & excellens ac nobilis uates erat, & in urbe degens multas opes acquisiuit, unaq; in magna omnium admiratione fuit, nullam tamen utilitatem, neq; ex uaticinatione, neq; ex diuitijs percepit. Verū uxor ipsum prodens auertit, ut præ pudore alio commigraret. LXX

Visus est sibi quis, ad uolandum se accingens, ab amico quodam prohibitus esse, ex dextro pede detētus. Nomen autem amici Iulius erat. Hic à Rhoma trāsmigraturus erat, & fanè ea quæ ad profectiōnem requirunt, præparauerat. Iam uero instāte Iulio mēse, ob incōmoditatē quādam prohibitus est, et remoratus. Nō tamen ea mora ad finem durabat, q̄a amicus erat à quo detinebatur. LXXI

Visus est sibi quis ægrotans, in tēplum

Iouis profectus esse, & interrogare deum his uerbis, Melius ne habebō & uicturus sum? Et Iupiter quidem respondit ipsi nihil, annuit autē prono capite. Postridie is mortuus est, & ualde merito, in terrā enim prospiciebat deorsum pronuens deus. Quod uero nō præter rationem hoc euenerit, ex alio somnio cognouimus. LXXII

Mulier quædam ægrotans, uisa est sibi Venerem interrogare per somnium an uictura esset, & dea abnuit sursum moto capite, & nihilominus uixit mulier. Contraria enim priori figura, in cœlū uidelicet respicientis, salutaris erat. LXXIII

Visa est sibi mulier quædam quæ filios sibi gigni optabat, fellas uidere obstetricarias, quibus mulieres in puerperio utuntur, mari innatantes. Prægnantē quidem ipsam esse contigit, mater autē non est facta, uerum septem quos peperit filios, mori uidit ante tēpus, fascijs adhuc inuolutos. LXXIII

Visus est sibi quis, trāsformatus arbor magna factus & bifida, & alterā quidem partē esse populū albam, alterā uero pinū. Deinde populo quidem aues omnis generis insidere, pinui uero Iaros & mergos,

& quæcunq; aliæ sunt marinæ aues. Nati sunt ipsi filij duo, quorū alter athleticam & laboriosam uitam duxit, propter populum albam, & multam terram peragrans, omnis generis hoīes & minime cognatos pertulit. Alter tamen si agricolæ filius esset, nauclerus factus est, et nō ignobilis nauta. Ipse uero q̄ somniū uidit, ad longā senectiā puenit, & feliciter uitam finiuit. LXXV

Visus est sibi quis qui filium pancratia sten ad olympia perduxerat, filium ipsūm morti adiudicatū esse, & maclandū a longe ad aram Iouis. Ipse aut̄ multum lamentans, & plurimis precibus fuis, impetrasse sibi amplius uidebat̄, ut filius morti non traderetur. Huius filius selectus est ad certamen, ac decertauit, & quū in magna spe uictoriæ assequendæ esset, inferior factus ac superatus est. Merito, neque enim in fine, hoc est complemento uictoriæ erat, neque sanè p̄ publicum adeptus est honorem. Quemadmodū enim uerisimile est, ut qui magno animo ac studio ad aliquod perficiendum incumbunt, etiam publice magnis honoribus digni censeantur, Eodē modo & Olympionicæ.

LXXVI

Visus

Visus est sibi quis qui filiū ad olympia luctatorē perduxerat, filiū à græcis iudici- bus maclatū in stadio sepultū esse. Huius filius Olympionices, hoc est uictor in O-lympico certamine euasit. Nā consequens est, ut mortuo sepulchralis inscriptio & epitaphium statuatur, quēadmodū Olym- pionicæ ut beatus dicatur. LXXVII

Visus est sibi quis, dicere ipsi aliquem, Mortē quidē ne timeas, uiuere aut non po- tes. Cæcus factus est, recte & iuxta ratio- nem hoc ipso eueniente, Nō moriebat em̄ inquātū & quatenus uiuebat. Nō uiuebat aut quatenus lucē nō uidebat. LXXVIII

Cursor sacrū certamē decertaturus, ui- sus est sibi amphorā habens ad fontē per- uenisse, haustus aquā, & donec peruene- rat ad fontem, aqua fluebat, adhuc aut ad- eunte ipso, & uolēte capere, cessauit aqua. Postq̄ uero interiecto tēpore rursus adi- ret, similiterq̄ flueret, iam ipso adeūte rur- sus cessauit, & tertio eodē modo, ad finem uero etiam in totū defecit, adeò ut is iratus proijceret ac cōfringeret amphorā, quam ferebat. Hic in certamine cursus ex æquo alteri ferebatur, & quāuis uictorię lanx ad
G 5 ipsum

ipsum magis inclinaret, tamen rursus cur-
 rere cogebatur, & quū secundo ad metam
 simul cū aduersario peruenisset, tertio cu-
 rrit, & quū non parū multa lancis incli-
 natio secūdū ipsum esset, corona priuatus
 est. Promouebat em̄ aduersariū is q̄ certa-
 men celebrabat. In somnio itaq̄ assimilari
 poterat, fons certamini. Canalis aut̄ certa-
 minis præfecto. Aqua coronę, amphora e-
 xercitio. Priuatio aquę, canali ipsam p̄ tem-
 pus exhibente, priuationi coronę, propter
 præfectum aduersario fauentem. Exerci-
 tium frustra factum, amphorę quā postre-
 mum indignatus confregit. LXXIX

Cursor sacrū certamen decertaturus, ui-
 sus est sibi canalem aquę cœno ac stercore
 refertum scopis expurgare, ac multa aqua
 eluere, quo amplum ac probe perfluū &
 purum redderet. Postridie admoto cly-
 steri, & educ̄tis ex uentre induratis sterco-
 ribus, quāuis propinquū adesset certamē,
 tamen leuipes ac promptus ad cursum fa-
 ctus, coronatus est. LXXX

Visa est sibi mulier quædā, amatorem
 ipsius porcinum caput ipsi donasse. Odio
 habuit amatorem, ipsumq̄ reliquit. Ve-
 neri

neri enim ingratus est porcus. LXXXI.

Visus est sibi quidam circularis tibicen, plantas pedum suorum in tibias excava-
tas esse. Desiuit tibia canere, & à certan-
do quieuit ac cessauit, atque sic tibijs usus
est pedibus, uelut in tibias excauatis, non
amplius uidelicet progrediens ad scena-
rum opera. LXXXII

Visus est sibi quis, conuictores & suæ
tribus phratoras ipsi instantes derepente
dicere, suscipe nos & cœnam para. Ipse ue-
ro dicere sibi uidebatur, Ego certe æs non
habeo, neq; unde uos cõuiuio excipe pos-
sim, atq; his uerbis illos à se ammouisse. Po-
stridie in naufragium collapsus, & ad ex-
trēmū periculum deuolutus, uix seruatus
est. Meritò & pro somnij ratione ipsi hoc
eueniente. Mos enim conuictoribus, eti-
am in defunctorum ædes ingredi ac cœ-
nare. Epulum autem à defuncto exhibitū
esse dicitur, pro honore quem cõuictores
defuncto habent. Verum ille qui ipsos nō
exceptit, merito periculū significabat, quia
uero ipse non promisit epulū, merito serua-
tus est. Nā instantes & expectantes sui ad
cœnā exceptionē à se repellebat. At uero
naufra

naufragium significabat, quod ob penuriam pecuniæ ipsos repulit. LXXXIII

Visus est sibi quis, panem in melle tinctum edere, ad sermones ac disciplinas philosophiæ animū adiecit, & sapientiā ipsorum sibi comparauit, multasq; opes acquisiuit. Significabat enim mel sapientiæ suauiloquentiam ut uerisimile est, panis uero opulentiam. LXXXIII

Visus est sibi quis, ex pectore ipsius tritici spicas enatas esse, deinde accessisse aliquem ac spicas euulsiſſe, tanq̃ ipsi indecoras. Habebat filios duos, & mortui sunt ambo in calamitatē malā delapsi, Latronibus enim irrupentibus in aedes ipsorū, quas in agris habebant, perierunt. Significabant enim spicæ filios, erat enim masculinum semen. Ablatio uero spicarum, puero rum occisionē & sublationem. LXXXV

Visus est sibi seruus quidā, ouum ab heræ accipere coctum, & putamen quidē abijcere, ouo uero uti, Huius heræ prægnans erat, & postea filiolum genuit, atq; ipsa quidem mortua est. Qui uero somniū uidit infantem accepit & educauit, à uiro heræ id facere iussus, atq; hoc modo circūambiēs
& com/

& complectens reiectile, & nullius pretij erat, contētum uero, alimenti occasionem somnianti dedit. LXXXVI

Visa est sibi mulier quædā, pudendum mariti à reliquo corpore reseciū, in manibus habere, eiusq; curā gerere, ac multam prouidentiam adhibere, ut seruaretur, Natus est ipsi filius ex marito, quē educauit. Nam uiri pudendū, filij signū erat, ex ipso enim filius natus fuerat. Quandoquidem uero ipsum à reliquo corpore ademptum erat, filium educauit, uiro autem per mortem spoliata est. LXXXVII

Visus est sibi quis, à Marte iniri, affectio ipsi facta est circa sedem & meatū, & quū nō posset alio aliquo modo curari, sectione usus curatus est. Significabat enim Mars ferrū, quēadmodū etiā in cōsuetudine transnominatiue per Metonymiā appellamus. Verū uoluptas incoitu, nō lethalem fore sectionē indicabat. LXXXVIII

Visus est sibi quis, argentum non habere, atq; ideo tristis esse. Contigit ut in stuporem attonitū collaberetur, & moreretur. Meritò, non enim sumptus uitæ ipsi superpetebant, neq; unde uitæ sustentandæ necessaria

cessaria acciperet, habebat. LXXXIX

✱ Visus est sibi quis stomachū ægrotans, & ab Aesculapio auxiliare cōpositionem medicamētī precatus, per somniū in templum dei ingredi, & deū extentis dextræ manus suæ digitis exhibere ipsi ad edendum palmulas quinq;. Has itaq; comedit ac curatus est. Nam palmæ glandes bonæ & gratiosiores, digitī græcis, hoc est dactylī uocantur. XC

Visus est sibi quis, aurū multū ac splēdīdū supra humeros ferre. Cœcus factus est ob splendorē auri, Nam ut uerisimile est, uisum ipsius obscurabat. XCI

Visus est sibi quis, tria pudenda habere, seruus erat, & manumissus est, & tria nomina pro uno acquisiuit, duobus ex manumittente assumptis. XCII

Quidā ægrotās precatus est Serapim, ut si cōualiturus esset, dextrā manū ipsi in somnijs cōcuteret, sin minus, sinistrā. & sanè uisus est sibi, in tēplū Serapidis ingredi, & cerberū abrepta manu eius dextra ipsū concutere. Sequenti die mortuus est. Meritò, ablata enim dextera, expeditior erat cerberus ad ipsum suscipiēdum, qui alias mors

mors esse putatur.

XCIII

Visus est sibi quis, à Serapide in calathum, quē in capite situm habebat, coniectus esse, Mortuus est. Pluto enim deus ille esse creditur.

XCIII

Quidā sectionē circa scrotū admissurus, precatus est Serapim, ut somniū ipsi immitteret de sectionis successu, & uisus est sibi, deū ipsi dicere, Cōfidēs sectionē admittite, sectus curaberis. Mortuus est, Erat em̄ uelut sanatus, citra dolorē futurus. Verisimile autem erat, hoc sic ipsi euenturū esse, quoniam non Olympius neq; Aetherius est deus, sed subterraneus.

XCIV

Visus est sibi quidā Athleta, resectis pudendis, & simul uincto capite coronatus esse, factus est sacrorū certaminū uictor, & nō ignobilis, & quousq; sanē incorruptus erat, splendide & insigniter athleticā exercebat. Postquam aut̄ rebus uenereis usus esset, inglorius artem desuit.

Basileæ per Hieronymū Frobenium
& Nicolaum Episcopiu, men-
se septembri, Anno

1539

~~1704~~

153

COUNTWAY LIBRARY OF MEDICINE

BF

1075

A77 L3

RARE BOOKS DEPARTMENT

